

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

2015 - 2019

ΜΕΡΟΣ Α: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟ

Δεκέμβριος 2015

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
1.1 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	9
1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	9
1.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	11
1.4 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	13
1.5 ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	13
2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	15
2.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	15
2.1.1 Βασικά γεωγραφικά, πληθυσμιακά, κοινωνικά, οικονομικά, πολεοδομικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά.....	15
2.1.1.1. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών	35
2.1.1.2. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς.....	38
2.1.1.3. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης	41
2.1.1.4. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας	45
2.1.2 Βασικά χαρακτηριστικά Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά τομέα ανάπτυξης.....	48
2.1.2.1. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον τομέα «Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής»	48
2.1.2.2. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον τομέα «Κοινωνική μέριμνα, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός»	60
2.1.2.3. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον τομέα «Τοπική οικονομία και απασχόληση»	70
2.1.3 Βασικά οργανωτικά και οικονομικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ως οργανισμού.....	80
2.1.3.1. Διοικητική Οργάνωση και λειτουργία Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	80
2.1.3.2. Κτιριακές υποδομές, τεχνικός εξοπλισμός και ανθρώπινο δυναμικό Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.....	100
2.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.....	116
2.2.1 Δυνατά σημεία, αδύνατα σημεία, ευκαιρίες και απειλές για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας στην περίοδο 2015-2019	116
2.2.2 Αξιολόγηση οργάνωσης και λειτουργίας των Υπηρεσιών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Δυνατότητες και αδυναμίες.	139
2.2.3 Κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	158
2.2.3.1. Κρίσιμα ζητήματα στον τομέα «Περιβάλλον και ποιότητα ζωής»	159
2.2.3.2. Κρίσιμα ζητήματα στον τομέα «Κοινωνική μέριμνα, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός»... ..	160
2.2.3.3. Κρίσιμα ζητήματα στον τομέα «Τοπική Οικονομία και Απασχόληση»	160
2.2.3.4. Κρίσιμα ζητήματα στον τομέα «Βελτίωση διοικητικής ικανότητας και οικονομικής κατάστασης Περιφέρειας»	161
2.2.4 Ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα Περιφερειακών Ενοτήτων	162
3. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.....	168
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	168
3.2 Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	180
3.2.1 Δήλωση Αποστολής	180
3.2.2 Αναπτυξιακό Όραμα.....	181
3.2.3 Κατευθυντήριες αξίες και πολιτικές επιλογές.....	183

3.3	ΟΙ ΆΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	185
3.4	ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	206
3.5	ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	218

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1.	<i>Έκταση και πληθυσμός ανά Περιφέρεια.....</i>	16
Πίνακας 2.	<i>Μόνιμος πληθυσμός της Ελλάδας, κατά φύλο και περιφέρεια.....</i>	16
Πίνακας 3.	<i>Διοικητική Διαίρεση ΠΔΜ.....</i>	17
Πίνακας 4.	<i>Απογραφή Μόνιμου Πληθυσμού Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2011.....</i>	17
Πίνακας 5.	<i>Διάρθρωση του πληθυσμού, κατά ομάδες ηλικιών, από 3 περιφέρειες NUTS, 1η Ιανουαρίου 2013 (% του συνολικού πληθυσμού).....</i>	18
Πίνακας 6.	<i>Ανεργία (%) κατά Περιφέρεια.....</i>	21
Πίνακας 7.	<i>Ελλάδα: Αναμενόμενος πληθυσμός 2010-2050.....</i>	26
Πίνακας 8.	<i>Ελλάδα: Κατανομή πληθυσμού κατά ηλικία 2010-2050.....</i>	26
Πίνακας 9.	<i>ΑΕΠ ανά κάτοικο σε ΜΑΔ (Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης) σε εθνικό, περιφερειακό (ΠΔΜ) και ευρωπαϊκό επίπεδο (ΕΕ-27), έτη 2008-2010.....</i>	32
Πίνακας 10.	<i>Επίπεδο ανάπτυξης & ευημερίας, ΑΕΠ/κάτοικο σε ΜΑΔ.....</i>	32
Πίνακας 11.	<i>Πληθυσμιακή εξέλιξη Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών (ΠΕ1).....</i>	36
Πίνακας 12.	<i>Πληθυσμιακή εξέλιξη πραγματικού και μόνιμου πληθυσμού ανά Δήμο Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών.....</i>	36
Πίνακας 13.	<i>Αναπτυξιακή φυσιογνωμία Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών.....</i>	37
Πίνακας 14.	<i>Πληθυσμιακή εξέλιξη Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς (ΠΕ2).....</i>	39
Πίνακας 15.	<i>Πληθυσμιακή εξέλιξη πραγματικού και μόνιμου πληθυσμού ανά Δήμο Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς.....</i>	39
Πίνακας 16.	<i>Αναπτυξιακή φυσιογνωμία Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς.....</i>	40
Πίνακας 17.	<i>Πληθυσμιακή εξέλιξη Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης (ΠΕ3).....</i>	42
Πίνακας 18.	<i>Πληθυσμιακή εξέλιξη πραγματικού και μόνιμου πληθυσμού ανά Δήμο Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης.....</i>	43
Πίνακας 19.	<i>Αναπτυξιακή φυσιογνωμία Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης.....</i>	43
Πίνακας 20.	<i>Πληθυσμιακή εξέλιξη Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας (ΠΕ4).....</i>	46
Πίνακας 21.	<i>Πληθυσμιακή εξέλιξη πραγματικού και μόνιμου πληθυσμού ανά Δήμο Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας.....</i>	46
Πίνακας 22.	<i>Αναπτυξιακή φυσιογνωμία Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας.....</i>	47
Πίνακας 23.	<i>Κύρια φυσικά διαθέσιμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.....</i>	50

Πίνακας 24.	Περιοχές Natura η έκταση των οποίων συμπεριλαμβάνεται εντός των ορίων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	52
Πίνακας 25.	Περιοχές Οικολογικού Ενδιαφέροντος εντός των ορίων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	53
Πίνακας 26.	Χαρακτηρισμός οικισμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.....	55
Πίνακας 27.	Ο εγκεκριμένος Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠεΣΔΑ)	57
Πίνακας 28.	Δομές και Υποδομές Υγείας - Πρόνοιας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	61
Πίνακας 29.	Σχολές και Τμήματα Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.....	65
Πίνακας 30.	Σχολές και Τμήματα Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας	65
Πίνακας 31.	Αθλητικές Υποδομές Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	70
Πίνακας 32.	Οικονομική και Παραγωγική Δραστηριότητα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	72
Πίνακας 33.	Βασικά μεγέθη ανθρώπινου δυναμικού και κατανομής στην απασχόληση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	75
Πίνακας 34.	Συσχέτιση θεματικών αξόνων και οργανικών μονάδων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	90
Πίνακας 35.	Επιτροπές Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.....	94
Πίνακας 36.	Πρότυπα / Συστήματα / Εργαλεία / Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	99
Πίνακας 37.	Κτιριακή Υποδομή Υπηρεσιών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	101
Πίνακας 38.	Τεχνικός Εξοπλισμός Υπηρεσιών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	102
Πίνακας 39.	Ανθρώπινο Δυναμικό Περιφερειακών Ενοτήτων	104
Πίνακας 40.	Ανθρώπινο Δυναμικό Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	105
Πίνακας 41.	Ανθρώπινο Δυναμικό Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής Λειτουργίας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	108
Πίνακας 42.	Ανθρώπινο Δυναμικό Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	109
Πίνακας 43.	Ανθρώπινο Δυναμικό Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	111

Πίνακας 44.	Ανθρώπινο Δυναμικό Γενικής Διεύθυνσης Μεταφορών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	113
Πίνακας 45.	Ανθρώπινο Δυναμικό Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	114
Πίνακας 46.	Ανθρώπινο Δυναμικό Αυτοτελών Διευθύνσεων, Γραφείων και Τμημάτων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	115
Πίνακας 47.	S.W.O.T. ανάλυση για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	118
Πίνακας 48.	Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης της οργάνωσης και λειτουργίας των Υπηρεσιών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.....	151
Πίνακας 49.	Συγκριτική Ανάλυση βασικών κοινωνικο-οικονομικών χαρακτηριστικών των Περιφερειακών Ενοτήτων της ΠΔΜ.....	166
Πίνακας 50.	Αναπτυξιακοί Άξονες του ΕΠ ΠΔΜ 2015-2019.....	185
Πίνακας 51.	Θεματικοί Στόχοι (ΘΣ) της Στρατηγικής Ε2020 ανά Άξονα Προτεραιότητας του ΕΠ	206
Πίνακας 52.	Συσχέτιση των (4) Αξόνων Προτεραιότητας του ΕΠ και των (11) Θεματικών Στόχων της Στρατηγικής Ε2020.....	207
Πίνακας 53.	Βασική Δομή Επιχειρησιακού Προγράμματος ΠΔΜ 2015-2019	209

Ενρετήριο Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1.	Κατάρτιση Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας.....	11
Διάγραμμα 2.	Διαδικασίες Κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος	12
Διάγραμμα 3.	Πυκνότητα μόνιμου πληθυσμού της Ελλάδος, ανά km ²	18
Διάγραμμα 4.	Ηλικιακή κατανομή μόνιμου πληθυσμού 2011.....	19
Διάγραμμα 5.	Κατανομή μόνιμου πληθυσμού βάσει επιπέδου εκπαίδευσης 2011	20
Διάγραμμα 6.	Εξέλιξη ανεργίας (%) της ΠΔΜ σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας (περίοδος αναφοράς Α΄ τρίμηνο 2014- Α΄ τρίμηνο 2015)	22
Διάγραμμα 7.	Απασχόληση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2008 και 2011	77
Διάγραμμα 8.	Διάρθρωση της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2011.....	77
Διάγραμμα 9.	Μεταβολή της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2008-2011 σε άτομα.....	78

Διάγραμμα 10.	Μεταβολή της απασχόλησης ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2008-2011 (%)	79
Διάγραμμα 11.	Δυναμική της απασχόλησης ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2008-2011	80
Διάγραμμα 12.	Γενικό Οργανόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.....	82
Διάγραμμα 13.	Οργανόγραμμα Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών ΠΔΜ.....	83
Διάγραμμα 14.	Οργανόγραμμα Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής Λειτουργίας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	84
Διάγραμμα 15.	Οργανόγραμμα Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	85
Διάγραμμα 16.	Οργανόγραμμα Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης ΠΔΜ	86
Διάγραμμα 17.	Οργανόγραμμα Γενικής Διεύθυνσης Μεταφορών και Επικοινωνιών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	87
Διάγραμμα 18.	Οργανόγραμμα Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	88
Διάγραμμα 19.	Οργανόγραμμα Αυτοτελούς Διεύθυνσης Πολιτικής Προστασίας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	89
Διάγραμμα 20.	Διαγραμματική απεικόνιση της Στρατηγικής της ΠΔΜ 2015-2019	187
Διάγραμμα 21.	Διαδικασία συγκέντρωσης, αξιολόγησης και υποβολής προτάσεων για χρηματοδότηση	219

Ευρετήριο Χαρτών

Χάρτης 1: Δείκτης απασχόλησης ανά Περιφέρεια 2012.....	23
Χάρτης 2: Δείκτης ανεργίας ανά Περιφέρεια 2012	24
Χάρτης 3: Πύλη της Ελλάδας προς τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων	28
Χάρτης 4: Εταιρική σχέση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.....	29
Χάρτης 5: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανά Περιφέρεια 2011	31
Χάρτης 6: Χάρτης Υγείας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.....	62

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Θεσμικό Πλαίσιο

Με τις διατάξεις του άρθρου 268 του Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ Α'/87) «*Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης*» και τις ρυθμίσεις της υπουργικής απόφασης (ΥΑ) 74754/30-12-2010 του ΥΠΕΣΑΗΔ, θεσπίστηκε για πρώτη φορά η υποχρέωση κατάρτισης πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) από τους δευτεροβάθμιους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και καθορίστηκαν το περιεχόμενο και η διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησής τους, αντίστοιχα.

Σε εφαρμογή της παραπάνω ΥΑ, κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (ΠΔΜ) κατάρτισε και υλοποίησε το πρώτο τριετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2011-2014 και τα αντίστοιχα ετήσια Προγράμματα Δράσης. Το παρόν πενταετές ΕΠ συντάσσεται σύμφωνα με την αριθμ. 35829/22-9-2014 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών (ΦΕΚ Β'/2642/6-10-2014) «*Περιεχόμενο, δομή, τρόπος υποβολής, όργανα σύνταξης, ελέγχου και αξιολόγησης, διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) β' βαθμού για την περίοδο 2014-2019*», η οποία καταργεί την αριθμ. 74754/30-12-2010 ΥΑ που ίσχυε μέχρι πρότινος.

1.2 Σκοπός και Στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Με την εισαγωγή των παραπάνω διατάξεων και ρυθμίσεων, επιχειρήθηκε η εισαγωγή μόνιμων εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων προγραμματισμού και στο δεύτερο βαθμό αυτοδιοίκησης, με στόχο να παγιωθεί μια σταθερή εσωτερική λειτουργία προγραμματισμού, παρακολούθησης και μέτρησης των αποτελεσμάτων των δράσεων των ΟΤΑ β' βαθμού, βασισμένη στην ενεργό και καθολική συμμετοχή του ανθρώπινου δυναμικού¹.

Η προτεινόμενη μεθοδολογία κατάρτισης των ΕΠ στηρίζεται αφενός στη θεωρία τοπικού αναπτυξιακού προγραμματισμού (επιστήμη της αστικής και περιφερειακής ανάπτυξης) αφετέρου στη θεωρία προγραμματισμού της δράσης δημόσιων οργανισμών (επιστήμη της δημόσιας διοίκησης). Ως εκ τούτου, παράλληλα με τις

¹ Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης Α.Ε. (ΕΕΤΑΑ), *Οδηγός κατάρτισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Ο.Τ.Α. β' βαθμού*, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2011.

δράσεις για **προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης**, περιλαμβάνονται δράσεις για βελτίωση της διοικητικής ικανότητας της Περιφέρειας ως δημόσιου οργανισμού (ως φορέα παροχής συλλογικών αγαθών και υπηρεσιών αλλά και ως θεσμού διασφάλισης της υλοποίησης πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών). Μάλιστα, οι **στόχοι εσωτερικής ανάπτυξης** υποδεικνύουν «πώς πρέπει να αλλάξει εσωτερικά η Περιφέρεια προκειμένου να πετύχει τους στόχους περιφερειακής ανάπτυξης»².

Το ΕΠ της Περιφέρειας, ως εργαλείο προώθησης της περιφερειακής και εσωτερικής της ανάπτυξης, έχει τα εξής χαρακτηριστικά³:

- ➔ Είναι ολοκληρωμένο πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης και βελτίωσης της διοικητικής/επιχειρησιακής ικανότητας της Περιφέρειας
- ➔ Αποτελεί το πενταετές πρόγραμμα δράσης της, στο οποίο αντανakλάται το όραμα της Περιφερειακής Αρχής και οι προτεραιότητες του αναπτυξιακού σχεδιασμού
- ➔ Είναι οργανικό στοιχείο της καθημερινής λειτουργίας και διοίκησης της Περιφέρειας και μέρος του προγραμματικού της κύκλου
- ➔ Υλοποιείται μέσω του ετήσιου προγράμματος δράσης
- ➔ Εκπονείται με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων (αιρετά όργανα, υπηρεσιακά στελέχη, Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης (ΠΤΑ), τοπικοί περιφερειακοί φορείς και ομάδες πολιτών με σημαντικό βαθμό συμβολής στην περιφερειακή ανάπτυξη ή/και στη λειτουργία της Περιφέρειας)
- ➔ Αξιοποιεί δείκτες επίδοσης

Συνακολούθως, το Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2015-2019 θα αποτελέσει με την ολοκλήρωσή του ένα πολυτομεακό πρόγραμμα περιφερειακής και οργανωτικής – λειτουργικής ανάπτυξης της Περιφέρειας, καθώς αφορά τόσο στις αναπτυξιακές υποδομές και επενδύσεις όσο και στη βελτίωση της υφιστάμενης λειτουργίας της ΠΔΜ και των Νομικών Προσώπων της. Επιπλέον, ως προϊόν συλλογικής εργασίας όλων των δομών της Περιφέρειας, προϋποθέτει την ευρεία κοινοποίησή του στους εργαζόμενους, προκειμένου να αποτελέσει το βασικό πλαίσιο κατεύθυνσης, προσδιορισμού και συντονισμού των ενεργειών όλων των οργάνων διοίκησης και υπηρεσιών για την υλοποίηση των στόχων του⁴. Επιπροσθέτως, φιλοδοξεί

² ΕΕΤΑΑ, *Οδηγός κατάρτισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Ο.Τ.Α. β' βαθμού*, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2011, σελ. 8, 12, 75.

³ Στο ίδιο, σελ. 13.

⁴ Λακκίτα Αθ., *Η εφαρμογή της Balanced Scorecard στην ελληνική Δημόσια Διοίκηση: Μια μελέτη περίπτωσης* (Διπλωματική. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, 2015), σελ. 61.

να αποτελέσει τη βάση για τη διαβούλευση, αλλά και την ανάπτυξη των συνεργασιών της Περιφέρειας με φορείς του ιδιωτικού, δημόσιου και κοινωνικού τομέα, σε τοπικό, διαπεριφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

1.3 Διαδικασία Κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Στο ακόλουθο **Διάγραμμα 1**, απεικονίζεται η διαδικασία κατάρτισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Περιφερειών, η οποία και ακολουθείται κατά την εκπόνηση του παρόντος ΕΠ.

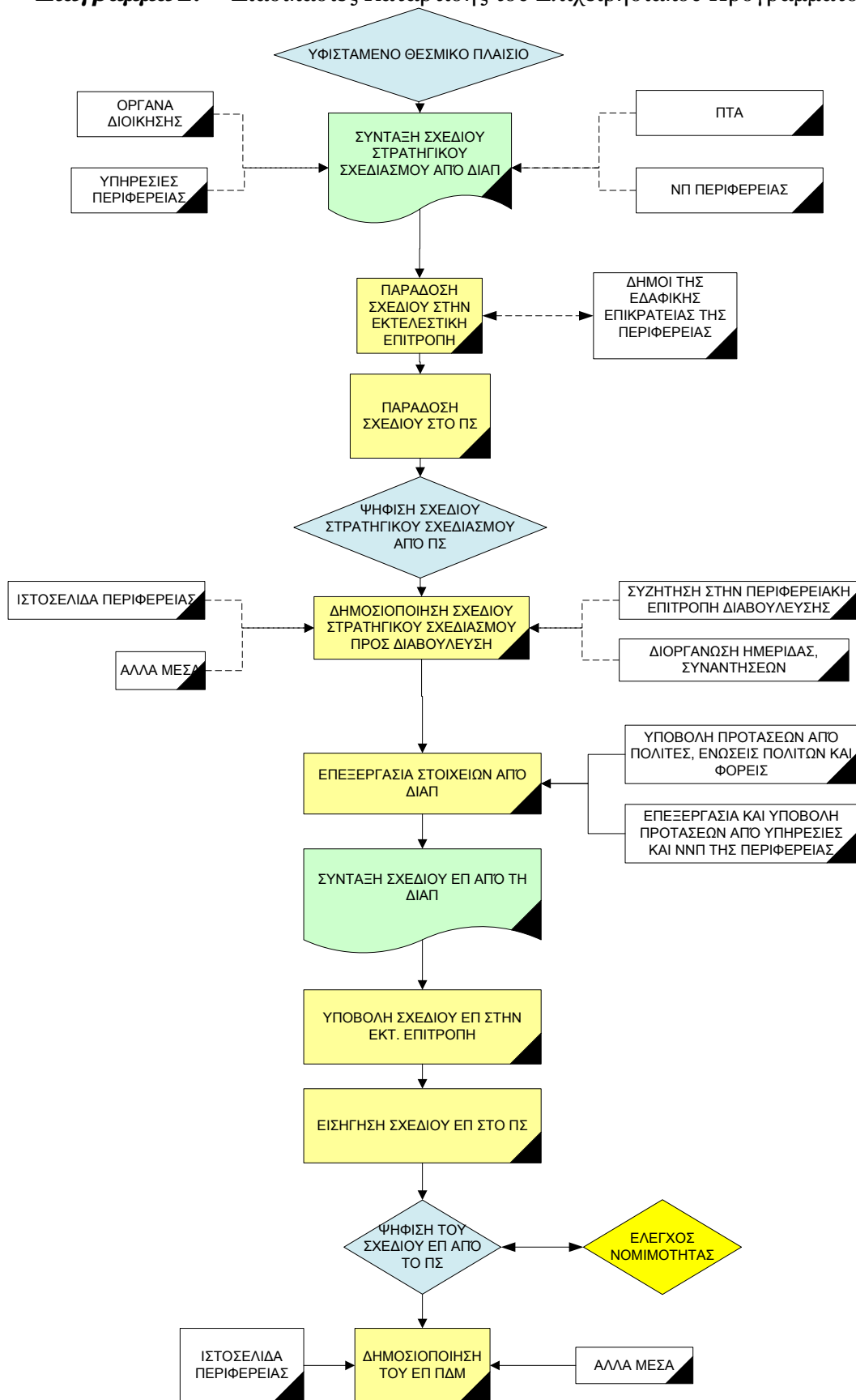
Διάγραμμα 1. Κατάρτιση Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας

Πηγή: ΕΕΤΑΑ (2011), Οδηγός κατάρτισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Ο.Τ.Α. β' βαθμού, σελ. 15

Τα στάδια υλοποίησης των φάσεων και διαδικασιών εκπόνησης του ΕΠ, καθώς και των σχετικών αποφάσεων των αρμοδίων οργάνων, βάσει της μεθοδολογίας που αποτυπώνεται ανωτέρω και περιγράφεται στην ισχύουσα ΥΑ 35829/22-9-2014, απεικονίζονται στο ακόλουθο Διάγραμμα ροής διαδικασιών:

Διάγραμμα 2. Διαδικασίες Κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Πηγή: ΔΙΑΠ, ίδια επεξεργασία

1.4 Διάρθρωση και Περιεχόμενο του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Το Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2015-2019 θα έχει ενιαία δομή, συγκρότηση και λογική που θα διέπει το σύνολο των διοικητικών και γεωγραφικών υποενοτήτων της Περιφέρειας και θα περιλαμβάνει τις εξής ενότητες που συντάσσονται και εγκρίνονται σε δύο φάσεις:

⇒ **Α' Φάση:** Μέρος Α - Στρατηγικός Σχεδιασμός, ο οποίος περιλαμβάνει:

- Την περιγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης της ΠΔΜ
- Τον καθορισμό της στρατηγικής της ΠΔΜ
- Την ενδεικτική διάρθρωση του ΕΠ σε Άξονες – Μέτρα – Στόχους

⇒ **Β' Φάση:** Μέρος Β - Επιχειρησιακός Σχεδιασμός, ο οποίος θα περιλαμβάνει:

- Το Πενταετές Πρόγραμμα Δράσεων
- Το Οικονομικό Πρόγραμμα
- Τους Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Προγράμματος

Το παρόν Στρατηγικό Σχέδιο αποτελεί, επομένως, το πρώτο τμήμα του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΠΔΜ 2015-2019, σύμφωνα με το οποίο θα διαρθρωθεί, σε δεύτερη φάση, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές - τομεακές και περιφερειακές- αναπτυξιακές προτεραιότητες. Ειδικότερα, στο Στρατηγικό Σχέδιο αποτυπώνονται τα χαρακτηριστικά της γεωγραφικής ενότητας της Περιφέρειας, της ίδιας της Περιφέρειας και των Νομικών Προσώπων της ως οργανισμών και αξιολογείται η υφιστάμενη κατάσταση. Στη συνέχεια, διατυπώνεται το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας και οι κατευθυντήριες αρχές που πρέπει να διέπουν τον τρόπο λειτουργίας της και τον τρόπο διοίκησης των υποθέσεων περιφερειακού επιπέδου. Τέλος, στο Στρατηγικό Σχέδιο προσδιορίζεται η στρατηγική της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, προκειμένου να επιτευχθεί το όραμά της.

1.5 Ομάδα Εργασίας

Η κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας πραγματοποιείται υπό την επιμέλεια, επίβλεψη και το συντονισμό της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας / Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής.

Συγκεκριμένα, το παρόν τεύχος συντάχθηκε από την Ομάδα Εργασίας που συγκροτήθηκε για το σκοπό αυτό με την αριθμ. οικ. 75450/867/23-6-2015 απόφαση Περιφερειάρχη, η οποία αποτελείται από τους κάτωθι:

1. Πιτσέλη Ζήση, Διπλ. Πολιτικό Μηχανικό, Αν. Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας
2. Μαυροματίδη Δημήτριο, Διπλ. Ηλεκτρολόγο Μηχανικό, Αν. Προϊστάμενο του Τμήματος Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
3. Χριστοπούλου Παρασκευή, Δρ Πολιτικό Μηχανικό, στέλεχος του Τμήματος Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
4. Φούκα Ματίνα, Πτυχιούχο Οργάνωσης & Διοίκησης Επιχειρήσεων, ΜΑ, στέλεχος του Τμήματος Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
5. Λακκίτα Αθανασία, Πτυχιούχο Διοίκησης Επιχειρήσεων & Οργανισμών, ΜΒΑ, στέλεχος του Τμήματος Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
6. Κυροπούλου Δέσποινα, Πτυχιούχο Λογιστικής, στέλεχος του Τμήματος Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
7. Θεοδωρόπουλο Θεόδωρο, Γεωπόνο, ΜSc, στέλεχος του Τμήματος Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
8. Λιάκου Αικατερίνη, Διπλ. Αγρονόμο & Τοπογράφο Μηχανικό, ΜSc, Αν. Προϊσταμένη του Τμήματος Τεκμηρίωσης της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
9. Κωσταρέλλα Ιωάννα, Δρ Πολιτικής Επικοινωνίας, στέλεχος του Γραφείου Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας
10. Κουρία Ευάγγελο, Γεωπόνο, Αν. Προϊστάμενο του Τμήματος Εφαρμογής Προγραμμάτων Έργων της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
11. Ιωαννίδη Ιωάννη, Διπλ. Μηχανικό Παραγωγής & Διοίκησης, στέλεχος του Τμήματος Εφαρμογής Προγραμμάτων Έργων της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
12. Τσιάλτα Θωμά, Πολιτικό Επιστήμονα, ΜΑ, Αν. Προϊστάμενο του Τμήματος Διά Βίου Μάθησης, Παιδείας & Απασχόλησης της Διεύθυνσης Ανάπτυξης της Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών
13. Τσίπου Όλγα, Πτυχιούχο Εφαρμοσμένης Πληροφορικής, Αν. Προϊσταμένη του Τμήματος Πληροφορικής της Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς της Διεύθυνσης Διαφάνειας & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
14. Πηλείδη Παντελή, Διπλ. Πολιτικό Μηχανικό, στέλεχος του Τμήματος Συγκοινωνιακών Έργων της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας
15. Τσιάμη Παναγιώτη, Διπλ. Μηχανολόγο Ηλεκτρολόγο, Αν. Προϊστάμενο του Τμήματος Δομών Περιβάλλοντος της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης.

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Το παρόν κεφάλαιο περιλαμβάνει την τεκμηριωμένη περιγραφή και ανάλυση των δημοσίων προβλημάτων, χρονίων καταστάσεων ή ζητημάτων οικονομικής, κοινωνικής ή άλλης φύσης, που επιζητούν λύση, ρύθμιση ή βελτίωση. Αφενός, αποτυπώνεται συνοπτικά η γενική, μακροσκοπική εικόνα της γεωγραφικής ενότητας της ΠΔΜ και των κάθετων υπηρεσιών της ανά θεματικό τομέα ανάπτυξης, αλλά και η ειδικότερη εικόνα του εσωτερικού της περιβάλλοντος, ως Οργανισμού, και των οριζόντιων υπηρεσιών της. Αφετέρου, εντοπίζονται τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης -τοπικά και εσωτερικά-, τα μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα της περιοχής της Περιφέρειας, οι δυνατότητες και υφιστάμενες αδυναμίες των υπηρεσιών της και αξιολογούνται οι ευκαιρίες και οι περιορισμοί που προέρχονται από εξωγενείς παράγοντες.

2.1 Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Στη συνέχεια, στο πλαίσιο περιγραφής της υφιστάμενης κατάστασης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας αναφέρονται τα βασικά γεωγραφικά, πληθυσμιακά, κοινωνικά, οικονομικά, χωροταξικά, πολεοδομικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της καθώς και οι σχέσεις και αλληλεξαρτήσεις της με την ευρύτερη περιοχή. Επίσης, γίνεται εκτενής αναφορά στα βασικά οργανωτικά και οικονομικά χαρακτηριστικά της ίδιας της Περιφέρειας και των Νομικών Προσώπων της ως οργανισμών.

2.1.1 Βασικά γεωγραφικά, πληθυσμιακά, κοινωνικά, οικονομικά, πολεοδομικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αποτελεί μία χωρική ενότητα συνολικής έκτασης 9.451 km² (7,16% της χώρας) με πληθυσμό 283.689 κατοίκους (2,6% της χώρας) (βλ. **Πίνακες 1 και 2**) που απαρτίζεται από τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες: Κοζάνη, Γρεβενά, Καστοριά, Φλώρινα (βλ. **Πίνακα 3**). Η αλλαγή του αυτοδιοικητικού χάρτη της χώρας απέδωσε 12 Δήμους στην επικράτειά της, έναντι των 44 Δήμων 17 Κοινοτήτων που είχαν δημιουργηθεί το 1997 με την αναδιάταξη του σχεδίου «Καποδιστριάς» (Ν. 2539/97).

Πίνακας 1. Έκταση και πληθυσμός ανά Περιφέρεια

Περιφέρεια	Έκταση (τετρ. χιλ.)	Μέση Έκταση (τετρ. χιλ.)	Πληθυσμός (αριθμός κατοίκων)	Μέσος Πληθυσμός (αριθμός κατοίκων)	Αριθμός Δήμων
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	14.157	643,53	611.067	27.775,77	22
Κεντρικής Μακεδονίας	18.811	495,01	1.871.952	49.261,89	38
Δυτικής Μακεδονίας	9.451	787,63	301.522	25126,83	12
Ηπείρου	9.203	511,29	353.820	19.656,67	18
Θεσσαλίας	14.037	561,47	753.888	301.55,52	25
Ιονίων Νήσων	2.307	329,57	212.984	30.866,86	7
Δυτικής Ελλάδας	11.350	597,38	740.506	38.974,00	19
Στερεάς Ελλάδας	15.549	621,97	605.329	24.213,16	25
Αττικής	3.808	57,70	3.761.810	56.997,12	66
Πελοποννήσου	15.490	595,77	638.942	24.690,08	26
Βορείου Αιγαίου	3.836	426,20	206.121	23.989,11	9
Νοτίου Αιγαίου	5.286	155,56	302.686	8.902,53	34
Κρήτης	8.336	347,33	601.131	25.024,63	24
Άγιον Όρος	336				Αυτοδιοίκητο
ΣΥΝΟΛΟ	131.957	405,00	10.964.020	33.735,44	325

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στοιχεία επίσημης απογραφής έτους 2001 στο ΥΠΕΣ (2012) ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, σελ. 10

Πίνακας 2. Μόνιμος πληθυσμός της Ελλάδας, κατά φύλο και περιφέρεια

Περιφέρειες	Απογραφή πληθυσμού – κατοικιών 2011			
	Σύνολο	%	Άρρενες	Θήλειες
Σύνολο Ελλάδος	10.816.286	100,0	5.303.223	5.513.063
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	608.182	5,6	299.643	308.539
Κεντρική Μακεδονία	1.882.108	17,4	912.693	969.415
Δυτική Μακεδονία	283.689	2,6	141.779	141.910
Θεσσαλία	732.762	6,8	362.194	370.568
Ηπειρος	336.856	3,1	165.775	171.081
Ιόνια Νησιά	207.855	1,9	102.400	105.455
Δυτική Ελλάδα	679.796	6,3	339.310	340.486
Στερεά Ελλάδα	547.390	5,1	277.475	269.915
Πελοπόννησος	577.903	5,3	291.777	286.126
Αττική	3.828.434	35,4	1.845.663	1.982.771
Βόρειο Αιγαίο	199.231	1,8	99.984	99.247
Νότιο Αιγαίο	309.015	2,9	155.865	153.150
Κρήτη	623.065	5,8	308.665	314.400

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2014), Η Ελλάδα με αριθμούς⁵

⁵ [pdf] Διαθέσιμο στο:
<http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/BUCKET/General/ELLAS_IN_NUMBERS_GR.pdf>

Πίνακας 3. Διοικητική Διάρθρωση ΠΔΜ**Διοικητική διαίρεση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας**Έκταση: 9.451 χμ² · Πληθυσμός : 301.522 (απογρ. 2001) · Έδρα: Κοζάνη

<u>Π.Ε. Γρεβενών</u>	Δήμος Γρεβενών · Δήμος Δεσκάτης	
<u>Π.Ε. Καστοριάς</u>	Δήμος Καστοριάς · Δήμος Νεστορίου · Δήμος Ορεστίδος	
<u>Π.Ε. Κοζάνης</u>	Δήμος Βοΐου · Δήμος Εορδαίας · Δήμος Κοζάνης · Δήμος Σερβίων - Βελβεντού	
<u>Π.Ε. Φλώρινας</u>	Δήμος Αμυνταίου · Δήμος Πρεσπών · Δήμος Φλώρινας	

Πηγή: ΥΠΕΣ (2012) ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, σελ. 49

Πίνακας 4. Απογραφή Μόνιμου Πληθυσμού Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2011

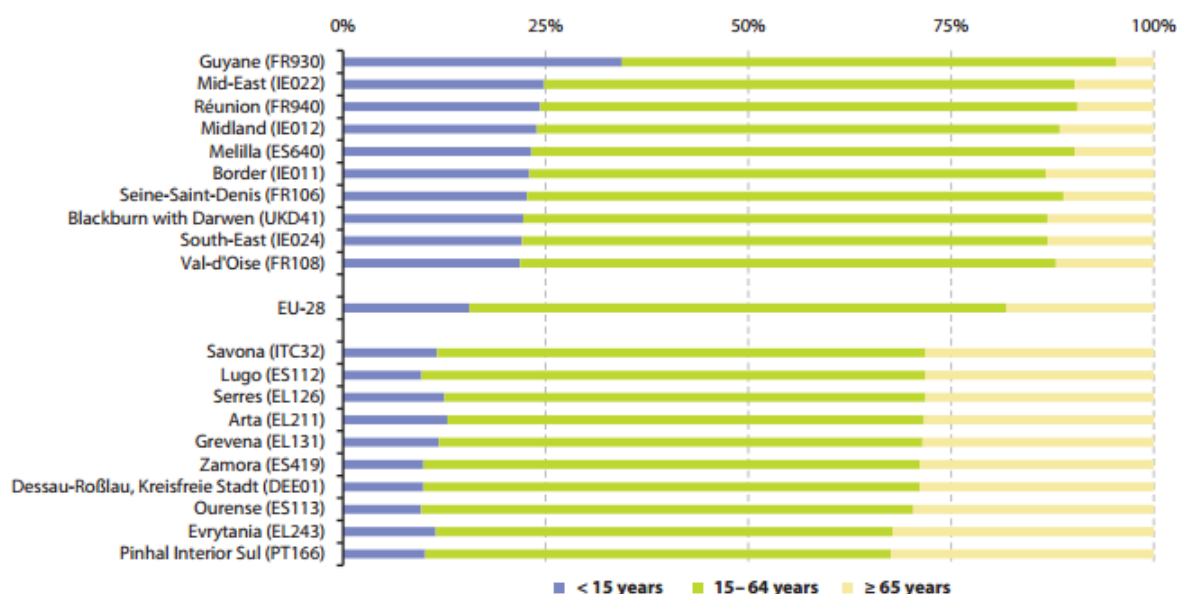
Γεωγραφική Ενότητα	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	Π.Ε. Γρεβενών (ΠΕ1)	Π.Ε. Καστοριάς (ΠΕ2)	Π.Ε. Κοζάνης (ΠΕ3)	Π.Ε. Φλώρινας (ΠΕ4)
Κάτοικοι	283.689	31.757	50.322	150.196	51.414

Πηγή: Απόφαση ΕΛ.ΣΤΑΤ αριθμ. ΓΠ-191 «Τροποποίηση της Απόφασης με αριθμό 11247/28.12.2012 (ΦΕΚ 3465/Β'/28.12.2012)⁶, www.statistics.gr

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα **δημογραφικά στοιχεία** της ΠΔΜ, όπως προέκυψαν από την τελευταία Απογραφή του 2011. Από τους παρακάτω Πίνακες συνάγεται ότι **κύρια δημογραφική τάση αποτελεί η πληθυσμιακή συρρίκνωση και γήρανση**. Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ο τρίτος μικρότερος αριθμητικά μετά τα Ιόνια Νησιά και τα Νησιά του Βορείου Αιγαίου, συγκεντρώνεται σε ποσοστό σχεδόν 50% στην Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης (βλ. **Πίνακα 4**), ενώ μειώθηκε σημαντικά κατά την τελευταία δεκαετία στο σύνολό του, με υψηλότερη τάση να εμφανίζεται στην Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών, όπου εμφανίζονται και οι υψηλότεροι δείκτες γήρανσης, σε ευρωπαϊκό μάλιστα επίπεδο (βλ. **Πίνακα 5**). Ταυτόχρονα, η ΠΔΜ εμφανίζει τη μικρότερη πληθυσμιακή πυκνότητα, όντας η πιο αραιοκατοικημένη περιφέρεια της χώρας (30,4 κάτοικοι/km²) (βλ. **Διάγραμμα 3**).

⁶ Με θέμα «Αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού-Κατοικιών 2011 που αφορούν στο Μόνιμο Πληθυσμό της Χώρας» (ΦΕΚ 698/Β'/20-03-2014)

Πίνακας 5. Διάρθρωση του πληθυσμού, κατά ομάδες ηλικιών, από 3 περιφέρειες NUTS, 1η Ιανουαρίου 2013 (% του συνολικού πληθυσμού)

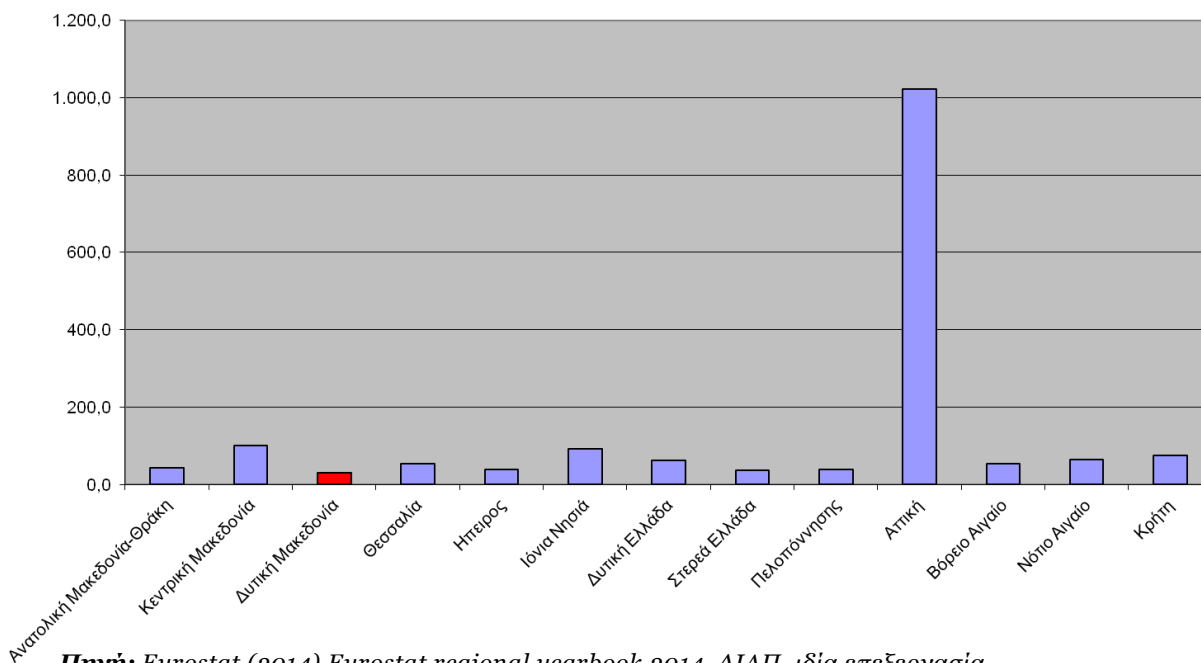

(*) The figure shows the 10 EU regions with the highest share of their population aged 65 years and above and the 10 regions with the highest share of their population aged less than 15 years. Romania and the United Kingdom (except Northern Ireland): 1 January 2012. Mecklenburg-Vorpommern (DE8) and Northern Ireland (UKN): 1 January 2011.

Source: Eurostat (online data codes: [demo_r_pjanaggr3](#) and [demo_pjangroup](#))

Πηγή: Eurostat (2014) Eurostat regional yearbook 2014 ⁷

Διάγραμμα 3. Πυκνότητα μόνιμου πληθυσμού της Ελλάδος, ανά km²
ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

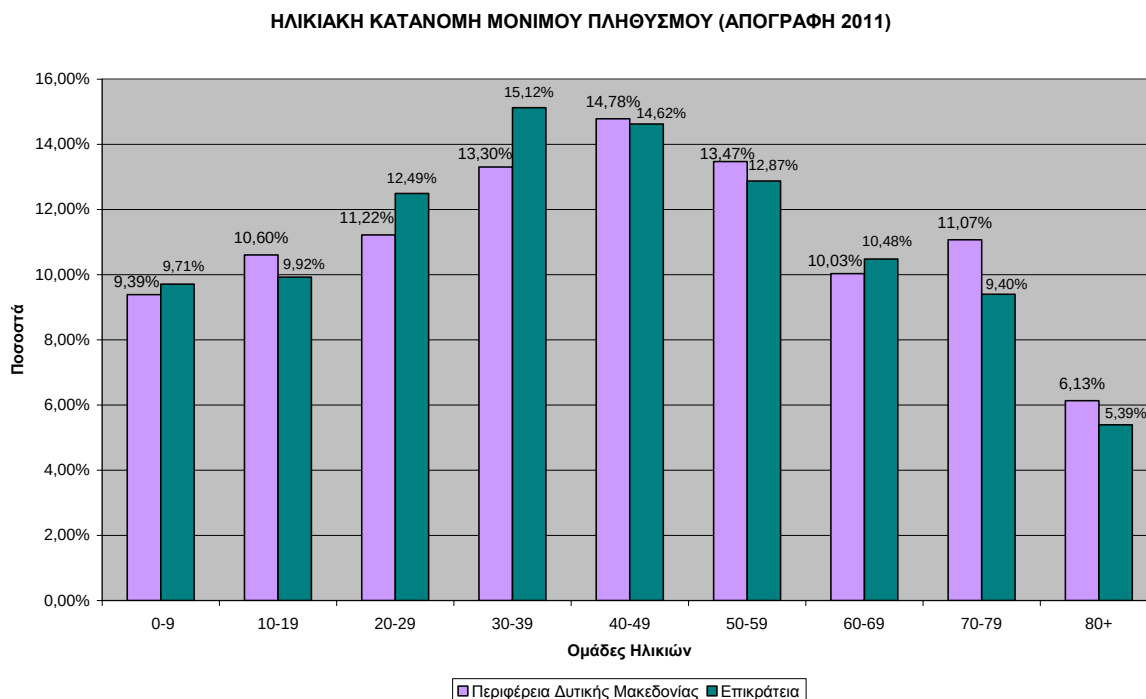

Πηγή: Eurostat (2014) Eurostat regional yearbook 2014, ΔΙΑΠ, ιδία επεξεργασία

⁷ [pdf] Luxembourg: Publications Office of the European Union. Available at: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5785629/KS-HA-14-001-EN.PDF/e3ae3b5c-b104-47e9-ab80-36447537ea64>

Στο παρακάτω **Διάγραμμα 4** δίνεται η ηλικιακή κατανομή του μόνιμου πληθυσμού της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας σε σύγκριση με την ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

Διάγραμμα 4. Ηλικιακή κατανομή μόνιμου πληθυσμού 2011

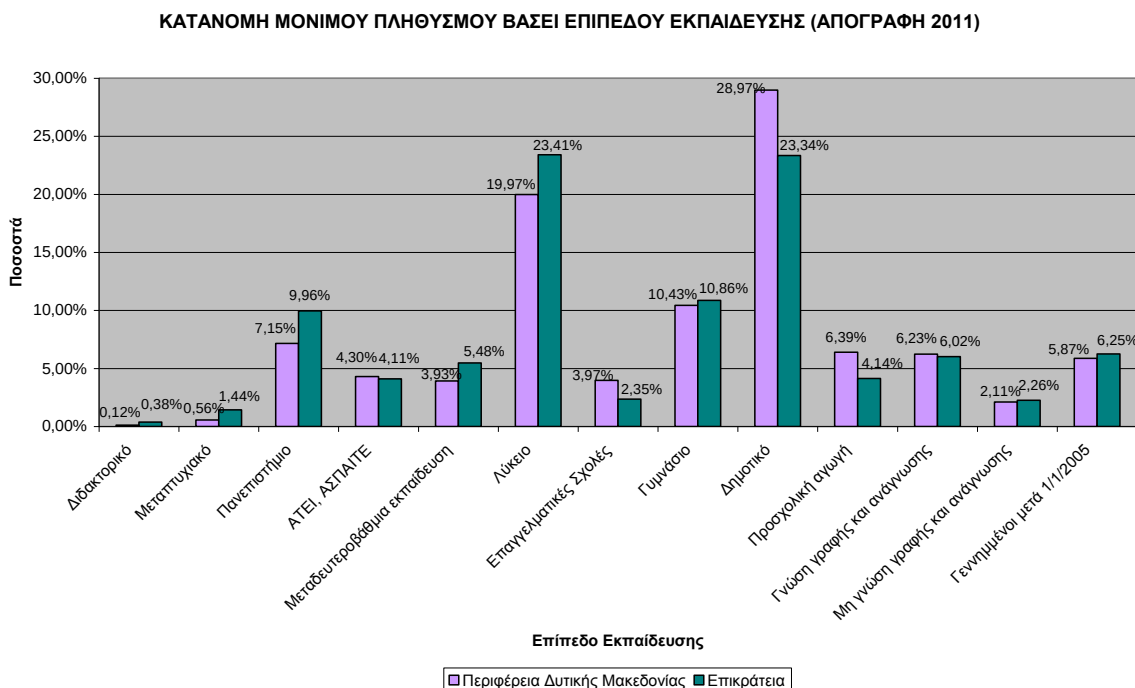

Πηγή: www.statistics.gr, ΔιΑΠ, ίδια επεξεργασία

Από το Διάγραμμα αυτό συμπεραίνουμε ότι στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 40-49 (ποσοστό 14,78%), σε αντίθεση με τα στοιχεία της Επικράτειας, όπου το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού ανήκει στη νεότερη ηλικιακή ομάδα 30-39 (ποσοστό 15,12%). Σε μία προσπάθεια σύγκρισης των ποσοστών, εντοπίζουμε ότι για την ηλικιακή ομάδα 30-39 στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατανέμεται μόλις το 13,30% του πληθυσμού, καθώς και στην ηλικιακή ομάδα 20-29, όπου το ποσοστό της επικράτειας είναι 12,49%, στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας είναι 11,22%. Αντίθετα, στις μεγαλύτερες και περιορισμένης παραγωγικότητας ηλικιακές ομάδες των 70-79 και >80 ετών, η Περιφέρεια εμφανίζει εμφανώς μεγαλύτερα ποσοστά από τα αντίστοιχα της ελληνικής επικράτειας (ενδεικτικά για την ηλικιακή ομάδα των 70-79 το ποσοστό είναι 11,07% έναντι του 9,40% της επικράτειας). Ο δείκτης εξάρτησης (μη παραγωγικά άτομα επί 100 παραγωγικών) στην ΠΔΜ είναι 57,61. Εντοπίζονται λοιπόν **αυξημένα ποσοστά σε μη παραγωγικές ηλικιακές ομάδες (γηρασμένος πληθυσμός) και μικρά ποσοστά στις πλέον παραγωγικές ηλικιακές ομάδες.**

Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο που θα πρέπει να εξεταστεί είναι η *κατανομή του πληθυσμού σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσής του (Διάγραμμα 5)*. Αν και το Πανεπιστήμιο και το Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας συμβάλλει και μπορεί να συμβάλλει ακόμη περισσότερο στην ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας στην περιοχή, προσφέροντας διεξόδους στην οικονομία της με την προϋπόθεση της κατάλληλης διασύνδεσης των προγραμμάτων σπουδών του με τις προτεραιότητες της τοπικής επιχειρηματικής δραστηριότητας, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας υπολείπεται σημαντικά σε σχέση με τα στοιχεία της ελληνικής επικράτειας στο ανώτερο επιστημονικό επίπεδο εκπαίδευσης (πανεπιστήμιο, μεταπτυχιακό, διδακτορικό) καθώς και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ενδεικτικά, στους αποφοίτους πανεπιστημιακών ιδρυμάτων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας το ποσοστό είναι 7,15% έναντι του 9,96% της ελληνικής επικράτειας ενώ στους αποφοίτους λυκείου 19,97% έναντι του 23,41% της ελληνικής επικράτειας. Αντίθετα, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας εμφανίζει μεγάλα ποσοστά στους αποφοίτους δημοτικού (28,97% έναντι του 23,34% της ελληνικής επικράτειας). Εντοπίζεται, λοιπόν, ότι η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας **υπολείπεται στο ζήτημα του επιπέδου εκπαίδευσης του πληθυσμού σε σχέση με τα στοιχεία σε πανελλήνιο επίπεδο**.

Διάγραμμα 5. Κατανομή μόνιμου πληθυσμού βάσει επιπέδου εκπαίδευσης 2011

Πηγή: www.statistics.gr, ΔΙΑΠ, ίδια επεξεργασία

Επίσης, λόγω της υφιστάμενης κατάστασης, έχει θιγεί ιδιαίτερως η **απασχόληση**, κατατάσσοντας την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας **πρώτη σε ποσοστό ανεργίας**, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το 1ο τρίμηνο του 2015, μαζί με τη Δυτική Ελλάδα, ενώ το υψηλό **ποσοστό ανεργίας των νέων** (70,6%, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για τον Απρίλιο 2014) την κατατάσσει στη **δεύτερη θέση μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ27**⁸.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την πιο πρόσφατη τριμηνιαία έρευνα εργατικού δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ, σε επίπεδο περιφερειών της χώρας, το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας καταγράφεται στη Δυτική Μακεδονία (**29%** το α' τρίμηνο 2015 από 28,4% το α' τρίμηνο 2014), στη Δυτική Ελλάδα (29% από 29,7%) και στα Ιόνια Νησιά (28,9% από 27,4%). Στον αντίποδα, το μικρότερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στο Βόρειο Αιγαίο με 20,2% και στην Πελοπόννησο με 23,9% (**Πίνακας 6, Διάγραμμα 6**).

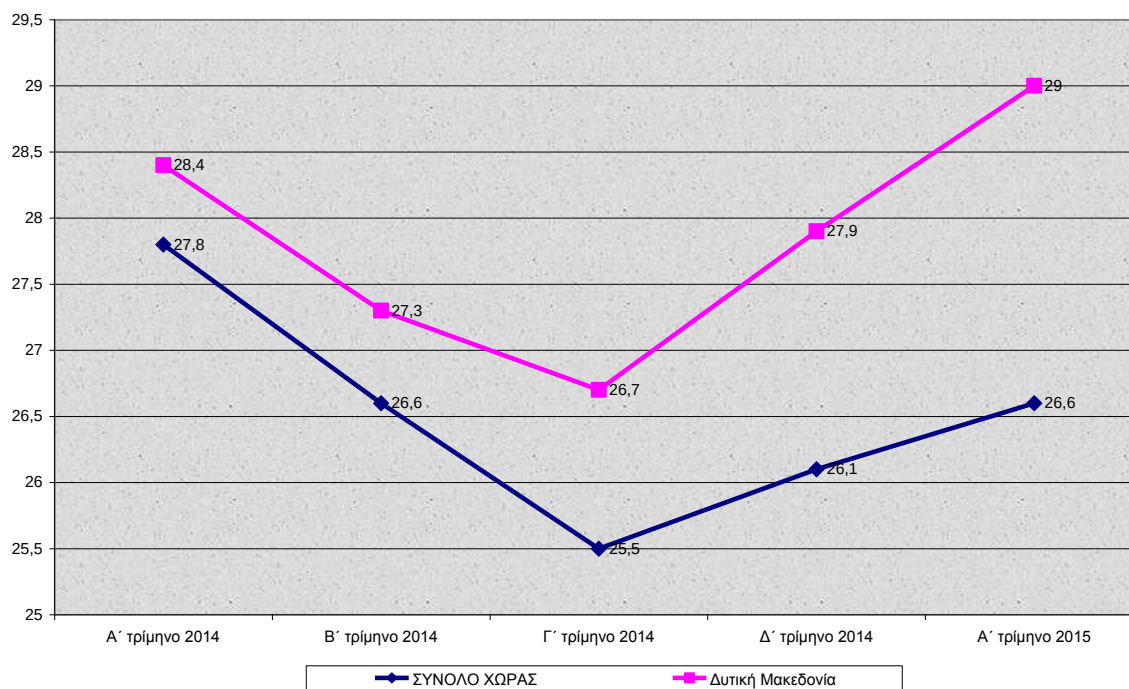
Πίνακας 6. Ανεργία (%) κατά Περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	Α' τρίμηνο 2014	Β' τρίμηνο 2014	Γ' τρίμηνο 2014	Δ' τρίμηνο 2014	Α' τρίμηνο 2015
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	27,8	26,6	25,5	26,1	26,6
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	25,4	23,8	23,0	24,4	24,8
Κεντρική Μακεδονία	29,9	29,4	27,8	27,9	27,4
Δυτική Μακεδονία	28,4	27,3	26,7	27,9	29,0
Ήπειρος	28,5	28,3	25,9	24,5	25,5
Θεσσαλία	25,2	25,1	25,4	25,8	26,8
Ιόνια Νησιά	27,4	21,1	16,1	21,2	28,9
Δυτική Ελλάδα	29,7	29,9	27,5	27,8	29,0
Στερεά Ελλάδα	27,6	26,8	26,0	27,0	26,4
Αττική	28,0	27,4	27,1	26,8	26,7
Πελοπόννησος	23,4	23,6	23,0	23,4	23,9
Βόρειο Αιγαίο	24,4	22,7	21,6	20,5	20,2
Νότιο Αιγαίο	30,3	17,9	15,2	16,9	25,4
Κρήτη	26,9	22,8	20,9	25,3	27,2

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Δελτία Τύπου - Απασχόληση - Ανεργία > Εργατικό Δυναμικό (Τριμηνιαία), <http://www.statistics.gr>, ΔιΑΠ, *ιδία επεξεργασία*

⁸ ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020

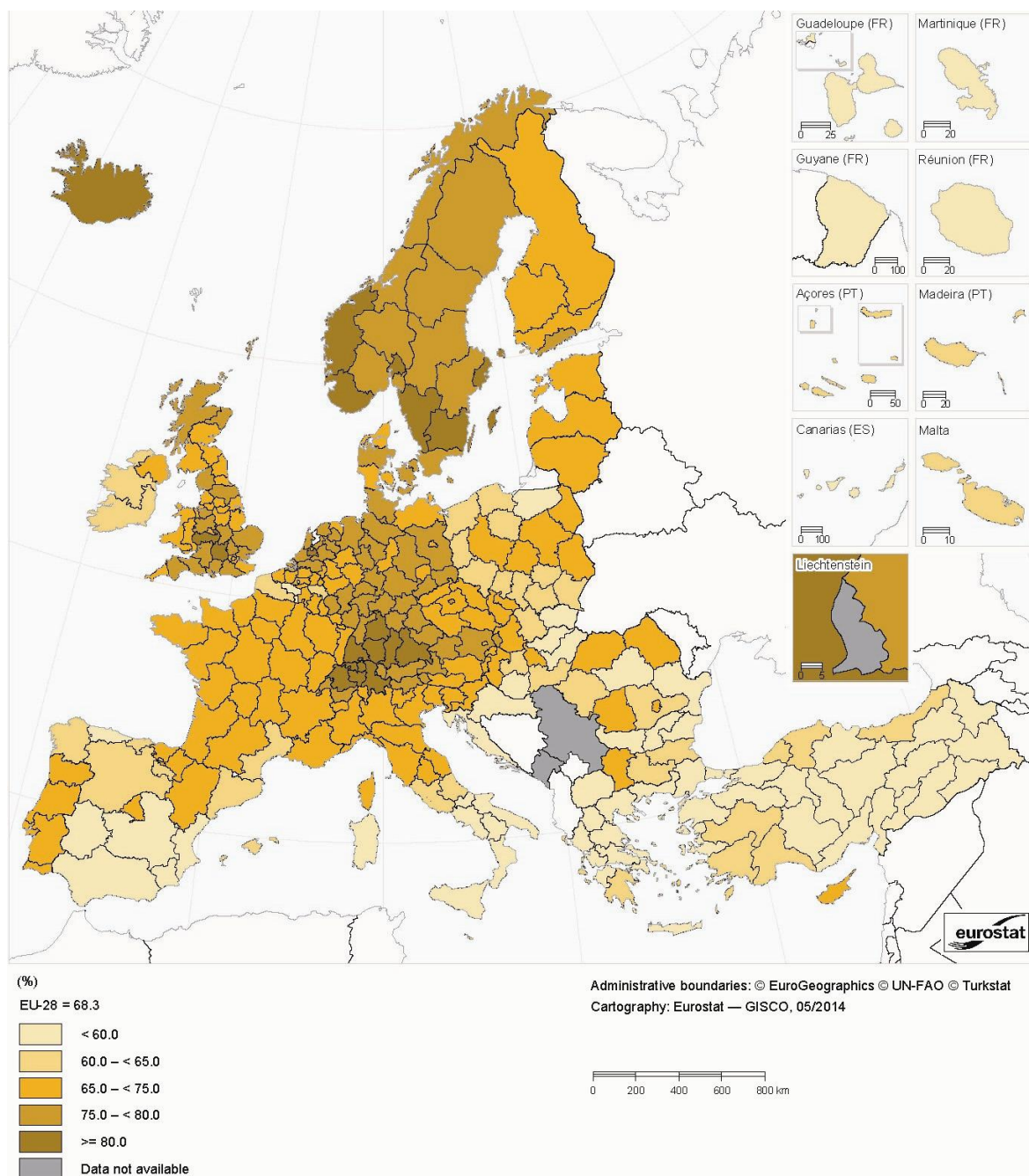
Διάγραμμα 6. Εξέλιξη ανεργίας (%) της ΠΔΜ σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας (περίοδος αναφοράς Α' τρίμηνο 2014- Α' τρίμηνο 2015)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Δελτία Τύπου - Απασχόληση - Ανεργία > Εργατικό Δυναμικό (Τριμηνιαία), <http://www.statistics.gr>, ΔιΑΠ, *ιδία επεξεργασία*

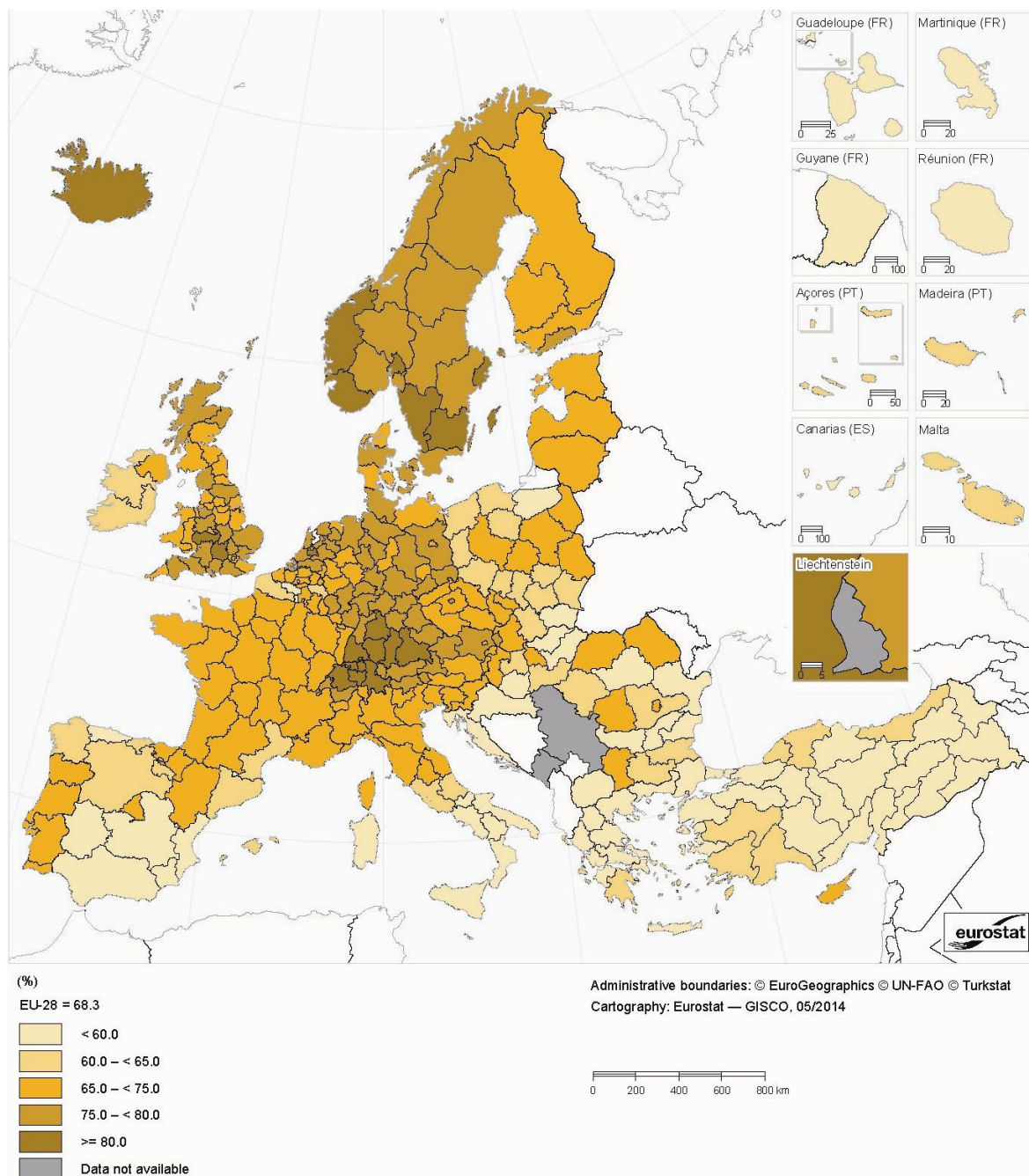
Χαρακτηριστική είναι η υφιστάμενη κατάσταση της απασχόλησης και της ανεργίας, όπως αποτυπώνεται στους **Χάρτες 1 και 2**, όπου φαίνεται η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας σε σύγκριση με τις υπόλοιπες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Χάρτης 1: Δείκτης απασχόλησης ανά Περιφέρεια 2012

Πηγή: EUROSTAT (2014)

Χάρτης 2: Δείκτης ανεργίας ανά Περιφέρεια 2012

Πηγή: EUROSTAT (2014)

Η σχηματική απεικόνιση που δίνεται παραπάνω στο **Χάρτη 2** δείχνει ουσιαστικά την επιδείνωση της χώρας και της Δυτικής Μακεδονίας με την παρατεταμένη κρίση των τελευταίων ετών σε σύγκριση με τις Περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα παραπάνω δημογραφικά χαρακτηριστικά, σε συνδυασμό με την αναμενόμενη μείωση της πληθυσμιακής δυναμικής, η οποία αποτελεί γενικευμένο φαινόμενο της χώρας κυρίως λόγω της αυξανόμενης μεταναστευτικής εκροής προς το εξωτερικό ως απόρροια της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης, καθιστούν επιτακτική την ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης ενός στρατηγικού πλαισίου προσανατολισμένου στην **τοπική ανάπτυξη και απασχολησιμότητα**. Επιπροσθέτως, βασική στρατηγική επιλογή πρέπει να αποτελέσει η άμβλυνση των επιπτώσεων της αυξανόμενης πληθυσμιακής γήρανσης στο ήδη επιβαρυνμένο σύστημα παροχής υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής μέριμνας, μέσω ανάληψης δράσεων με γνώμονα την **κοινωνική ευημερία και συνοχή**.

Ειδικότερα, στους ακόλουθους **Πίνακες 7 και 8** παρατίθενται υποδείγματα προβολής του πληθυσμού, αξιολογώντας τα ευρήματα υπό το φως της διαμορφούμενης σήμερα οικονομικής συγκυρίας.⁹ Η αξιοπιστία σκιαγράφησης των προβολών εξαρτάται τόσο από την ακρίβεια του πληθυσμού στο έτος αφετηρίας όσο και, κυρίως, από τις υποθέσεις που υιοθετούνται για την πορεία των συνιστωσών της φυσικής και μεταναστευτικής κίνησης του πληθυσμού στο μέλλον. Η αβεβαιότητα ως προς τις συνθήκες του μέλλοντος, οδηγεί συνήθως στην εκτίμηση σειράς πιθανών εναλλακτικών εικόνων στα χρονικά σημεία της προβολής. Εντούτοις, παρά τις ατέλειές τους, οι προβολές πληθυσμού χρησιμοποιούνται ευρύτατα, καθώς αποτελούν χρήσιμο όργανο στην άσκηση πολιτικής.

Στον **Πίνακα 7** περιλαμβάνονται εκτιμήσεις διαφόρων φορέων για τον αναμενόμενο πληθυσμό ανά πενταετία. Από τις εκτιμήσεις αυτές πιο αισιόδοξη, αλλά και πιο αξιόπιστη, μπορεί να θεωρηθεί η του ΟΗΕ, αφού έχει ως αφετηρία τον πληθυσμό του 2010 και η μεθοδολογία της είναι περισσότερο προηγμένη, ενώ η ΕΛΣΤΑΤ και η EUROSTAT είχαν ως σημείο εκκίνησης προγενέστερα έτη. Κοινή διαπίστωση όλων των εκτιμήσεων είναι ότι το αναμενόμενο μέγεθος του πληθυσμού μας στο καταληκτικό έτος (2050) δεν πρόκειται να υπερβεί τα 11,6 εκ. άτομα και ότι κοντά στο χρονικό πέρας της προβολής θα αρχίσει να μειώνεται ο πληθυσμός, επειδή, εκτός από το μηδενισμό της φυσικής αύξησης, θα είναι επίσης μηδενική ή αρνητική και η καθαρή μετανάστευση.

⁹ Έκθεση «Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ-ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ», Μιχάλης Παπαδάκης, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιώς, Μανόλης Κογεβίνας, Καθηγητής Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας, Δημήτριος Τριχόπουλος της Ακαδημίας Αθηνών, Καθηγητής Πανεπιστημίου Harvard, ΑΘΗΝΑ 2012

Πίνακας 7. Ελλάδα: Αναμενόμενος πληθυσμός 2010-2050

Έτος	ΕΛΣΤΑΤ		ΟΗΕ		EUROSTAT	
	(.000)	Μεταβολή %	(.000)	Μεταβολή %	(.000)	Μεταβολή %
2010	11.316	.	11.359	.	11.305	.
2015	11.505	1,67	11.492	1,17	11.445	1,24
2020	11.618	0,98	11.569	0,67	11.526	0,71
2025	11.674	0,48	11.603	0,29	11.562	0,31
2030	11.699	0,22	11.621	0,15	11.578	0,14
2035	11.698	0,00	11.640	0,16	11.605	0,23
2040	11.674	-0,21	11.661	0,18	11.630	0,21
2045	11.616	-0,50	11.669	0,07	11.628	-0,02
2050	11.500	-1,00	11.647	-0,19	11.576	-0,45

Πηγή: Προβολές Πληθυσμού της Ελλάδας ΕΛΣΤΑΤ, ΟΗΕ και EUROSTAT.¹⁰

Ταυτόχρονα με τη δυσμενή εξέλιξη του συνολικού πληθυσμού μέχρι το 2050, αναμένεται η επιτάχυνση της γήρανσης και η σημαντική επιδείνωση του δείκτη εξάρτησης. Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 8**, η αναλογία υπερηλίκων από 19% το 2010 θα φτάσει στο 30% το 2050 και ο δείκτης εξάρτησης (αναλογία μη παραγωγικών ατόμων σε 100 παραγωγικά) από 50% το 2010 θα αναρριχηθεί στο 82% το 2050, γεγονός που θα επιβαρύνει ιδιαίτερα το εργατικό δυναμικό και το σύστημα υγείας, θα επηρεάσει αρνητικά την παραγωγική διαδικασία, ενώ θα διαταράξει περαιτέρω την ισορροπία του κοινωνικο-ασφαλιστικού μας συστήματος. Η επιτάχυνση της δημογραφικής γήρανσης προβλέπεται να επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό και επιβάλλει την αναδιάρθρωση και την αύξηση της ετοιμότητας των υπηρεσιών υγείας.

Πίνακας 8. Ελλάδα: Κατανομή πληθυσμού κατά ηλικία 2010-2050

Έτος	Κατανομή κατά ομάδες ηλικιών (%)				Δείκτης εξάρτησης* %
	0-14	15-64	65+	100,0	
2010	14,6	66,8	18,6	100,0	49,7
2015	14,8	65,7	19,5	100,0	52,2
2020	15,0	64,5	20,5	100,0	55,0
2025	14,5	63,7	21,8	100,0	57,0
2030	13,9	62,8	23,3	100,0	59,2
2035	13,8	60,8	25,4	100,0	64,5
2040	14,2	58,5	27,3	100,0	70,9
2045	14,6	56,3	29,1	100,0	77,6
2050	15,0	55,0	30,0	100,0	81,8

* Μη παραγωγικά άτομα επί 100 παραγωγικών.

Πηγή: ΟΗΕ, Προβολές Πληθυσμού.¹¹

¹⁰ Βλ. υποσημ. 9, «Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ-ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ», Παπαδάκης, Κογεβίνας, Τριχόπουλος, ΑΘΗΝΑ 2012, σελ. 13

¹¹ Στο ίδιο, σελ. 13

Η **κομβική γεωγραφική θέση** της ΠΔΜ, ως πύλη εισόδου της Ελλάδας και της ΕΕ στα Δυτικά Βαλκάνια (βλ. **Χάρτη 3**), σε συνδυασμό με την ολοκλήρωση του διευρωπαϊκού και εθνικού οδικού δικτύου, ενισχύει τη διαμόρφωσή της σε ενιαίο Βαλκανικό χώρο συνεργασίας και ανάπτυξης και, γενικότερα, την επικοινωνιακή, ενεργειακή και επιχειρηματική της θέση¹².

Από τη δεκαετία του '90 και μετά, ο χώρος των Δυτικών Βαλκανίων έζησε κοσμογονικές αλλαγές που δεν άφησαν ανεπηρέαστη την περιοχή συνολικά. Στον περίγυρο της Δυτικής Μακεδονίας μια **νέα πολιτική, οικονομική και κοινωνική «γεωγραφία»** έχει δημιουργηθεί η οποία, στο επίπεδο της περιφερειακής στρατηγικής, δεν έχει πλήρως αξιολογηθεί και χαρτογραφηθεί με έναν συστηματικό τρόπο μέχρι σήμερα. Η κατάσταση αυτή εγκυμονεί μεν κινδύνους, προσφέρει όμως και ευκαιρίες λόγω της προνομιακής θέσης της Δυτικής Μακεδονίας στα Δυτικά Βαλκάνια. Η γεωγραφική γειτνίαση από την άλλη δεν είναι θέμα επιλογής αλλά μια αντικειμενική πραγματικότητα. Η **ενδυνάμωση της συνεργασίας και των ανταλλαγών με το βαλκανικό χώρο**, προβάλλει στο νέο περιβάλλον μάλλον ως κορυφαία επιλογή για την αναπτυξιακή προοπτική της Περιφέρειας.

Τα τελευταία χρόνια, οι γεωγραφικές σταθερές στα Δυτικά Βαλκάνια αλλάζουν σε σχέση με τους πόλους και τα κέντρα ανάπτυξης, που είναι προϊόντα μιας άλλης εποχής κλειστών συνόρων. Κατά συνέπεια, οι διασυννοριακές ζώνες έχουν υποστεί δραματικές αλλαγές, καθώς *ο παράγοντας απόσταση τείνει να χάσει την παραδοσιακή του σημασία λόγω των σύγχρονων μεταφορικών υποδομών και της τεχνολογιών επικοινωνίας. Νέες δυναμικές αναπτύσσονται στο εμπόριο, στις επενδύσεις και στα επιχειρηματικά δίκτυα*, ενώ **νέες ευκαιρίες** εμφανίζονται **στο νέο διεθνές περιβάλλον**. Είναι προφανές ότι απαιτείται μια επανεξέταση των πλεονεκτημάτων ή μειονεκτημάτων, όχι μόνο σε σχέση με το μέσο όρο της Περιφέρειας με τη χώρα, αλλά και σε σχέση με τον ευρύτερο βαλκανικό χώρο.

Το κρίσιμο ερώτημα που αναδεικνύεται για τη Δυτική Μακεδονία αφορά τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται τη θέση της στο νέο περιβάλλον. Μια **ολοκληρωμένη προσέγγιση** απαιτεί την **ανάληψη συγκεκριμένων πρωτοβουλιών και δράσεων** που θα προσδώσουν σάρκα και οστά **στο διαβαλκανικό σχεδιασμό της περιοχής**. Όλα δείχνουν ότι η νέα πολιτική και οικονομική γεωγραφία της βαλκανικής χερσονήσου μπορεί να διαμορφωθεί μέσα από μια **σύγχρονη και ενέλικτη στρατηγική διασυννοριακής και διαπεριφερειακής εδαφικής συνεργασίας**, στην οποία ο

¹² Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (ΕΑΠ) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2012-2016 (Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης και Φλώρινας) στο πλαίσιο του Τέλους Ανάπτυξης [pdf] Διαθέσιμο στο: <http://www.pdm.gov.gr/images/stories/arxeia/eap_pdm_2012-2016.pdf>

ρόλος της Αυτοδιοίκησης πρέπει να είναι πρωταγωνιστικός.

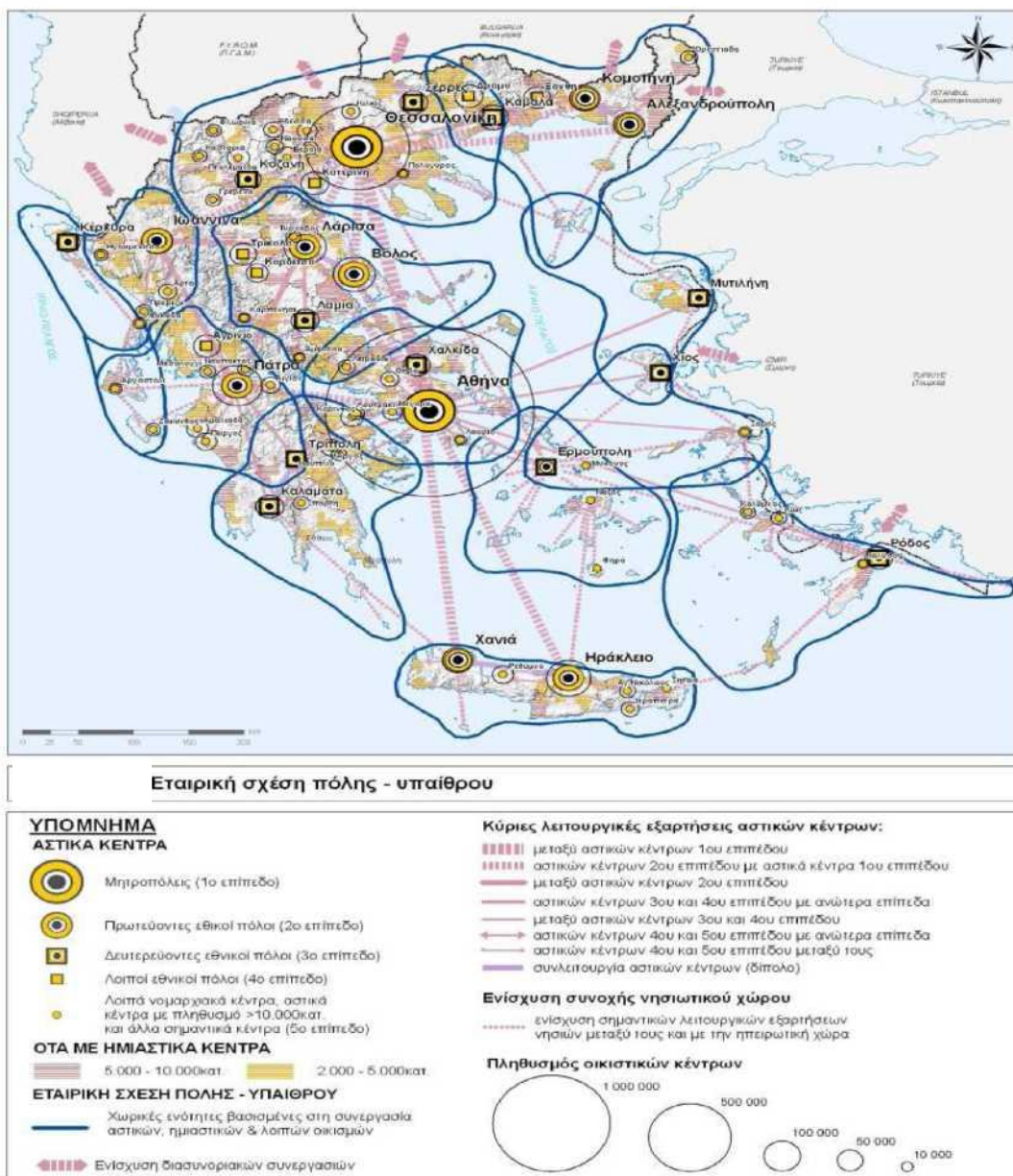
Χάρτης 3: Πύλη της Ελλάδας προς τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων

Πηγή: Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Ελλάδας (ΦΕΚ128Α/3.7.2008)

Η ευρύτερη περιοχή βρίσκεται σε άμεση εξάρτηση από το μητροπολιτικό κέντρο της Θεσσαλονίκης αναφορικά με τις υπηρεσίες κυρίως της υγείας, δευτερευόντως της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και για το μεγαλύτερο μέρος των οικονομικών συναλλαγών (**Χάρτης 4**). Σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα, η βελτίωση της προσβασιμότητας ενισχύει τις επιδράσεις που δέχεται από τα μεγάλα αστικά κέντρα, τα οποία αποτελούν συγχρόνως αποδέκτες των υπηρεσιών και προϊόντων της Δυτικής Μακεδονίας και το αντίστροφο.

Χάρτης 4: Εταιρική σχέση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή: Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Ελλάδας (ΦΕΚ128Α/3.7.2008)

Η γεωγραφική θέση της Δυτικής Μακεδονίας, συνδυαζόμενη με το γεγονός ότι αποτελεί τη μόνη Περιφέρεια της Ελλάδας χωρίς διέξοδο προς τη θάλασσα, αλλά με το μεγαλύτερο στη χώρα δυναμικό επιφανειακών υδάτων (σχεδόν το 65% των επιφανειακών υδάτων της Ελλάδας, με 11 φυσικές και τεχνητές λίμνες), διαμορφώνουν μια χωροταξική ενότητα με ιδιαίτερα *γεωφυσικά γνωρίσματα*, που, με την εφαρμογή του κατάλληλου αναπτυξιακού μοντέλου, δύναται να αναδειχθεί σε ελκυστικό τόπο ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων και διαβίωσης¹³.

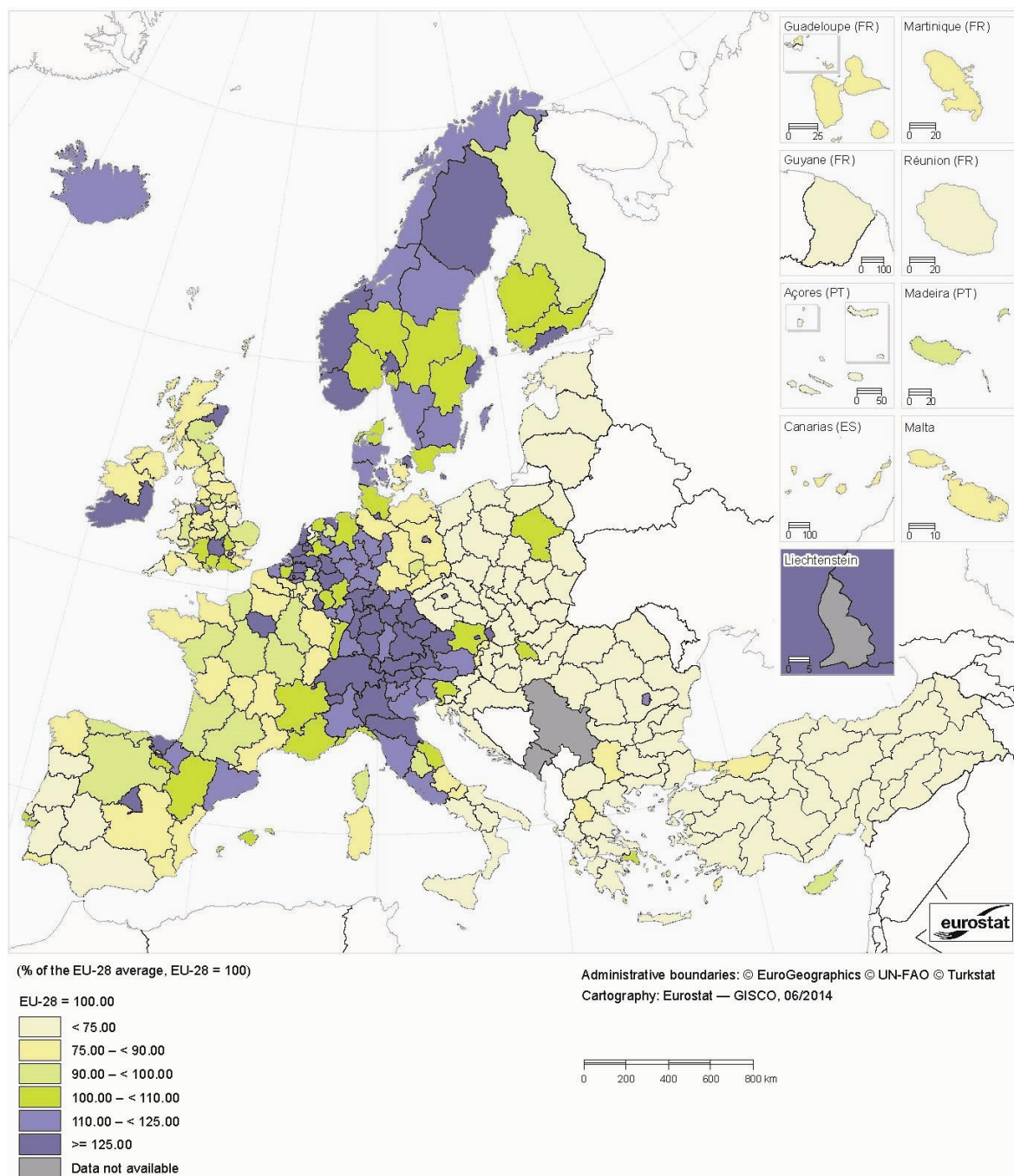
Στο πλαίσιο της 4ης Προγραμματικής Περιόδου, η Δυτική Μακεδονία ήταν μια από τις 3 Περιφέρειες Στατιστικής Σύγκλισης (Phasing Out) της Ελλάδας, με το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (ΜΑΔ) υψηλότερο του 75% του αντίστοιχου της ΕΕ-25 και μικρότερο του 75% της ΕΕ-15, λαμβάνοντας ως έτος βάσης υπολογισμού το έτος 2003. Κατά τη νέα προγραμματική περίοδο, η Δυτική Μακεδονία εντάσσεται στις **Περιφέρειες Μεταβατικής Στήριξης**, αφού το κατά κεφαλήν ΑΕΠ για την περίοδο 2007 – 2009 ανέρχεται στο 85,6% του αντίστοιχου της ΕΕ-27. Η πιο πρόσφατη αποτύπωση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανά Περιφέρεια της ΕΕ φαίνεται στο **Χάρτη 5**.

Η παραπάνω κατάταξη όμως δεν ανταποκρίνεται στη σημερινή εικόνα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, δεδομένου ότι η πρωτοφανής οικονομική κρίση που πλήττει τη χώρα μετά το 2008 έχει οδηγήσει σε σημαντική ύφεση την ελληνική οικονομία, γεγονός που έχει επηρεάσει αρνητικά και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (σε ΜΑΔ) της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, διαμορφώνοντάς το σε ακόμη χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με τον αντίστοιχο δείκτη σε επίπεδο ΕΕ-27 και συγκεκριμένα στο 80% του αντίστοιχου μέσου όρου (βλ. **Πίνακα 9, Χάρτη 5**). Επιπροσθέτως, αποτελεί κοινή ομολογία ότι το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ, αν και είναι ο σημαντικότερος δείκτης μέτρησης της οικονομικής ανάπτυξης, δεν αποτυπώνει σε πλήρη έκταση το αναπτυξιακό προφίλ μιας περιφέρειας, αποκλείοντας μια σειρά από παραμέτρους, όπως είναι το βιώσιμο περιβάλλον, η κοινωνική συνοχή, η διανομή του εισοδήματος κ.λπ.¹⁴

¹³ ΕΑΠ ΠΔΜ 2012-2016; ΕΠ ΠΔΜ 2011-2014

¹⁴ Σιδηρόπουλος, Αν., ΑΝΚΟ, Δεκ 2014

Χάρτης 5: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανά Περιφέρεια 2011

Πηγή: EUROSTAT (2014)

Πίνακας 9. ΑΕΠ ανά κάτοικο σε ΜΑΔ (Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης) σε εθνικό, περιφερειακό (ΠΔΜ) και ευρωπαϊκό επίπεδο (ΕΕ-27), έτη 2008-2010

	Δυτική Μακεδονία		Ελλάδα		ΕΕ-27	
	ΜΑΔ	% ΕΠΙ ΤΟΥ Μ. Ο. ΕΕ- 27	ΜΑΔ	% ΕΠΙ ΤΟΥ Μ. Ο. ΕΕ- 27	ΜΑΔ	% ΕΠΙ ΤΟΥ Μ. Ο. ΕΕ-27
2008	21,300	85	23,100	92	25,100	100
2009	20,100	86	22,100	94	23,500	100
2010	19,600	80	21,200	87	24,500	100

Πηγή: EUROSTAT (2014)

Η ενδοπεριφερειακή εικόνα παρουσιάζει έντονες ανισότητες σε επίπεδο κατά κεφαλήν ΑΕΠ (σε ΜΑΔ) (βλ. **Πίνακα 10**), οικονομικά ενεργού πληθυσμού και διαθέσιμου ανθρώπινου δυναμικού, με την ΠΕ Καστοριάς να βρίσκεται στη δυσμενέστερη θέση και την ΠΕ Κοζάνης με διαφορά (από τις ΠΕ Γρεβενών & Καστοριάς) στην καλύτερη, κυρίως ως αποτέλεσμα των μεγάλων μονάδων εξόρυξης και παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και του μεταποιητικού ιστού στο κλάδο της γούνας στην περιοχή. Οι ΠΕ Καστοριάς και Φλώρινας εμφανίζουν παρόμοια μεγέθη όσον αφορά τους δημογραφικούς δείκτες, ενώ σε επίπεδο ΑΕΠ η ΠΕ Καστοριάς υπολείπεται σημαντικά της ΠΕ Φλώρινας, η οποία εμφανίζει την πιο ισορροπημένη παραγωγική διάρθρωση εντός της Περιφέρειας. Στο συγκεκριμένο επίπεδο, αξιοσημείωτο είναι το πολύ μεγάλο ποσοστό του τριτογενούς τομέα στις λιγότερο ευημερούσες ΠΕ (Γρεβενών και Καστοριάς), καθώς και η συρρίκνωση του πρωτογενούς τομέα στην ΠΕ Κοζάνης σε μόλις 4% του ΑΕΠ.

Πίνακας 10. Επίπεδο ανάπτυξης & ευημερίας, ΑΕΠ/κάτοικο σε ΜΑΔ

	Π.Ε. Γρεβενών	Π.Ε. Καστοριάς	Π.Ε. Κοζάνης	Π.Ε. Φλώρινας
Πληθυσμός	31.757	50.322	150.196	51.414
Πυκνότητα Πληθυσμού	13,745	29.25	42,454	26,549
ΑΕΠ κατά κεφαλή σε ΜΑΔ*	12.500	12.200	21.800	20.500
ΑΕΠ σε ΜΑΔ (% του μέσου όρου της χώρας)*	61	59	106	100
ΑΕΠ σε ΜΑΔ (% του μέσου όρου της ΕΕ27)*	57	56	100	94

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, απογραφή, 2011

Η Περιφέρεια παράγει το 2,3% του εθνικού ΑΕΠ, που προέρχεται κατά 6,8% από τη Γεωργία, κατά 38,5% από τη Βιομηχανία – Κατασκευές (στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι τομείς των μεταλλείων – ορυχείων με 9,8% και της Ενέργειας με 18,6%) και κατά 54,7% από τις Υπηρεσίες (2008). Όσον αφορά στην τομεακή σύνθεση της απασχόλησης εντός της Περιφέρειας, το 16,7% του ενεργού πληθυσμού απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, το 28,10% στον δευτερογενή και το 55,08% στον τριτογενή (2008).

Τα βασικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας είναι συνοπτικά τα εξής:

Ο πρωτογενής τομέας, αν και έχει διαχρονικά υποστεί σημαντική συρρίκνωση, έχει τη δυνατότητα εκμετάλλευσης των αναξιοποίητων αποθεμάτων, τόσο φυσικών όσο και ανθρώπινων πόρων. Μέσω αύξησης της παραγωγής, τυποποίησης και εμπορίας γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων ποιότητας και ιδιαίτερης τοπικής σημασίας, δύναται να αυξήσει τη συμμετοχή του στο ΑΕΠ της Περιφέρειας και να συμβάλλει στη βελτίωση της διατροφικής επάρκειας, στη μείωση του εμπορικού ελλείμματος και στην αύξηση της απασχόλησης, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Ο δευτερογενής τομέας χαρακτηρίζεται από την ανάπτυξη ορισμένων ισχυρών μονοδραστηριοτήτων με γενικότερες χωρικές εξειδικεύσεις της οικονομικής δραστηριότητας, όπως το κύκλωμα λιγνίτη-ενέργειας (Αξονας Κοζάνη – Πτολεμαΐδα – Αμύνταιο – Φλώρινα) και ο κατεξοχήν παραγωγικός και εξαγωγικός κλάδος της γουνοποιίας (Καστοριά – Σιάτιστα). Η ΠΔΜ στηρίζεται, κατά πρώτο λόγο, στην παραγωγή ηλεκτρισμού και στην εξόρυξη λιγνίτη, διατηρώντας το χαρακτήρα μιας βιομηχανικής περιφέρειας και του κατεξοχήν **ενεργειακού κέντρου της χώρας** (κατά την περίοδο 2010-12 οι θερμικές και υδροηλεκτρικές μονάδες της συμμετείχαν με ποσοστό από 52% έως 55% στη συνολική ηλεκτρική παραγωγή στο διασυνδεδεμένο σύστημα)¹⁵. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μείωση της οικονομικής δραστηριότητας στους συγκεκριμένους κλάδους, ενώ νέα κατεύθυνση δύναται να αποτελέσει η μεταποίηση ποιοτικών αγροτικών προϊόντων.

Ως προς τον τριτογενή τομέα, αξίζει να σημειωθεί ότι η ΠΔΜ χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα αξιόλογο φυσικό περιβάλλον και πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, γνωρίσματα που της προσδίδουν σημαντικές δυνατότητες τουριστικής εκμετάλλευσης της περιοχής. Ο τομέας αυτός, μέχρι στιγμής, δεν έχει αξιοποιηθεί επαρκώς, με αποτέλεσμα η ΠΔΜ να αποτελεί τον λιγότερο ελκυστικό τουριστικό προορισμό στο σύνολο της χώρας, καθώς καταγράφονται σ' αυτή μόλις 0,17 διανυκτερεύσεις αλλοδαπών ανά κάτοικο και κατατάσσεται, με μεγάλη διαφορά,

¹⁵ ΕΑΠ ΠΔΜ 2012-2016; ΕΠ ΠΔΜ 2011-2014

στην τελευταία θέση στο σύνολο των 13 Περιφερειών της Χώρας στην ως άνω κατηγορία – δείκτη¹⁶. Υπό το πρίσμα της μειωμένης ζήτησης, τάση που επιδεινώνεται από τη γενικότερη οικονομική κρίση, απαιτούνται συνδυασμένες παρεμβάσεις αναβάθμισης του τουριστικού προφίλ της Περιφέρειας -τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό-, με παράλληλη προώθηση ανταγωνιστικού τουριστικού προϊόντος και αναζήτηση νέων αγορών.

Γενικά, το **παραγωγικό πρότυπο** της ΠΔΜ χαρακτηρίζεται παραδοσιακά από την έμφαση στον πρωτογενή τομέα και την αξιοποίηση ορισμένων μόνο εκ των φυσικών πλεονεκτημάτων της, ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης ισχυρών μονοδραστηριοτήτων (κυκλώματα λιγνίτη-ενέργειας και γούνας), με χωρικές εξειδικεύσεις της οικονομικής δραστηριότητας σε συγκεκριμένους θύλακες. Η οικονομία της αντιμετωπίζει σημαντικές διαρθρωτικές αδυναμίες και έλλειμμα ανταγωνιστικότητας, καθώς χαρακτηρίζεται από *περιορισμένο εύρος κλαδικής εξειδίκευσης, σημαντική εξάρτηση από συμβατικούς κλάδους, πολύ μικρό μέγεθος επιχειρήσεων και έλλειψη επενδύσεων, ιδίως σε E&TA*, οι οποίες περιορίζονται στο 0,1% του ΑΕΠ της Περιφέρειας. Αποτέλεσμα των ανωτέρω αποτελεί η αστάθεια των μακροοικονομικών μεγεθών της, το αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο και η ιδιαίτερα υψηλή ανεργία. Στους ανασταλτικούς παράγοντες για ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας συγκαταλέγονται η γραφειοκρατία, η αδυναμία πρόσβασης σε χρηματοδότηση, η πολιτική αστάθεια, το φορολογικό σύστημα, η ανεπαρκής παροχή υποδομών, η διαφθορά, οι περιοριστικοί κανονισμοί εργασίας, το ανεπαρκώς εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό και η ατολμία για καινοτομία.

Συμπερασματικά, κρίνεται απαραίτητη η *αξιοποίηση των ιδιαιτεροτήτων και των δυνατοτήτων διαφοροποίησης της περιφερειακής οικονομίας με περισσότερους, παραδοσιακούς και νέους, παραγωγικούς κλάδους που θα δώσουν τη δυνατότητα επίλυσης των προβλημάτων της μονοκλαδικής οικονομίας και εξισορρόπησης των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων*. Η περιφερειακή ανάπτυξη επιβάλλεται να υποστηριχθεί και από την *ανάπτυξη της καινοτομίας*, όπου και σημειώνεται η μεγαλύτερη υστέρηση, μέσω της συνεργασίας και διασύνδεσης των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Περιφέρειας με τις τοπικές επιχειρήσεις/φορείς. Παράλληλα, είναι αναγκαία η *εκμετάλλευση ως πλεονέκτημα της «γωνιακής»/συννοριακής θέσης της Περιφέρειας*, η οποία συνορεύει με δύο όχι ιδιαίτερα αναπτυγμένες χώρες, γεγονός που επιτρέπει ενδεχομένως την ανάπτυξη κοινών δραστηριοτήτων σε επιλεγμένους κλάδους και δημιουργεί προϋποθέσεις

¹⁶ ΕΑΠ ΠΔΜ 2012-2016, σελ. 9

επενδύσεων και ενθάρρυνσης της επιχειρηματικότητας, εστιάζοντας τις προσπάθειες σε συγκεκριμένους τομείς αιχμής. Τέλος, παρεμβάσεις που μπορούν να διευκολύνουν την περιφερειακή ανθεκτικότητα είναι η συνεργασία μεταξύ δημόσιου, ιδιωτικού και κοινωνικού τομέα και ο ισχυρός προωθητικός και συντονιστικός ρόλος των περιφερειακών θεσμών διακυβέρνησης παράλληλα με την προώθηση της διαφάνειας και την απλοποίηση των διαδικασιών. Η συντονισμένη αξιοποίηση όλων των δυναμικών στοιχείων και των τριών τομέων οικονομικής δραστηριότητας μπορεί να δημιουργήσει ένα «κορμό» από κλάδους παραγωγής «διεθνώς» εμπορεύσιμων προϊόντων και να δώσει συνολικά μια προοπτική μακροχρόνιας ανθεκτικότητας και ανάκαμψης στην Περιφέρεια. Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα ενισχυθεί η περιφερειακή αγορά εργασίας και θα δημιουργηθούν νέες θέσεις απασχόλησης, συμβάλλοντας καθοριστικά στην ανακοπή της αυξανόμενης πληθυσμιακής εκροής και στην επιθυμητή συγκράτηση του πληθυσμού της¹⁷.

2.1.1.1. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών

Η Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών αποτελεί μία από τις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και συγκεντρώνει σπάνια φυσική ομορφιά. Περιτριγυρίζεται από μεγάλους ορεινούς όγκους, στις πλαγιές των οποίων εκτείνονται πλούσια δάση με πυκνή βλάστηση και ποτάμια. Τα παραδοσιακά χωριά, τα πέτρινα γεφύρια και οι παλαιές εκκλησίες που βρίσκονται διάσπαρτα σε όλη την Περιφερειακή Ενότητα δείχνουν την αρμονική συνύπαρξη των κατοίκων με το περιβάλλον, γεγονός που αποδεικνύει και η πλούσια χλωρίδα και πανίδα του τόπου. Τα πιο χαρακτηριστικά σημεία και οι σημαντικότεροι πόλοι έλξης επισκεπτών είναι ο Εθνικός Δρυμός "Βάλια Κάλντα", το Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο Βασιλίτσας και η πληθώρα άγριων μανιταριών που φυτρώνουν στην περιοχή. Ιδιαίτερο σημείο αναφοράς οικολογικού, ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος είναι τα γεωθαύματα και το Γεωπάρκο ΤΗΘΥΟΣ, για το οποίο έχει υποβληθεί φάκελος ένταξής του στο Δίκτυο γεωπάρκων της UNESCO. Η συγκεκριμένη περιοχή διαθέτει ιδιαίτερη γεωλογική κληρονομιά, που εκφράζεται μέσω σημαντικού αριθμού γεωτόπων με ιδιαίτερη σημασία ως προς την ποιότητα, σπανιότητα, επιστημονική και εκπαιδευτική αξία τους και την

¹⁷ ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α., Απρίλιος 2015, *Γενικές προοπτικές περιφερειακής ανάπτυξης και χωρικές στρατηγικές-ενέργειες*, σελ. 7-8. Η Β' Φάση - ΣΤΑΔΙΟ Β1 της σχετικής Μελέτης τέθηκε σε διαβούλευση και εγκρίθηκε από το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Μακεδονίας (Απόφαση 221/15 της 2^{ης}-10-2015, ΑΔΑ: 6ΓΟΑ7ΛΨ-3ΑΕ) με τα σχόλια-παρατηρήσεις-προτάσεις που διατυπώθηκαν. Απεστάλη προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας μαζί με συνημμένο Παράρτημα με τις προτάσεις που κατατέθηκαν κατά τη διαβούλευση από φορείς, υπηρεσίες και πολίτες και αναμένεται η ενσωμάτωση αυτών στο κείμενο, προκειμένου να γίνει διαβούλευση επί του επικαιροποιημένου Σχεδίου Υ.Α. πριν την οριστικοποίησή της.

αισθητική έλξη που προκαλούν¹⁸.

Η Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών είναι η μικρότερη σε πληθυσμό Περιφερειακή Ενότητα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, παρουσιάζοντας κατά την τελευταία δεκαετία συνολική *πληθυσμιακή συρρίκνωση* κατά 2,50%. Με πυκνότητα 13,86 κατ./km² αποτελεί την *πιο αραιοκατοικημένη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας*.

Η πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών με βάση τις δύο πραγματοποιηθείσες απογραφές πληθυσμού -του 2001 και του 2011- δίνεται στον **Πίνακα 11** που ακολουθεί.

Πίνακας 11. Πληθυσμιακή εξέλιξη Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών (ΠΕ1)

Έτος Απογραφής	2001	2011
Μόνιμος Πληθυσμός	32.567	31.757
Πυκνότητα Πληθυσμού	14,22	13,86
Δείκτης Γήρανσης	1,71	2,34
Έκταση (km ²)	2.291	

Πηγή: www.statistics.gr

Η Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών αποτελείται από δύο Καλλικρατικούς Δήμους: το Δήμο Γρεβενών και το Δήμο Δεσκάτης. Η πληθυσμιακή εξέλιξη του πραγματικού και του μόνιμου πληθυσμού ανά Δήμο δίνεται στον **Πίνακα 12**.

Πίνακας 12. Πληθυσμιακή εξέλιξη πραγματικού και μόνιμου πληθυσμού ανά Δήμο Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών

Δήμοι Π.Ε. Γρεβενών	Πραγματικός πληθυσμός		Μόνιμος πληθυσμός	
	2001	2011	2001	2011
Δήμος Γρεβενών	30.564	26.399	25.522	25.905
Δήμος Δεσκάτης	7.383	5.909	7.045	5.852

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, «Οι Δήμοι σε αριθμούς», Αθήνα, Μάιος 2013, ΕΕΤΑΑ¹⁹, ΔιΑΠ, *ιδία επεξεργασία*

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών είναι χαμηλό και την κατατάσσει στην 41^η θέση σε επίπεδο χώρας. Ειδικότερα, σύμφωνα με τη διάρθρωση του ΑΕΠ, συντριπτικά κυρίαρχος τομέας είναι αυτός των υπηρεσιών (72%), με τους πρωτογενή και δευτερογενή τομείς να υπολείπονται σημαντικά, (10%) και (18%)

¹⁸ Κατά τη διαβούλευση (βλ. προηγούμενη υποσ.), προτάθηκε η δημιουργία Ειδικής Χωρικής Ενότητας (ΕΧΕ) του «Γεωπάρκου Τηθός», σε μία περιοχή που εκτείνεται από τον Όρλιακα και τον Βούρινο μέχρι τη Βουνάσα, λόγω της ιδιαίτερης σημασίας της.

¹⁹ Διαθέσιμο στο <<http://www.eetaa.gr:8080/ekdoseis/pdf/156.pdf>>

αντίστοιχα, διαμορφώνοντας έτσι ένα παραγωγικό σύστημα με ανισομερή και ταυτόχρονα ασθενή παραγωγική βάση, ως αποτέλεσμα της μη αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και δυνατοτήτων που προσφέρει ο αγροτικός χώρος στην περιοχή.

Η ανάπτυξη ενός αγροτικού τομέα με υψηλή προστιθέμενη αξία και ποιότητα, η λειτουργία του χιονοδρομικού κέντρου της Βασιλίτσας, η ορθολογική αξιοποίηση των πλούσιων φυσικών και πολιτιστικών πόρων, σε συνδυασμό με την προώθηση δράσεων εναλλακτικού τουρισμού, κυρίως στην ορεινή περιοχή της Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών, μπορεί να αποτελέσει τη βάση για μια βιώσιμη αναπτυξιακή προοπτική.

Πίνακας 13. Αναπτυξιακή φυσιογνωμία Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών

ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ:	Ευρώ
ΑΕΠ κατά κεφαλή σε ευρώ (2012 – προσωρινά στοιχεία)	10.632
ΑΕΠ (% του μέσου όρου της χώρας)	60,73
ΔΙΑΦΘΩΣΗ ΑΕΠ:	%
ΑΕΠ % ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	8,47
ΑΕΠ % ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	7,49
ΑΕΠ % ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	84,04
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ:	%
Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων για μεγάλες επιχειρήσεις	10-15
Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων για μεσαίες επιχειρήσεις	20-25
Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων για μικρές επιχειρήσεις	30-35
ΥΠΟΔΟΜΕΣ	
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ:	Πλήθος
ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΛΙΜΑΝΙΑ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΟΔΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ (Περιγραφή ή Τίτλος)	1
Εγνατία Οδός	
ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ/ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ (Περιγραφή ή Τίτλος):	1
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - Παράρτημα Γρεβενών με 3 Τμήματα: Τμήμα Εφαρμογών Πληροφορικής στη Διοίκηση και στην Οικονομία, Τμήμα Διοίκησης Συστημάτων Εφοδιασμού και Τμήμα Επιχειρησιακής Πληροφορικής.	
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΠΟΛΕΙΣ (Περιγραφή ή Τίτλος):	0
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΕΚΤΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ (Περιγραφή ή Τίτλος):	0
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΚΑ:	Πλήθος
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΑΡΚΑ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΆΛΛΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ (εκτός ΒΙ.ΠΕ. Και ΒΙΟ.ΠΑ.)	0
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ:	Πλήθος
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ	1
Γενικό Νοσοκομείο Γρεβενών	
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ:	Πλήθος
ΚΛΙΝΕΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ (2015)	1.111
ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ - ΒΑΣΙΛΙΤΣΑΣ	1

Πηγή: ΕΣΥΕ, Οι νομοί της Ελλάδος, Επεξεργασία ΑΝΚΟ-ΔιαΠ

2.1.1.2. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς

Η Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς αποτελεί τη δεύτερη από τις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Συνορεύει δυτικά με την Αλβανία και είναι περιοχή ορεινή και ημιορεινή, σε ποσοστό 60,2 % και 28,9 % αντίστοιχα, ενώ οι πεδινές εκτάσεις φτάνουν σε ποσοστό μόλις το 10,5% και περιορίζονται στο κεντρικό τμήμα της. Η Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς είναι από τις πλέον τουριστικές περιοχές της Περιφέρειας, καθώς συνδυάζει μοναδική φυσική ομορφιά ορεινών όγκων σε συνδυασμό με την πόλη της Καστοριάς και την απaráμιλλη ομορφιά της, πλήθος αρχοντικών και βυζαντινών κτισμάτων και μοναδικούς οικισμούς. Τα πέτρινα γεφύρια είναι αριστουργήματα της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και ένα αναπόσπαστο κομμάτι του καστοριανού τοπίου. Οι δασικοί πόροι κατέχουν σημαντική θέση στην οικονομία της περιοχής. Τα μήλα, όπως και τα φασόλια-γίγαντες της Καστοριάς, έχουν αναγνωριστεί ως προϊόντα προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης. Η Καστοριά είναι

ένα από τα σημαντικότερα, σε παγκόσμιο επίπεδο, κέντρα παραγωγής, επεξεργασίας και διάθεσης γούνας.

Η Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς είναι η τρίτη σε πληθυσμό Περιφερειακή Ενότητα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, παρουσιάζοντας κατά την τελευταία δεκαετία συνολική πληθυσμιακή μείωση κατά 6,3%. Με πυκνότητα 29,26 κατ./km² αποτελεί τη δεύτερη πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας.

Η πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς με βάση τις δύο πραγματοποιηθείσες απογραφές πληθυσμού -του 2001 και του 2011- δίνεται στον **Πίνακα 14** που ακολουθεί.

Πίνακας 14. Πληθυσμιακή εξέλιξη Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς (ΠΕ2)

Έτος Απογραφής	2001	2011
Μόνιμος Πληθυσμός	53.702	50.322
Πυκνότητα Πληθυσμού	31,22	29,26
Δείκτης Γήρανσης	1,13	1,59
Έκταση (km ²)	1.720	

Πηγή: www.statistics.gr

Η Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς αποτελείται από τρεις Καλλικρατικούς Δήμους: το Δήμο Καστοριάς, το Δήμο Άργους Ορεστικού και το Δήμο Νεστορίου. Η πληθυσμιακή εξέλιξη του πραγματικού και του μόνιμου πληθυσμού ανά Δήμο δίνεται στον **Πίνακα 15**.

Πίνακας 15. Πληθυσμιακή εξέλιξη πραγματικού και μόνιμου πληθυσμού ανά Δήμο Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς

Δήμοι Π.Ε. Καστοριάς	Πραγματικός πληθυσμός		Μόνιμος πληθυσμός	
	2001	2011	2001	2011
Δήμος Καστοριάς	36.566	35.773	37.094	35.874
Δήμος Άργους Ορεστικού	13.375	11.739	13.479	11.802
Δήμος Νεστορίου	3.542	3.171	3.129	2.646

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, «Οι Δήμοι σε αριθμούς», Αθήνα, Μάιος 2013, ΕΕΤΑΑ²⁰, ΔιΑΠ, ιδία επεξεργασία

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς είναι χαμηλό και την

²⁰ Διαθέσιμο στο <<http://www.eetaa.gr:8080/ekdoseis/pdf/156.pdf>>

κατατάσσει στην 36^η θέση σε επίπεδο χώρας. Σύμφωνα με τη διάρθρωση του ΑΕΠ, συντριπτικά κυρίαρχος τομέας είναι αυτός των υπηρεσιών (75,6%), με τους πρωτογενή και δευτερογενή τομείς να υπολείπονται σημαντικά, (10,9%) και (13,5%) αντίστοιχα, διαμορφώνοντας έτσι ένα παραγωγικό σύστημα με ανισομερή και ταυτόχρονα ασθενή παραγωγική βάση ως αποτέλεσμα της πτώσης της παραγωγικής δραστηριότητας στον παραδοσιακό κλάδο της γούνας και τον περιορισμό των γεωργικών δραστηριοτήτων.

Η διαμόρφωση ενός βιώσιμου επιπέδου λειτουργίας του κλάδου της γούνας, η παραγωγή ποιοτικών αγροτικών προϊόντων, η ορθολογική αξιοποίηση της λίμνης της Καστοριάς καθώς και του πλούσιου ιστορικού και πολιτιστικού αποθέματος, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη δράσεων εναλλακτικού τουρισμού, αποτελούν ουσιαστικούς παράγοντες για μια βιώσιμη αναπτυξιακή προοπτική.

Πίνακας 16. Αναπτυξιακή φυσιογνωμία Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς

ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ:	Ευρώ
ΑΕΠ κατά κεφαλή σε ευρώ (2012 – προσωρινά στοιχεία)	11.527
ΑΕΠ (% του μέσου όρου της χώρας)	65,84
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΕΠ:	%
ΑΕΠ % ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	10,33
ΑΕΠ % ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	17,74
ΑΕΠ % ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	71,93
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ:	%
Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων για μεγάλες επιχειρήσεις	15
Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων για μεσαίες επιχειρήσεις	25
Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων για μικρές επιχειρήσεις	35
ΥΠΟΔΟΜΕΣ	
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ:	Πλήθος
ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ (Περιγραφή ή Τίτλος)	1
Κρατικός Αερολιμένας Καστοριάς "ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ"	
ΛΙΜΑΝΙΑ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΟΔΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ (Περιγραφή ή Τίτλος)	1

Κάθετος Άξονας "Σιάτιστα - Κρυσταλλοπηγή"	
ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ/ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ (Περιγραφή ή Τίτλος):	1
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - Παράρτημα Καστοριάς με 3 Τμήματα: Τμήμα Διεθνούς Εμπορίου, Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων και Επικοινωνίας και Τμήμα Πληροφορικής και Τεχνολογίας Υπολογιστών.	
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΠΟΛΕΙΣ (Περιγραφή ή Τίτλος):	0
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΕΚΤΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ (Περιγραφή ή Τίτλος):	0
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΚΑ:	Πλήθος
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΑΡΚΑ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΆΛΛΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ (εκτός ΒΙ.ΠΕ. Και ΒΙΟ.ΠΑ.)	
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ:	Πλήθος
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ	2
1. Γενικό Νοσοκομείο Καστοριάς, 2. Ιδιωτική κλινική	
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ:	Πλήθος
ΚΛΙΝΕΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ (2015)	2.115
ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ - Βιτσίου	1

Πηγή: ΕΣΥΕ, Οι νομοί της Ελλάδος, Επεξεργασία ΑΝΚΟ-ΔιΑΠ

2.1.1.3. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης

Η Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης αποτελεί τη μεγαλύτερη από τις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Δυτικής Μακεδονίας και ορεινές και ημιορεινές εκτάσεις καλύπτουν το 74 % της έκτασής της. Η περιοχή επίσης συγκεντρώνει σημαντικό υδάτινο στοιχείο, με

τον Αλιάκμονα και την τεχνητή λίμνη Πολυφύτου με το εντυπωσιακό οικοσύστημά της. Η Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης περιλαμβάνει αρχαίες και βυζαντινές πόλεις με εντυπωσιακά ευρήματα, αρχοντικά με χαρακτηριστική αρχιτεκτονική και διατηρεί ήθη κι έθιμα που συντηρούν την παράδοση και αναδεικνύουν τον πολιτιστικό πλούτο της περιοχής. Θεωρείται η «ενεργειακή καρδιά της χώρας» με τους ΑΗΣ και ΥΗΣ της ΔΕΗ και την εξόρυξη λιγνίτη, με σημαντική δραστηριότητα στον κλάδο του μαρμάρου, ενώ τα αγροτικά και παραδοσιακά προϊόντα, με κορυφαίο τον Κρόκο Κοζάνης, χαρακτηρίζονται από εξαιρετική ποιότητα.

Η Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης είναι η μεγαλύτερη σε πληθυσμό Περιφερειακή Ενότητα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, παρουσιάζοντας όμως κατά την τελευταία δεκαετία συνολική πληθυσμιακή μείωση κατά 2,4%. Με πυκνότητα 47,59 κατ./km² αποτελεί την πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας.

Η πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης με βάση τις δύο πραγματοποιηθείσες απογραφές πληθυσμού -του 2001 και του 2011- δίνεται στον **Πίνακα 17** που ακολουθεί.

Πίνακας 17. Πληθυσμιακή εξέλιξη Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης (ΠΕ3)

Έτος Απογραφής	2001	2011
Μόνιμος Πληθυσμός	153.939	150.196
Πυκνότητα Πληθυσμού	48,78	47,59
Δείκτης Γήρανσης	1,02	1,39
Έκταση (km ²)	3.156	

Πηγή: www.statistics.gr

Η Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης αποτελείται από τέσσερις Καλλικρατικούς Δήμους: το Δήμο Κοζάνης, το Δήμο Εορδαίας, το Δήμο Βοΐου και το Δήμο Σερβίων - Βελβεντού. Η πληθυσμιακή εξέλιξη του πραγματικού και του μόνιμου πληθυσμού ανά Δήμο δίνεται στον **Πίνακα 18**.

Πίνακας 18. Πληθυσμιακή εξέλιξη πραγματικού και μόνιμου πληθυσμού ανά Δήμο Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης

Δήμοι Π.Ε. Κοζάνης	Πραγματικός πληθυσμός		Μόνιμος πληθυσμός	
	2001	2011	2001	2011
Δήμος Κοζάνης	68.680	71.106	70.220	71.388
Δήμος Εορδαίας	46.540	45.545	46.555	45.592
Δήμος Βοΐου	22.447	18.558	20.430	18.386
Δήμος Σερβίων - Βελβεντού	17.657	14.961	16.734	14.830

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, «Οι Δήμοι σε αριθμούς», Αθήνα, Μάιος 2013, ΕΕΤΑΑ²¹, ΔιΑΠ, ίδια επεξεργασία

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης είναι υψηλό και την κατατάσσει στην 9^η θέση σε επίπεδο χώρας. Σύμφωνα με τη διάρθρωση του ΑΕΠ, η εξόρυξη και η παραγωγή ενέργειας συμβάλλουν αποφασιστικά στη διαμόρφωση ενός ποσοστού 47,7% αναφορικά με τη συμμετοχή του δευτερογενούς τομέα, που είναι από τα υψηλότερα στη χώρα. Αντίθετα, ο πρωτογενής τομέας έχει διαχρονικά υποστεί συρρίκνωση και συμβάλλει στη διαμόρφωση του ΑΕΠ μόλις κατά 4%, ενώ ο τριτογενής συμμετέχει με 48,3%.

Η διαφοροποίηση κι ο εμπλουτισμός του παραγωγικού συστήματος της περιοχής με την ανάπτυξη ενός ποιοτικού και καθετοποιημένου αγροτικού τομέα, η αξιοποίηση του πλούσιου ιστορικού και πολιτιστικού αποθέματος, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη δράσεων εναλλακτικού τουρισμού, αποτελούν βασικές παραμέτρους για την ανάπτυξη της περιοχής.

Πίνακας 19. Αναπτυξιακή φυσιογνωμία Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης

ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ:	Ευρώ
ΑΕΠ κατά κεφαλή σε ευρώ (2012 – προσωρινά στοιχεία)	16.748
ΑΕΠ (% του μέσου όρου της χώρας)	95,66
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΕΠ:	%
ΑΕΠ % ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	3,90
ΑΕΠ % ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	51,19
ΑΕΠ % ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	44,91
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ:	%
Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων για μεγάλες επιχειρήσεις	10-15

²¹ Διαθέσιμο στο <<http://www.eetaa.gr:8080/ekdoseis/pdf/156.pdf>>

Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων για μεσαίες επιχειρήσεις	20-25
Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων για μικρές επιχειρήσεις	30-35
ΥΠΟΔΟΜΕΣ	
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ:	Πλήθος
ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ (Περιγραφή ή Τίτλος)	1
Κρατικός Αερολιμένας Κοζάνης "ΦΙΛΙΠΠΟΣ"	
ΛΙΜΑΝΙΑ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΟΔΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ (Περιγραφή ή Τίτλος)	3
1) Εγνατία Οδός, 2) Κάθετος Άξονας "Σιάτιστα - Κρυσταλλοπηγή", 3) Κάθετος Άξονας Νίκη - Φλώρινα - Πτολεμαΐδα - Κοζάνη - Λάρισα	
ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ (Περιγραφή ή Τίτλος)	1
Θεσσαλονίκη - Κοζάνη - Θεσσαλονίκη (Έχουν διακοπεί τα δρομολόγια της συγκεκριμένης γραμμής)	
ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ/ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ (Περιγραφή ή Τίτλος):	2
1) Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας με 1 Σχολή (Πολυτεχνική Σχολή), με 3 Τμήματα: Μηχανολόγων Μηχανικών, Μηχανικών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών και Μηχανικών Περιβάλλοντος (λειτουργία 2015-16) 2) Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Μακεδονίας με 3 Σχολές και 1 ανεξάρτητη εκπαιδευτική μονάδα: Τεχνολογικών Εφαρμογών με 6 Τμήματα, Διοίκησης και Οικονομίας με 3 Τμήματα, Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας με 1 Τμήμα και Κέντρο Ξένων Γλωσσών και Φυσικής Αγωγής	
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΠΟΛΕΙΣ (Περιγραφή ή Τίτλος):	2
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΕΚΤΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ (Περιγραφή ή Τίτλος):	1
Ινστιτούτο Τεχνολογίας Στερεών Καυσίμων (ΙΤΕΣΚ)	
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΚΑ:	Πλήθος
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (Περιγραφή ή Τίτλος)	1
Βιομηχανική Περιοχή Κοζάνης	
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΑΡΚΑ (Περιγραφή ή Τίτλος)	2
1) Βιοτεχνικό Πάρκο Πτολεμαΐδας στην περιοχή της ΑΕΒΑΛ, 2) Βιοτεχνικό Πάρκο Ξύλου στην Κοζάνη	

ΆΛΛΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ (εκτός ΒΙ.ΠΕ. Και ΒΙΟ.ΠΑ.)	1
Χώρος Ανάπτυξης Βιοτεχνικών Δραστηριοτήτων στη Σιάτιστα	
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ:	Πλήθος
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ	7
1) Μαμάτσειο Γενικό Νοσοκομείο Κοζάνης, 2) Μποδοσάκειο Γενικό Νοσοκομείο Πτολεμαΐδας, 3) Πέντε (5) Ιδιωτικές κλινικές	
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ:	Πλήθος
ΚΛΙΝΕΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ (2015)	1.828
ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	0

Πηγή: ΕΣΥΕ, Οι νομοί της Ελλάδος, Επεξεργασία ΑΝΚΟ-ΔιΑΠ

2.1.1.4. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας

Η Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας αποτελεί την τέταρτη από τις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Συνορεύει βόρεια με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και δυτικά με την Αλβανία. Η λίμνη της Μεγάλης Πρέσπας αποτελεί το σημείο επαφής των τριών κρατών, το τριεθνές. Μορφολογικά, ο Νομός έχει ορεινό, ημιορεινό και πεδινό χαρακτήρα. Η συμπαγής ορεινή μάζα του βόρειου-βορειοδυτικού τμήματος αποτελείται από τα βουνά Βαρνούντας, Βέρνον και Βόρας, που οι ορεινοί όγκοι τους καταλήγουν στις εύφορες πεδιάδες των Πρεσπών, με τον σπάνιο υδροβιότοπό τους. Οι οικονομικές δραστηριότητες, που καθορίζονται από τη γεωγραφική θέση, το υπέδαφος, τη γεωμορφολογία και το κλίμα, τη χαρακτηρίζουν ως *κατεχοχήν γεωργοκτηνοτροφική περιοχή*. Ικανοποιητική είναι και η ετήσια παραγωγή από την *εκμετάλλευση των δασών* (τα δασικά προϊόντα είναι κυρίως ξυλεία πλατύφυλλων και καυσόξυλα εμπορίου). Ονομαστά επίσης είναι τα κρασιά Αμυνταίου με *αξιόλογα οινοποιεία* και τα γνωστά αναψυκτικά με φυσικό ανθρακούχο νερό. Στον τομέα της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας δραστηριοποιείται κυρίως η Δ.Ε.Η. (ΑΗΣ - εξόρυξη λιγνίτη) και ιδιώτες στην εξόρυξη λιγνίτη.

Η Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας είναι *η δεύτερη μεγαλύτερη σε πληθυσμό Περιφερειακή Ενότητα* της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, παρουσιάζοντας κατά την τελευταία δεκαετία συνολική *πληθυσμιακή μείωση* κατά 5%. Με πυκνότητα 26,72 κατ./km² αποτελεί τη *δεύτερη πιο αραιοκατοικημένη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας*.

Η πληθυσμιακή της εξέλιξη με βάση τις δύο πραγματοποιηθείσες απογραφές πληθυσμού -του 2001 και του 2011- δίνεται στον **Πίνακα 20** που ακολουθεί.

Πίνακας 20. Πληθυσμιακή εξέλιξη Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας (ΠΕ4)

Έτος Απογραφής	2001	2011
Μόνιμος Πληθυσμός	54.109	51.414
Πυκνότητα Πληθυσμού	28,12	26,72
Δείκτης Γήρανσης	1,12	1,36
Έκταση (km ²)	1.924	

Πηγή: www.statistics.gr

Η Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας αποτελείται από τρεις Καλλικρατικούς Δήμους: το Δήμο Φλώρινας, το Δήμο Αμυνταίου και το Δήμο Πρεσπών. Η πληθυσμιακή εξέλιξη του πραγματικού και του μόνιμου πληθυσμού ανά Δήμο δίνεται στον **Πίνακα 21**.

Πίνακας 21. Πληθυσμιακή εξέλιξη πραγματικού και μόνιμου πληθυσμού ανά Δήμο Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας

Δήμοι Π.Ε. Φλώρινας	Πραγματικός πληθυσμός		Μόνιμος πληθυσμός	
	2001	2011	2001	2011
Δήμος Φλώρινας	33.282	32.919	33.588	32.881
Δήμος Αμυνταίου	18.975	17.368	18.357	16.973
Δήμος Πρεσπών	2.511	1.554	2.164	1.560

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, «Οι Δήμοι σε αριθμούς», Αθήνα, Μάιος 2013, ΕΕΤΑΑ²², ΔιΑΠ, ιδία επεξεργασία

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας είναι χαμηλό και την κατατάσσει στην 27^η θέση σε επίπεδο χώρας. Σύμφωνα με τη διάρθρωση του ΑΕΠ, η εξόρυξη και η παραγωγή ενέργειας συμβάλλουν αποφασιστικά στη διαμόρφωση ενός ποσοστού 30,5% αναφορικά με τη συμμετοχή του δευτερογενούς τομέα, που είναι από τα υψηλότερα στη χώρα. Ο πρωτογενής τομέας συμμετέχει με ποσοστό 14,3%, που είναι το υψηλότερο στη Δυτική Μακεδονία, δείχνοντας μια εξαιρετική δυναμική, ενώ ο τριτογενής συμμετέχει με 55,2%. Κατά συνέπεια, από την άποψη της σύνθεσης του ΑΕΠ, η Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας παρουσιάζει την πλέον ισορροπημένη εικόνα στη Δυτική Μακεδονία.

Η περαιτέρω διαφοροποίηση κι ο εμπλουτισμός του παραγωγικού συστήματος της περιοχής με την ενίσχυση όλων των τομέων δραστηριότητας, η αξιοποίηση του πλούσιου

²² Διαθέσιμο στο <<http://www.eetaa.gr:8080/ekdoseis/pdf/156.pdf>>

φυσικού, ιστορικού και πολιτιστικού αποθέματος με αιχμή το υδάτινο δυναμικό των λιμνών και το χιονοδρομικό κέντρο της Βίγλας-Πισοδερίου, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη δράσεων εναλλακτικού τουρισμού, αποτελούν βασικές παραμέτρους για την ανάπτυξη της περιοχής.

Πίνακας 22. Αναπτυξιακή φυσιογνωμία Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας

ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ:	Ευρώ
ΑΕΠ κατά κεφαλή σε ευρώ (2012 – προσωρινά στοιχεία)	16.333
ΑΕΠ (% του μέσου όρου της χώρας)	93,29
ΔΙΑΦΘΡΩΣΗ ΑΕΠ:	%
ΑΕΠ % ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	9,66
ΑΕΠ % ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	40,67
ΑΕΠ % ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	49,67
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ:	%
Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων για μεγάλες επιχειρήσεις	15
Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων για μεσαίες επιχειρήσεις	25
Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων για μικρές επιχειρήσεις	35
ΥΠΟΔΟΜΕΣ	
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ:	Πλήθος
ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΛΙΜΑΝΙΑ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΟΔΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ (Περιγραφή ή Τίτλος)	2
1) Κάθετος Άξονας "Σιάτιστα - Κρυσταλλοπηγή", 2) Κάθετος Άξονας Νίκη - Φλώρινα - Πτολεμαΐδα - Κοζάνη - Λάρισα	
ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ (Περιγραφή ή Τίτλος)	1
Θεσσαλονίκη - Φλώρινα - Θεσσαλονίκη (Έχουν διακοπεί τα δρομολόγια της συγκεκριμένης γραμμής)	
ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ/ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ (Περιγραφή ή Τίτλος):	1
1) Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας με 2 Σχολές: Παιδαγωγική Σχολή με 2 Τμήματα	

(Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης και Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών) και Σχολή Καλών Τεχνών με το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών	
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΠΟΛΕΙΣ (Περιγραφή ή Τίτλος):	
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΕΚΤΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ (Περιγραφή ή Τίτλος):	
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΚΑ:	Πλήθος
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (Περιγραφή ή Τίτλος)	1
Βιομηχανική Περιοχή Φλώρινας	
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΑΡΚΑ (Περιγραφή ή Τίτλος)	0
ΆΛΛΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ (εκτός ΒΙ.ΠΕ. Και ΒΙΟ.ΠΑ.)	0
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ:	Πλήθος
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ	1
Γενικό Νοσοκομείο Φλώρινας	
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ:	Πλήθος
ΚΛΙΝΕΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ (2015)	1.310
ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ - Βίγλας - Πισοδερίου	1

Πηγή: ΕΣΥΕ, Οι νομοί της Ελλάδος, Επεξεργασία ΑΝΚΟ-ΔΙΑΠ

2.1.2 Βασικά χαρακτηριστικά Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά τομέα ανάπτυξης

2.1.2.1. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον τομέα «Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής»

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αποτελούσε, έως πρόσφατα, μια απομακρυσμένη και συνοριακή περιοχή, με κριτήρια την απόστασή της από τα μητροπολιτικά κέντρα της χώρας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη), την προσβασιμότητά της μέσα από τις υφιστάμενες υποδομές, τη γεωγραφική της θέση, αλλά και τη θέση της ως προς τον «παραδοσιακό» αναπτυξιακό άξονα της χώρας. Αποτελεί ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της ότι γειτνιάζει με δύο όμορες χώρες που δε συμμετέχουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα τελευταία χρόνια, η κατάσταση αυτή τείνει να ανατραπεί, κυρίως λόγω της συμβολής της Εγνατίας Οδού και των Κάθετων της Αξόνων, που επηρεάζουν τις

χρονοαποστάσεις των μετακινήσεων, το ημερήσιο σύστημα μετακινήσεων, τις χρήσεις γης και τις σχέσεις τόπου κατοικίας / τόπου εργασίας για τα αστικά κέντρα της Βόρειας Ελλάδας και της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, δημιουργώντας μια νέα γεωγραφία της ανάπτυξης. Τα συγκεκριμένα έργα δύνανται να συμβάλουν στην προώθηση της συνοχής υπό την προϋπόθεση ότι θα κινηθεί μια ολοκληρωμένη αναπτυξιακή διαδικασία και σε άλλους τομείς. Διαφορετικά, ενέχει ο κίνδυνος όξυνσης των περιφερειακών ανισοτήτων, ειδικά στους τομείς υγείας - πρόνοιας και εκπαίδευσης, με επίκεντρο την εξάρτηση από τη μητροπολιτική περιοχή της Θεσσαλονίκης.

Το υπόλοιπο οδικό δίκτυο της Περιφέρειας, αν και χαρακτηρίζεται ικανοποιητικό, χρήζει περαιτέρω ποιοτικής αναβάθμισης και συμπληρώσεων, προκειμένου να ανταποκριθεί στο νέο σύστημα μετακινήσεων που δημιουργούν τα μεγάλα οδικά έργα.

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας εξυπηρετείται σήμερα από δύο αεροδρόμια, της Καστοριάς (Αερολιμένας Αριστοτέλης) και της Κοζάνης (Αερολιμένας Φίλιππος), με δρομολόγια από και προς Αθήνα σε μη καθημερινή βάση. Ο ρόλος των δύο αεροδρομίων εκτιμάται ότι θα πρέπει να επανεξεταστεί στα πλαίσια της συνολικής οργάνωσης των αερομεταφορών σε εθνικό επίπεδο, υπό το πρίσμα των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της περιοχής σε κρίσιμους τομείς (τουρισμός, πόλοι ανάπτυξης) και των αναδιατάξεων που έχει προκαλέσει η κατασκευή της Εγνατίας Οδού σε σχέση με τις χρονοαποστάσεις από και προς το αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης.

Η Περιφέρεια συνδέεται με το υφιστάμενο σιδηροδρομικό δίκτυο της χώρας με δευτερεύοντα σε σημασία κλάδο του εθνικού δικτύου (Θεσσαλονίκη - Φλώρινα, Θεσσαλονίκη - Κοζάνη), ο οποίος υπολειτουργεί. Επιβατικοί σιδηροδρομικοί σταθμοί υπάρχουν στους οικισμούς Κοζάνης, Πτολεμαΐδας, Φλώρινας, Αμυνταίου και Φιλώτα. Μετά την ολοκλήρωση των μεγάλων οδικών έργων θα πρέπει να εξεταστεί η επέκταση και αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου της Περιφέρειας για την ανάπτυξη συνδυασμένων και πολυτροπικών μεταφορών και τη βελτίωση της προσπελασιμότητάς της, σύμφωνα και με τον ευρύτερο εθνικό σχεδιασμό. Ζητούμενο στο σχεδιασμό της Περιφέρειας είναι η αξιοποίηση της γεωγραφικής της θέσης με τη σύνδεση με Θεσσαλία (Καλαμπάκα) και την Αλβανία.

Το δίκτυο των ποδηλατοδρόμων δε θεωρείται ιδιαίτερα ανεπτυγμένο.²³

Το **φυσικό περιβάλλον** της Δυτικής Μακεδονίας χαρακτηρίζεται από πλούσια πανίδα και χλωρίδα και το μεγαλύτερο δυναμικό επιφανειακών υδάτων στη χώρα. Ο

²³ Ποδηλατόδρομοι υφίστανται στις εξής περιοχές: Κοζάνη - Άργιλος (3,48 χλμ.), Κοζάνη - Καρυδίτσα (3,24 χλμ.), Κοζάνη - Κουρί (0,99 χλμ.), Όρια Πτολεμαΐδας - Μποδοσάκειο Νοσοκομείο (2,30 χλμ.), Διασταύρωση Ε.Ο. Καστοριάς - Φλώρινας - Μαυροχώρι (2,93 χλμ.)

οικολογικός πλούτος της Περιφέρειας είναι χωρικά συγκεντρωμένος σε τρεις κύριες ζώνες: την οροσειρά της Πίνδου στο δυτικό άκρο, τον κεντρικό άξονα Πρέσπες - Βίτσι - Σινιάτσικο και Βούρινος και τη ΝΔ λωρίδα Πιέρια - λίμνη Πολυφύτου. Στις προστατευόμενες περιοχές και στις περιοχές φυσικού κάλλους περιλαμβάνονται Δύο Εθνικοί Δρυμοί και Εννέα επιπλέον περιοχές που έχουν ενταχθεί στο Δίκτυο Natura 2000. Αναλυτικότερα, τα φυσικά διαθέσιμα της Περιφέρειας, ομαδοποιημένα στις κατηγορίες: δάση, βιότοποι, πεδιάδες, λίμνες, βοσκότοποι, νησιά, ορεινοί όγκοι και ποτάμια, παρουσιάζονται στον **Πίνακα 23** που ακολουθεί.

Πίνακας 23. Κύρια φυσικά διαθέσιμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Φυσικοί Πόροι-Κατηγορία	Περιγραφή-Μέγεθος		
	Ονομασία	Έκταση (στρ.)	Ημερομηνία Καταγραφής
Δάση ²⁴	Σκληροφυλλική βλάστηση	646.895	
	Μεταβατικές δασώδεις θαμνώδεις εκτάσεις	1.109.745	
	Μικτό δάσος	326.017	
	Δάσος κωνοφόρων	427.446	
	Δάσος πλατυφύλλων	1.601.914	
	Εκτάσεις με αραιή βλάστηση	312.062	
Βιότοποι ²⁵	Βάλλια Κίρνα (Corine)	19.314,80	4 ^{ος} /2011
	Βίγλα Πισοδερίου (Corine)	4.392,50	4 ^{ος} /2011
	Δυτικές Πλαγιές Όρους Βόιο (Corine)	204.274,70	4 ^{ος} /2011
	Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλλια Κάλντα) (Corine)	93.221,30	4 ^{ος} /2011
	Εθνικός Δρυμός Πρεσπών και κορυφές όρους Βαρνούς και όρους Μπούτσι (Corine)	435.304,20	4 ^{ος} /2011
	Καμβούνια Όρη (Corine)	35.570,50	4 ^{ος} /2011
	Κεντρικές κορυφές Όρους Σινιάτσικο (Άσκιο) και περιοχή Βλάστης (Corine)	54.497,00	4 ^{ος} /2011
	Κοιλάδα Μεσιανού Νερού και ψηλές κορυφές Όρους Βούρινος (Corine)	28.501,60	4 ^{ος} /2011
	Κορυφές Όρους Βίτσι (Βέρνο) (Corine)	40.699,00	4 ^{ος} /2011
	Λαδοπόταμος (Corine)	40.699,00	4 ^{ος} /2011
	Λίμνες Χειμαδίτης και Ζάζαρη (Corine)	47.505,00	4 ^{ος} /2011
	Λίμνη Καστοριάς (Ορεστιάδα) (Corine)	37.883,00	4 ^{ος} /2011
	Όρη Γράμμος και Βόιο (Corine)	787.967,30	4 ^{ος} /2011
	Όρος Βίτσι (Βέρνο) (Corine)	344.978,90	4 ^{ος} /2011
	Όρος Βούρινος (Corine)	168.588,70	4 ^{ος} /2011

²⁴ Πηγή: Corine 2000

²⁵ Πηγή: Βάση δεδομένων για την Ελληνική Φύση, "Φιλότης"

	Όρος Όρλιακας (Corine)	16.949,90	4 ^{ος} /2011
	Πρέσπες και γύρω βουνά (Corine)	654.077,30	4 ^{ος} /2011
	Αλατόπετρα Γρεβενών (άλλοι βιότοποι)	1.330,90	4 ^{ος} /2011
	Ζωοδόχος Πηγή μεταξύ Πιερίου και Βερμίου (άλλοι βιότοποι)	852,60	4 ^{ος} /2011
	Νότια της Σαμαρίνας (άλλοι βιότοποι)	14.756,00	4 ^{ος} /2011
	Περιοχή Επταχωρίου Καστοριάς (άλλοι βιότοποι)	1.860,90	4 ^{ος} /2011
	Σαμαρίνα Γρεβενών (άλλοι βιότοποι)	2.396,90	4 ^{ος} /2011
	Συμπεριλαμβάνονται και οι βιότοποι Natura, που αναφέρονται παρακάτω		
Πεδιάδες ²⁶	ΑΜΥΝΤΑΙΟ - ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑ	608.412,64	10 ^{ος} /2011
	ΣΕΡΒΙΑ	271.825,15	10 ^{ος} /2011
	ΔΕΣΚΑΤΗ	58.711,47	10 ^{ος} /2011
	ΚΑΡΠΕΡΟ	238.317,31	10 ^{ος} /2011
	ΝΕΑΠΟΛΗ - ΓΡΕΒΕΝΑ	463.657,29	10 ^{ος} /2011
	ΚΑΣΤΟΡΙΑ	230.732,08	10 ^{ος} /2011
Λίμνες (περιλαμβάνονται και λίμνες από φράγματα) ²⁷	1. Μικρή Πρέσπα	39.655,93	10 ^{ος} /2011
	2. Μεγάλη Πρέσπα	38.863,52	10 ^{ος} /2011
	3. Καστοριάς	28.425,47	10 ^{ος} /2011
	4. Τεχνητή Λίμνη Πολυφύτου	71.535,46	10 ^{ος} /2011
	5. Χειμαδίτιδα	9.495,84	10 ^{ος} /2011
	6. Πετρών	12.364,05	10 ^{ος} /2011
	7. Βεγορίτιδα	15.530,98	10 ^{ος} /2011
	8. Ζάζαρη	1.871,14	10 ^{ος} /2011
	9. Πραμόριτσα	296,15	10 ^{ος} /2011
Βοσκότοποι		1.100.501	
Κατοικημένα Νησιά	1. Άγιος Αχίλλειος	1	
Ακατοίκητα Νησιά	1. Βιδρονήσι	1	
Ορεινοί Όγκοι ²⁸	ΒΑΡΝΟΥΣ	2,41%	10 ^{ος} /2011
	ΒΕΡΝΟ	2,13%	10 ^{ος} /2011
	ΜΟΥΡΙΚΙ	0,80%	10 ^{ος} /2011
	ΑΣΚΙΟ	1,98%	10 ^{ος} /2011
	ΒΟΥΡΙΝΟΣ	1,13%	10 ^{ος} /2011
	ΤΡΙΚΛΑΡΙΟ	1,09%	10 ^{ος} /2011
	ΓΡΑΜΜΟΣ	1,00%	10 ^{ος} /2011
	ΒΟΪΟ	0,88%	10 ^{ος} /2011
	ΒΕΡΜΙΟ	2,85%	10 ^{ος} /2011
	ΣΚΟΠΟΣ	0,59%	10 ^{ος} /2011
	ΤΙΤΑΡΟΣ	0,33%	10 ^{ος} /2011
	ΠΙΕΡΙΑ	0,64%	10 ^{ος} /2011
	ΚΑΜΒΟΥΝΙΑ	1,28%	10 ^{ος} /2011
	ΟΡΛΙΑΚΑΣ	0,50%	10 ^{ος} /2011
	ΠΙΝΔΟΣ	6,21%	10 ^{ος} /2011

²⁶ Πηγή: ANKO, επεξεργασία χαρτογραφικού υπόβαθρου

²⁷ Πηγή: ANKO, επεξεργασία χαρτογραφικού υπόβαθρου

²⁸ Πηγή: ANKO, GIS

Ποτάμια/Παραπόταμοι	ΟΝΤΡΙΑ	0,93%	10 ^{ος} /2011
	ΒΟΡΑΣ	1,04%	10 ^{ος} /2011
	1. ΑΛΙΑΚΜΩΝ	(χλμ) 359,64	
	Παραπόταμοι		
	1. ΒΕΝΕΤΙΚΟΣ	105,66	
	2. ΓΡΕΒΕΝΙΩΤΙΚΟΣ	9,14	
	3. ΚΟΙΛΑΔΑ	25,55	
	4. ΣΟΥΛΟΥ ΡΕΜΑ	25,91	
	5. ΛΥΓΚΟΣ	20,82	
	6. ΠΡΑΜΟΡΙΤΣΑ	43,85	
	7. ΣΑΡΑΝΤΑΠΟΡΟΣ	14,36	

Πηγή: ΑΝΚΟ-ΔΙΑΠ

Το ιδιαίτερο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον που παρουσιάζει η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας καταδεικνύεται και από τον σημαντικό αριθμό προστατευόμενων περιοχών. Ειδικότερα, στο Δίκτυο NATURA 2000 ανήκουν οι περιοχές που δίνονται στον **Πίνακα 24** που ακολουθεί ενώ, παράλληλα, στον **Πίνακα 25** δίνεται ο σημαντικός αριθμός των περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Επίσης, σημαντική δράση καταγράφουν οι κατά τόπους περιβαλλοντικές και οικολογικές ΜΚΟ, με τον ΑΡΚΤΟΥΡΟ να έχει αναπτύξει πολυποίκιλη δραστηριότητα σε ζητήματα περιβαλλοντικής προστασίας και εκπαίδευσης αξιοποιώντας αντίστοιχα προγράμματα και αναπτύσσοντας υποστηρικτικές υποδομές.

Πίνακας 24. Περιοχές Natura η έκταση των οποίων συμπεριλαμβάνεται εντός των ορίων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Ονομασία	κωδικός	Έκταση (στρ.)
1. ΟΡΟΣ ΒΕΡΜΙΟ (ΤΚΣ)	GR1210001	1.191,13
2. ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΒΟΡΑ (ΤΚΣ)	GR1240001	80.807,05
3. ΟΡΟΣ ΒΟΡΑΣ (ΖΕΠ)	GR1240008	194.961,78
4. ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ (ΤΚΣ)	GR1250002	56.922,65
5. ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ (ΤΚΣ)	GR1250003	4.447,10
6. ΒΑΣΙΛΙΤΣΑ (ΤΚΣ)	GR1310001	45.316,32
7. ΒΑΛΙΑ ΚΑΛΑΝΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΑΩΟΥ (ΖΕΠ)	GR1310002	71.195,26
8. ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ ΠΙΝΔΟΥ (ΒΑΛΙΑ ΚΑΛΑΝΤΑ) - ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΤΚΣ)	GR1310003	52.364,55
9. ΟΡΗ ΟΡΛΙΑΚΑΣ ΚΑΙ ΤΣΟΥΡΓΙΑΚΑΣ (ΖΕΠ)	GR1310004	102.305,43
10. ΛΙΜΝΗ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ (ΤΚΣ)	GR1320001	47.325,03
11. ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ (ΤΚΣ)	GR1320002	145.019,47
12. ΛΙΜΝΗ ΟΡΕΣΤΙΑΣ (ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ) (ΖΕΠ)	GR1320003	38.333,54
13. ΟΡΟΣ ΒΟΥΡΙΝΟ (ΚΟΡΥΦΗ ΑΣΠΡΟΒΟΥΝΙ) (ΤΚΣ)	GR1330001	7.640,48
14. ΟΡΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΒΟΥΡΙΝΟΥ ΚΑΙ ΜΕΛΛΙΑ (ΖΕΠ)	GR1330002	178.557,90

15. ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ ΠΡΕΣΠΙΩΝ (ΤΚΣ)	GR1340001	266.130,58
16. ΟΡΗ ΒΑΡΝΟΥΝΤΑ (ΤΚΣ)	GR1340003	60.766,16
17. ΛΙΜΝΕΣ ΒΕΓΟΡΙΤΙΔΑ - ΠΕΤΡΩΝ (ΤΚΣ)	GR1340004	79.746,72
18. ΛΙΜΝΕΣ ΧΕΙΜΑΔΙΤΙΔΑ - ΖΑΖΑΡΗ (ΤΚΣ)	GR1340005	40.643,87
19. ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ - ΚΟΡΥΦΗ ΒΙΤΣΙ (ΤΚΣ)	GR1340006	82.021,29
20. ΛΙΜΝΗ ΠΕΤΡΩΝ (ΖΕΠ)	GR1340007	58.292,92
21. ΛΙΜΝΕΣ ΧΕΙΜΑΔΙΤΙΔΑ ΚΑΙ ΖΑΖΑΡΗ (ΖΕΠ)	GR1340008	51.931,69
22. ΑΝΤΙΧΑΣΙΑ ΟΡΗ - ΜΕΤΕΩΡΑ (ΤΚΣ)	GR1440003	748,32
23. ΑΝΤΙΧΑΣΙΑ ΟΡΗ ΚΑΙ ΜΕΤΕΩΡΑ (ΖΕΠ)	GR1440005	969,51
24. ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΣΜΟΛΙΚΑΣ (ΤΚΣ)	GR2130002	21.659,14

Πηγή: Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας Κλιματικής Αλλαγής

Πίνακας 25. Περιοχές Οικολογικού Ενδιαφέροντος εντός των ορίων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Περιφερειακή Ενότητα	Ονομασία	Κατηγορία
Γρεβενών	Κοιλάδα Βάλλια Κίρνα Σμόλικά	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Γρεβενών	Μονή Ζάβορδας	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Γρεβενών	Σπήλαιο Γρεβενών και Όρλιακας	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Καστοριάς	Κρανιώνας, Χάλαρα, Παύλος Μελάς	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Καστοριάς	Λίμνες Αρένες Γράμμου	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Καστοριάς	Λίμνη και Χερσόνησος Καστοριάς	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Καστοριάς	Παρόχθια τμήματα του Αλιάκμονα στο Νεστόριο Καστοριάς	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Καστοριάς	Περιοχή Πεύκου Γράμμου	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Καστοριάς	Υψώματα Επταχωρίου	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Καστοριάς	Φαράγγι Κορομηλιάς Καστοριάς	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Κοζάνης	Καταρράκτης "Σκεπασμένο" Βελβενδού	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Κοζάνης	Υψώματα Βυθού Πενταλόφου	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Κοζάνης	Φαράγγι και κάστρο Σερβίων Κοζάνης (Πόρτες)	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Κοζάνης	Λίμνη Πολυφύτου	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Φλώρινας	Βίγλα Πισοδερίου	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Φλώρινας	Λέχοβο, Κλεισούρα, Βαρικό	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Φλώρινας	Λίμνες Ζάζαρη και	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους

	Χειμαδίτιδα	
Φλώρινας	Λίμνη Μικρή Πρέσπα	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Φλώρινας	Λίμνη Πετρών	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
Φλώρινας	Νυμφαίο	Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους

Πηγή: ANKO

Σχετικά με το **οικιστικό δίκτυο**, τις τελευταίες δεκαετίες έχουν ενισχυθεί σημαντικά τα αστικά κέντρα της Δυτικής Μακεδονίας. Ωστόσο, η διαδικασία αυτή συντελέστηκε, σε αρκετές περιπτώσεις, σε βάρος της παραγωγικότητας καθώς και της ποιότητας ζωής των κατοίκων των ίδιων των οικισμών και ειδικά αυτών του χαμηλότερου επιπέδου, που βίωσαν και εξακολουθούν να βιώνουν την εγκατάλειψη και την οικονομική συρρίκνωση.

Όσον αφορά στην κατηγοριοποίηση των οικισμών στα τέσσερα επίπεδα, σύμφωνα με τον πληθυσμό και το ρόλο τους, η Κοζάνη, ως διοικητικό κέντρο της περιφέρειας, χαρακτηρίζεται ως οικισμός 1^{ου} επιπέδου. Οικισμοί 2^{ου} επιπέδου είναι αυτοί που αποτελούσαν πρωτεύουσες Νομών (Γρεβενά, Καστοριά, Φλώρινα) μαζί με την Πτολεμαΐδα, 3^{ου} επιπέδου η Δεσκάτη, το Άργος Ορεστικό, το Αμύνταιο, τα Σέρβια, η Σιάτιστα, ο Κρόκος, η Νεάπολη, η Γαλατίνη, η Αιανή και η Νεάπολη, ενώ όλοι οι υπόλοιποι οικισμοί κατατάσσονται ως 4^{ου} επιπέδου.

Ως προς τη διάρθρωση του περιφερειακού οικιστικού δικτύου, η ιεράρχησή του λαμβάνει υπόψη τις κατευθύνσεις του Γενικού Περιφερειακού Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ) και έχει ως εξής²⁹:

- Στα κέντρα *τρίτου επιπέδου* κατατάσσεται η Κοζάνη καθώς αποτελεί δευτερεύοντα εθνικό πόλο.
- Στα κέντρα *τετάρτου επιπέδου* κατατάσσεται η Καστοριά, η οποία λόγω του ρόλου της ως κέντρου ενός από τους δυναμικούς εξαγωγικούς κλάδους της οικονομίας της Χώρας, προτείνεται ως λοιπός εθνικός πόλος.
- Στα κέντρα *πέμπτου επιπέδου* κατατάσσονται η Φλώρινα³⁰, η Πτολεμαΐδα και τα Γρεβενά, καθώς εντάσσονται στην κατηγορία λοιπά κέντρα Περιφερειακών Ενοτήτων και αστικά κέντρα άνω των 10.000 κατοίκων.

²⁹ ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α., Απρίλιος 2015, σελ. 35-36. Η Β' Φάση - ΣΤΑΔΙΟ Β1 της σχετικής Μελέτης τέθηκε σε διαβούλευση και εγκρίθηκε από το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Μακεδονίας (Απόφαση 221/15 της 2^{ης}-10-2015, ΑΔΑ: 6ΓΟΑ7ΛΨ-3ΑΕ) με τα σχόλια-παρατηρήσεις-προτάσεις που διατυπώθηκαν. Απεστάλη προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας μαζί με συνημμένο Παράρτημα με τις προτάσεις που κατατέθηκαν κατά τη διαβούλευση από φορείς, υπηρεσίες και πολίτες και αναμένεται η ενσωμάτωση αυτών στο κείμενο, προκειμένου να γίνει διαβούλευση επί του επικαιροποιημένου Σχεδίου Υ.Α. πριν την οριστικοποίησή της.

³⁰ Κατά τη διαβούλευση (βλ. προηγούμενη υποσημείωση) προτάθηκε η κατάταξη της Φλώρινας ως κέντρο τέταρτου επιπέδου, ως κομβικού κέντρου ανάπτυξης διασυνοριακής - βαλκανικής συνεργασίας και εξαγωγικού εμπορίου και περιοχής ιδιαίτερου περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, τόσο σε επίπεδο ορεινών όγκων όσο και σε επίπεδο υδροτόπων και προστατευόμενων περιοχών οι οποίες συνδέονται άμεσα με τον τουρισμό.

- Στα κέντρα *έκτου επιπέδου* κατατάσσονται η Σιάτιστα, το Άργος Ορεστικό, το Αμύνταιο, η Δεσκάτη και τα Σέρβια που είναι έδρες Καλλικράτειων Δήμων και αποτελούν κέντρα των προτεινόμενων ενδοπεριφερειακών αναπτυξιακών ενοτήτων.
- Στα κέντρα *έβδομου επιπέδου* κατατάσσονται το Νεστόριο και ο Λαιμός ως έδρες Καλλικράτειων Δήμων που δεν εντάσσονται σε κάποιο από τα παραπάνω επίπεδα καθώς και ορισμένοι δυναμικοί οικισμοί, όπως ο Βελβεντός, η Αιανή, ο Κρόκος, η Νεάπολη, το Τσοτύλι, η Μεσοποταμία και ο Φιλώτας, οι οποίοι επιδεικνύουν ιδιαίτερη τοπική αναπτυξιακή δυναμική και λειτούργησαν στο παρελθόν ως έδρες Καποδιστριακών Δήμων. Οι προαναφερόμενοι οικισμοί κρίνεται ότι λειτουργούν ως συμπληρωματικά κέντρα αναπτυξιακών ενοτήτων³¹.
- Στα κέντρα *όγδοου επιπέδου* κατατάσσονται όλοι οι υπόλοιποι οικισμοί της ΠΔΜ.

Τα θεσμοθετημένα χωρικά σχέδια αφορούν τρεις εγκεκριμένες Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου, όλες πριν την έγκριση του Ν. 2742/1999 (Κοζάνης, Καστοριάς και Χιονοδρομικού Κέντρου Πισοδριού). Σε ό,τι αφορά τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΓΠΣ) ή Σχέδια Χωρικής Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ) δεν υπάρχει ακόμη κανένα εγκεκριμένο σχέδιο με βάση το Ν. 2508/1997. Υπό εκπόνηση είναι συνολικά 15 μελέτες ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ, εκ των οποίων οι 8 είναι στο Β2 Στάδιο και οι 7 στο Β1 Στάδιο. Σε αυτές τις μελέτες ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ οι κατευθύνσεις του θεσμοθετημένου ΠΠΧΣΑΑ λαμβάνονται γενικά υπόψη, με ορισμένες ελάχιστες εξειδικευμένες αναφορές. Οι σημαντικότερες κατευθύνσεις του θεσμοθετημένου ΠΠΧΣΑΑ που λαμβάνονται υπόψη είναι η προστασία της γεωργικής γης με περιορισμό της δόμησης σε αυτή, καθώς και ο καθορισμός περιοχών-ζωνών για την εγκατάσταση κτηνοτροφικών μονάδων και την εκτροφή γουνοφόρων ζώων³².

Η κατάταξη των οικισμών Δυτικής Μακεδονίας³³ δίνεται στον **Πίνακα 26**.

Πίνακας 26. Χαρακτηρισμός οικισμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Πλήθος Οικισμών	Αναπτυσσόμενος	Στατικός	Φθίνων
περιαστικός	12	9	2
παραλιακός			
τουριστικός	3	21	
αξιόλογος		3	

³¹ Κατά τη διαβούλευση προτάθηκε η προσθήκη στα οικιστικά κέντρα έβδομου επιπέδου το Λιβαδερό, ως κέντρο κτηνοτροφίας για το Ν. Κοζάνης σε συλλειτουργία με την Ελάτη, καθώς επίσης και το Τρανόβαλτο, λόγω της παραγωγικής εξειδίκευσης στον κλάδο του μαρμάρου.

³² ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α., Απρίλιος 2015, σελ. 5-6.

³³ Βλ. και Π.Δ. της 24^{ης} Απρ./3^{ης} Μαΐου 1985 (ΦΕΚ - 181 Δ') «Τρόπος καθορισμού ορίων οικισμών της χώρας μέχρι 2.000 κατοίκους, κατηγορίες αυτών και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης τους».

ενδιαφέρων	4	112	15
αδιάφορος	59	263	43
συνεκτικός	61	364	56
διάσπαρτος	2	14	2
δυναμικός			
ημιορεινός	23	111	24
ορεινός	7	173	16
πεδινός	33	94	18
παραδοσιακός		4	1

Πηγή: ΑΝΚΟ, επεξεργασία στοιχείων των τμημάτων Πολεοδομίας Νομαρχιών ΠΔΜ, στα πλαίσια των μελετών «Ανοιχτών Πόλεων» (1985-1988)

Επισημάνσεις:

- ✓ 453 οικισμοί έχουν χαρακτηριστεί: "ούτε περιαστικός, ούτε τουριστικός" και 26 οικισμοί δεν έχουν χαρακτηριστεί
- ✓ 26 οικισμοί δεν έχουν χαρακτηριστεί στις κατηγορίες: αξιόλογος / ενδιαφέρων και αδιάφορος, και 2 αδιάφοροι οικισμοί δεν έχουν χαρακτηριστεί
- ✓ 26 οικισμοί δεν έχουν χαρακτηριστεί στις κατηγορίες: συνεκτικός / διάσπαρτος
- ✓ 10 ημιορεινοί οικισμοί δεν έχουν χαρακτηριστεί στις κατηγορίες:
Αναπτυσσόμενος/Στατικός/Φθίνων
- ✓ 6 ορεινοί οικισμοί δεν έχουν χαρακτηριστεί στις κατηγορίες:
Αναπτυσσόμενος/Στατικός/Φθίνων
- ✓ 10 πεδινοί οικισμοί δεν έχουν χαρακτηριστεί στις κατηγορίες:
Αναπτυσσόμενος/Στατικός/Φθίνων
- ✓ 2 παραδοσιακοί που δεν έχουν χαρακτηριστεί στις κατηγορίες
Αναπτυσσόμενος/Στατικός/Φθίνων

Το επίπεδο των παρεχόμενων **υπηρεσιών κοινής ωφέλειας**, μέσα από τα υφιστάμενα δίκτυα (ύδρευση, αποχέτευση, λύματα, τηλεθέρμανση) των αστικών περιοχών, είναι ιδιαίτερα ικανοποιητικό. Επίσης, **πρότυπο σύστημα σε εθνικό επίπεδο** αποτελεί το **Περιφερειακό Σύστημα Διαχείρισης Απορριμμάτων**. Οι υπάρχουσες υποδομές εξυπηρέτησης δικτύων απορριμμάτων σε επίπεδο Περιφέρειας παρουσιάζονται στον ακόλουθο **Πίνακα 27**.

Η Δυτική Μακεδονία έχει θέσει σε εφαρμογή το *Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Απορριμμάτων Δυτικής Μακεδονίας*, που αποτελείται από τις Κεντρικές Εγκαταστάσεις Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (ΚΕΟΔ) και δέκα (10) Τοπικές Μονάδες Διαχείρισης Απορριμμάτων. Φορέας Διαχείρισης του ΟΣΔΑ είναι η ΔΙΑΔΥΜΑ ΑΕ.

Πίνακας 27. Ο εγκεκριμένος Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠεΣΔΑ)³⁴

Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ)	1	Στις ΚΕΟΔ
Τοπικές Μονάδες Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΤΜΔΑ)	10	Αμυνταίο, Βόιο, Γρεβενά, Δεσκάτη, Εορδαία, Καστοριά, Κοζάνη, Σέρβια, Σιάτιστα, Φλώρινα
Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών	1	1 ΚΔΑΥ στις ΚΕΟΔ και 6 κέντρα μεταφόρτωσης ανακυκλώσιμων στις ΤΜΔΑ Αμυνταίου, Γρεβενών, Εορδαίας, Καστοριάς, Κοζάνης και Φλώρινας
Μονάδα διαχείρισης ογκωδών αποβλήτων	1	Στις ΚΕΟΔ
Μονάδα Επεξεργασίας Απορριμμάτων και ΧΥΤΥ	1	Στις ΚΕΟΔ Σε διαδικασία ανάθεσης
Χώρος Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων	0	Στα τέλη του 2007 αποκαταστάθηκαν 207 χωματερές

Πηγή: ΔΙΑΔΥΜΑ, Μαρ 2015

Παράλληλα, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διαθέτει πλούσια ορυκτά διαθέσιμα αναφορικά με Λιγνίτη, Μάρμαρα, Άργιλο, Αμίαντο, Σιδηρονικέλιο, Χρωμίτες, Χαλαζιακή άμμο, Αδρανή υλικά, Βωξίτες, Γρανίτες, Προσχωματικό χρυσό και Λευκόλιθο (χρωμίτες, υδρομαγνησίτες). Η συμβολή της στην ενεργειακή αυτονομία και την εθνική οικονομία κρίνεται σπουδαία³⁵, δεδομένου ότι, όπως προαναφέρθηκε, αποτελεί το ενεργειακό κέντρο της Ελλάδας, καθώς σε αυτήν παράγεται πάνω από το 50% του συνόλου της ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας.

Η εξορυκτική δράση της ΔΕΗ για την παραγωγή ενέργειας αποτελεί την κύρια παραγωγική δραστηριότητα στην Περιφέρεια. Σύμφωνα με τους Βασικούς Άξονες του Επιχειρησιακού Ενεργειακού Σχεδίου Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2015-2019, **η ενέργεια αποτελεί κοινωνικό και δημόσιο αγαθό** που πρέπει να είναι **υπό τον έλεγχο, την εποπτεία και τη διαχείριση του κράτους**. Ο ορυκτός πλούτος του υπεδάφους της είναι κτήμα όλων των πολιτών της Δυτικής Μακεδονίας και η **εκμετάλλευσή του προς όφελος του συνόλου των πολιτών της χώρας και της ενεργειακής αυτονομίας του κράτους** οφείλει να είναι **ανταποδοτική προς τους πολίτες και την περιοχή**, η οποία με πολλαπλές θυσίες προσφέρει τα μέγιστα στην εθνική οικονομία. Κατ' επέκταση, η αρμοδιότητα λειτουργίας των μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και η εξορυκτική δραστηριότητα πρέπει να ανήκει στο κράτος και τη δημόσια επιχείρηση που έχει συσταθεί προς εκπλήρωση του σκοπού αυτού.

³⁴ Βρίσκεται υπό αναθεώρηση

³⁵ Βασικοί Άξονες Επιχειρησιακού Ενεργειακού Σχεδίου Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2015-2019

Ως κοινωνικό αγαθό, η Περιφέρεια αναγνωρίζει στο αγαθό της ενέργειας τη δυνατότητα να αποτελέσει **βασικό αναπτυξιακό εργαλείο της περιοχής**, δυνάμει της βασικής παραδοχής περί δόμησης ανάπτυξης σε μια περιοχή με βάση τα συγκριτικά πλεονεκτήματά αυτής.

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας θεωρεί την ενέργεια αναμφίβολο **παράγοντα** δημιουργίας **ισχυρής κοινωνικής συνοχής**, ειδικά στη σημερινή δύσκολη οικονομική, πολιτική και κοινωνική συγκυρία που διανύει η χώρα μας. Δεδομένου ότι ο ορυκτός πλούτος, ο λιγνίτης, είναι για την Περιφέρεια το «κλειδί» της ενέργειας, εθνικός πόρος και εθνικό καύσιμο, στοχεύει να εφαρμόσει μεθόδους και προτάσεις που θα ανταποκρίνονται στην **ορθολογική διαχείριση** των αξιόλογων ποσοτικά και ποιοτικά αποθεμάτων της περιοχής, με **στρατηγικές φιλικές προς το περιβάλλον** και **απόλυτο σεβασμό προς την ανθρώπινη υγεία και ζωή, την ιδιωτική και δημόσια περιουσία** και το **δικαίωμα στην εργασία**.

Η γεωγραφική και γεωπολιτική αξία της Περιφέρειας και η ορθολογική διαχείριση του ενεργειακού αποθέματος της περιοχής αποτελούν ισχυρούς παράγοντες ανάπτυξης, κοινωνικής συνοχής, ανάδειξης της Δυτικής Μακεδονίας σε Περιφέρεια στρατηγικής σημασίας. Στην ίδια λογική εντάσσεται τόσο η **αξιοποίηση των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας – ΑΠΕ** όσο και η επικείμενη **διέλευση του αγωγού φυσικού αερίου ΤΑΡ** από τη Δυτική Μακεδονία³⁶.

Η δραστηριότητα της ΔΕΗ στα λιγνιτωρυχεία της λεκάνης Κοζάνης - Πτολεμαΐδας - Αμυνταίου έχει οδηγήσει γενικότερα σε σημαντική υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Κατά μήκος του άξονα Κοζάνης - Πτολεμαΐδας - Αμυνταίου - Φλώρινας η εξόρυξη, μεταφορά και η καύση του λιγνίτη, καθώς και η μεταφορά και απόθεση στείρων και τέφρας αποτελούν τον σημαντικότερο παράγοντα αέριας ρύπανσης και υποβάθμισης της ατμόσφαιρας. Αντίστοιχα, τα εδάφη παρουσιάζουν σημαντική υποβάθμιση εξαιτίας της καταστροφής του υδροφόρου ορίζοντα, της απόθεσης στείρων και τέφρας και της μεγάλης επιβάρυνσης από την ιπτάμενη τέφρα.

Το θέμα των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών μελετών, της προβλεπόμενης αναθεώρησής τους και της πιστής τήρησής τους είναι ένας διαρκής στόχος. Η εξορυκτική δραστηριότητα στη Δυτική Μακεδονία χαρακτηρίζεται από τη μεγαλύτερη, σε εθνικό επίπεδο, μεταφορά μαζών, με επακόλουθο την έντονη διαφοροποίηση του ανάγλυφου καθημερινά. Κατά συνέπεια, οι υπάρχουσες αλλά και οι σχεδιαζόμενες επεκτεινόμενες εξορυκτικές δραστηριότητες καθιστούν αναγκαία και επιτακτική την υλοποίηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων μετεγκατάστασης πληττόμενων οικισμών.

³⁶ Βασικοί Άξονες Επιχειρησιακού Ενεργειακού Σχεδίου Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2015-2019

Γενικά, η εξορυκτική δράση της ΔΕΗ για την παραγωγή ενέργειας, αν και αποτελεί την κύρια παραγωγική δραστηριότητα στην Περιφέρεια, επιφέρει σημαντικές άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις στο περιβάλλον, ενώ σε εξέλιξη βρίσκεται ο *σχεδιασμός για την ανάπτυξη διαφόρων μορφών ΑΠΕ στις απαλλοτριωθείσες εκτάσεις των εξοφλημένων ορυχείων*.

Ειδικότερα, με τον Άξονα Προτεραιότητας (6) του Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος (Ε.Α.Π.) 2012-2016 για την ΠΔΜ (ΠΕ Κοζάνης και Φλώρινας) στο πλαίσιο του Τέλους Ανάπτυξης υιοθετούνται για πρώτη φορά δράσεις και ενέργειες για την «Υποστήριξη της περιοχής για τη μετάβαση στη μεταλιγνιτική περίοδο»³⁷. Το περιεχόμενο του Άξονα εξειδικεύεται στο υπό εκπόνηση *Επιχειρησιακό Σχέδιο Ανάπτυξης για τη Μεταλιγνιτική Περίοδο*, το οποίο και θα ενταχθεί στο παρόν Επιχειρησιακό Πρόγραμμα μετά την έγκρισή του από το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Μακεδονίας. Κεντρικός Στόχος είναι η ομαλή μετάβαση της περιοχής του ενεργειακού άξονα «Κοζάνη – Πτολεμαΐδα – Αμύνταιο – Φλώρινα» στη μεταλιγνιτική περίοδο με όρους βιώσιμης ανάπτυξης, μέσω της ποιοτικής και ποσοτικής αποτύπωσης των αναγκών της περιοχής ενδιαφέροντος και του τρόπου αντιμετώπισής τους για μια βιώσιμη προοπτική στο πλαίσιο των υπαρχόντων ή μελλοντικών χρηματοδοτικών μέσων.

Πρωταρχικό ζητούμενο είναι οι άμεσες, έμμεσες και επαγόμενες απώλειες στο παραγόμενο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και την Απασχόληση, εξαιτίας της μείωσης των εξορυκτικών και ηλεκτροπαραγωγικών δραστηριοτήτων, να μπορέσουν να αντισταθμιστούν μέσω της υλοποίησης στοχευμένων παρεμβάσεων, με μια παράλληλη αντιμετώπιση των επιπτώσεων στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.

Τα παραπάνω δεδομένα συνδέουν άμεσα τα περιβαλλοντικά με τα χωρικά και οικιστικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας, καθιστώντας τον Χωροταξικό Σχεδιασμό, μέσω της τροποποίησης του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου, της συσχέτισης με το Εθνικό Χωροταξικό και της ενεργοποίησης των αρμόδιων μηχανισμών, πρώτιστης σημασίας για τη Δυτική Μακεδονία³⁸.

³⁷ Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (ΕΑΠ) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2012-2016 (Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης και Φλώρινας) στο πλαίσιο του Τέλους Ανάπτυξης [pdf] Διαθέσιμο στο: <http://www.pdm.gov.gr/images/stories/arxeia/eap_pdm_2012-2016.pdf>

³⁸ Τα θεσμοθετημένα χωρικά σχέδια αφορούν τρεις εγκεκριμένες Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου, όλες πριν την έγκριση του Ν. 2742/1999 (Κοζάνης, Καστοριάς και Χιονοδρομικού Κέντρου Πισσοδρίου). Σε ό,τι αφορά τα ΓΠΣ ή ΣΧΟΟΑΠ δεν υπάρχει ακόμη κανένα εγκεκριμένο σχέδιο με βάση το Ν. 2508/1997. Υπό εκπόνηση είναι συνολικά 15 μελέτες ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ, εκ των οποίων οι 8 είναι στο Β2 Στάδιο και οι 7 στο Β1 Στάδιο.

2.1.2.2. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον τομέα «Κοινωνική μέριμνα, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός»

Το επίπεδο των κοινωνικών υποδομών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έχει βελτιωθεί σημαντικά κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Ωστόσο, το χαμηλό σημείο εκκίνησης και οι νέες πιέσεις αλλά και απαιτήσεις που δημιουργούνται, σε συνδυασμό με τις μεταβολές στο κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο, οδηγούν στην ανάγκη περαιτέρω δραστηριοποίησης προς τη συνολική βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης αλλά και την εξισορρόπηση των παρεχόμενων υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα μεταξύ υπαίθρου και πόλεων.

Ειδικά στον **τομέα της Υγείας**, οι βασικές υποδομές στη Δυτική Μακεδονία συγκεντρώνονται σε τέσσερα Νομαρχιακά Νοσοκομεία στις πρωτεύουσες των Περιφερειακών Ενοτήτων και ένα στην Πτολεμαΐδα, με σημαντικές όμως ελλείψεις σε ιατρικό προσωπικό αλλά και μη ολοκληρωμένο εύρος παρεχόμενων υπηρεσιών. Δε φαίνεται να υπάρχει σε περιφερειακό επίπεδο η ολοκληρωμένη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και κάλυψη των κατοίκων της Δυτικής Μακεδονίας. Το στοιχείο αυτό ενισχύει τη σημαντική εξάρτηση της Περιφέρειας από την πόλη της Θεσσαλονίκης, αναφορικά με την παροχή υπηρεσιών υγείας, ενώ καταδεικνύει και την ανάγκη λειτουργίας ενός επαρκώς εξοπλισμένου και στελεχωμένου Περιφερειακού Συστήματος Υπηρεσιών Υγείας. Σημαντικής αξίας αναγνωρίζεται η συνέργεια μεταξύ των Μονάδων Υγείας και η *διαθεσιμότητα ενός στρατηγικού σχεδίου για την Υγεία σε περιφερειακή βάση* προς όφελος του πολίτη της Δυτικής Μακεδονίας.

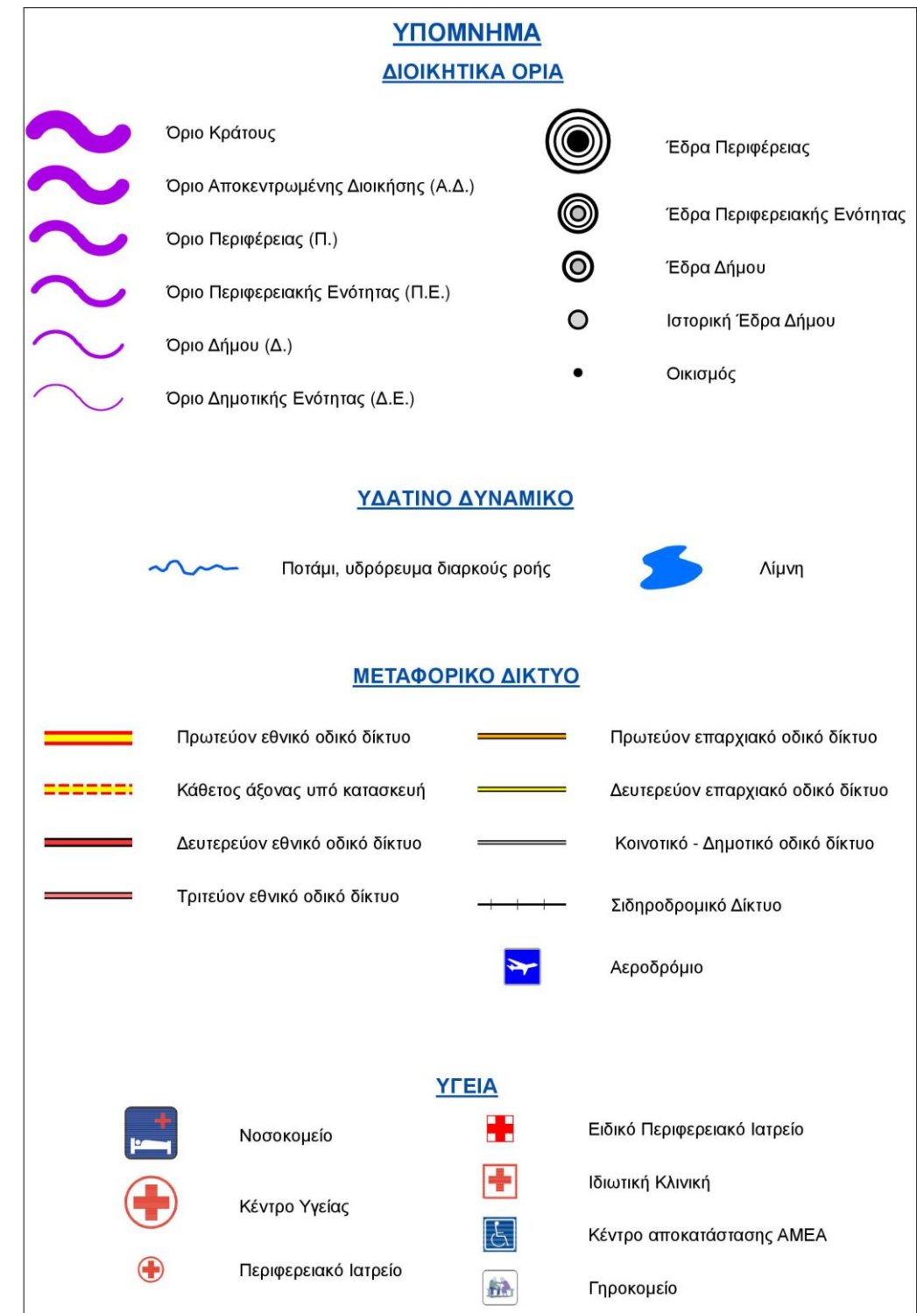
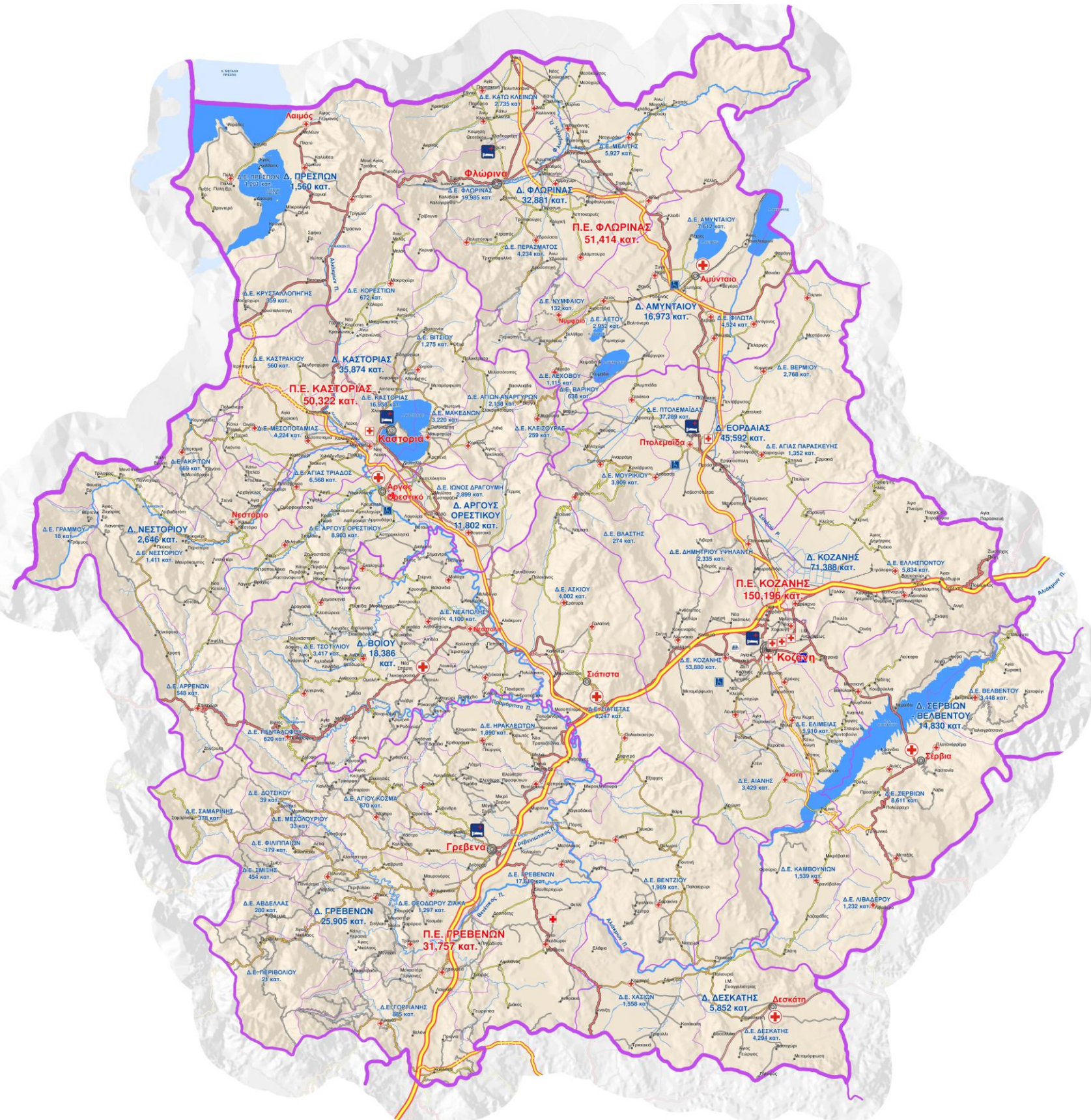
Στον **Πίνακα 28** και στο **Χάρτη 6** αποτυπώνονται αντιστοίχως οι υποδομές στον κλάδο υγείας και τα Νοσοκομεία, τα Κέντρα Υγείας και τα Κέντρα Ψυχικής Υγείας περιοχής εποπτείας της 3ης ΥΠΕ στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

Πίνακας 28. Δομές και Υποδομές Υγείας - Πρόνοιας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

	ΣΥΝ.	Περιφερειακές Ενότητες			
		Π.Ε. Γρεβενών	Π.Ε. Καστοριάς	Π.Ε. Κοζάνης	Π.Ε. Φλώρινας
Υπηρεσίες Υγείας (πλήθος)					
Τριτοβάθμια Φροντίδα Υγείας	0	0	0	0	0
Γενικά Νοσοκομεία	5	1	1	2	1
Κέντρα Υγείας	6	1	1	3	1
Περιφερειακά Ιατρεία	89	15	14	39	21
Υπηρεσίες Πρόνοιας (πλήθος)					
ΜΦΗ	22	1	1	16	4
Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας	5		1 (ΚΑΑΚΥΑΜΕΑ Άργους Ορεστικού)		4 (ΚΑΦΚΑ Αμυνταίου, Κ.Π.Μ.ΑΡ Φλώρινας, ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ Φλώρινας, Παιδόπολη «Αγία Όλγα» Φλώρινας)

Πηγή: ΑΝΚΟ

Χάρτης 6: Χάρτης Υγείας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Όλες οι μέχρι σήμερα παρεμβάσεις που σχετίζονταν με την περιφερειοποίηση των υπηρεσιών υγείας δεν ολοκληρώθηκαν με αποτέλεσμα σήμερα να υφίσταται ένα κεντρικό σύστημα διοίκησης από το Υπουργείο Υγείας, με την παράλληλη ύπαρξη επτά Υγειονομικών Περιφερειών ως ΝΠΔΔ και 158 Νοσοκομείων που υφίστανται κυρίως ως ΝΠΔΔ. Σε επίπεδο αρμοδιοτήτων, το Υπουργείο κατέχει και διανέμει τους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους του συστήματος χωρίς να υφίστανται κριτήρια για την κατανομή ανά περιφέρεια. Οι Υγειονομικές Περιφέρειες ασκούν εποπτικό και ρυθμιστικό ρόλο ανάμεσα σε Υπουργείο και Νοσοκομεία. Όμως, διαχειρίζονται ελάχιστους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους. Τα ίδια τα νοσοκομεία παρέχουν άμεσα δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες υπηρεσίες υγείας ενώ, μέσω των Κέντρων Υγείας (Κ.Υ.) και Περιφερειακών Ιατρείων (Π.Ι.) που εποπτεύουν, παρέχουν και πρωτοβάθμιες υπηρεσίες υγείας³⁹.

Από το Ν. 3852/2010 «Πρόγραμμα Καλλικράτης» προέκυπτε σαφώς η κατεύθυνση προς την κατάργηση των Υγειονομικών Περιφερειών με μετακίνηση αρμοδιοτήτων προς τους Δήμους (κυρίως Π.Φ.Υ.) και προς τις Αυτοδιοικητικές Περιφέρειες (κυρίως Δημόσιες Υγείας) σε βάθος διετίας με την έκδοση των αναγκαίων διαπιστωτικών πράξεων. Ωστόσο, με το άρθρο 137 του Ν. 4052/12 (ΦΕΚ 41/Α' /1-3-12) καταργήθηκαν οι διατάξεις από την περίπτωση Ζ' του άρθρου 186 του Ν. 3852/2010 η υποπερίπτωση Ι α' έως και ε', περί εκχώρησης της αρμοδιότητας των Υγειονομικών Περιφερειών (ΔΥΠΕ) στις Αιρετές Περιφέρειες.

Με δεδομένη την αναγκαιότητα της περιφερειακής οργάνωσης του συστήματος υγείας και μετά από τα χρόνια της συσσωρευμένης εμπειρίας από όλες τις απόπειρες βελτίωσης και αλλαγής του, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διεκδικεί τη λήψη της πολιτικής απόφασης του Υπουργείου Υγείας για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος περιφερειακής διοίκησης του τομέα της Υγείας, με γνώμονα την αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων σε περιφερειακό επίπεδο και σκοπό τη βελτίωση της κατανομής των ανθρώπινων και οικονομικών πόρων μεταξύ των υπηρεσιών και νοσοκομείων των οικείων Περιφερειών. Η Αιρετή Περιφέρεια, ως ουσιαστικός «γνώστης των προβλημάτων στο χώρο της υγείας και συμπαραστάτης των τοπικών κοινωνιών», έχει τη δυνατότητα ανάληψης και επιτυχούς άσκησης των σχετικών αρμοδιοτήτων και, κατ' επέκταση, βελτίωσης της λειτουργίας των δομών υγείας⁴⁰.

Ήδη από τις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας είχε αναγνωριστεί η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του αποκεντρωτικού μοντέλου διοίκησης στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του συστήματος υγείας. Στην εισηγητική έκθεση του Ν.

³⁹Επιχειρησιακό Σχέδιο Αναδιάρθρωσης Νοσοκομείων, Διαθέσιμο στο: <<http://anadiarthrosis-nosokomeion.nurs.uoa.gr/>>

⁴⁰ Βλ. και σχετικό Ψήφισμα του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΝΠΕ, 2 Μαρτίου 2012.

2889/2001, περί «Βελτίωσης και εκσυγχρονισμού του Εθνικού Συστήματος Υγείας και άλλες διατάξεις» βάσει τριών βασικών αξόνων -της Περιφερειακής Συγκρότησης του Ε.Σ.Υ., της Οργάνωσης των Νοσοκομείων και της Ανάπτυξης του Ανθρώπινου Δυναμικού-, αναφερόταν ότι: «...Η αποκεντρωμένη διοίκηση αποτελεί για χρόνια το μοναδικό και κατά κανόνα επιτυχημένο μοντέλο διοίκησης για όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει γρήγορα και εμείς να προχωρήσουμε. Τα Ναπολεόντιου τύπου αυταρχικά και συγκεντρωτικά μοντέλα που λειτουργούν στη χώρα μας, έχουν προ πολλού ξεπεραστεί. Μόνο με την αποκέντρωση θα μπορέσουμε να λύσουμε τα χρόνια προβλήματα διοίκησης, που μας ταλανίζουν. Το Υπουργείο θα παίξει τον επιτελικό ρόλο, που πρέπει να έχει και ο Υπουργός δεν θα αναλώνεται στην αντιμετώπιση της καθημερινότητας ... Αυτό επιτρέπει την αποτύπωση των πραγματικών αναγκών υγείας του πληθυσμού και το σχεδιασμό για την αντιμετώπιση αυτών των αναγκών. Με τον τρόπο αυτό αντιμετωπίζεται και η σημερινή ιδιόρρυθμη κατάσταση, όπου σε χώρους με γεωγραφική και κοινωνική ενότητα, όπως είναι οι περιφέρειες, παρατηρούνται μεγάλες ανισότητες στο επίπεδο και στην ποιότητα υπηρεσιών υγείας...»⁴¹

Σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, η 3η Υγειονομική Περιφέρεια (Υ.Πε.), σε συνεργασία με τις Μονάδες Υγείας, ορίζει τη **γενική περιφερειακή στρατηγική ανάπτυξης** και υλοποιεί την **εθνική πολιτική υγείας σε περιφερειακό επίπεδο**. Η 3η Υ.Πε. (Μακεδονίας) αποτελεί ΝΠΔΔ που εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας, έχει έδρα τη Θεσσαλονίκη και περιοχή ευθύνης τη Δυτική Μακεδονία και μέρος της Κεντρικής Μακεδονίας.

Στον **τομέα της Παιδείας**, πραγματοποιήθηκαν σημαντικές αλλαγές και συγχωνεύσεις τμημάτων στο Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας και πλέον λειτουργεί η Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην πόλη της Φλώρινας (βλ. **Πίνακες 29 και 30**). Στο πλαίσιο της ευρύτερης επιστημονικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, είναι επιτακτική η αναβάθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μέσα από την ενδυνάμωση των σχολών του Πανεπιστημίου και του Τ.Ε.Ι. Το Πανεπιστήμιο μόλις το Φεβρουάριο του 2015 απέκτησε το «αυτοδιοίκητο», με αποτέλεσμα να αναμένεται καλύτερη ανάπτυξή του και συνεργασία – υποστήριξη.

Όσον αφορά στο θέμα των κτιριακών υποδομών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, στο πλαίσιο του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020 δημοπρατήθηκε με προϋπολογισμό 48,6 εκατ. € η «**Ανέγερση Πανεπιστημιούπολης Δυτικής Μακεδονίας στην περιοχή ΖΕΠ Κοζάνης**» που θα εδραιώσει το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας στην περιοχή ως πόλο δημιουργίας, αφομοίωσης και διάχυσης γνώσης και καινοτομιών

⁴¹ Επιχειρησιακό Σχέδιο Αναδιάρθρωσης Νοσοκομείων, Διαθέσιμο στο: <<http://anadiarthrosis-nosokomeion.nurs.uoa.gr/>>, Ιστορική ανασκόπηση.

και θα συμβάλλει στη μετεξέλιξη και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της. Επιπλέον, προετοιμάζεται σχετική πρόσκληση για την Πανεπιστημιούπολη στη Φλώρινα.

Σημειώνεται ότι πρόσφατη αλλαγή του θεσμικού πλαισίου για τη δυνατότητα της δημιουργίας μεταπτυχιακών τμημάτων από τα Ιδρύματα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσής μας αξιοποιείται από το ΤΕΙ και το Πανεπιστήμιο. Ιδιαίτερα, πρέπει να επισημανθεί η αρμονική συνεργασία τους με την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας για στήριξη μεταπτυχιακών τμημάτων τους.

Πίνακας 29. Σχολές και Τμήματα Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Παιδαγωγική Σχολή (έδρα: Φλώρινα)	Σχολή Καλών Τεχνών (έδρα: Φλώρινα)	Πολυτεχνική Σχολή (έδρα: Κοζάνη)	Υπό ίδρυση
• Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης • Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών	• Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών	• Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών • Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής & Τηλεπικοινωνιών • Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος (λειτουργία 2015-16)	• Σχολή Δια Βίου Μάθησης • Σχολή Μεταπτυχιακών Σπουδών

Πηγή: www.uowm.gr

Πίνακας 30. Σχολές και Τμήματα Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας

Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών (Σ.Τ.Ε.Φ.)	Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας (Σ.Δ.Ο.)	Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας και Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής (Σ.ΤΕ.ΓΕ.ΤΕ.ΤΡΟ.Δ.)	Σχολή Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας (Σ.Ε.Υ.Π.)
• Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών Τ.Ε. (Κοζάνη) • Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών και Βιομηχανικού Σχεδιασμού Τ.Ε. (Κοζάνη) • Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος και Μηχανικών Αντιρρύπανσης Τ.Ε. (Κοζάνη) • Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής Τ.Ε. (Καστοριά) • Τμήμα Ψηφιακών Μέσων και Επικοινωνίας Τ.Ε. (Καστοριά)	• Τμήμα Λογιστικής και Χρημ/οικονομικής (Κοζάνη) • Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων (Κοζάνη) • Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων (Γρεβενά) • Τμήμα Διεθνούς Εμπορίου (Καστοριά)	• Τμήμα Τεχνολόγων Γεωπόνων (Φλώρινα)	• Τμήμα Μαιευτικής (Πτολεμαΐδα)

Πηγή: www.teiwm.gr

Πρόσφατα έγινε δεκτή από την πολιτεία η πρόταση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και του Δήμου Εορδαίας για τη λειτουργία Σχολής Πυροσβεστών στην Πτολεμαΐδα στις εγκαταστάσεις της πρώην Σχολής Δημοτικής Αστυνομίας και Πολυθεματικού Εκπαιδευτικού Πάρκου Πολιτικής Προστασίας στις εγκαταστάσεις της ΑΕΒΑΛ. Η Σχολή Πυροσβεστών αναμένεται να ενταχθεί στο Μηχανογραφικό Δελτίο των Πανελλαδικών Εξετάσεων.

Το **πολιτιστικό απόθεμα** της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας είναι ιδιαίτερα πλούσιο, καθώς καταγράφεται ένας μεγάλος αριθμός σημαντικών και αξιόλογων πολιτιστικών πόρων όλων των ειδών και εποχών που μπορεί να κατηγοριοποιηθεί κυρίως, αλλά όχι αποκλειστικά, με χρονολογικά κριτήρια ⁴²:

- *Χώροι και μνημεία της αρχαιότητας.* Στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνονται αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία (πόλεις, ιερά, ταφικά μνημεία) από τους προϊστορικούς και ιστορικούς χρόνους μέχρι και τη ρωμαϊκή εποχή. Ιδιαίτερης σημασίας είναι ο Λιμναίος Οικισμός Διοπηλιού Καστοριάς (5000 π.Χ.), ο οποίος είναι και ο παλαιότερος που βρέθηκε στην Ευρώπη, και η αρχαία πόλη της Αιανής (5^{ος} αι. π.Χ.). Άλλοι γνωστοί αρχαιολογικοί χώροι είναι ο αρχ. χώρος στο Καστρί Πολυνερίου, η Διοικλητιανούπολη στο Άργος Ορεστικό, το Απολιθωμένο Δάσος Νόστιμου Καστοριάς, ο νεολιθικός οικισμός Αυγής Καστοριάς, ο αρχ. χώρος Λογκά Ελάτης, η ελληνιστική πόλη Πετρών, ο Προϊστορικός οικισμός Αγίου Παντελεήμονα Φλώρινας, η ελληνιστική πόλη Φλώρινας και ο Προϊστορικός οικισμός Αρμενοχωρίου.
- *Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά μνημεία.* Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται και μνημεία της Παλαιοχριστιανικής εποχής (παλαιοχριστιανική Βασιλική Αγίας Παρασκευής Κοζάνης με ψηφιδωτό δάπεδο, ψηφιδωτό δάπεδο στο Κάστρο της Καισαριάς Κοζάνης). Από τα πολυάριθμα βυζαντινά μνημεία ξεχωρίζουν η εκκλησία της Παναγίας της Καστριώτισσας (Κουμπελίδικη), με τη μοναδική ανθρωπόμορφη απεικόνιση της Αγίας Τριάδας, τα Ιουστινιάνεια τείχη, οι βυζαντινές εκκλησίες και τα παλιά αρχοντικά της Καστοριάς, η περίφημη Μονή ΙΜ Οσίου Νικάνορα Ζάβορδας, τα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία Αιανής, Βελβεντού, Πρεσπών και Γρεβενών και η Καστροπολιτεία Σερβίων.
- *Μνημεία της εποχής της Οθωμανικής κυριαρχίας.* Πρόκειται για μια μεγάλη σε εύρος χρονολογική εποχή, από την οποία διατηρούνται κατά βάση μνημεία υποδομών (κατά κύριο λόγο πέτρινα γεφύρια, τα οποία συνέδεαν οδικούς άξονες και βοηθούσαν και μεταφορά ανθρώπων και προϊόντων). Πέτρινα γεφύρια, κάποια από αυτά ιδιαίτερα εντυπωσιακά, βρίσκονται στους νομούς Γρεβενών, Καστοριάς και Κοζάνης. Μεγάλης ιστορικής σημασίας οθωμανικά κτίρια αποτελούν ο Μεντρεσές του Αχμέτ Πασά και

⁴² Επιχειρησιακός Σχεδιασμός Αντιπεριφέρειας ΠΑΙΔΕΙΑΣ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, 2015

το Κουρσούμ Τζαμί στην Καστοριά.

- *Παραδοσιακοί οικισμοί – κτίρια παραδοσιακής δυτικομακεδονικής αρχιτεκτονικής - νεοκλασικά κτίρια.* Η κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνει τρεις υποκατηγορίες: α) παραδοσιακούς οικισμούς που απαντώνται σε όλους τους νομούς (ενδεικτικά αναφέρονται Κοζάνη: Σιάτιστα και Πεντάλοφος, Φλώρινα: Νυμφαίο, Καστοριά: χωριά Κορεστιών και Νεστόριο, Γρεβενά: Σμίξη), με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και αρχιτεκτονική, β) κτίρια (κατά κύριο λόγο ιδιωτικά) παραδοσιακής δυτικομακεδονικής αρχιτεκτονικής που δεσπόζουν ιδιαίτερα στην πόλη της Καστοριάς και στη Σιάτιστα, αποδεικνύοντας έμπρακτα τον πλούτο των κατοίκων των 17ου – 19ου αι., και γ) κτίρια (δημόσια και ιδιωτικά) του νεοκλασικού ρυθμού (ιδιαίτερα πόλη της Φλώρινας).
- *Κτίρια, τόποι και μουσεία βιομηχανικής κληρονομιάς.* Υλικά κατάλοιπα της βιομηχανικής ή και προβιομηχανικής και τεχνολογικής ανάπτυξης (ανενεργά βιοτεχνικά και βιομηχανικά συγκροτήματα, ορυχεία, βυρσοδεψεία κ.ά.). Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα ορυχεία και τα εργοστάσια της ΔΕΗ (νομοί Κοζάνης και Φλώρινας) καθώς και το ανενεργό εδώ και πολλά χρόνια και ανεκμετάλλευτο βιομηχανικό συγκρότημα της ΑΕΒΑΛ στην Πτολεμαΐδα. Πρόκειται για μια ιδιαίτερη κατηγορία μνημείων, η οποία μπορεί να παίξει ιδιαίτερο ρόλο στη δημιουργία μιας σύγχρονης πολιτιστικής πολιτικής και ανάπτυξης όλης της Περιφέρειας.
- *Θρησκευτικά προσκνήματα.* Συμπεριλαμβάνονται δεκάδες εκκλησίες και μονές, ορισμένες από τις οποίες έχουν αποκτήσει υπερτοπικό ή και πανελλήνιο χαρακτήρα.
- *Μουσεία – Συλλογές.* Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται δημόσια, δημοτικά και ιδιωτικά Μουσεία και Συλλογές (αρχαιολογικά, ιστορικά, λαογραφικά, τέχνης, εκκλησιαστικά, βιομηχανικά κ.ά.). Από τα Μουσεία τα μεγαλύτερα είναι αρχαιολογικά-βυζαντινά⁴³, τα περισσότερα ωστόσο είναι μεγάλες και μικρές λαογραφικές συλλογές, οι οποίες προσπαθούν να διατηρήσουν τη νεότερη ιστορία και καθημερινότητα των κατοίκων της Περιφέρειας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποκτά και το Πάρκο Εθνικής Συμφιλίωσης στο Γράμμο τόσο για τη σύγχρονη ιστορία της χώρας, με τις μάχες που έλαβαν χώρα εκεί κατά τη διάρκεια του Εμφύλιου Πολέμου, όσο και την εντυπωσιακή χλωρίδα και πανίδα.
- *Εκδηλώσεις – Φεστιβάλ.* Ανάμεσα στις πάρα πολλές λαογραφικού χαρακτήρα εκδηλώσεις, διασυνδεδεμένες κατά κύριο λόγο με τοπικά προϊόντα και τον αθλητισμό, και τα δεκάδες τοπικά φεστιβάλ εντοπίζονται ορισμένα τα οποία τόσο

⁴³ **Το Βυζαντινό μουσείο Καστοριάς** διαθέτει μοναδική συλλογή που έχει «ταξιδέψει» και εκτεθεί στα μεγαλύτερα μουσεία του κόσμου. Μέρος της συλλογής αποτελεί η μοναδική εικόνα διπλής όψεως του 12^{ου} αιώνα, στην οποία από τη μια πλευρά αναπαρίσταται η *Παναγία η Οδηγήτρια* και από την άλλη ο Ιησούς εσταυρωμένος. Η εικόνα του Ιησού είναι γνωστή στη δύση ως *Η θλίψη του Θεανθρώπου* (γνωστή στα αγγλικά ως *Man of Sorrows*) που αργότερα ενέπνευσε τον Χέντελ στο ορατόριο «Μεσσίας».

από την άποψη της διοργάνωσης, όσο και από την άποψη του περιεχομένου και των τομέων καλλιτεχνικής δημιουργίας που αναπτύσσουν καθώς και της προβολής τους στα έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα μπορεί να χαρακτηριστούν ως υπερτοπικής (π.χ. καστονογιορτές), πανελλήνιας (π.χ. Αποκριές και Γιορτές της Γης στη Βλάστη Κοζάνης) και διεθνούς εμβέλειας (π.χ. River Party στο Νεστόριο Καστοριάς και Πρέσπεια) και καινοτόμου χαρακτήρα. Ενδεικτικά αναφέρονται το River Party στο Νεστόριο, τα Πρέσπεια, οι Γιορτές της Γης στη Βλάστη Κοζάνης οι Αποκριές - Μπουμπουσάρια – Ραγκουτσάρια, οι Μομώνγεροι.

- *Γεωλογικά φαινόμενα.* Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν το γεωπάρκο «Μπουχάρια-Νοχτάρια» στο νομό Κοζάνης, το όρος Μπούρινος στο νομό Κοζάνης, η Βάλια Κάλντα και το γεωπάρκο Τηθύος – Όρλιακα στο νομό Γρεβενών, το απολιθωμένο δάσος στο Νόστιμο Καστοριάς, το Βίτσι και ο Γράμμος.

Συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας καταγράφονται συνολικά⁴⁴ **42** κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι – μνημεία της προϊστορικής και κλασικής εποχής, **283** της βυζαντινής και μεταβυζαντινής εποχής και **175** της νεότερης εποχής. Επίσης, καταγράφονται συνολικά **63** σπήλαια (κηρυγμένα και μη). Η πλειονότητα των κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων – μνημείων της προϊστορικής και κλασικής εποχής συγκεντρώνεται στην ΠΕ Κοζάνης (26). Οι υπόλοιποι αρχαιολογικοί χώροι – μνημεία της προϊστορικής και κλασικής εποχής κατανέμονται ως εξής: 3 στην ΠΕ Γρεβενών, 6 στην ΠΕ Καστοριάς και 7 στην ΠΕ Φλώρινας. Οι σημαντικότεροι αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας είναι οι ακόλουθοι:

- Αρχαιολογικός χώρος Αιανής
- Αρχαιολογικός Χώρος Δισπηλιού

Όσον αφορά τους κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους – μνημεία της βυζαντινής και μεταβυζαντινής εποχής, η πλειονότητά τους συγκεντρώνεται στις ΠΕ Κοζάνης (111) και Καστοριάς (90). Οι υπόλοιποι αρχαιολογικοί κατανέμονται ως εξής: 51 στην ΠΕ Γρεβενών και 31 στην ΠΕ Φλώρινας. Οι βυζαντινές και μεταβυζαντινές αρχαιότητες περιλαμβάνουν ως επί το πλείστον Ιερούς Ναούς και Ιερές Μονές. Ειδικότερα στην Καστοριά και στη Σιάτιστα, σημαντικός είναι και ο αριθμός των οικιών-αρχοντικών. Στην ΠΕ Γρεβενών απαντώνται πολλά αξιόλογα γεφύρια, τα οποία θεωρούνται τα μεγαλύτερα και εντυπωσιακότερα όλης της Μακεδονίας και συγκεντρώνονται ως επί το πλείστον στον Βενέτικο ποταμό.

⁴⁴ ΥΠΕΚΑ, Μελέτη Αξιολόγησης Αναθεώρησης και Εξειδίκευσης Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΠΙΟ, Απρίλιος 2015, σελ. 40-41.

Όσον αφορά τα *κηρυγμένα μνημεία της νεότερης εποχής*, η πλειονότητά τους συγκεντρώνεται στην ΠΕ Καστοριάς (74) και κυρίως στην πόλη της Καστοριάς. Τα υπόλοιπα μνημεία της νεότερης εποχής κατανέμονται ως εξής: 6 στην ΠΕ Γρεβενών, 49 στην ΠΕ Κοζάνης (κυρίως στη Σιάτιστα) και 46 στην ΠΕ Φλώρινας (κυρίως στην πόλη της Φλώρινας). Τα νεότερα μνημεία περιλαμβάνουν ως επί το πλείστον οικίες-αρχοντικά.

Επίσης, στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας υπάρχουν οι ακόλουθοι **χαρακτηρισμένοι ιστορικοί τόποι**⁴⁵:

- Στην Καστοριά, ο επί της Ακροπόλεως και παρά την νέα δεξαμενή Καστοριάς και σε ακτίνα 6 μέτρων χώρος.
- Οι συνοικίες Αποζάρι και Ντολτσό της Καστοριάς.
- Η περιοχή του οικισμού Σπηλαιού Γρεβενών.
- Οι συνοικίες "Χώρα" και "Γεράνεια" της Σιάτιστας.
- Το ιστορικό κέντρο της Φλώρινας.
- Ο οικισμός Νυμφαίο στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας.
- Ο οικισμός Πολυκέρασο στην Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς.
- Η περιοχή που περικλείεται από τη γραμμή των αρχαίων τειχών στη θέση Αρμενοχώρι στο Άργος Ορεστικό.
- Το κτήμα της Γεωργικής Σχολής Φλώρινας.

Το πολιτιστικό στοιχείο, παράλληλα με τον **Αθλητισμό** και ειδικότερα την ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε οργανωμένους χώρους (π.χ. Χιονοδρομικά Κέντρα Βασιλίτσας, Βίγλας - Πισοδερίου, Βιτσιού) και εγκαταστάσεις (π.χ. ναυταθλητικές εγκαταστάσεις λιμνών Καστοριάς, Πολυφύτου), συντελεί στη διαμόρφωση του δομημένου τρίπτυχου «*Πολιτισμός - Αθλητισμός - Τουρισμός*» (βλ. **Πίνακα 31**). Πρόκειται για το πλαίσιο των υπηρεσιών αναψυχής και δημιουργίας των κατοίκων της ίδιας της περιοχής, αλλά και το σημαντικό διαθέσιμο για την υποστήριξη της οικονομίας με νέες οικονομικού χαρακτήρα δραστηριότητες. Προς αυτή την κατεύθυνση καλείται να συμβάλει και η ανάπτυξη της *κοινωνικής οικονομίας*, με έμφαση στις υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα προς τους πολίτες.

⁴⁵ ΥΠΕΚΑ, Μελέτη Αξιολόγησης Αναθεώρησης και Εξειδίκευσης Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΠΙΟ, Απρίλιος 2015, σελ. 41.

Πίνακας 31. Αθλητικές Υποδομές Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

	ΣΥΝ.	Περιφερειακές Ενότητες			
		Π.Ε. Γρεβενών	Π.Ε. Καστοριάς	Π.Ε. Κοζάνης	Π.Ε. Φλώρινας
Γήπεδα	115	25	36	54	17
Κλειστά Γυμναστήρια	28	3	12	13	1
Κολυμβητήρια	4	1	0	3	
Εθνικά Στάδια	6	2	2	2	1
Αθλητικά Κέντρα					1
Εγκαταστάσεις Ναυταθλητισμού (εγκαταστάσεις ναυτικών ομίλων)	4	0	2	1	
Πίστες Μηχανοκίνητου Αθλητισμού	7	1	2	3	
Εγκαταστάσεις Αεροαθλητισμού	5	1	0	3	1
Άλλοι αθλητικοί χώροι	5	1	3	0	

*Πηγή: ANKO***2.1.2.3. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον τομέα «Τοπική οικονομία και απασχόληση»**

Η τοπική οικονομία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, όπως προαναφέρθηκε, αντιμετωπίζει *σημαντικές διαρθρωτικές αδυναμίες* και *έλλειμμα ανταγωνιστικότητας*, αποτέλεσμα των οποίων αποτελεί η αστάθεια των μακροοικονομικών μεγεθών της, το αρνητικό της εμπορικό ισοζύγιο και η ιδιαίτερα υψηλή ανεργία, ειδικά μετά την πρωτοφανή χρηματοοικονομική κρίση της τελευταίας πενταετίας.

Οι χαμηλές αποδόσεις του πρωτογενούς τομέα και η αποβιομηχάνιση, αποτέλεσμα της κρίσης στον κρατικό βιομηχανικό τομέα, αλλά και της σοβαρής επιβράδυνσης στον κλάδο της γουνοποιίας, οδήγησαν σταδιακά στην όξυνση φαινομένων όπως η ανεργία και η μετακίνηση από την ύπαιθρο στις πόλεις.

Η πρόδηλη ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης ενός περιφερειακού ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών ενέργειας συνδέεται άμεσα ή έμμεσα και με άλλα κρίσιμα ζητήματα που άπτονται τόσο της συνέχισης της εξορυκτικής δραστηριότητας της ΔΕΗ, αναφορικά με τις μετεγκαταστάσεις οικισμών, τις αποκαταστάσεις εδαφών, την περιβαλλοντική προστασία και αναβάθμιση και την επαναπόδοση εκτάσεων, όσο και της προετοιμασίας της «μεταλιγνιτικής περιόδου».

Η διασύνδεση των ΑΠΕ και των διαφόρων μορφών που τις προσδιορίζουν με την ανάληψη τοπικής επιχειρηματικής δράσης μπορεί να αποτελέσει αντίβαρο στα

παραπάνω, συντηρώντας την παραδοσιακή πλέον ενεργειακή ταυτότητα της Περιφέρειας αλλά και μεταμορφώνοντάς την, με αργά αλλά σταθερά βήματα, σε μια περιβαλλοντικά καθαρή, καταναλωτικά ωφέλιμη (νοικοκυριά, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις) αλλά και οικονομικά προσοδοφόρα επιλογή.

Λόγω διαφόρων παραγόντων, η διασύνδεση της λειτουργίας της ΔΕΗ με τις τοπικές επιχειρήσεις, στον όποιο βαθμό επιτεύχθηκε, δεν έφερε τα επιθυμητά αποτελέσματα στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Παρόλα αυτά, η ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων παραγωγής, τυποποίησης και εμπορίας αγαθών ποιότητας και ιδιαίτερης τοπικής σημασίας μπορεί να στηρίζει τον διαρκώς φθίνοντα πρωτογενή τομέα, στα πλαίσια της παραγωγής ποιοτικών, πιστοποιημένων και βιολογικών γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων.

Παραγωγικές δραστηριότητες αυτού του τύπου, προσανατολισμένες στην τοπική κοινωνία μέσα από συλλογικά σχήματα, συνθέτουν μία από τις βασικές παραμέτρους της κοινωνικής οικονομίας. Πρόκειται για δράσεις, αλλά και νέες παραγωγικές κατευθύνσεις, ενισχυόμενες από χρηματοδοτικά μέσα, εθνικά και συγχρηματοδοτούμενα, με πρόσφορο έδαφος στην οικονομία της Περιφέρειας λόγω της κυρίαρχης θέσης του τομέα παροχής υπηρεσιών αλλά και των σημαντικών διαθεσίμων του.

Παράλληλα, η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μέσα από την εισαγωγή και αξιοποίηση καινοτόμων εφαρμογών και υπηρεσιών με τη συνδρομή των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών, αποτελεί δυνητικό αλλά και ισχυρό διαθέσιμο για την ενίσχυση της περιφερειακής οικονομίας. Προς αυτή την κατεύθυνση, ιδιαίτερα κρίσιμος είναι ο ρόλος των Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών Ιδρυμάτων για τη διασύνδεση της γνώσης και της καινοτομίας με την παραγωγή και το «επιχειρείν», όπως και των δομών υποστήριξης της επιχειρηματικότητας για τη στήριξη της λειτουργίας των επιχειρήσεων, αλλά και της εξεύρεσης χρηματοδοτικών πόρων.

Στο πλαίσιο αυτό τα εκπαιδευτικά ιδρύματα θα πρέπει να διαμορφώσουν σαφή ερευνητική στρατηγική και να αναλάβουν πρωτοβουλίες για διεπιστημονική έρευνα και μεταφορά τεχνολογίας, αξιοποιώντας το θεσμό των επώνυμων εδρών στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης των εταιρειών και των οργανισμών. Ήδη υπεγράφη μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ ΔΕΗ και Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και δημιουργία τριών εδρών με θέματα «Διαχείριση καινοτομίας - επιχειρηματικότητα - διασυνοριακές συνεργασίες», «Κατεργασίες μορφοποίησης υλικών για εφαρμογές σε συστήματα παραγωγής ενέργειας» και «Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και διαχείριση ενεργειακών πόρων». Παράλληλα, προετοιμάζονται από το ΤΕΙ/Δυτικής Μακεδονίας και το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας διεθνή προγράμματα σπουδών για θέματα

φυσικού αερίου, αξιοποιώντας τον Διαδρατικό Αγωγό Φυσικού Αερίου (ΤΑΡ). Στόχος η ανάδειξη της Δυτικής Μακεδονίας σε σημαντικό πρότυπο περιφερειακό κέντρο της Ευρώπης για την προαγωγή της εκπαίδευσης και της έρευνας, κυρίως σε θέματα που αφορούν τον τομέα της ενέργειας, της εκπαίδευσης, πρακτικής εξάσκησης και εξειδίκευσης φοιτητών.

Σημαντικότερη παράμετρος που συναρτάται με τις παρεμβάσεις που στοχεύουν άμεσα στο επιχειρηματικό περιβάλλον αποτελεί το ανθρώπινο δυναμικό. Η συγκράτηση των νέων, παλιότερα στη ύπαιθρο αλλά πλέον λόγω των νέων συνθηκών στο σύνολο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, επιπρόσθετα με την περαιτέρω προσέλκυση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, αποτελούν προϋποθέσεις για τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων παραγωγικών και επιχειρηματικών κλάδων, αλλά και για τη δραστηριοποίηση σε νέους τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας (π.χ. ειδικές μορφές τουρισμού, επιχειρήσεις έντασης γνώσης κλπ.).

Συγκεντρωτικά, το προφίλ της οικονομικής δραστηριότητας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας με έμφαση στις δραστηριότητες Αγροτικής Παραγωγής, Κτηνοτροφικής Παραγωγής, Αλιείας, Μεταποίησης, Τουρισμού, Υπηρεσιών, Παραγωγής Ενέργειας παρουσιάζεται στον **Πίνακα 32** που ακολουθεί.

Πίνακας 32. Οικονομική και Παραγωγική Δραστηριότητα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

	Ημερομηνία Καταγραφής	Μονάδες Μέτρησης				
		Σύνολο	ΠΕ1 Γρεβενών	ΠΕ2 Καστοριάς	ΠΕ3 Κοζάνης	ΠΕ4 Φλώρινας
Αγροτική Δραστηριότητα	2008	Καλλιεργήσιμη Έκταση σε στρ.				
		2.610.000	672.000	268.000	1.047.000	623.000
	2008	Επιχειρήσεις Επεξεργασίας Αγροτικών Προϊόντων				
		98	15	10	52	21
Κτηνοτροφική Δραστηριότητα	2008	Μονάδες Εκτροφής (πλήθος)				
		8.722	1.458	1.271	3.461	2.532
	2008	Ζωικός Πληθυσμός				
		640.541	110.532	90.377	286.809	152.823
	2008	Επιχειρήσεις Επεξεργασίας Κτηνοτροφικών Προϊόντων				
		86	27	8	42	9
Αλιεία/ Ιχθυοκαλλιέργεια	2006	Αλιευτικά Σκάφη				
		328	0	190	37	101
Δραστηριότητες Μεταποίησης / Παραγωγής	2010/ΜΗΤΡΩΑ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΩΝ	Επιχειρήσεις				
		6.264	350	2.287	2.897	730
Δραστηριότητες Τουρισμού /Υπηρεσίες	ΠΥΤ ΕΟΤ 2015	Ξενοδοχεία/Καταλύματα 5***** (κλίνες)				
		86		86		
	ΠΥΤ ΕΟΤ 2015	Ξενοδοχεία/Καταλύματα 4**** (κλίνες)				
		720	104	560	56	

	Ημερομηνία Καταγραφής	Μονάδες Μέτρησης				
		Σύνολο	ΠΕ1 Γρεβενών	ΠΕ2 Καστοριάς	ΠΕ3 Κοζάνης	ΠΕ4 Φλώρινας
	ΠΥΤ ΕΟΤ 2015	Ξενοδοχεία/Καταλύματα 3*** (κλίνες)				
		3460	679	1046	1053	682
	ΠΥΤ ΕΟΤ 2015	Ξενοδοχεία/Καταλύματα 2** (κλίνες)				
		1660	250	289	603	518
	ΠΥΤ ΕΟΤ 2015	Ξενοδοχεία/Καταλύματα 1* (κλίνες)				
		190	78		70	42
	ΠΥΤ ΕΟΤ 2015	Παραδοσιακού τύπου ΑΑ Τάξης				
		51		19	32	
	ΠΥΤ ΕΟΤ 2015	Παραδοσιακού τύπου Α Τάξης				
		120		99		21
	ΠΥΤ ΕΟΤ 2015	Παραδοσιακού τύπου Β Τάξης				
		77		16	14	47
		Τουριστικά κάμπινγκ				
			0	0	0	0
		Μονάδες Αγροτουρισμού				
		1	0	0	0	1
	2010/ΜΗΤΡΩΑ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΩΝ	Εμπορικές Επιχειρήσεις				
		5.458	676	1331	2427	1024
	2010/ΜΗΤΡΩΑ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΩΝ	Επιχειρήσεις Παροχής Υπηρεσιών (εκτός ξενοδοχείων/ καταλυμάτων/ τουριστικών κάμπινγκ)				
		10.063	1251	1533	5903	1376
		Χιονοδρομικά Κέντρα (Ολικό μήκος πιστών)				
		3	1	1	0	1
		Εγκαταστάσεις Θερμαλιστικού Τουρισμού - Ιαματικές Πηγές (Πλήθος)				
		1		1	0	0
		Μαρίνες				
		2	0	1	1	0
Παραγωγή Ενέργειας		Θερμική Παραγωγή				
		Ισχύς μικρότερη των 0.5 MW (πλήθος)				
		Ισχύς μεγαλύτερη των 0.5 MW (πλήθος)				
		20	2		15	3
		Σύνολο (Πλήθος)				
		20	2		15	3
		Υδροηλεκτρική				
		Ισχύς μικρότερη των 10 MW (πλήθος)				
		5*	1		3	1
		Ισχύς μεγαλύτερη των 10 MW (πλήθος)				
		3			3	
		Σύνολο (Πλήθος)				
		8	1		6	1
		* (έργα με άδεια λειτουργίας, στοιχεία ΡΑΕ, 08/2011)				

	Ημερομηνία Καταγραφής	Μονάδες Μέτρησης				
		Σύνολο	ΠΕ1 Γρεβενών	ΠΕ2 Καστοριάς	ΠΕ3 Κοζάνης	ΠΕ4 Φλώρινας
		Έργα με άδεια εγκατάστασης:	1 τεμ./4.95 MW		1 τεμ./1.74 MW	1 τεμ./0.84 MW
		Έργα με άδεια παραγωγής:	22 τεμ./90.015 MW	6 τεμ./16.911 MW	4 τεμ./2.945 MW	2 τεμ./1.21 MW
		Αιολική				
		Ισχύς μικρότερη των 100 KW (πλήθος)				
		0*				
		Ισχύς μεγαλύτερη των 100 KW (πλήθος)				
		0			**	***
		Σύνολο (Πλήθος)				
		0				
		* (έργα με άδεια λειτουργίας, στοιχεία ΠΑΕ, 08/2011)				
		Έργα με άδεια εγκατ/σης:	0	0	1 ΑΣΠΗΕ / 12 ΑΓ / 24 MW	3 ΑΣΠΗΕ / 50 ΑΓ / 76.9 MW
		Έργα με άδεια παραγωγής:	15 ΑΣΠΗΕ / 126 ΑΓ / 217.9 MW	13 ΑΣΠΗΕ / 41 ΑΓ / 303.1 MW	30 ΑΣΠΗΕ / 376 ΑΓ / 876.8 MW	26 ΑΣΠΗΕ / 243 ΑΓ / 668.05 MW
		Ηλιακή				
		Ισχύς μικρότερη των 1 MWp (πλήθος)				
		0	0	0	0	0
		Ισχύς μεγαλύτερη των 1 MWp (πλήθος)				
		0				
		Σύνολο (Πλήθος)				
		0*				
		* (έργα με άδεια λειτουργίας, στοιχεία ΠΑΕ, 08/2011)				
		Έργα με άδεια εγκατ/σης:	0	0	0	0
		Έργα με άδεια παραγωγής:		1 τεμ. / 2 MW	1 τεμ. / 1.3 MW	10 τεμ. / 19.3 MW
		Άλλη ΑΠΕ				
		Ισχύς μικρότερη των 10 MW (πλήθος)				
		5	(Φ.Β.: 1 τεμ - 1.99 MW)	(Φ.Β.: 1 τεμ - 0.51 MW)	(Φ.Β.: 1 τεμ - 5.999 MW)	(Φ.Β.: 2 τεμ - 2.185 MW)
		Ισχύς μεγαλύτερη των 10 MW (πλήθος)				
		Σύνολο (Πλήθος)				
		5	1	1	1	2

Πηγή: ANKO, ΔιΑΠ

Η πλέον πρόσφατη καταγραφή του προφίλ της απασχόλησης στη Δυτική Μακεδονία προέρχεται από τη μελέτη με τίτλο «Πρόσφατες εξελίξεις στο πεδίο της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και επάγγελμα 2008-2011» που δημοσίευσε πρόσφατα η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (Ε.Υ.Σ.Ε.Κ.Τ.) (βλ. **Πίνακα 33**).

Ειδικότερα, όσον αφορά στους τομείς απασχόλησης, οι περισσότεροι εργαζόμενοι απασχολούνται στις υπηρεσίες (52.479 το 2011) και ακολουθούν αριθμητικά οι εργαζόμενοι στον δευτερογενή τομέα (26.074). Ο δευτερογενής τομέας είναι αυτός που υποφέρει περισσότερο από την κρίση, καθώς οι θέσεις εργασίας το 2011 είναι λιγότερες κατά 7.184 σε σύγκριση με το 2008 (-27,6%). Αυτό σημαίνει, ότι πάνω από μία στις τέσσερις θέσεις εργασίας στον δευτερογενή τομέα έχει πάψει να υφίσταται εξαιτίας της κρίσης. Σε αντιδιαστολή, ο τριτογενής τομέας έχει πληγεί λιγότερο, καθώς έχει μειώσει τις θέσεις απασχόλησης μόλις κατά 6%.

Πίνακας 33. Βασικά μεγέθη ανθρώπινου δυναμικού και κατανομής στην απασχόληση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

	2008	2011	Μεταβολή	Μεταβολή (%)
Πληθυσμός Χώρας	10.776.116	10.919.626	143.510	1,3
Πληθυσμός Περιφέρειας	287.111	287.090	-21	0,0
Μερίδιο Περιφέρειας στον Πληθυσμό της Χώρας	2,7	2,7	0,1	
Πληθυσμός Περιφέρειας (15-64 ετών)	185.479	184.263	-1.216	-0,7
Εργατικό Δυναμικό Περιφέρειας (Σύνολο)	122.222	124.038	1.816	1,5
Εργατικό Δυναμικό Περιφέρειας (15-64 ετών)	120.501	122.829	2.328	1,9
Δείκτης Συμμετοχής (Χονδρικός)	42,6	43,2	0,6	1,5
Δείκτης Συμμετοχής (15-64 ετών)	65,0	66,7	1,7	2,5
Απασχόληση (Σύνολο)	107.105	95.362	-11.743	-12,3
Απασχόληση (15-64 ετών)	105.478	94.258	-11.220	-11,9
Δείκτης απασχόλησης (Σύνολο)	37,3	33,2	-4,1	-12,3
Δείκτης απασχόλησης (15-64 ετών)	56,9	51,2	-5,7	-11,2
Πρωτογενής Τομέας	18.232	16.809	-1.423	-8,5
Δευτερογενής Τομέας	33.258	26.074	-7.184	-27,6
Τριτογενής Τομέας	55.615	52.479	-3.136	-6,0
Ανεργία (Σύνολο)	15.117	28.676	13.559	47,3
Ανεργία (15-64)	15.022	28.571	13.549	47,4
Δείκτης (Ποσοστό) Ανεργίας	12,4	23,1	10,8	

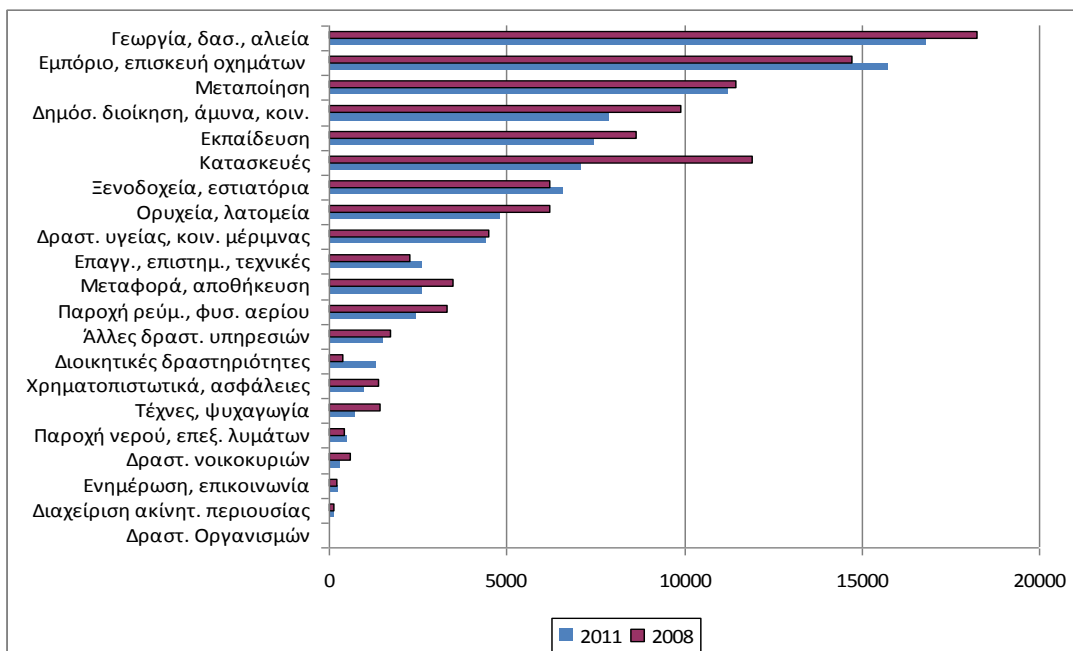
	2008	2011	Μεταβολή	Μεταβολή (%)
(Σύνολο)				
Δείκτης (Ποσοστό) Ανεργίας (15-64 ετών)	12,5	23,3	10,8	

Πηγή: Πρόσφατες εξελίξεις στο πεδίο της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και επάγγελμα 2008-2011, ΕΥΣΕΚΤ / Έρευνες Εργατικού Δυναμικού, ΕΛΣΤΑΤ

Όπως απεικονίζεται στο ακόλουθο **Διάγραμμα 7**, οι περισσότεροι απασχολούμενοι στην περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας εργάζονται στους κλάδους «Γεωργία, δασοκομία, αλιεία» (16.809 άτομα το 2011), «Χονδρικό και λιανικό εμπόριο. Επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών» (15.772 άτομα) και «Μεταποίηση» (11.232 άτομα). Από την άλλη πλευρά, εξαιρετικά περιορισμένη είναι η απασχόληση στους κλάδους «Ενημέρωση και επικοινωνία» (266 άτομα) και «Διαχείριση ακίνητης περιουσίας» (109 άτομα). Οι κλάδοι που πλήττονται περισσότερο από την κρίση είναι η «Γεωργία, δασοκομία, αλιεία», οι «Κατασκευές» και τα «Ορυχεία, λατομεία».

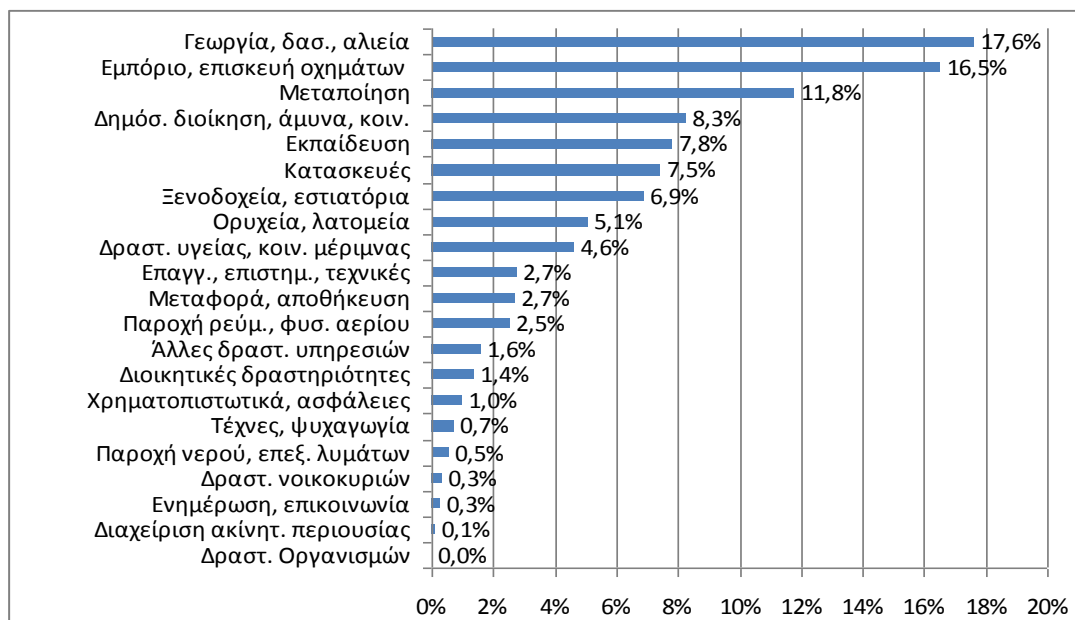
Στο **Διάγραμμα 8** προσδιορίζεται λεπτομερώς η σημασία που διαδραματίζει ο κάθε κλάδος στην απασχόληση της περιφέρειας της Δυτικής Μακεδονίας. Οι πιο σημαντικοί κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας είναι οι κλάδοι «Γεωργία, δασοκομία, αλιεία» με το 17,6% των απασχολούμενων στην περιφέρεια, «Χονδρικό και λιανικό εμπόριο. Επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών» με το 16,5% των απασχολούμενων και «Μεταποίηση» με 11,8% των απασχολούμενων. Από τις πρώτες θέσεις δε λείπουν κλάδοι που σχετίζονται περισσότερο με το δημόσιο τομέα, όπως είναι ο κλάδος «Δημόσια διοίκηση και άμυνα. Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση» (8,3%), ο κλάδος «Εκπαίδευση» (7,8%), αλλά και κλάδοι που θεωρούνται περισσότερο παραδοσιακοί, όπως ο κλάδος «Κατασκευές» (7,5%) και «Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης» (6,9%). Στο άλλο άκρο βρίσκονται κλάδοι όπως «Διαχείριση ακίνητης περιουσίας» (0,1%) και «Ενημέρωση και επικοινωνία» (0,3%).

Διάγραμμα 7. Απασχόληση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2008 και 2011

Πηγή: Πρόσφατες εξελίξεις στο πεδίο της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και επάγγελμα 2008-2011, ΕΥΣΕΚΤ / Έρευνες Εργατικού Δυναμικού, ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 8. Διάρθρωση της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2011

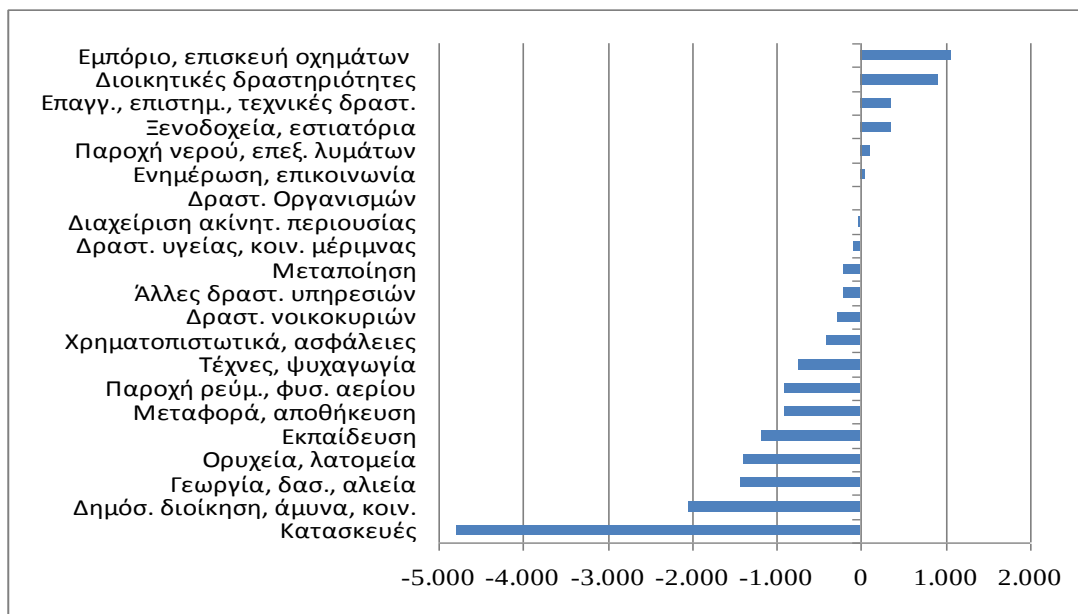

Πηγή: Πρόσφατες εξελίξεις στο πεδίο της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και επάγγελμα 2008-2011, ΕΥΣΕΚΤ / Έρευνες Εργατικού Δυναμικού, ΕΛΣΤΑΤ

Η οικονομική κρίση που ταλαιπωρεί τη χώρα από το τέλος του 2008 έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των απασχολούμενων στο σύνολο της Περιφέρειας της Δυτικής

Μακεδονίας κατά 11.742 άτομα. Όπως φαίνεται στο **Διάγραμμα 9**, πρωταγωνιστές είναι οι κλάδοι «Κατασκευές» με μείωση 4.794 άτομα, η «Δημόσια διοίκηση και άμυνα. Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση» (-2.039 άτομα), παρά το γεγονός ότι αφορά κυρίως απασχόληση σε φορείς του δημόσιου τομέα, η «Γεωργία, δασοκομία, αλιεία» (-1.423 θέσεις εργασίας), τα «Ορυχεία, λατομεία» (-1.380 θέσεις) και ο κλάδος «Εκπαίδευση» (-915 άτομα). Σε αντίθεση, κάποιοι άλλοι κλάδοι αύξησαν τις θέσεις απασχόλησης στη διάρκεια της κρίσης και, δεδομένου ότι η πορεία αυτή αναμένεται να διατηρηθεί και στο μέλλον, μπορούν να απορροφήσουν καταρτισμένους ανέργους. Για παράδειγμα, αυξήθηκαν οι απασχολούμενοι στο «Χονδρικό και λιανικό εμπόριο. Επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών» κατά 1.062 άτομα, οι εργαζόμενοι στον κλάδο «Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες» κατά 916 άτομα και οι απασχολούμενοι στον κλάδο «Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες» κατά 356 άτομα.

Διάγραμμα 9. Μεταβολή της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2008-2011 σε άτομα

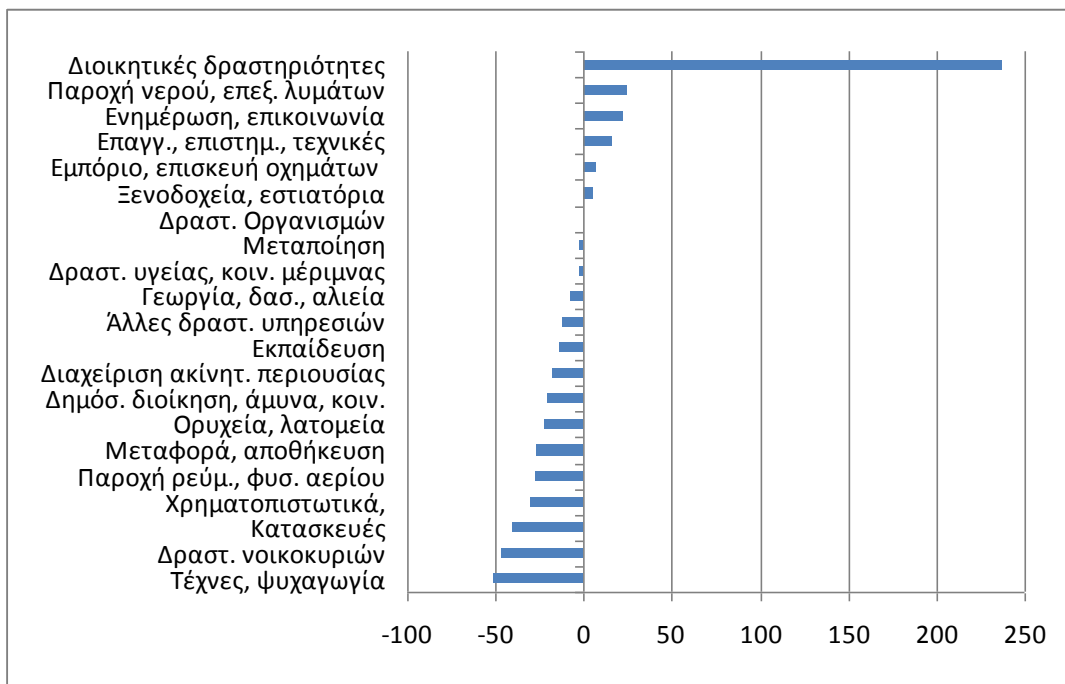

Πηγή: Πρόσφατες εξελίξεις στο πεδίο της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και επάγγελμα 2008-2011, ΕΥΣΕΚΤ / Έρευνες Εργατικού Δυναμικού, ΕΛΣΤΑΤ

Όμως οι απόλυτες μεταβολές που συνοψίζονται στο **Διάγραμμα 9** πρέπει να συγκριθούν λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος του κάθε κλάδου στην απασχόληση της περιφέρειας. Αυτό επιχειρείται με τον υπολογισμό της ποσοστιαίας μεταβολής των απασχολούμενων που παρουσιάζεται στο **Διάγραμμα 10**. Παρατηρούμε ότι ο κλάδος «Κατασκευές» απώλεσε την περίοδο 2008-2011 το 40,3% των θέσεων εργασίας, αλλά παρόλα αυτά είναι τρίτος κατά σειρά με βάση τις ποσοστιαίες απώλειες πίσω από τον

κλάδο «Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία» (51,4%) και «Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών» (-46,3%).

Διάγραμμα 10. Μεταβολή της απασχόλησης ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2008-2011 (%)

Πηγή: Πρόσφατες εξελίξεις στο πεδίο της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και επάγγελμα 2008-2011, ΕΥΣΕΚΤ / Έρευνες Εργατικού Δυναμικού, ΕΛΣΤΑΤ

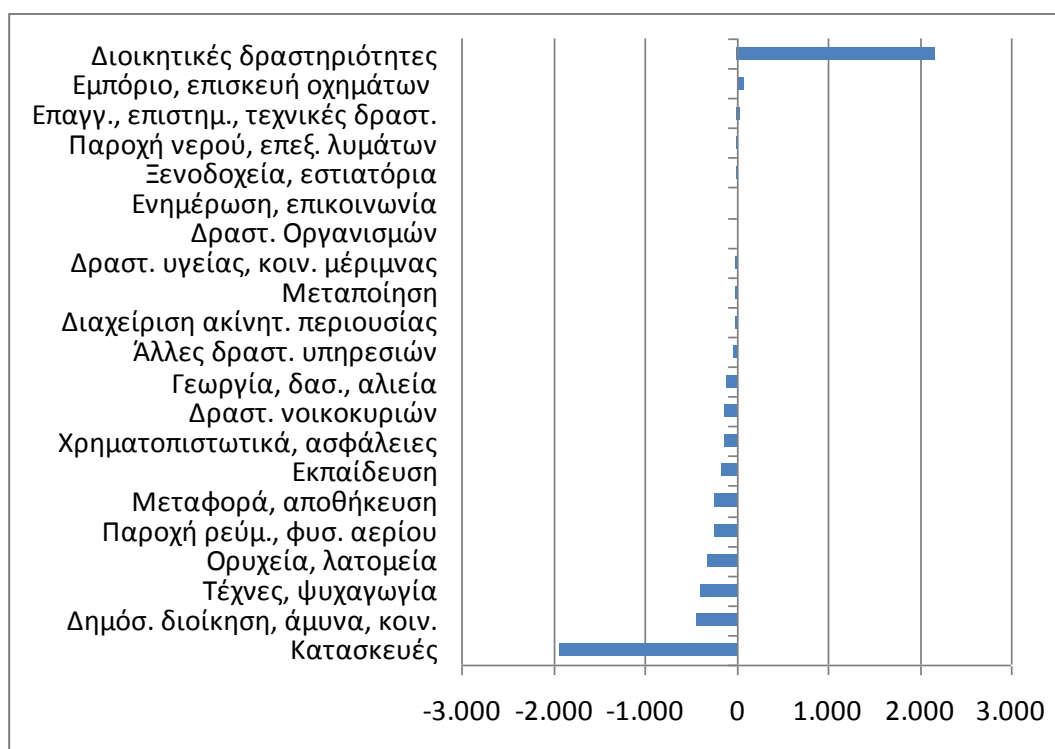
Ωστόσο, αυτό που ενδιαφέρει περισσότερο είναι ποιοι κλάδοι παρουσίασαν τη μεγαλύτερη αύξηση της απασχόλησης σε αυτή τη δύσκολη οικονομική συγκυρία, διότι αυτό δημιουργεί θετικές προσδοκίες για το μέλλον (οι κλάδοι θα συνεχίσουν να αναπτύσσονται, οπότε μπορούν να απορροφήσουν και άλλους εργαζόμενους). Σύμφωνα με το **Διάγραμμα 10**, πρόκειται για τους κλάδους «Διοικητικές και υποστηρικτικές αρμοδιότητες» (237,3% αύξηση), «Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης» (23,9%), «Ενημέρωση και επικοινωνία» (22%) και «Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες» (15,7%).

Η δυναμική των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας, όπως αυτή προκύπτει από το συνδυασμό της απόλυτης με τη σχετική μεταβολή της απασχόλησης, παρουσιάζεται στο **Διάγραμμα 11**. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς, έντονη θετική δυναμική παρουσιάζει ο κλάδος «Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες», αλλά αυτό ίσως οφείλεται στο μικρό μέγεθος του κλάδου στην περιφέρεια. Ακολουθούν σημαντικοί κλάδοι για την απασχόληση στην περιφέρεια επιδεικνύοντας, όμως, πολύ μικρότερη θετική δυναμική. Τέτοιοι κλάδοι είναι το «Χονδρικό και λιανικό εμπόριο. Επισκευή μηχανοκίνητων

οχημάτων και μοτοσικλετών» (2^{ος} σε ποσοστό απασχόλησης), οι «Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες» (10^{ος}) και οι «Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης» (7^{ος}).

Σε αντιδιαστολή, αρνητική έως πολύ αρνητική δυναμική εντοπίζεται σε τρεις κλάδους που έχουν σημαντικό μερίδιο απασχόλησης στην περιφέρεια. Πρόκειται για τους κλάδους «Κατασκευές» (6^{ος}), «Δημόσια διοίκηση και άμυνα. Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση» (4^{ος}) και «Ορυχεία, λατομεία» (8^{ος}). Ο κλάδος «Γεωργία, δασοκομία, αλιεία» που είναι ιδιαίτερα σημαντικός για την περιφέρεια (1^{ος}), έχει μεν αρνητική δυναμική, αλλά όχι μεγάλη.

Διάγραμμα 11. Δυναμική της απασχόλησης ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2008-2011

Πηγή: Πρόσφατες εξελίξεις στο πεδίο της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και επάγγελμα 2008-2011, ΕΥΣΕΚΤ / Έρευνες Εργατικού Δυναμικού, ΕΛΣΤΑΤ

2.1.3 Βασικά οργανωτικά και οικονομικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ως οργανισμού

2.1.3.1. Διοικητική Οργάνωση και λειτουργία Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Στο Π.Δ. 146/2010 (ΦΕΚ Α' 239/27.12.2010) «Οργανισμός της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας» καθορίζονται η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες της Περιφέρειας Δυτικής

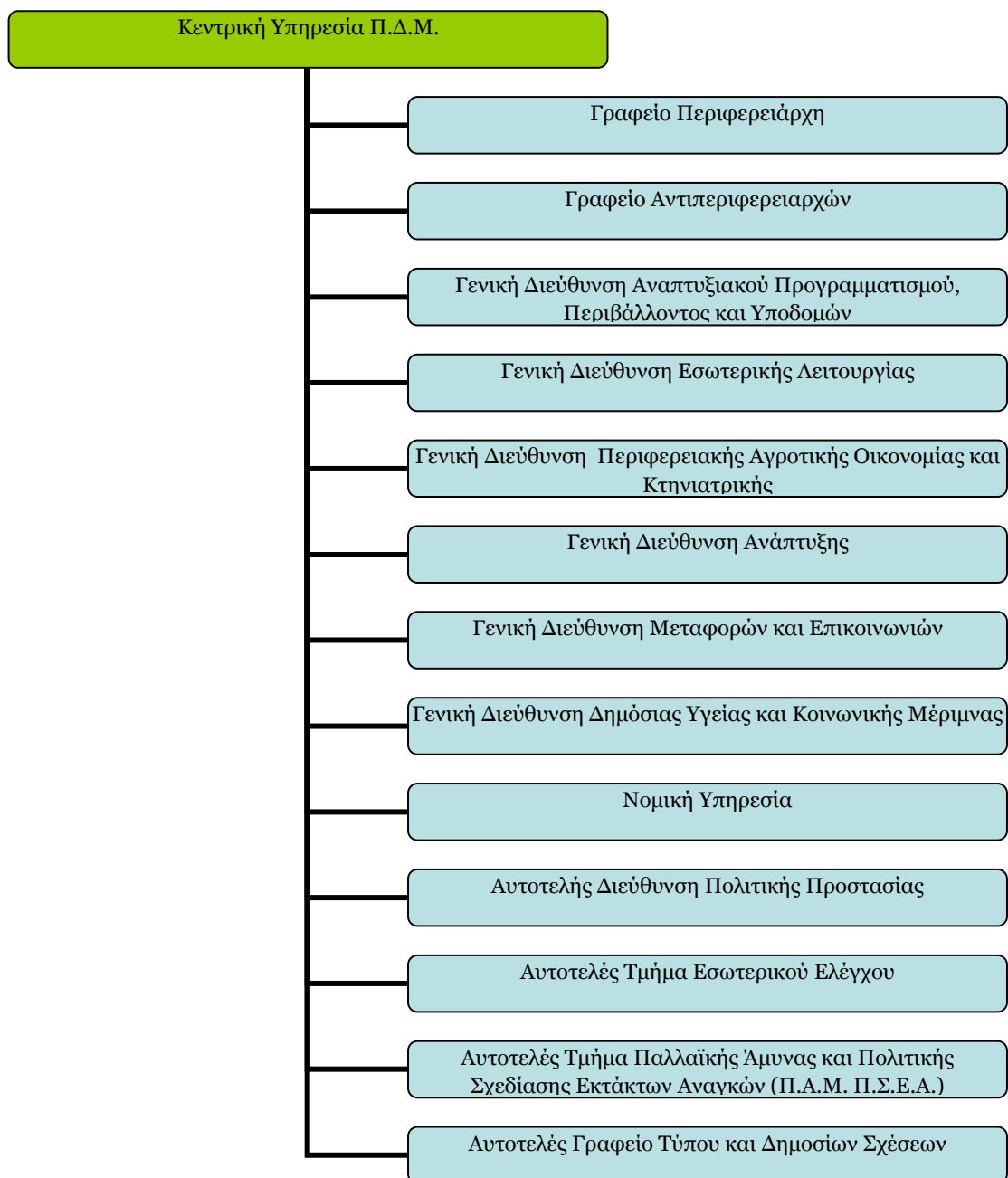
Μακεδονίας. Οι υπηρεσίες της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας διαρθρώνονται σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο. Οι περιφερειακές υπηρεσίες οργανώνονται στο πλαίσιο της οικείας περιφερειακής ενότητας και υπάγονται σε οργανική μονάδα της Κεντρικής Υπηρεσίας.

Η Κεντρική Υπηρεσία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας διαρθρώνεται ως εξής: Γραφείο Περιφερειάρχη, Γραφεία Αντιπεριφερειάρχων, Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών, Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας, Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής, Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης, Γενική Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών και Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας. Στην Κεντρική Υπηρεσία λειτουργούν επίσης οι εξής Υπηρεσίες: Νομική Υπηρεσία, Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας, Αυτοτελές Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου, Αυτοτελές Τμήμα Παλαικής Άμυνας και Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτων Αναγκών (Π.Α.Μ. Π.Σ.Ε.Α.) και Αυτοτελές Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων (βλ. **Διάγραμμα 12**).

Το Γραφείο του Περιφερειάρχη και τα Γραφεία των Αντιπεριφερειάρχων συγκεντρώνουν τα αναγκαία στοιχεία για την ενημέρωση των οργάνων αυτών κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων τους, επιμελούνται για την αλληλογραφία τους και οργανώνουν την επικοινωνία αυτών με τις υπηρεσίες και το κοινό.

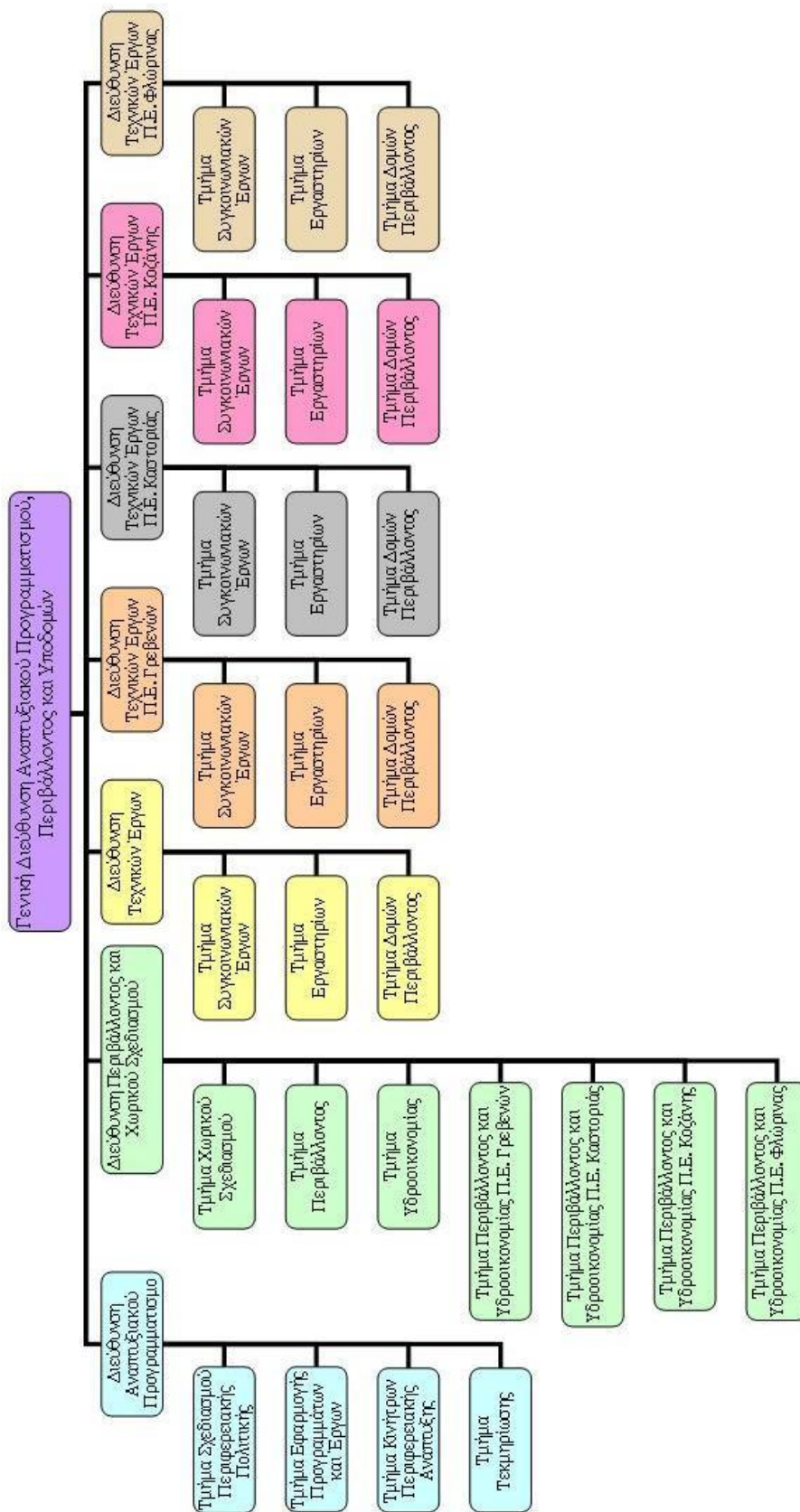
Ο υφιστάμενος Οργανισμός της ΠΔΜ (ΠΔ 146/2010, όπως ισχύει) προβλέπει τη λειτουργία έξι (6) Γενικών Διευθύνσεων, τριάντα έξι (36) Διευθύνσεων, κατανεμημένων στην έδρα και στις Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ), εκατόν σαράντα πέντε (145) Τμημάτων, τεσσάρων (4) Αυτοτελών Υπηρεσιακών Μονάδων και Νομικής Υπηρεσίας, όπως παρουσιάζεται στα Διαγράμματα που ακολουθούν, όπου φαίνεται τόσο η γενική διάρθρωση της Περιφέρειας όσο και η διάρθρωση των επιμέρους Γενικών Διευθύνσεων της (Οργανόγραμμα σε συνοπτική και αναλυτική μορφή). Η πλειοψηφία των Διευθύνσεων βρίσκεται στην έδρα (Κοζάνη), εκτός κι αν αναγράφεται διαφορετικά στα σχετικά Διαγράμματα.

Διάγραμμα 12. Γενικό Οργανόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

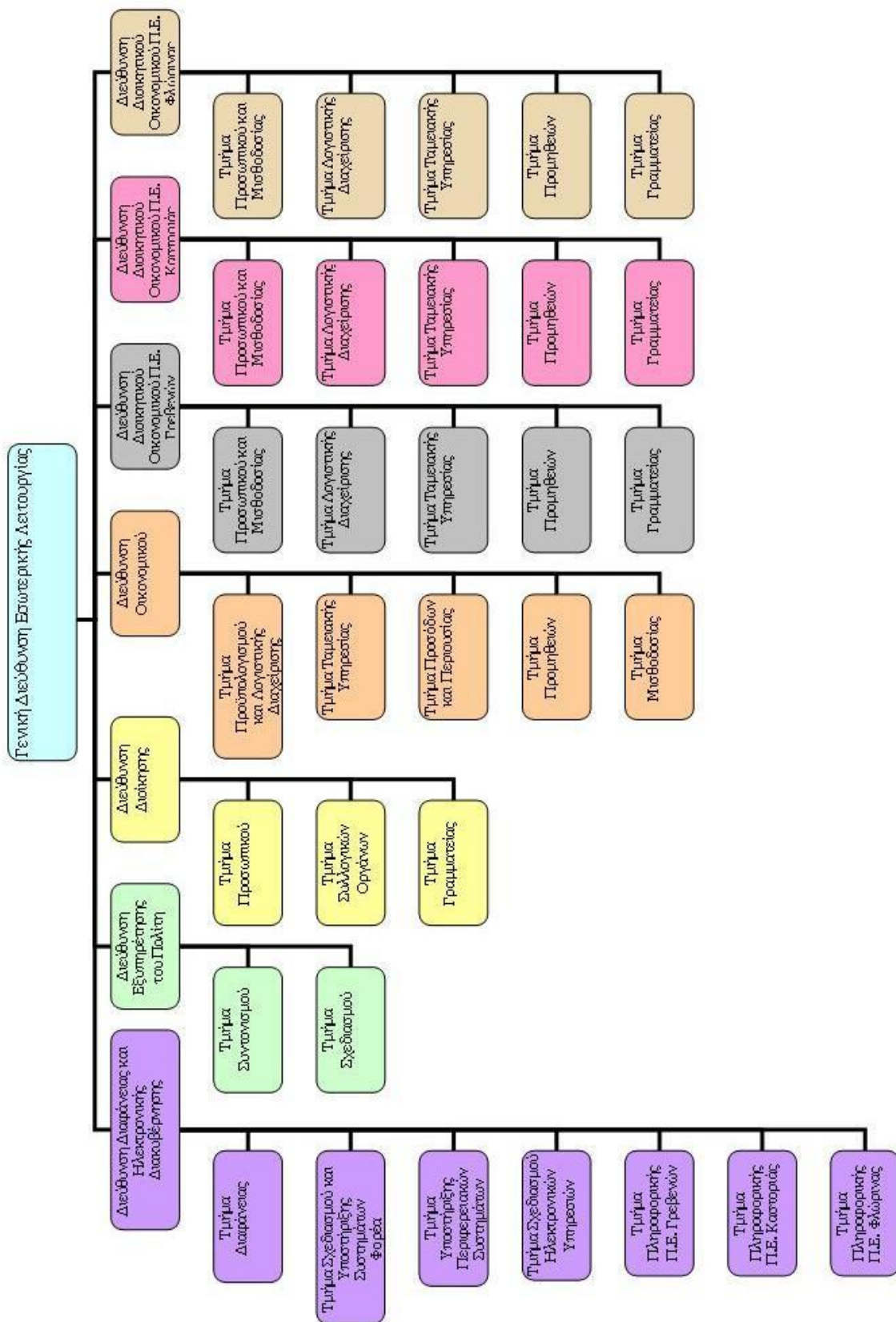
Πηγή: www.pdm.gov.gr, ΔιΑΠ, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 13. Οργανόγραμμα Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών ΠΔΜ

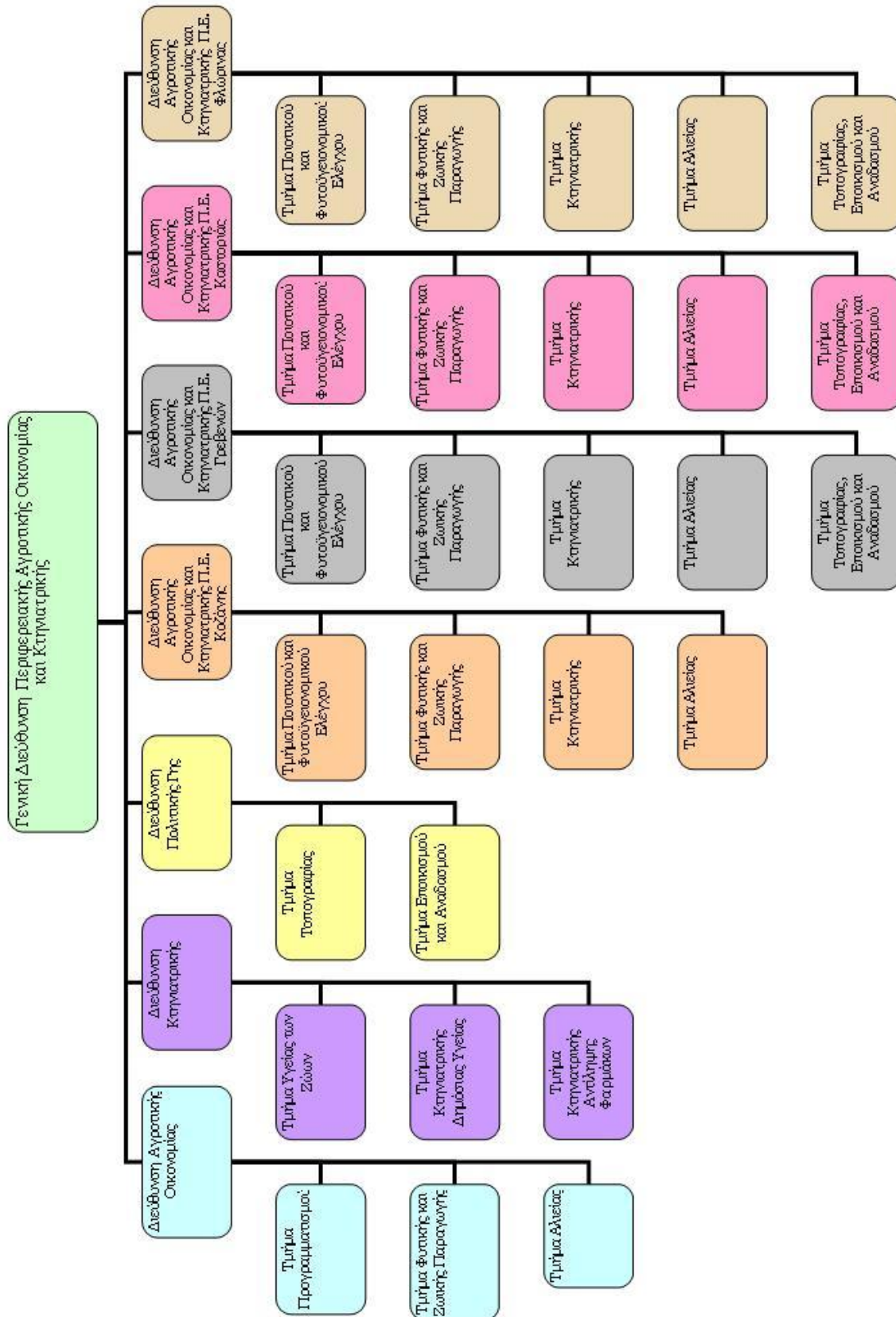
Πηγή: www.pdm.gov.gr, ΔΙΑΠ, ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 14. Οργανόγραμμα Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής Λειτουργίας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

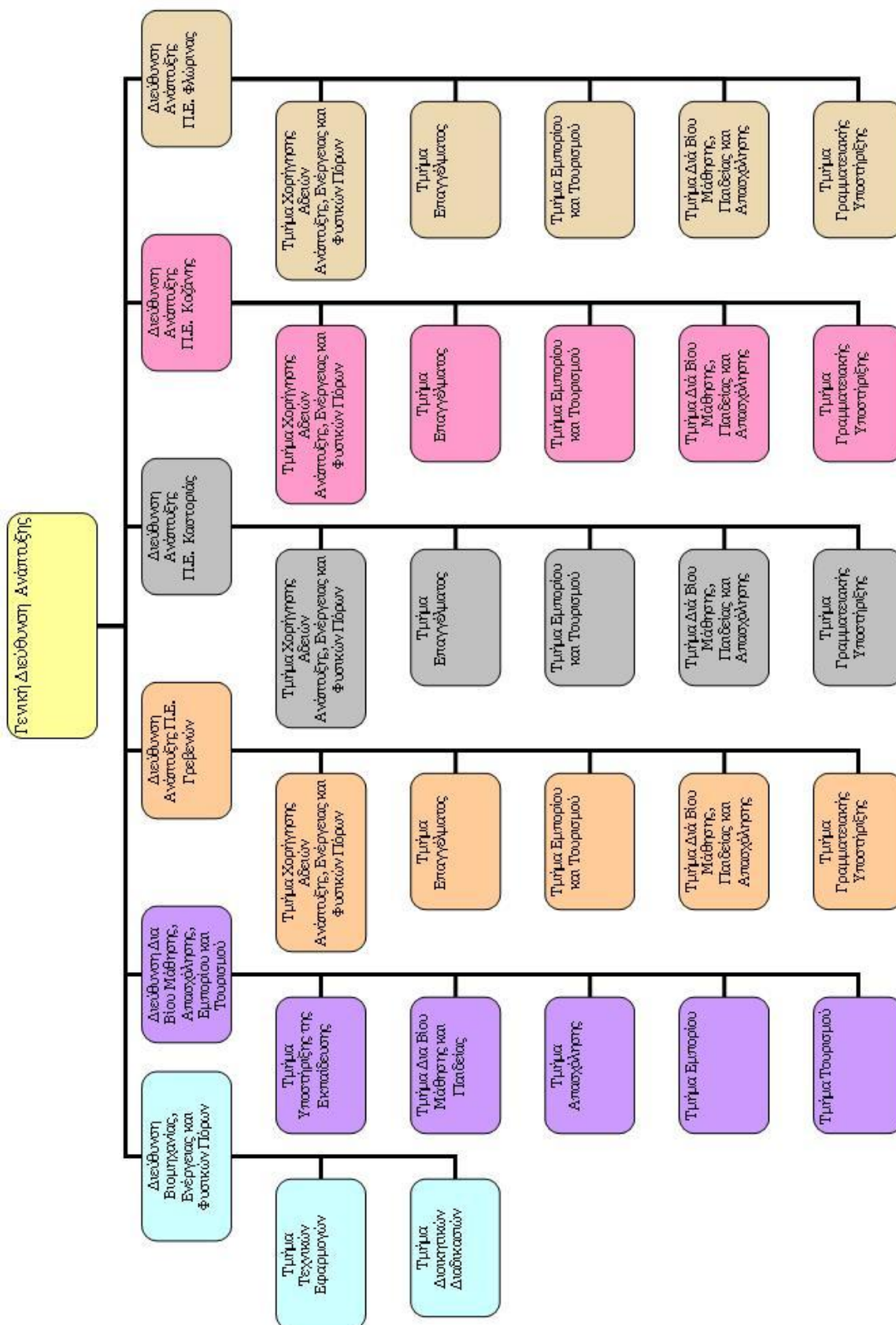
Πηγή: www.pdm.gov.gr, ΔιΑΠ, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 15. Οργανόγραμμα Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

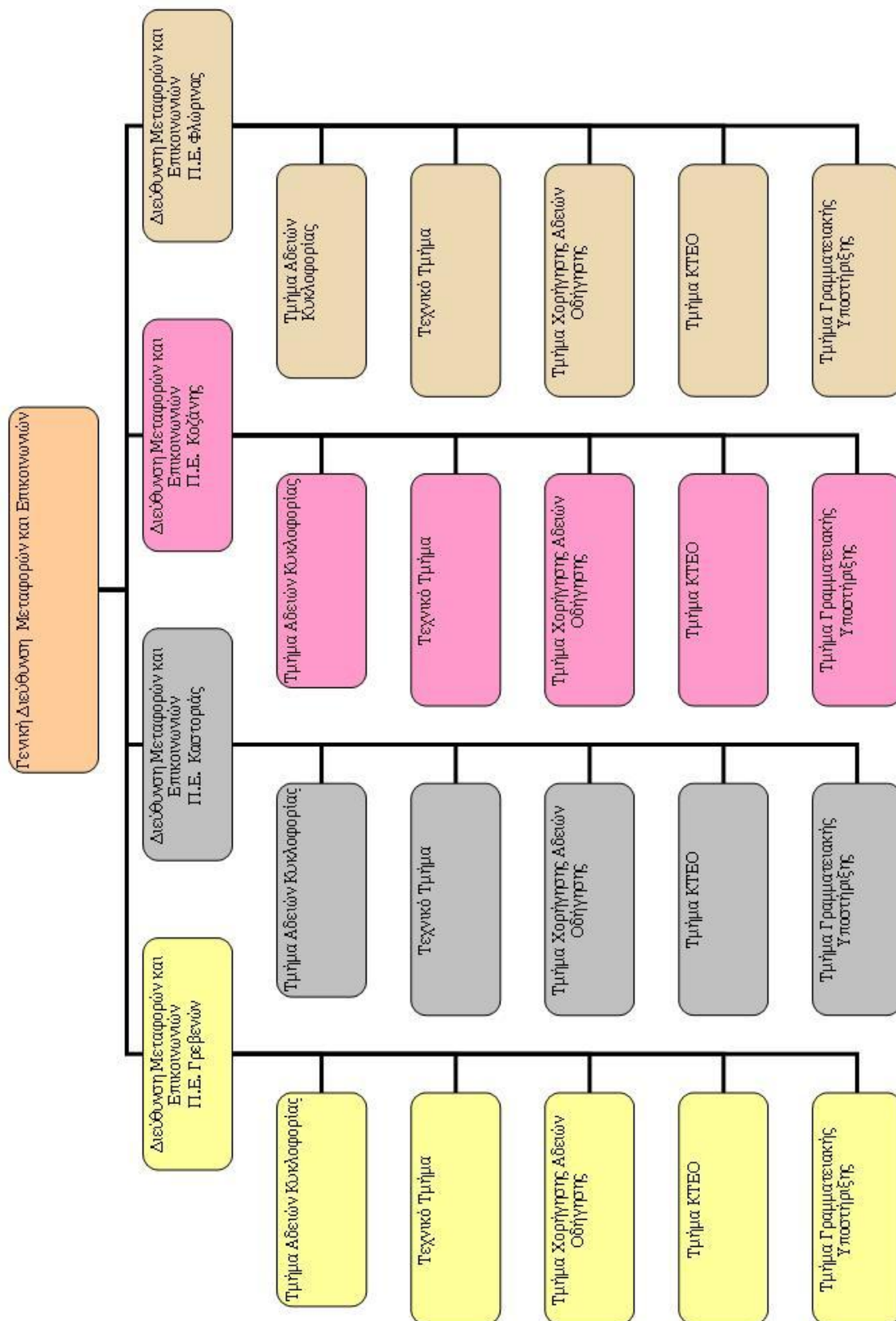
Πηγή: www.pdm.gov.gr, ΔιΑΠ, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 16. Οργανόγραμμα Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης ΠΔΜ

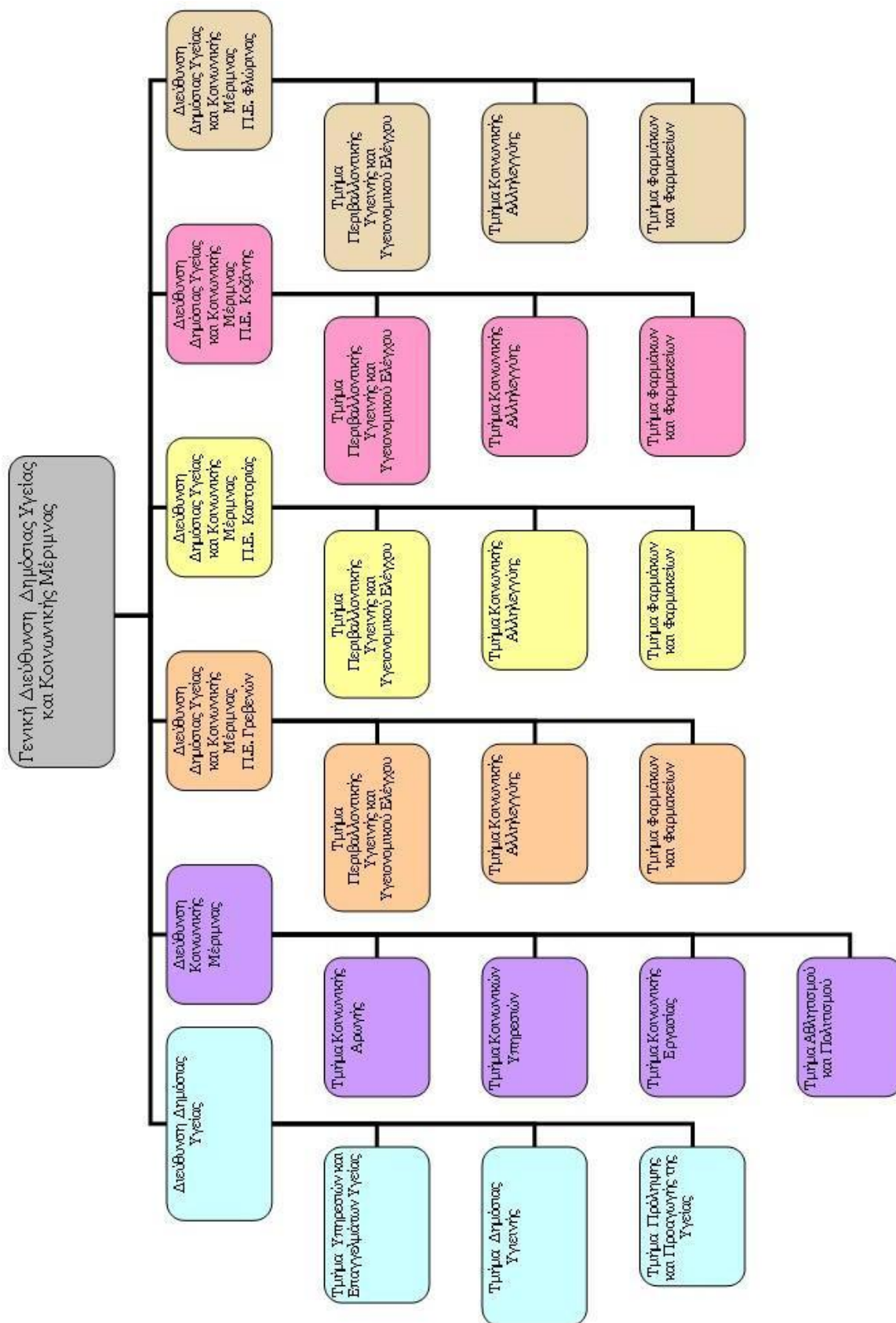
Πηγή: www.pdm.gov.gr, ΔΙΑΠ, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 17. Οργανόγραμμα Γενικής Διεύθυνσης Μεταφορών και Επικοινωνιών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

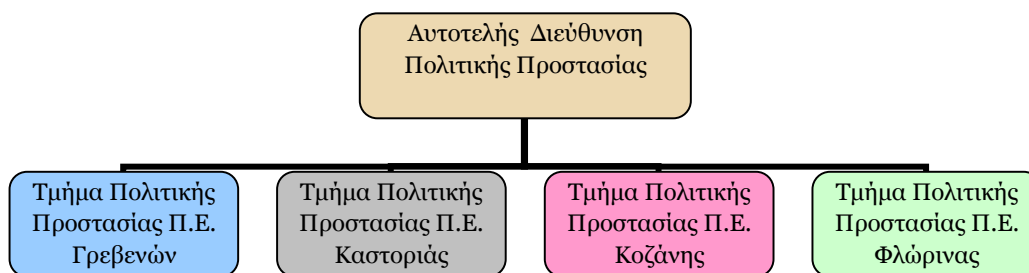

Πηγή: www.pdm.gov.gr, ΔιΑΠ, ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 18. Οργανόγραμμα Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Πηγή: www.pdm.gov.gr, ΔΙΑΠ, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 19. Οργανόγραμμα Αυτοτελούς Διεύθυνσης Πολιτικής Προστασίας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Πηγή: www.pdm.gov.gr, ΔιΑΠ, *ιδία επεξεργασία*

Παράλληλα, στην ΠΔΜ λειτουργεί ο *Περιφερειακός Συμπαραστάτης του Πολίτη και της Επιχείρησης*, όπως προβλέπεται από το άρθρο 179 του Νόμου 3852/2010 «*Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης*». Ο Περιφερειακός Συμπαραστάτης υποστηρίζεται διοικητικά από τις υπηρεσίες της περιφέρειας, δέχεται καταγγελίες άμεσα θιγόμενων πολιτών και επιχειρήσεων για κακοδιοίκηση των υπηρεσιών της περιφέρειας, των νομικών της προσώπων και επιχειρήσεων και διαμεσολαβεί προκειμένου να επιλυθούν τα σχετικά προβλήματα.

Η ΠΔΜ προγραμματίζει να βελτιώσει τον τρόπο λειτουργίας της, μέσω της οργάνωσης των Υπηρεσιών της και της μηχανοργάνωσής τους, με στόχο τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών στους πολίτες.

Παράλληλα επιδιώκει να ενισχύσει την *εξωστρέφεια* και την *ανοιχτή διακυβέρνηση*, με στόχο την ενίσχυση των συμμετοχικών διαδικασιών. Με τον τρόπο αυτό, θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις μέτρησης των παρεχόμενων υπηρεσιών και βελτίωσής τους μέσω και της ενεργού συμμετοχής των πολιτών και της αμεσότητας του τρόπου διοίκησης.

Στον **Πίνακα 34** πραγματοποιείται η συσχέτιση των οργανικών μονάδων (Γενικών Διευθύνσεων, Διευθύνσεων, Τμημάτων, Αυτοτελών Τμημάτων), με βάση τις αρμοδιότητές τους, με τους (4) βασικούς Άξονες Προτεραιότητας: «*Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής*», «*Κοινωνική Μέριμνα, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός*», «*Τοπική Οικονομία και Απασχόληση*», «*Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας και Οικονομικής Κατάστασης της Περιφέρειας*». Ο τελευταίος θεματικός άξονας αφορά τη γενική οργάνωση και λειτουργία της Περιφέρειας, την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητά της και τη χρηστή περιφερειακή διοίκηση, τις οριζόντιες ή υποστηρικτικές λειτουργίες της Περιφέρειας και των Νομικών Προσώπων της, την ανάγκη υποστήριξης των οργάνων διοίκησης και υπηρεσιών καθώς και τη γενικότερη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας της Περιφέρειας.

Πίνακας 34. Συσχέτιση θεματικών αξόνων και οργανικών μονάδων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΜΗΜΑ	Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής [1]	Κοινωνική Μέριμνα, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός [2]	Τοπική Οικονομία και Απασχόληση [3]	Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας και Οικονομικής Κατάστασης Περιφέρειας [4]
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΥΠΟΔΟΜΩΝ	Δ/ΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ – ΚΟΖΑΝΗ	(Τμήμα Χωρικού Σχεδιασμού-Κοζάνη / Τμήμα Περιβάλλοντος-Κοζάνη / Τμήμα Υδροοικονομίας-Κοζάνη / Τμήμα Περιβάλλοντος & Υδροοικονομίας Π.Ε. Κοζάνης-Κοζάνη / Τμήμα Περιβάλλοντος & Υδροοικονομίας Π.Ε. Γρεβενών - Γρεβενά / Τμήμα Περιβάλλοντος & Υδροοικονομίας Π.Ε. Καστοριάς - Καστοριά / Τμήμα Περιβάλλοντος & Υδροοικονομίας Π.Ε. Φλώρινας - Φλώρινα)	x			
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΥΠΟΔΟΜΩΝ	Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ - ΚΟΖΑΝΗ	(Τμήμα Συγκοινωνιακών Έργων / Τμήμα Εργαστηρίων / Τμήμα Δομών Περιβάλλοντος)	x			
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΥΠΟΔΟΜΩΝ	Δ/ΝΣΕΙΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ Π.Ε. ΚΟΖΑΝΗΣ, ΓΡΕΒΕΝΩΝ, ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ & ΦΛΩΡΙΝΑΣ	(Τμήμα Συγκοινωνιακών Έργων / Τμήμα Εργαστηρίων / Τμήμα Δομών Περιβάλλοντος)	x			

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΜΗΜΑ	[1]	[2]	[3]	[4]
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ-ΚΟΖΑΝΗ	(Τμήμα Υπηρεσιών & Επαγγελματιών Υγείας / Τμήμα Δημόσιας Υγιεινής / Τμήμα Πρόληψης & Προαγωγής Υγείας)		x		
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ - ΚΟΖΑΝΗ	(Τμήμα Κοινωνικής Αρωγής / Τμήμα Κοινωνικών Υπηρεσιών / Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας / Τμήμα Αθλητισμού & Πολιτισμού)		x		
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ	Δ/ΝΣΕΙΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ Π.Ε. ΚΟΖΑΝΗΣ, ΓΡΕΒΕΝΩΝ, ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ & ΦΛΩΡΙΝΑΣ	(Τμήμα Περιβαλλοντικής Υγιεινής & Υγειονομικού Ελέγχου / Τμήμα Κοινωνικής Αλληλεγγύης / Τμήμα Φαρμάκων & Φαρμακείων)		x		
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	Δ/ΝΣΗ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ, ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ, ΕΜΠΟΡΙΟΥ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΚΟΖΑΝΗ			x		
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	Δ/ΝΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Π.Ε. ΚΟΖΑΝΗΣ, ΓΡΕΒΕΝΩΝ, ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ & ΦΛΩΡΙΝΑΣ	(Τμήμα Δια Βίου Μάθησης, Παιδείας & Απασχόλησης)		x		
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	Δ/ΝΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Π.Ε. ΚΟΖΑΝΗΣ, ΓΡΕΒΕΝΩΝ, ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ & ΦΛΩΡΙΝΑΣ	(Τμήμα Υποστήριξης της Εκπαίδευσης / Τμήμα Δια Βίου Μάθησης & Παιδείας)		x		
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ	Δ/ΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ-ΚΟΖΑΝΗ	(Τμήμα Προγραμματισμού / Τμήμα Φυτικής & Ζωικής Παραγωγής / Τμήμα Αλιείας)			x	
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ	Δ/ΝΣΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ - ΚΟΖΑΝΗ	(Τμήμα Υγείας των ζώων / Τμήμα Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας / Τμήμα Κτηνιατρικής Αντίληψης Φαρμάκων)			x	
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ	Δ/ΝΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΗΣ-ΚΟΖΑΝΗ	(Τμήμα Τοπογραφίας / Τμήμα Εποικισμού & Αναδασμού)			x	

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΜΗΜΑ	[1]	[2]	[3]	[4]
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ	Δ/ΝΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ Π.Ε. ΚΟΖΑΝΗΣ, ΓΡΕΒΕΝΩΝ, ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ & ΦΛΩΡΙΝΑΣ	(Τμήμα Ποιοτικού & Φυτουγειονομικού Ελέγχου / Τμήμα Φυτικής & Ζωικής Παραγωγής / Τμήμα Κτηνιατρικής / Τμήμα Αλιείας)			x	
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	Δ/ΝΣΗ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ, ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ, ΕΜΠΟΡΙΟΥ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΚΟΖΑΝΗ	(Τμήμα Απασχόλησης / Τμήμα Εμπορίου / Τμήμα Τουρισμού)			x	
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	Δ/ΝΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (Π.Ε. ΚΟΖΑΝΗΣ - ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ - ΦΛΩΡΙΝΑΣ)	(Τμήμα Χορήγησης Αδειών Ανάπτυξης Ενέργειας & Φυσικών Πόρων / Τμήμα Επαγγέλματος / Τμήμα Εμπορίου & Τουρισμού / Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης)			x	
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	Δ/ΝΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ - ΚΟΖΑΝΗ	(Τμήμα Τεχνικών Εφαρμογών / Τμήμα Διοικητικών Διαδικασιών)			x	
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Δ/ΝΣΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Π.Ε. ΚΟΖΑΝΗΣ - Π.Ε. ΓΡΕΒΕΝΩΝ - Π.Ε. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ & Π.Ε. ΦΛΩΡΙΝΑΣ	(Τμήμα Αδειών Κυκλοφορίας / Τεχνικό Τμήμα / Τμήμα Χορήγησης Αδειών Οδήγησης / Τμήμα ΚΤΕΟ / Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης)			x	
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΥΠΟΔΟΜΩΝ	Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ - ΚΟΖΑΝΗ	(Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής / Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων & Έργων / Τμήμα Κινήτρων Περιφερειακής Ενότητας / Τμήμα Τεκμηρίωσης)				x
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ - ΚΟΖΑΝΗ	(Τμήμα Διαφάνειας / Τμήμα Σχεδιασμού & Υποστήριξης Συστημάτων φορέα / Τμήμα Υποστήριξης Περιφερειακών Συστημάτων / Τμήμα Πληροφορικής Π.Ε. Γρεβενών, Καστοριάς, Φλώρινας)				x

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΜΗΜΑ	[1]	[2]	[3]	[4]
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ-ΚΟΖΑΝΗ	(Τμήμα Συντονισμού / Τμήμα Σχεδιασμού)				
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ-ΚΟΖΑΝΗ	(Τμήμα Προσωπικού / Τμήμα Συλλογικών Οργάνων / Τμήμα Γραμματείας)				x
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ-ΚΟΖΑΝΗ	(Τμήμα Π/Υ & Λογιστικής Διαχείρισης / Τμήμα Ταμειακής Υπηρεσίας / Τμήμα Προσόδων & Περιουσίας / Τμήμα Προμηθειών / Τμήμα Μισθοδοσίας)				x
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ - Π.Ε. ΓΡΕΒΕΝΩΝ	(Τμήμα Π/Υ & Λογιστικής Διαχείρισης / Τμήμα Ταμειακής Υπηρεσίας / Τμήμα Προσόδων & Περιουσίας / Τμήμα Προμηθειών / Τμήμα Γραμματείας)				x
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ - Π.Ε. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	(Τμήμα Π/Υ & Λογιστικής Διαχείρισης / Τμήμα Ταμειακής Υπηρεσίας / Τμήμα Προσόδων & Περιουσίας / Τμήμα Προμηθειών / Τμήμα Γραμματείας)				x
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ - Π.Ε. ΦΛΩΡΙΝΑΣ	(Τμήμα Π/Υ & Λογιστικής Διαχείρισης / Τμήμα Ταμειακής Υπηρεσίας / Τμήμα Προσόδων & Περιουσίας / Τμήμα Προμηθειών / Τμήμα Γραμματείας)				x
ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ						x
ΑΥΤΟΤΕΛΗΣ Δ/ΝΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ		(Τμήμα Πολιτικής Προστασίας Π.Ε. Κοζάνης / Π.Ε. Γρεβενών / Π.Ε. Καστοριάς & Π.Ε. Φλώρινας)				x
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ						x
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ ΠΑΛΛΑΔΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ						x
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ & ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ						x

Πηγή: ΔιΑΠ, ιδία επεξεργασία

Μετά τον επανασχεδιασμό, με το Πρόγραμμα «Καλλικράτης» (Ν. 3852/2010), του συστήματος διακυβέρνησης των ΟΤΑ, βάσει των αρχών της συλλογικής λειτουργίας των οργάνων Αυτοδιοίκησης, της ενίσχυσης της αποκέντρωσης και της θεσμοποιημένης συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών στη λήψη αποφάσεων, τα *όργανα διοίκησης* της Περιφέρειας είναι ο Περιφερειάρχης, οι Αντιπεριφερειάρχες, το Περιφερειακό Συμβούλιο, η Οικονομική Επιτροπή (αποτελούμενη από τον Περιφερειάρχη ή τον οριζόμενο από αυτόν αντιπεριφερειάρχη, ως πρόεδρο, με τη συμμετοχή περιφερειακών συμβούλων που εκλέγονται από το Περιφερειακό Συμβούλιο) και η Εκτελεστική Επιτροπή (αποτελούμενη από τον Περιφερειάρχη, ως πρόεδρο και τους αντιπεριφερειάρχες).

Επίσης, όργανα γνωμοδοτικού και διαμεσολαβητικού χαρακτήρα είναι:⁴⁶

- Η Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης
- Ο Συμπαραστάτης του Πολίτη και της Επιχείρησης
- Η Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας των Φύλων

Στην οργάνωση της Περιφέρειας εμπίπτει η λειτουργία και άλλων, προβλεπόμενων από την κείμενη Νομοθεσία, επιτροπών. Συγκεκριμένα, το έργο των Υπηρεσιών της καθώς και του Περιφερειακού Συμβουλίου υποστηρίζεται από τη λειτουργία των Επιτροπών που απαριθμούνται στον **Πίνακα 35** που παρατίθεται στη συνέχεια.

Πίνακας 35. Επιτροπές Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

1	Περιφερειακού Συμβουλίου (ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ)
1.1	Περιβάλλοντος, Χωρικού Σχεδιασμού και Ανάπτυξης
1.2	Κοινωνικής Συνοχής
2	Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος & Υποδομών
2.1	Οριστικής παραλαβής έργου / εργασιών
2.2	Προσωρινής παραλαβής έργου / εργασιών
2.3	Δημόσιου Τακτικού Μειοδοτικού Διαγωνισμού
2.4	Δημόσιου Μειοδοτικού Ανοιχτού Διαγωνισμού
2.5	Πρόχειρου Μειοδοτικού Διαγωνισμού
2.6	Πρόχειρου διαγωνισμού προμηθειών/υπηρεσιών με προσκόμιση προσφορών

⁴⁶ ΥΠΕΣ, 2012. *Δομή και Λειτουργία της Τοπικής και Περιφερειακής Δημοκρατίας – Ελλάδα*. [pdf] Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο <http://www.ypes.gr>, διαδρομή: [Το Υπουργείο](#) | [Πολιτικές και δράσεις](#) | [Διεθνή & Ευρωπαϊκά Θέματα ΟΤΑ](#) | [Δομή & Λειτουργία Αυτοδιοίκησης της Τοπικής & Περιφ. Δημοκρατίας](#) <<http://www.ypes.gr/el/Ministry/Actions/DiethEuroThemOTA/DomLeitAutodTopPerifDhmocr/>>

2.7	Διαγωνισμού ανάδειξης Αναδόχου
2.8	Διαγωνισμού Δημοπράτησης Έργου
2.9	Ανάθεσης έργου
2.10	Ελέγχου επενδύσεων που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν. 3299/2004.
2.11	Χαρακτηρισμού εδαφών έργου
2.11	Ελέγχου κτισμάτων για την καταγραφή ζημιών και την εκτίμηση της παρούσας κατάστασης
2.12	Ελέγχου ποιότητας περιβάλλοντος
2.13	Σύνταξης πρωτοκόλλου διαπίστωσης βλαβών έργου
2.14	Εξακρίβωσης κόστους εργασιών
2.15	Συμβουλίου Δημοσίων Έργων Περιφερειακών Ενοτήτων
2.16	Διαγωνισμού τεχνικών έργων προϋπολογισμού υπεράνω και μέχρι του ανώτατου ορίου της 2ης τάξης του ΜΕΕΠ
2.17	Αστυνόμευσης ρεμάτων σύμφωνα με την εγκύκλιο 33/1998 του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ/ΓΓΔΕ και το άρθρο 79 (ΠΔ 910/77)
3	Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας
3.1	Πρωτοβάθμιου συμβουλίου επιθεώρησης θεάτρων, Κινηματογράφων κ.ά.
3.2	Ελέγχου φορέων πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας
3.3	Πιστοποίησης και ελέγχου για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών γυμναστηρίων και ιδιωτικών σχολών γυμναστικής
3.4	Επιθεώρησης - ελέγχου φαρμακείων
3.5	Εκτίμησης της αξίας των ακινήτων που δόθηκαν σε αποκατάσταση δικαιούχων Λαϊκής κατοικίας
3.6	Δευτεροβάθμιου Υγειονομικού Ελέγχου και χορήγησης αδειών ίδρυσης και λειτουργίας Εγκαταστάσεων – Επιχειρήσεων Υγειονομικού ενδιαφέροντος
3.7	Καθορισμού υδάτινων αποδεκτών επεξεργασμένων αποβλήτων σύμφωνα με την Υ.Δ. Ε1β/221/65 "Περί διάθεσης λυμάτων και βιομηχανικών αποβλήτων"
3.8	Ελέγχου εργαστηρίων αισθητικής
4	Γενική Διεύθυνση Μεταφορών & Επικοινωνιών
4.1	Σφράγισης πρατηρίου
4.2	Εξέτασης υποψηφίων για χορήγηση Ειδικής Άδειας Οδήγησης Επιβατικού Αυτοκινήτου Δημόσιας Χρήσης
4.3	Εξέτασης υποψηφίων οδηγών αυτοκινήτων και μοτοσικλετών
4.4	Θεωρητικής εξέτασης υποψηφίων για την χορήγηση Πιστοποιητικού Επαγγελματικής Ικανότητας (Π.Ε.Ι.) αρχικής επιμόρφωσης μεταφοράς επιβατών και εμπορευμάτων
4.5	Μικτών κλιμακίων ελέγχου των ελληνικών και αλλοδαπών οχημάτων
4.6	Ελέγχου προϋπηρεσίας υποψηφίων τεχνητών αυτοκινήτων, μοτοσικλετών και μοτοποδηλάτων, σε περιπτώσεις αδυναμίας προσκόμισης του προβλεπόμενου από το άρθρο 3 του Ν.1575/85 πιστοποιητικού προϋπηρεσίας
4.7	Διενέργειας εξετάσεων για την απόκτηση πτυχίου ραδιοερασιτέχνη
4.8	Σφράγισης Εγκαταστάσεων Εξυπηρέτησης Οχημάτων
4.9	Πρωτοβάθμιου και Δευτεροβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου

4.10	Διαπίστωσης ταυτότητας αυτοκινήτων που ελέγχονται και παραπέμπονται από ΚΤΕΟ και άλλες υπηρεσίες - χάραξη αριθμού ασφαλείας
4.11	Εξέτασης υποψηφίων για την απόκτηση πιστοποιητικού επαγγελματικής κατάρτισης οδηγών μεταφοράς επικίνδυνων εμπορευμάτων
4.12	Εξέτασης δυνατότητας χορήγησης και ανανέωσης αδειών σε πλωτά μέσα που κινούνται στις φυσικές και τεχνικές λίμνες και στους πλωτούς ποταμούς
4.13	Παραλαβής εντύπων από το Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων
4.14	Αυθημερόν καταμέτρησης και παραλαβής των αδειών κυκλοφορίας που αποστέλλονται από την κεντρική αποθήκη του Υ.Μ.Ε
4.15	Εκτιμητικών Επιτροπών του αρ.7 παρ.4 του Ν.3887/2010 (ΦΕΚ Α' 174/30.09.2010)
4.16	Κινητής Μονάδας Ελέγχου καυσαερίων Πεδίου
4.17	Ελέγχου συσκευών για την συμμόρφωση τους ως προς την ηλεκτρομαγνητική συμβατότητα
4.18	Παραλαβής εντύπων από το Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων
4.19	Ορισμού εκ νέου των υπευθύνων για την εφαρμογή του Ν.Δ. 1146/72 (ΦΕΚ 64/Α/05-5-1972) " Περί τρόπου μεταβιβάσεως εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών"
5	Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης
5.1	Συγκρότησης Τοπικών Διοικητικών Επιτροπών (Τ.Δ.Ε.) Τοπικών Υποκαταστημάτων Ι.Κ.Α.
5.2	Συγκρότησης Τακτικής Διοικητικής Επιτροπής (Τ.Δ.Ε.) της Περιφερειακής Διεύθυνσης Ο.Α.Ε.Ε.
5.3	Ελέγχου προϋποθέσεων που απαιτούνται για την ίδρυση και λειτουργία ερασιτεχνικής σχολής χορού
5.4	Καθορισμού ηλικίας ασφαλισμένων Ι.Κ.Α.
5.5	Περιοδικού ελέγχου μέτρων και σταθμών
5.6	Εκτίμησης στοιχείων ισολογισμού (άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/20)
5.7	Χορήγησης Βεβαιώσεων
5.8	Ασκήσεως επαγγέλματος
5.9	Περιφερειακή επιτροπή εμπορίου
5.10	Τοποθέτησης πωλητών Λαϊκών Αγορών που προβλέπεται από το Π.Δ.51/2006 (ΦΕΚ 53/Α/13.3.2006), σε συμφωνία και με το άρθρο 94 παρ. 6 αριθμ. 32 του Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87/α/07-06-2010)
5.11	Χορήγησης αδειών ανάπτυξης - ενεργείας και φυσικών πόρων
6	Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής
6.1	Αναδασμού Αγροκτήματος
6.2	Αναπομπής Αναδασμού Αγροκτήματος
6.3	Πρωτοβάθμιου ελέγχου σταυλισμών και επιχειρήσεων επεξεργασίας ζωικών προϊόντων

6.4	Δευτεροβάθμιου ελέγχου σταυλισμού ζώων
6.5	Διοικητικού Ελέγχου των φακέλων με τις αιτήσεις πληρωμής - δηλώσεις εφαρμογής των δικαιούχων του Προγράμματος "Βιολογικής Γεωργίας"
6.6	Επιτόπιων ελέγχων του Προγράμματος "Βιολογικής Γεωργίας"
6.7	Επιτόπιων ελέγχων του Προγράμματος "Βιολογικής Κτηνοτροφίας"
6.8	Ελέγχου και αποπληρωμών των επιχειρησιακών προγραμμάτων και των σχεδίων αναγνώρισης ομάδων/οργανώσεων παραγωγών
6.9	Πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας επιτροπής αναγνώρισης Ομάδων Παραγωγών (Ο.Π.)
6.10	Διενέργειας επιτόπιων ελέγχων στο πρόγραμμα "Απειλούμενες με εγκατάλειψη φυλές αγροτικών ζώων"
6.11	Απόδειξης της ιδιότητας του αγρότη, νέου αγρότη, νεοεισερχόμενου νέου στον αγροτικό τομέα και εργάτη γης, στα πλαίσια της εφαρμογής του ν. 2520/1997 «Μέτρα για τους νέους αγρότες, σύσταση Οργανισμού Γεωργικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Απασχόλησης και άλλες διατάξεις»
6.12	Τακτικών Επιτόπιων Ελέγχων (Πρωτοβάθμιων, Δευτεροβάθμιων) δωρεάν διανομής προϊόντων (ζυμαρικών, γραβιέρας Κρήτης ΠΟΠ, λευκασμένου μακρύσπερμου ρυζιού)
6.13	Τοπικού Αγροτικού Εξηλεκτρισμού (ΤΕΑΕ)
6.14	Εκτίμησης αγοραίας αξίας ζώων
6.15	Επιτόπιων ελέγχων στο Πρόγραμμα "Εκτατικοποίηση της κτηνοτροφίας"
6.16	Ελέγχου της δράσης "Εκπαίδευση Μελισσοκόμων"
6.17	Χορήγησης αδειών ιατρειών μικρών ζώων, κλινικών και ενδιαιτημάτων ζώων
6.18	Ελέγχου καταλληλότητας εμπορικής υποδομής και εγκαταστάσεων επιχειρήσεων διακίνησης νωπών οπωροκηπευτικών
6.19	Απαλλοτριώσεις
6.20	Γνωμοδότησης για τη διόρθωση κτηματολογικών στοιχείων κυρωμένων αναδασμών (άρθρο 22 του Ν.674/77)
6.21	Ελέγχου γεωργικών μηχανημάτων και αχρήστευσης κρατικών πινακίδων κυκλοφορίας γεωργικών μηχανημάτων
6.22	Χορήγησης πτυχίων χειριστών και αδειών οδήγησης γεωργικών μηχανημάτων
6.23	Γνωμοδότησης για την απόδειξη της ιδιότητας του αγρότη, του νέου αγρότη, του νεοεισερχόμενου στον αγροτικό τομέα και του εργάτη γης
6.24	Ελέγχου επιχειρήσεων πώλησης κρέατος
6.25	Μεταεναξιακών Επιτοπίων Ελέγχων του Άξονα 3 των Αγροπεριβαλλοντικών Μέτρων του ΕΠΑΑ 2000-2006 Καν. (ΕΚ)1257/99 (Μέτρα 3.1, 3.2, 3.7, 3.8)
6.26	Πιστοποίησης - Παρακολούθησης Νέων Γεωργών του Μέρους 3.1 ΤΟΥ Ε.Π.Α.Α.-Α.Υ.2000-2006
6.27	Προγράμματος Οριστικής εγκατάλειψης αμπελώνων (πριμοδότηση εκρίζωσης)
6.28	Εξέτασης των αιτήσεων για χορήγηση αδειών καταστημάτων εμπορίας και αποθήκευσης φυτοπροστατευτικών προϊόντων
6.29	Αναδιάρθρωσης και Μετατροπής των Αμπελουργικών Εκτάσεων
6.30	Χωροταξίας και Περιβάλλοντος των Περιφερειακών Ενοτήτων

6.31	Παρακολούθησης Υλοποίησης του άρθρου 26 και Παραλαβής των Επενδύσεων του άρθρου 27, της απόφασης 637/2005 των κ.κ. Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών και Γεωργίας
6.32	Εμπλουτισμού λιμνών και γεωφραγμάτων
6.33	Ελεγκτικών οργάνων των καταστημάτων εμπορίας γεωργικών φαρμάκων
6.34	Χορήγησης άδειας εμπορίας Φυτοπροστατευτικών Προϊόντων
6.35	Ελέγχου για την τήρηση των οριζόμενων στην ΥΠ ΑΡΙΘΜ. 282438/03-04-2009 ΚΥΑ
6.36	Ελέγχου των δράσεων "Αντικατάσταση κυψελών" και "Οικονομική στήριξη της νομαδικής μελισσοκομίας"
6.37	Ελέγχου γεωργικών μηχανημάτων
6.38	Χορήγησης αδειών Ίδρυσης και Λειτουργίας μονάδων διαχείρισης ζωικών υποπροϊόντων
6.39	Χορήγησης αδειών Ίδρυσης και Λειτουργίας εγκαταστάσεων του άρθρου 3 παράγραφος 2 περ α΄ του Π.Δ 79/2007 τεύχος Α αριθμός Φύλλου 95 της 3ης Μαΐου 2007 κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4 παράγραφος 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 852/2004.
6.40	Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας επιβολής κυρώσεων στα πλαίσια άσκησης ποιοτικού ελέγχου στα νωπά - επεξεργασμένα και βαθιάς κατάψυξης οπωροκηπευτικών
6.41	Ποιοτικού ελέγχου σε νωπά μεταποιημένα προϊόντα φυτικής προέλευσης
6.42	Αναγνώρισης και εκκαθάρισης δαπανών του Προγράμματος "Αναδιάρθρωση και μετατροπή των αμπελουργικών εκτάσεων στην Ελλάδα 2011/2012"
6.43	Επιτόπων ελέγχων των δηλώσεων καλλιέργειας του Αμπελουργικού Μητρώου
6.44	Ορισμού εποπτών κυκλοφορίας ζωοτροφών
6.45	Γνωμοδότησης άρθρου 2 του Ν. 111/75 (Φ.Ε.Κ. 174Α) για έκδοση άδειας σκοπιμότητας ίδρυσης ή επέκτασης Σφαγείων ή Πτηνοσφαγείων
6.46	Εποπτείας & ελέγχου κανονικότητας πληρωμών μέσω των υποκαταστημάτων της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος (Α.Τ.Ε.)
6.47	Εκτίμησης της εν ζωή αξίας ζώων που σφάζονται ή θανατώνονται λόγω μεταδοτικών νοσημάτων
6.48	Οριστικών διανομών
7	Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας
7.1	Παραλαβής υλικών και εργασιών
7.2	Προμήθειας εξοπλισμού
7.3	Υπηρεσιακού Συμβουλίου
7.4	Παρακολούθησης και παραλαβής εργασιών καθαριότητας
7.5	Προμήθειας ανταλλακτικών και εργασιών επισκευής και συντήρησης αυτοκινήτων - οχημάτων - μηχανημάτων
7.6	Σύνταξης πρωτοκόλλου παράδοσης - παραλαβής τεχνικού, μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού (Μικτές επιτροπές)
7.7	Παραλαβής καυσίμων κίνησης για τα επιβατικά αυτοκίνητα
7.8	Διεξαγωγής ανοικτού τακτικού διαγωνισμού περί προμήθειας πετρελαίου

	θέρμανσης και καυσίμων κίνησης
7.9	Ελέγχου ενστάσεων διαγωνισμών
7.10	Διενέργειας κλειστού διαγωνισμού για τη διακίνηση αλληλογραφίας σε εξαιρετικές και επείγουσες περιπτώσεις
8	Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας
8.1	Συγκρότησης Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας (Σ.Ο.Π.Π.) Περιφερειακών Ενοτήτων

Πηγή: ΑΝΚΟ, - Συλλογή Πληροφορίας (2011) - Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Τα Πρότυπα - Συστήματα - Εργαλεία που χρησιμοποιούν οι Υπηρεσίες της Περιφέρειας καθώς και το πλαίσιο υποστήριξης της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης παρουσιάζονται στον ακόλουθο **Πίνακα 36**:

Πίνακας 36. Πρότυπα / Συστήματα / Εργαλεία / Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Πρότυπα - Συστήματα - Εργαλεία	ΝΑΙ/ΟΧΙ	Σχόλιο - Παρατηρήσεις
Διαχειριστική Επάρκεια	ΝΑΙ	Επιβεβαίωση Διαχειριστικής Επάρκειας κατά είδος πράξεων Α' (με τεχνικό αντικείμενο) και Β' (χωρίς τεχνικό αντικείμενο) για τις ακόλουθες Υπηρεσιακές Μονάδες:
		ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΥΠΟΔΟΜΩΝ Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Διεύθυνση Τεχνικών Έργων Διεύθυνση Τεχνικών Έργων Π.Ε. Γρεβενών Διεύθυνση Τεχνικών Έργων Π.Ε. Καστοριάς Διεύθυνση Τεχνικών Έργων Π.Ε. Κοζάνης Διεύθυνση Τεχνικών Έργων Π.Ε. Φλώρινας ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Διεύθυνση Οικονομικού (Έδρα) Διεύθυνση Διοικητικού - Οικονομικού Π.Ε. Γρεβενών Διεύθυνση Διοικητικού - Οικονομικού Π.Ε. Καστοριάς Διεύθυνση Διοικητικού - Οικονομικού Π.Ε. Κοζάνης Διεύθυνση Διοικητικού - Οικονομικού Π.Ε. Φλώρινας ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
Κοινό Πλαίσιο Αξιολόγησης	ΌΧΙ	

Πρότυπα - Συστήματα - Εργαλεία	ΝΑΙ/ΌΧΙ	Σχόλιο - Παρατηρήσεις
ISO 9001/2008	ΝΑΙ	ΟΙ ΠΡΩΗΝ Ν.Α. ΚΟΖΑΝΗΣ & ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ISO 9001:2000. ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ Η ΠΡΩΗΝ Ν.Α. ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 1429 ΤΟΥ ΕΛΟΤ
Επιμορφώσεις - Κατάρτιση	ΝΑΙ	Τα επιμορφωτικά σεμινάρια καλύπτονται κυρίως από τα επιμορφωτικά προγράμματα του ΙΝΕΠ
Σύστημα Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πόρων	ΝΑΙ	
Σύστημα Διαχείρισης Γνώσης	ΌΧΙ	
Σύστημα Προγραμματισμού & Παρακολούθησης Έργων	ΝΑΙ	Εφαρμογή Διαχείρισης Τεχνικών Έργων (OTS)
Σύστημα Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού	ΝΑΙ	2 ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ OTS. ΑΦΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση	ΝΑΙ/ΌΧΙ	Σχόλιο - Παρατηρήσεις
Διαδικτυακή Πύλη		WWW.PDM.GOV.GR
Ηλεκτρονική Εξυπηρέτηση του Πολίτη		HTTP://POLITIS.KOZANI.GR & E-KOZANI
Διαβούλευση		Υπό επεξεργασία
Τοπικό δίκτυο (lan)		
Ασύρματο δίκτυο (w-lan)		ΠΡΟΣ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ
Αριθμός web servers		1
Web servers/ Γραμμή επικοινωνία (εύρος ζώνης)		6MBITS

Πηγή: ANKO, - ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ, ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

2.1.3.2. Κτιριακές υποδομές, τεχνικός εξοπλισμός και ανθρώπινο δυναμικό Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Στους **Πίνακες 37 και 38** που ακολουθούν παρατίθενται η Κτιριακή Υποδομή καθώς και ο Τεχνικός Εξοπλισμός των Υπηρεσιών της Περιφέρειας και ειδικότερα ανά Περιφερειακή Ενότητα.

Πίνακας 37. Κτιριακή Υποδομή Υπηρεσιών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας
ανά Περιφερειακή Ενότητα

Ονομασία Κτιρίου	Επιφάνεια κτιρίου (τ.μ.)	Κτίσματα Ιστορικής / Αρχιτεκτονικής αξίας
Υπηρεσίες Π.Ε. Κοζάνης		
Υπηρεσίες Π.Ε. Κοζάνης, Κοζάνη, Δημοκρατίας 27 50100	7.206,74	
Υπηρεσίες Π.Ε. Κοζάνης, Κοζάνη, Δημοκρατίας 27 50101	1.047,83	
Τεχνικός Εξοπλισμός Π.Ε. Κοζάνης, Κοζάνη, Λευκόβρυση 50100	909,6	
Υπηρεσίες Π.Ε. Κοζάνης, Πτολεμαΐδα Αγροκήπιο 50200	1825,84	
Υπηρεσίες Π.Ε. Κοζάνης, Πτολεμαΐδα Αγροκήπιο 50200	817,34	
Υπηρεσίες Π.Ε. Κοζάνης, Πτολεμαΐδα Αγροκήπιο 50200	185,17	
Κτηνιατρικό κέντρο Κοζάνης, Κοζάνη, Ανδρέα Παπανδρέου 26	141,85	
Κτηνιατρικό κέντρο Βοΐου, Τσοτύλι, 26ης Οκτωβρίου	180	
Κτηνιατρικό κέντρο Σερβίων, Σέρβια Δενδροκομικός σταθμός 50500	83,78	
Κτηνιατρικό κέντρο Εορδαίας, Πτολεμαΐδα Αγ.Τριάδος 9 50200	88	
Δ/νση Μεταφορών & Επικοινωνιών, Κοζάνη, Λευκόβρυση 50100	415	
Δ/νση Μεταφορών & Επικοινωνιών, Κοζάνη, Λευκόβρυση 50100	65	
Τοπογραφική, Κοζάνη, Λευκόβρυση, 50100	400	
Υπηρεσίες Π.Ε. Καστοριάς		
Κτίριο Π.Ε. Καστοριάς	6831	
Στέγαστρο Μηχανημάτων	432	
Κτίριο αποθήκευσης αλατιού	50	
Προκατασκευασμένο κτίριο για χρήση γραφείων	80	
Κτίριο ΚΤΕΟ (σε οικοπέδο 12 στρ)	542	
Υπηρεσίες Π.Ε. Φλώρινας		
Κτίριο Π.Ε. Φλώρινας α) Εξαώροφο κτίριο με ισόγειο και ημιώροφο, β) Τετραώροφο κτίριο με ισόγειο	8419,09	

Ονομασία Κτιρίου	Επιφάνεια κτιρίου (τ.μ.)	Κτίσματα Ιστορικής / Αρχιτεκτονικής αξίας
Διώροφο αστικό κτίριο	37	
Τριώροφο κτίριο με υπόγειο και περιβάλλοντα χώρο	680	
Κτίριο ΚΤΕΟ	700	
Κτίριο μηχανημάτων	10000	
Κτίριο Πολιτιστικού Κέντρου - Ωδείου Φλώρινας	2088	
Αστικό ακίνητο οικόπεδο μετά κτισμάτων	1390	
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη "Βασιλική Πιτόσκα"	400,9	Παραδοσιακό κτίριο
Κτηνιατρικό Κέντρο Φλώρινας		
Κτηνιατρικό Κέντρο Παπαγιάννη		
Κτηνιατρικό Κέντρο Μελίτης		
Κτηνιατρικό Κέντρο Λευκώνα		
Κτίριο ενός ορόφου - Εκχιονιστικός Σταθμός Πρεσπών	318,2	
Διώροφο κτίριο "Ξενώνας Ψαράδων" με εστιατόριο, καφετέρια, χώρο υποδοχής, βοηθητικούς χώρους στο ισόγειο	1100	
Υπηρεσίες Π.Ε. Γρεβενών		
Διοικητήριο Γρεβενών	9983,3	
ΚΤΕΟ Γρεβενών	565,06 τ.μ.	
Κτηνιατρικό Κέντρο Γρεβενών (το κτίριο παραχωρήθηκε, με απόφαση του ΠΣ στα ΚΔΑΠ/ΑΜΕΑ)	150	
Κτηνιατρικό Κέντρο Δεσκάτης	150	
Παράρτημα Δεσκάτης (το κτίριο μισθώνεται από την ΠΕ ΓΡΕΒΕΝΩΝ)	320	

Πηγή: ΑΝΚΟ, - ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ, ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Πίνακας 38. Τεχνικός Εξοπλισμός Υπηρεσιών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Είδος	Πλήθος
Π.Ε. Κοζάνης	
Επιβατικό	18
Λεωφορείο	2
Διαγραμμιστικό	1
Εκσκαφέας	1
Οδοστρωτήρας W110	1

Είδος	Πλήθος
Ρυμουλκό με ρυμουλκούμενο	1
Φορτωτής	2
Φορτωτής εκσκαφέας	1
Φορτηγό	3
Φορτηγό αλατιέρα	1
Πολυμηχάνημα	1
Τζιπ	1
Τζιπ 4X4	1
Διαμορφωτήρας με μπροστινό μαχαίρι	4
Προωθητήρας	5
Π.Ε. Καστοριάς	
Επιβατικό	18
Φορτηγό	11
Ελκυστήρας	1
Φουσκωτό σκάφος	1
Μοτοσκούτερ PALARIS με έλκυθρο χιονιού	1
Πλατφόρμα ελκυστήρα	1
Υδροφόρα	2
Πολυμηχάνημα	1
Φορτωτής	4
Ισοπεδωτής	7
Τρακτέρ	1
Εκσκαφέας	1
Εκχιονιστικό	2
Διαγραμμιστικό	1
Τρέιλερ	1
Προωθητής	1
Ερπυστριοφόρο προωθητής	1
Λεωφορείο	1
Διαμορφωτής	2
Ασθενοφόρο	3
Π.Ε. Φλώρινας	
Επιβατικό	9
9/θέσιο Λεωφορείο	1
Μπουλντόζα	4
Γκρέιντερ	5
Φορτηγό	6
Αποχιονιστικό	2
Πολυμηχάνημα	2
Τρακτέρ	1
Ημιφορτηγό	1
Φορτωτής	2

Είδος	Πλήθος
Εκσκαφέας	1
Τσάπα	1
Διαγραμμιστικό	1
Π.Ε. Γρεβενών	
Επιβατικό	2
Όχημα τύπου Jeep	7
Προωθητήρας	1
Μηχάνημα διαγράμμισης	1
Εκχιονιστικό	4
Φορτωτής	2
Φορτωτής - Εκσκαφέας	1
Διαμορφωτήρας	2
Ημιφορτηγό	2
Φορτηγό	1
Ρυμουλκό	1
Ρυμουλκούμενο	1

Πηγή: ANKO, - ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ, ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Το ανθρώπινο δυναμικό της Περιφέρειας ανέρχεται σε (611) εργαζόμενους, οι οποίοι κατά Περιφερειακή Ενότητα κατανέμονται ως εξής (**Πίνακας 39**):

Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών 90 εργαζόμενοι,
Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς 125 εργαζόμενοι,
Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης (και Έδρα) 259 εργαζόμενοι και
Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας 137 εργαζόμενοι.

Πίνακας 39. Ανθρώπινο Δυναμικό Περιφερειακών Ενοτήτων

Ανθρώπινο Δυναμικό Π.Ε. 1: Γρεβενών		2011	2015
Πλήθος:		111	90
Ανθρώπινο Δυναμικό Π.Ε. 2: Καστοριάς			
Πλήθος:		154	125
Ανθρώπινο Δυναμικό Π.Ε. 3: Κοζάνης			
Πλήθος:		316	259
Ανθρώπινο Δυναμικό Π.Ε. 4: Φλώρινας			
Πλήθος:		171	137

Πηγή: ΔΙΑΠ, ίδια επεξεργασία (Δεκέμβριος 2014) **752** **611**

Στο σύνολο του προσωπικού της Περιφέρειας, 47,30% είναι ΠΕ, 24,22% ΤΕ, 0,65% ΤΕ (Χ.Π.), 23,73% ΔΕ και 4,09% ΥΕ. Τα αντίστοιχα ποσοστά, όπως είχαν καταγραφεί κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, ήταν 43,35% είναι ΠΕ, 22,74% ΤΕ, 28,85% ΔΕ

και 5,06% ΥΕ. Αξίζει να σημειωθεί ότι, με τα σημερινά δεδομένα⁴⁷, ο αριθμός των υπαλλήλων έχει μειωθεί σημαντικά, από (752) σε (611) (μείωση κατά 18,75% από το 2011).

Στους **Πίνακες 40-46** που ακολουθούν παρατίθενται αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με το πλήθος, το επίπεδο εκπαίδευσης καθώς και τη σχέση εργασίας του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ανά βασική οργανική μονάδα.

Πίνακας 40. Ανθρώπινο Δυναμικό Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
4	ΠΕ Γεωτεχνικών / Γεωλόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Γεωτεχνικών / Γεωλόγων	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
1	ΠΕ Γεωτεχνικών / Γεωλόγων	ΙΔΑΧ - Οργανική
2	ΠΕ Γεωτεχνικών / Γεωπόνων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Γεωτεχνικών / Δασολόγων	Απόσπαση
1	ΠΕ Γεωτεχνικών / Κτηνιάτρων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού / Οικονομολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού (Απόσπαση)
1	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού / Οικονομολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού (Απόσπαση)
1	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
1	ΠΕ Επιστημών Περιβάλλοντος / Επιστημών Περιβάλλοντος	Απόσπαση
1	ΠΕ Περιβάλλοντος / Επιστημών Περιβάλλοντος	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Πολιτικών Μηχανικών	ΙΔΑΧ – Προσωποπαγής (Απόσπαση)
1	ΠΕ Μηχανικών / Πολιτικών Μηχανικών	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
1	ΠΕ Μηχανικών / Πολιτικών Μηχανικών	Προσωποπαγής
2	ΠΕ Μηχανικών / Πολιτικών Μηχανικών	Προσωποπαγής (Απόσπαση)
37	ΠΕ Μηχανικών / Πολιτικών Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΠΕ Μηχανικών / Πολιτικών Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού (Απόσπαση)
1	ΠΕ Μηχανικών / Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών	ΙΔΑΧ - Οργανική

⁴⁷ Η αναφορά γίνεται με στοιχεία Δεκεμβρίου 2014.

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
1	ΠΕ Μηχανικών / Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
9	ΠΕ Μηχανικών / Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΠΕ Μηχανικών / Μεταλλειολόγων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού (Απόσπαση)
5	ΠΕ Μηχανικών / Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Μηχανικών Παραγωγής & Διοίκησης	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού (Απόσπαση)
1	ΠΕ Μηχανικών / Μηχανικών Χωροταξίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Μηχανικών Η/Υ	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΠΕ Μηχανικών / Μηχανικών Περιβάλλοντος	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Ηλεκτρολόγων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Ηλεκτρολόγων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού (Απόσπαση)
1	ΠΕ Μηχανικών / Ηλεκτρολόγων Μηχανικών	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
4	ΠΕ Μηχανικών / Μηχανολόγων Ηλεκτρολόγων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
5	ΠΕ Μηχανικών / Μηχανολόγων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Χημικών Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού (Απόσπαση)
1	ΠΕ Μηχανικών / Χημικών Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Περιφερειακής Ανάπτυξης	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού (Απόσπαση)
1	ΠΕ Περιβάλλοντος / Βιολόγων / Βιολόγων Ιχθυολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
103	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕ	
1	ΤΕ Γραφικών Τεχνών / Γραφικών Τεχνών & Καλλιτεχνικών Σπουδών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΤΕ Διοικητικού- Λογιστικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών Δομικών Έργων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
5	ΤΕ Μηχανικών / Ηλεκτρολόγων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
5	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
	Μηχανολόγων	
2	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών - Πολιτικών Μηχανικών Δομικών Έργων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών – Πολιτικών Έργων Υποδομής	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών Τοπογράφων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών Τοπογράφων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού (Απόσπαση)
1	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
4	ΤΕ Μηχανικών / Τεχνολόγων Ηλεκτρολόγων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Μηχανικών / Τεχνολόγων Πολιτικών Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Μηχανικών/Γεωτεχνολογίας και Περιβάλλοντος	Απόσπαση
2	ΤΕ Μηχανικών/Γεωτεχνολογίας και Περιβάλλοντος	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Τεχνολογικών Εφαρμογών	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
30	ΣΥΝΟΛΟ ΤΕ	
2	ΤΕ (χ.π.) Εργοδηγών/ Εργοδηγών	Προσωποπαγής
1	ΤΕ (χ.π.) Δομικών Έργων/ Δομικών Έργων	Προσωποπαγής
3	ΣΥΝΟΛΟ ΤΕ (χ.π.)	
3	ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
4	ΔΕ Οδηγών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Οδηγών	ΙΔΑΧ – Οργανική
2	ΔΕ Πληροφορικής - Προσωπικού Υ/Η	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΔΕ Τεχνικών / Τεχνικών Δομικών Έργων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
6	ΔΕ Τεχνικών / Τεχνικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΔΕ Τεχνικών / Τεχνικών	Προσωποπαγής
1	ΔΕ Τεχνικών / Τεχνικών	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
1	ΔΕ Τεχνικών / Εργοδηγών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΔΕ Τεχνικών / Οδηγών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΔΕ Τεχνικών / Οδηγών	Προσωποπαγής
1	ΔΕ Τεχνικών/Χειριστών Μηχανημάτων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Τεχνικών/Χειριστών Μηχανημάτων	Προσωποπαγής
1	ΔΕ Τεχνικών / Ηλεκτρολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Τεχνικών / Τεχνικών Αυτοκινήτων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Τεχνικών / Τεχνικών Αυτοκινήτων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού (Απόσπαση)
16	ΔΕ Χειριστών Μηχανημάτων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Χειριστών Μηχανημάτων / Οδηγών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
1	ΔΕ Χειριστών Μηχανημάτων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού (Απόσπαση)
1	ΔΕ Χειριστών Μηχανημάτων	ΙΔΑΧ - Οργανική
1	ΔΕ Χειριστών Μηχανημάτων	Προσωποπαγής
1	ΔΕ Χειριστών Μηχανημάτων	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
52	ΣΥΝΟΛΟ ΔΕ	
1	ΥΕ Βοηθητικού Προσωπικού / Βοηθητικού Προσωπικού	ΙΔΑΧ - Οργανική
1	ΣΥΝΟΛΟ ΥΕ	
189	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	

Πηγή: Τμήμα Προσωπικού Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Δεκέμβριος 2014

Πίνακας 41. Ανθρώπινο Δυναμικό Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής Λειτουργίας
Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
1	ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού / Ιστορικών Αρχαιολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
8	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού (Απόσπαση)
1	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού	Προσωποπαγής
3	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
3	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού / Διοικητικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού / Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
8	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού / Διοικητικού - Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
4	ΠΕ Πληροφορικής	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Πληροφορικής / Εφαρμοσμένης Πληροφορικής	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΠΕ Πληροφορικής (Όλων των ειδικοτήτων)	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Πληροφορικής (Όλων των ειδικοτήτων)	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού (Απόσπαση)
35	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕ	
7	ΤΕ Διοικητικού- Λογιστικού / Διοικητικού Λογιστικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Διοικητικού- Λογιστικού / Διοικητικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Διοικητικού- Λογιστικού / Νοσηλευτικής	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
3	ΤΕ Διοικητικού- Λογιστικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
3	ΤΕ Διοικητικού- Λογιστικού	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
1	ΤΕ Μηχανικών / Πληροφορικής	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
12	ΤΕ Πληροφορικής / Πληροφορικής	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Πληροφορικής / Πληροφορικής	Προσωποπαγής
1	ΤΕ Δημοσίων Σχέσεων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
30	ΣΥΝΟΛΟ ΤΕ	
7	ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων / Διοικητικών Γραμματέων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων / Διοικητικών Γραμματέων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού (Απόσπαση)
1	ΔΕ Γεωτεχνικών / Γεωτεχνικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
4	ΔΕ Οδηγών / Οδηγών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Οδηγών / Οδηγών Αυτοκινήτων	ΙΔΑΧ - Οργανική
6	ΔΕ Πληροφορικής / Προσωπικού Υ/Η	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Τεχνικών Αυτοκινήτων/ Τεχνικών Οδηγών Αυτοκινήτων	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
1	ΔΕ Διοικητικού	ΙΔΑΧ - Οργανική
1	ΔΕ Συντήρησης Έργων Τέχνης	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
1	ΔΕ Τεχνιτών Συντηρητών	ΙΔΑΧ - Οργανική
1	ΔΕ Τεχνικών Οδηγών / Ηλεκτρονικών	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
1	ΔΕ Τεχνικών (Οδηγών)	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
26	ΣΥΝΟΛΟ ΔΕ	
1	ΥΕ Προσωπικού Καθαριότητας	Προσωποπαγής
2	ΥΕ Βοηθητικού Προσωπικού / Προσωπικού Καθαριότητας	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
4	ΥΕ Επιμελητών / Επιμελητών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
3	ΥΕ Φυλάκων Νυχτοφυλάκων / Φυλάκων Νυχτοφυλάκων	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
10	ΣΥΝΟΛΟ ΥΕ	
101	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	

Πηγή: Τμήμα Προσωπικού Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Δεκέμβριος 2014

Πίνακας 42. Ανθρώπινο Δυναμικό Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας
και Κτηνιατρικής Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
50	ΠΕ Γεωτεχνικών / Γεωπόνων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΠΕ Γεωτεχνικών / Γεωπόνων	Απόσπαση
31	ΠΕ Γεωτεχνικών / Κτηνιάτρων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Κτηνιάτρων / Κτηνιάτρων	ΙΔΑΧ - Οργανική
1	ΠΕ Γεωτεχνικών / Αγροτικής	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
	Οικονομίας & Ανάπτυξης	
1	ΠΕ Γεωτεχνικών / Επιστήμης & Τεχνολογίας Τροφίμων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Βιολόγων / Βιολόγων Ιχθυολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
6	ΠΕ Μηχανικών / Αγρονομών Τοπογράφων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Πολιτικών Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Θετικών Επιστημών / Θετικών Επιστημών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού / Διοικητικού - Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού / Διοικητικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
101	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕ	
1	ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού / Διοικητικού Λογιστικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού / Διοικητικού Λογιστικού	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
1	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
6	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών Τοπογράφων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΤΕ Μηχανικών / Τεχνολόγων Τοπογράφων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών Σχεδιαστών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
11	ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας / Τεχνολόγων Γεωπονίας	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
4	ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας / Τεχνολόγων Γεωπονίας	ΙΔΑΧ - Οργανική
2	ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας / Τεχνολόγων Γεωπονίας (όλων των ειδικοτήτων)	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας / Τεχνολόγων Διοίκησης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας / Ιχθυοκομίας - Αλιείας	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας / Ζωικής Παραγωγής	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας / Φυτικής Παραγωγής	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
33	ΣΥΝΟΛΟ ΤΕ	
1	ΔΕ Γεωργικού Κτηνοτροφικού / Γεωτεχνικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
12	ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων /	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
	Διοικητικών Γραμματέων	
1	ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων / Γεωτεχνικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΔΕ Διοικητικού – Λογιστικού / Διοικητικού Λογιστικού	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
1	ΔΕ Οδηγών / Οδηγών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
13	ΔΕ Σπερματεγχυτών / Σπερματεγχυτών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Τεχνικών / Σχεδιαστών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Τεχνικών / Τεχνικών Μηχανολόγων Ηλεκτρολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
32	ΣΥΝΟΛΟ ΔΕ	
2	ΥΕ Βοηθητικού Προσωπικού / Βοηθητικού Προσωπικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΥΕ Βοηθητικού Προσωπικού / Προσωπικού Καθαριότητας	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΥΕ Βοηθητικού Προσωπικού / Γενικών Καθηκόντων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΥΕ Νοσοκόμων Κτηνών / Νοσοκόμων Κτηνών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΥΕ Επιμελητών Κλητήρων / Επιμελητών Κλητήρων	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
9	ΣΥΝΟΛΟ ΥΕ	
175	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	

Πηγή: Τμήμα Προσωπικού Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Δεκέμβριος 2014

Πίνακας 43. Ανθρώπινο Δυναμικό Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης Περιφέρειας
Δυτικής Μακεδονίας

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
1	ΠΕ Γεωτεχνικών / Επιστήμης & Τεχνολογίας Τροφίμων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Γεωτεχνικών / Γεωλόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
3	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού / Διοικητικού - Οικονομικού	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
1	ΠΕ Διοικητικού / Διοικητικού	ΙΔΑΧ - Οργανική
1	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού / Διοικητικού - Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού / Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Επιστημών Πολιτισμού	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
1	ΠΕ Ιστορικών Αρχαιολόγων / Ιστορικών Αρχαιολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Μηχανολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
	Μηχανικών Βιομηχανίας	
1	ΠΕ Μηχανικών / Πολιτικών Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Μηχανικών Μεταλλειολόγων Ορυκτών Πόρων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Ηλεκτρολόγων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΠΕ Μηχανικών / Ηλεκτρολόγων - Μηχανολόγων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Μηχανολόγων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Περιβάλλοντος / Επιστημών Περιβάλλοντος	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού (Απόσπαση)
1	ΠΕ Περιβάλλοντος / Διαχείρισης Περιβάλλοντος & Φυσικών Πόρων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Χημικών / Χημικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Οικονομικού / Οικονομικού	ΙΔΑΧ - Οργανική
24	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕ	
5	ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού / Διοικητικού Λογιστικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών Μηχανολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών Ηλεκτρολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας / Τεχνολόγων εμπορίας & Ποιοτικών Ελέγχων Αγροτικών Προϊόντων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
3	ΤΕ Τεχνολόγων Τροφίμων / Τεχνολόγων Τροφίμων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Διεθνούς Εμπορίου	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
13	ΣΥΝΟΛΟ ΤΕ	
3	ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων / Διοικητικών Γραμματέων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
3	ΣΥΝΟΛΟ ΔΕ	
1	ΥΕ Επιμελητών / Επιμελητών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΣΥΝΟΛΟ ΥΕ	
41	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	

Πηγή: Τμήμα Προσωπικού Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Δεκέμβριος 2014

Πίνακας 44. Ανθρώπινο Δυναμικό Γενικής Διεύθυνσης Μεταφορών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
1	ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού / Διοικητικού Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού / Διοικητικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού	Διάθεση
1	ΠΕ Μηχανικών / Μηχανολόγων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
5	ΠΕ Μηχανικών / Μηχανολόγων Ηλεκτρολόγων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΠΕ Μηχανικών / Πολιτικών Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Διοικητικού / Διοικητικού	ΙΔΑΧ - Οργανική
15	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕ	
3	ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού / Διοικητικού Λογιστικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
4	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών Οχημάτων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών Ηλεκτρολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
5	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών Μηχανολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Μηχανικών / Μηχανικών Οχημάτων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΤΕ Μηχανικών / Τεχνολόγων Ηλεκτρολόγων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΤΕ Πληροφορικής / Πληροφορικής	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
21	ΣΥΝΟΛΟ ΤΕ	
1	ΤΕ (χ.π.) Τεχνικών / Μηχανικών Αυτοκινήτων	Προσωποπαγής
1	ΣΥΝΟΛΟ ΤΕ (χ.π.)	
6	ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων / Διοικητικών Γραμματέων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων / Διοικητικών Γραμματέων	ΙΔΑΧ – Προσωποπαγής
1	ΔΕ Τεχνικών / Εργοδηγών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Τεχνικών / Ηλεκτρολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
4	ΔΕ Τεχνικών / Τεχνικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΔΕ Τεχνικών / Τεχνικών Αυτοκινήτων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΔΕ Τεχνικών / Τεχνικών Εργοδηγών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Τεχνικών / Τεχνικών Μηχανολόγων Ηλεκτρολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Εργοδηγών	Προσωποπαγής

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
1	ΔΕ Δακτυλογράφων - Στενογράφων	Προσωποπαγής
1	ΔΕ Χειριστών Μηχανημάτων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Οδηγών	ΙΔΑΧ - Οργανική
23	ΣΥΝΟΛΟ ΔΕ	
2	ΥΕ Επιμελητών / Επιμελητών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΥΕ Βοηθητικού Προσωπικού / Γενικών Καθηκόντων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΥΕ Προσωπικού Καθαριότητας	ΙΔΑΧ - Προσωποπαγής
4	ΣΥΝΟΛΟ ΥΕ	
64	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	

Πηγή: Τμήμα Προσωπικού Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Δεκέμβριος 2014

Πίνακας 45. Ανθρώπινο Δυναμικό Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
1	ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού / Διοικητικού Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού / Διοικητικού Οικονομικού	ΙΔΑΧ – Οργανική
1	ΠΕ Ιατρών / Ιατρών Παθολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Κοινωνικής Εργασίας / Κοινωνικών Λειτουργών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Μηχανολόγων Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Ψυχολόγων / Ψυχολόγων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
8	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕ	
1	ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού / Διοικητικού Λογιστικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας / Επισκεπτών Υγείας	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
13	ΤΕ Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας / Εποπτών Δημόσιας Υγείας	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
4	ΤΕ Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας / Κοινωνικών Λειτουργών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας / Μαιευτικής	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΤΕ Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας / Νοσηλευτικής	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
21	ΣΥΝΟΛΟ ΤΕ	
5	ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων / Διοικητικών Γραμματέων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
1	ΔΕ Σχεδιαστών / Σχεδιαστών	Προσωποπαγής
6	ΣΥΝΟΛΟ ΔΕ	
35	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	

Πηγή: Τμήμα Προσωπικού Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Δεκέμβριος 2014

Πίνακας 46. Ανθρώπινο Δυναμικό Αυτοτελών Διευθύνσεων, Γραφείων και Τμημάτων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Πλήθος	Επίπεδο Εκπαίδευσης, Κλάδος και Ειδικότητα	Σχέση Εργασίας
Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας		
1	ΠΕ Μηχανικών / Πολιτικών Μηχανικών	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Μηχανικών / Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών	ΙΔΑΧ – Προσωποπαγής
1	ΤΕ Πληροφορικής / Πληροφορικής	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων / Διοικητικών Γραμματέων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
4	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	
Αυτοτελές Τμήμα Π.Α.Μ. Π.Σ.Ε.Α.		
1	ΠΕ Πληροφορική / Εφαρμοσμένη Πληροφορική	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων / Διοικητικών Γραμματέων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
2	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	
Αυτοτελές Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων		
1	ΠΕ Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΠΕ Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης	Προσωποπαγής
1	ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων / Διοικητικών Γραμματέων	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
3	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	
Νομική Υπηρεσία		
1	Προσωπικό Ειδικών Θέσεων (Δικηγόρος)	
1	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	
Γραφείο Περιφερειάρχη		
1	ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού	Οργανική θέση μόνιμου προσωπικού
1	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	

Πηγή: Τμήμα Προσωπικού Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Δεκέμβριος 2014

2.2 Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Την περιγραφή και κριτική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης της ΠΔΜ που προηγήθηκε, μέσω προσδιορισμού βασικών προβλημάτων, αναγκών και προτάσεων, ακολουθεί η αξιολόγηση της κατάστασης και ο εντοπισμός των Κρίσιμων Ζητημάτων Ανάπτυξης ανά θεματικό τομέα ανάπτυξης. Η καταγραφή των Αδυναμιών, Δυνατοτήτων, Ευκαιριών και Απειλών-Περιορισμών επιλέχθηκε να γίνει βάσει των Θεματικών Στόχων της Στρατηγικής “Ευρώπη 2020”, για λόγους πληρότητας και συμβατότητας με την ακολουθούμενη στο ΕΠ διάρθρωση, λαμβάνοντας υπόψη και συνεκτιμώντας τις αρμοδιότητες της Περιφέρειας, τα ιδιαίτερα γνωρίσματα και τις ανάγκες της, τις κατευθύνσεις της Περιφερειακής Αρχής και τις προτεραιότητες που αποτυπώνονται στο προεκλογικό της πρόγραμμα, τις εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες.

2.2.1 Δυνατά σημεία, αδύνατα σημεία, ευκαιρίες και απειλές για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας στην περίοδο 2015-2019

Σε αυτήν την ενότητα πραγματοποιείται μία SWOT ανάλυση για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, εντοπίζονται δηλαδή τα δυνατά σημεία, τα αδύνατα σημεία, οι ευκαιρίες και οι απειλές εν όψει της νέας περιόδου 2015-2019. Η τεχνική ανάλυσης SWOT (Ισχυρά Σημεία - Αδυναμίες - Ευκαιρίες - Απειλές) συνίσταται στην καταγραφή των ευκαιριών και απειλών που συνδέονται με το εξωτερικό περιβάλλον της ΠΔΜ, σε συνδυασμό με τα εσωτερικά ισχυρά σημεία και τις αδυναμίες της. Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής, τα στοιχεία που προέκυψαν αξιολογήθηκαν και συνδυάστηκαν μεταξύ τους και, με γνώμονα τις προτεραιότητες της ΠΔΜ, επισημάνθηκαν οι κυριότεροι Στρατηγικοί Προβληματισμοί και προσδιορίστηκαν οι βασικοί Άξονες Στρατηγικών Επιλογών, όπως αναλυτικά εκτίθενται στις επόμενες ενότητες.

Όπως προαναφέρθηκε, δεδομένου ότι έχουν προσδιοριστεί οι έντεκα (11) Θεματικοί Στόχοι της Στρατηγικής για την «Ευρώπη 2020», η ανάλυση προσδιορίζεται με τη βοήθεια της Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής και του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2014~2020, λαμβάνοντας υπόψη ότι το τελευταίο έχει προσφάτως συζητηθεί, αξιολογηθεί και εγκριθεί.

Σημειώνεται ότι ο σχεδιασμός του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος για την προγραμματική περίοδο 2014~2020 ολοκληρώθηκε πρόσφατα με τη συμμετοχή των

φορέων της Δυτικής Μακεδονίας⁴⁸ και την υποστήριξη των παρακάτω Θεματικών Ομάδων Σχεδιασμού που συμμετείχαν:

- ΘΟΣ 1: Ανταγωνιστική- Καινοτόμος- Εξωστρεφής Επιχειρηματικότητα (23 μέλη)
- ΘΟΣ 2: Ανάπτυξη Ανταγωνιστικού Αγροτικού Χώρου (21 μέλη)
- ΘΟΣ 3: Αξιοποίηση πολιτιστικών και τουριστικών πόρων (25 μέλη)
- ΘΟΣ 4: Ανάπτυξη Βιώσιμων Μεταφορών (17 μέλη)
- ΘΟΣ 5: Προώθηση Απασχόλησης (20 μέλη)
- ΘΟΣ 6: Ενίσχυση Εκπαίδευσης - Δια Βίου Μάθησης (21 μέλη)
- ΘΟΣ 7: Προώθηση Κοινωνικής Ένταξης (23 μέλη)
- ΘΟΣ 8: Προστασία - Ανάδειξη Περιβάλλοντος (27 μέλη)
- ΘΟΣ 9: Ανάδειξη σε Σύγχρονη Ενεργειακή Ευρωπαϊκή Περιφέρεια (24 μέλη)
- ΘΟΣ 10: Αποτελεσματική Δημόσια Διοίκηση (24 μέλη)

Η SWOT ανάλυση για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας παρατίθεται στον ακόλουθο **Πίνακα 47**:

⁴⁸ Εγκεκριμένο ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας [2014GR16M2OP006]

Πίνακας 47. S.W.O.T. ανάλυση για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας⁴⁹

1. Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Δ1. Γεωγραφική θέση Περιφέρειας – κομβικό σημείο (εγγύτητας σε Θεσσαλονίκη, Ήπειρο & Δυτικά Βαλκάνια) και σημαντικά έργα υποδομής (Εγνατία Οδός - Κάθετοι άξονες κ.α.) που υπό συνθήκες θα μπορούσαν να την αναδείξουν ως Κέντρο Επιχειρηματικότητας/ Καινοτομίας στην ευρύτερη περιοχή. Δ2. Πρωτογενής τομέας με παραγωγή ποιοτικών προϊόντων που μπορεί να τροφοδοτεί αντίστοιχους κλάδους του δευτερογενούς. Δ3. Ενεργειακό κέντρο της χώρας & ισχυρή εξειδίκευση στην τεχνογνωσία των ενεργειακών δραστηριοτήτων. Δ4. Ιδιαιτερότητα της φυσικής (συνδυασμός ορεινών και υδάτινων όγκων), πολιτιστικής και πολιτισμικής κληρονομιάς. Δ5. Εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό στους τομείς της ενέργειας και της γουνοποιίας. Δ6. Ύπαρξη σημαντικού αριθμού προϊόντων ΠΟΠ – ΠΓΕ. Δ7. Μοναδικότητα στην εκτροφή γουνοφόρων ζώων Δ8. Σημαντική παραγωγή οσπριοειδών καθώς και προϊόντων με θετικό εμπορικό ισοζύγιο (κρασιά, φρούτα) Δ9. Λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και των ΙΔΕΠ – ΚΤΕ. Δ10. Ικανοποιητικό δίκτυο τηλεπικοινωνιακών υποδομών.	A1. Γεωγραφική θέση σε γειτνίαση με χώρες των Δυτικών Βαλκανίων χαμηλών επιδόσεων σε ΕΤΑΚ, δεν έχει δημιουργήσει μέχρι στιγμής ισχυρές διασυνοριακές διασυνδέσεις, ενώ η Θεσσαλονίκη λειτουργεί σημειακά ως ανταγωνιστικός πόλος σε δράσεις ΕΤΑΚ. A2. Απουσία Περιφερειακής πολιτικής για την Ε&ΤΑ και την Καινοτομία. A3. Περιορισμένο εύρος κλαδικής εξειδίκευσης και μικρό μερίδιο προϊόντων τεχνολογικής έντασης ή έντασης γνώσης και υψηλής προστιθέμενης αξίας. A4. Περιορισμένη χωρική κλίμακα ανάπτυξης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. A5. Τοπική οικονομία μη επαρκώς διασυνδεδεμένη με το σύστημα ενέργειας, στον τομέα της τεχνολογικής εξέλιξης των τοπικών επιχειρήσεων. A6. Χαμηλή εξειδίκευση και διασύνδεση με ακαδημαϊκά – ερευνητικά ιδρύματα που οδήγησαν τα προηγούμενα χρόνια σε χαμηλά ποσοστά ενσωμάτωσης τεχνολογικής καινοτομίας και αλλαγής των παραδοσιακών τρόπων παραγωγής. A7. Περιβαλλοντικά προβλήματα κύρια στις περιοχές της ενεργειακής παραγωγής (άξονας Κοζάνης - Πτολεμαΐδας - Φλώρινας) που επηρεάζουν αρνητικά λοιπούς τομείς της επιχειρηματικότητας. A8. Χαμηλή έως καθόλου διασύνδεση των τοπικών επιχειρήσεων σε δίκτυα για κοινή προώθηση αγροτικών προϊόντων και τουρισμού. A9. Ανεπαρκής προβολή και ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου τουριστικού

⁴⁹ SWOT ανάλυση για την εκπόνηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος 2014-2020, Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Δ11. Εμπειρία από τη συμμετοχή φορέων της Περιφέρειας σε Προγράμματα με έμφαση στην Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία.	προϊόντος σε επίπεδο υποδομών και υπηρεσιών που να αναδεικνύει την τοπική ιστορική φυσιογνωμία, τον φυσικό πλούτο και τα ποιοτικά προϊόντα της Περιφέρειας. A10. Πολύ χαμηλή ανάπτυξη εφαρμογών αξιοποίησης ΤΠΕ και καινοτομικών εφαρμογών. A11. Χαμηλό ενδιαφέρον για ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων - Πλήθος πολύ μικρών επιχειρήσεων με σαφή έλλειψη σύγχρονης αντίληψης σε ζητήματα διαχείρισης και νέων τεχνολογιών και απουσία εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού. A12. Χαμηλός βαθμός ένταξης ΤΠΕ και έρευνας στις επιχειρήσεις. A13. Χαμηλή διαδραστικότητα των δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας. A14. Μηδενική προσέλκυση επενδύσεων (κυρίως ξένων αλλά και εγχώριων – εκτός Περιφέρειας). A15. Ελλιπής χρηματοδότηση των δράσεων Ε&ΤΑ από δημόσιες και ιδιωτικές πηγές κεφαλαίων
Ευκαιρίες	Κίνδυνοι (Απειλές)
E1. Η έμφαση στην υποστήριξη της Καινοτομίας από τις κατευθύνσεις του Ευρώπη 2020 και του ΣΕΣ 2014-2020. E2. Ο σχεδιασμός με τη συμμετοχή της επιχειρηματικής κοινότητας και η εφαρμογή της στρατηγικής για την έξυπνη εξειδίκευση. E3. Η ενίσχυση πολιτικών ένταξης στην παραγωγική διαδικασία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων (πράσινη οικονομία με έμφαση στην αξιοποίηση των ΑΠΕ, κοινωνική οικονομία, αγροτική οικονομία υψηλής παραγωγικότητας και ποιότητας, αξιοποίηση των ΤΠΕ σε όλες τις οικονομικές δραστηριότητες κ.λπ.) στο πλαίσιο μετάβασης της περιοχής στη «μεταλινιτική περίοδο».	K1. Διατήρηση του δυσμενούς οικονομικού κλίματος με αποτέλεσμα την έλλειψη ενδιαφέροντος και την αδυναμία πρόσβασης σε πηγές χρηματοδότησης δράσεων έρευνας και καινοτομίας από την επιχειρηματική κοινότητα. K2. Κίνδυνος μη επαρκούς ανταπόκρισης των θεσμικά εμπλεκόμενων στο συντονισμό και στην καθοδήγηση προς αξιοποίηση δράσεων ΕΤΑΚ, όπως οι δράσεις προηγούμενων ετών για τη δημιουργία δομών και υποδομών Καινοτομίας, Πόλων, διασύνδεσης της Επιχειρηματικότητας με την Καινοτομία και την Πανεπιστημιακή Κοινότητα. K3. Αδυναμία βελτίωσης των επιχειρηματικών διαδικασιών, λόγω περιορισμένης δυναμικής για εισαγωγή και εφαρμογή ΕΤΑΚ & ΤΠΕ στην παραγωγή.

E4. Η ολοκλήρωση των μεγάλων έργων υποδομής που ανοίγει το δρόμο για την αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσης της Περιφέρειας. E5. Η ανάδειξη και υποστήριξη των κλάδων με δυναμισμό με συγκεκριμένα σχέδια δράσης. E6. Διαρκής αύξηση της ζήτησης τουριστικού προϊόντος ποιότητας με βάση το φυσικό περιβάλλον, την τοπική παραγωγή και τον πολιτισμό που δύναται να οδηγεί σε ανάδειξη και προώθηση ποιοτικών τουριστικών προϊόντων και διασύνδεση των ωφελειών με την τοπική παραγωγή του πρωτογενούς τομέα. E7. Οι δυνατότητες για επενδύσεις αξιοποίησης ενεργειακού πλούτου και τεχνογνωσίας. E8. Οι δυνατότητες για δημιουργία ανταγωνιστικών διεθνώς μονάδων τυποποίησης και μεταποίησης των τοπικών γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων. E9. Τα υφιστάμενα δίκτυα συνεργασιών στο πλαίσιο υλοποίησης κοινοτικών προγραμμάτων με άλλες περιοχές και φορείς χωρών της Ε.Ε. που μπορεί να συμβάλλουν στην εισαγωγή και υιοθέτηση καλών πρακτικών ΕΤΑΚ.	K4. Χαμηλή ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ, σε σχέση με το σύνολο της χώρας και συνεχιζόμενη αδυναμία καθετοποίησης παραγωγής και αποτελεσματικής προώθησης των τοπικών προϊόντων. K5. Διατήρηση της υψηλής και μακροχρόνιας ανεργίας και υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και ειδικά των επιστημόνων, που επιτείνει τις τάσεις φυγής από την περιοχή. K6. Φθίνουσα, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, πορεία των βιομηχανικών δραστηριοτήτων. K7. Οι συνέπειες από τα κρίσιμα περιβαλλοντικά προβλήματα που μπορούν να συνεχίσουν να πλήττουν τον φυσικό πλούτο της περιοχής. K8. Εντεινόμενος ανταγωνισμός λόγω της σταδιακής άρσης των περιορισμών στο διεθνές εμπόριο και αλλαγές στο παραγωγικό περιβάλλον του πρωτογενούς τομέα, λόγω της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. K9. Ανταγωνισμός από τα πλησιέστερα μεγάλα αστικά κέντρα (Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Ιωάννινα) για το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας. K10. Διαφαινόμενη αύξηση ανταγωνισμού στον τουρισμό από τις γειτονικές περιοχές της Ηπείρου, της Θεσσαλίας, της Αδριατικής και τις βαλκανικές χώρες, μέσω της ευρύτερης προβολής τους.
2. Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Δ1. Ανεπτυγμένο δίκτυο ευρυζωνικών υποδομών (μητροπολιτικά δίκτυα ΜΑΝs). Δ2. Ολοκλήρωση δράσεων ανάπτυξης ΤΠΕ εθνικού χαρακτήρα (Εθνικό Δημοτολόγιο, Taxis, ηλεκτρονική συνταγογράφηση κ.λπ.)	A1. Αδυναμία λειτουργίας των ευρυζωνικών υποδομών λόγω έλλειψης φορέων διαχείρισής τους. A2. Χαμηλός βαθμός διείσδυσης των ΤΠΕ στην παραγωγική διαδικασία και στις υπηρεσίες εξυπηρέτησης του πολίτη. A3. Έλλειψη ευρυζωνικών υποδομών και υπηρεσιών στις ορεινές /

	απομακρυσμένες περιοχές. A4. Μικρός αριθμός των επιχειρήσεων που διατηρούν εταιρική ιστοσελίδα. A5. Στο ηλεκτρονικό εμπόριο ελάχιστος αριθμός επιχειρήσεων χρησιμοποιεί σχετικά λογισμικά και ψηφιακά εργαλεία. A6. Στον τομέα της ηλεκτρονικής μάθησης (e-Learning) οι επιχειρήσεις που χρησιμοποίησαν ηλεκτρονικές εφαρμογές για εκπαίδευση και κατάρτιση των υπαλλήλων τους είναι ελάχιστες.
Ευκαιρίες	Κίνδυνοι (Απειλές)
E1. Ενίσχυση της χρήσης ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις, προσαρμοσμένη στις νέες απαιτήσεις και συνθήκες των αγορών. E2. Χρήση ΤΠΕ στην ανάδειξη του πλούσιου πολιτιστικού και φυσικού αποθέματος για την ανάπτυξη του τουρισμού μέσα από ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης για την προώθηση του τουρισμού στην ΠΔΜ. E3. Αξιοποίηση των ΤΠΕ από το σύνολο του προσωπικού των Υπηρεσιών της ΠΔΜ μέσω της κάλυψης των αναγκών των υπηρεσιών σε υποδομές, εξοπλισμό, εργαλεία και αναλώσιμα, την εφαρμογή της ηλεκτρονικής υπογραφής (ΕΕΤΤ - Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων) και την εφαρμογή του σχετικού νομοθετικού πλαισίου περί ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (Ν. 3979/2011). E4. Διασύνδεση της ανάπτυξης και αξιοποίησης των ΤΠΕ με την εκπαιδευτική και μαθησιακή διαδικασία. E5. Χρήση ΤΠΕ στον τομέα της υγείας (μηχανογράφηση, δημιουργία βάσεων δεδομένων, ηλεκτρονική υποστήριξη, σύσταση κεντρικού ηλεκτρονικού δικτύου για απευθείας σύνδεση όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών υγείας). E6. Αξιοποίηση εφαρμογών Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) για την εξυπηρέτηση του πολίτη.	K1. Η καθυστέρηση της ενσωμάτωσης ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις της περιφέρειας θα οδηγήσει σε απώλειες αγορών στην Ελλάδα και το εξωτερικό. K2. Η αδυναμία του χρηματοπιστωτικού συστήματος να ενισχύσει την κάλυψη επενδυτικών σχεδίων σε ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις για όσο διάστημα επιτείνεται η οικονομική κρίση.

3.Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ), της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (για το ΕΤΘΑ)

Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Δ1. Εντοπισμός οικονομικών δραστηριοτήτων με υψηλή προστιθέμενη αξία και εξαγωγικό προσανατολισμό (ποιοτικά αγροτικά προϊόντα, γουνοποιία, τουρισμός κλπ.) Δ2. Ιστορική παράδοση στην εμπορική δραστηριότητα, ιδίως στο γειτονικό βαλκανικό χώρο. Δ3. Ενεργειακό Κέντρο της χώρας λόγω της ύπαρξης – αξιοποίησης σημαντικών ορυκτών πόρων και πλούσιου υδάτινου δυναμικού. Δ4. Ύπαρξη αξιόλογων τουριστικών πόρων, σημαντικών φυσικών οικοσυστημάτων και πλούσιου πολιτιστικού αποθέματος. Δ5. Υλοποίηση δράσεων προστασίας και ανάδειξης ιστορικών πολιτιστικών μνημείων και υποδομών με στόχο την τουριστική ανάπτυξη.	A1. Πολυπλοκότητα – γραφειοκρατία του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας (ίδρυση επιχειρήσεων, χρηματοδοτικά προγράμματα κλπ.). A2. Σημαντική εξάρτηση από συμβατικούς κλάδους (ενέργεια, γούνα). A3. Περιορισμένο εύρος κλαδικής εξειδίκευσης (μέταλλο, ξύλο). A4. Πολύ μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων. A5. Αδυναμία προσδιορισμού και κάλυψης με τις αναγκαίες επιχειρηματικές υποδομές και δομές. A6. Έλλειψη επενδύσεων ιδίως σε ΕΤΑΚ και η απουσία διασύνδεσης ΕΤΑΚ με την επιχειρηματική δραστηριότητα. A7. Χαμηλή ανταγωνιστικότητα. A8. Έλλειψη επιχειρηματικής κουλτούρας (υπερχρέωση επιχειρήσεων, χαμηλά ποσοστά δημιουργίας νέων επιχειρήσεων). A9. Χαμηλή παραγωγικότητα του γεωργικού τομέα. A10. Χαμηλός βαθμός αξιοποίησης προϊόντων ΤΠΕ. A11. Χαμηλό επίπεδο γνώσης και εκπαίδευσης. A12. Μικρή διαφοροποίηση της μεταποίησης και ο περιορισμένος κλαδικός προσανατολισμός. A13. Ελλειψείς υγειονομικοί έλεγχοι. A14. Χαμηλή διασύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή. A15. Προβλήματα στη χωροθέτηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων -Ανάγκη για εκπόνηση ειδικών διαχειριστικών σχεδίων.

Ευκαιρίες	Κίνδυνοι (Απειλές)
E1. Η ολοκλήρωση των κάθετων αξόνων της Εγνατίας οδού. E2. Η ολοκλήρωση των υποδομών υποδοχής επιχειρήσεων μέσω της αναβάθμισης και βελτιστοποίησης των υπηρεσιών για την ίδρυση και αδειοδότηση των επιχειρήσεων, της δημιουργίας μόνιμης δομής στήριξης της επιχειρηματικότητας σε περιφερειακό επίπεδο, της προώθησης της υλοποίησης ολοκληρωμένων προγραμμάτων υποστήριξης της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας και της απασχόλησης. E3. Η ενίσχυση πολιτικών ένταξης στην παραγωγική διαδικασία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων (πράσινη οικονομία με έμφαση στην αξιοποίηση των ΑΠΕ, κοινωνική οικονομία, αγροτική οικονομία υψηλής παραγωγικότητας και ποιότητας, αξιοποίηση των ΤΠΕ σε όλες τις οικονομικές δραστηριότητες κ.λπ.) στο πλαίσιο μετάβασης της περιοχής στη «μεταλιγνιτική περίοδο». E4. Η δημιουργία κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις μέσω του Επενδυτικού Νόμου και των δράσεων της νέας προγραμματικής περιόδου σε συνδυασμό με τη δυνατότητα εφαρμογής νέων χρηματοδοτικών μηχανισμών – εργαλείων (Jeremie, venture – seed capitals, ΣΔΙΤ κ.λπ.). E5. Η διενέργεια εποπτικών ελέγχων για τη σύννομη λειτουργία των επιχειρήσεων. E6. Η ανάπτυξη Συνεργατικών Σχηματισμών (clusters) (Τεχνολογικών/ Επιχειρηματικών). E7. Η δημιουργία δομής πιστοποίησης αγροτικών προϊόντων σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Η παραχώρηση εκτάσεων για την ανάπτυξη αγροτικών οικονομικών δραστηριοτήτων. E8. Η αξιοποίηση των περιοχών φυσικού κάλλους και πολιτιστικής	K1. Συνεχιζόμενη οικονομική κρίση που αναμένεται να οδηγήσει σε περαιτέρω συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας. K2. Εντεινόμενος ανταγωνισμός λόγω της σταδιακής άρσης των περιορισμών στο διεθνές εμπόριο και αλλαγές στο παραγωγικό περιβάλλον του πρωτογενούς τομέα λόγω της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. K3. Ανταγωνισμός από τα πλησιέστερα μεγάλα αστικά κέντρα (Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Ιωάννινα) για το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας. K4. Διαφαινόμενη αύξηση ανταγωνισμού στον τουρισμό από τις γειτονικές περιοχές της Ηπείρου, της Θεσσαλίας, της Αδριατικής και τις βαλκανικές χώρες, μέσω της ευρύτερης προβολής τους K5. Η αδυναμία του τραπεζικού τομέα να χρηματοδοτήσει παραγωγικές επενδύσεις και η έλλειψη επαρκούς ρευστότητας στην αγορά K6. Οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές που μπορεί να οδηγήσουν σε φυγή επιχειρήσεων σε γειτονικές χώρες με ευνοϊκότερα καθεστώτα φορολόγησης K7. Οι συνεχείς αλλαγές στο καθεστώς φορολόγησης επιχειρήσεων και ακινήτων K8. Η συνέχιση της πολυνομίας και γραφειοκρατίας για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων

κληρονομιάς για ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων και τη δημιουργία τουριστικού προϊόντος ποιότητας με βάση το φυσικό περιβάλλον, την τοπική παραγωγή και τον πολιτισμό. E9. Η διασυννοριακή - στρατηγική θέση για Ευρωπαϊκή διείσδυση των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών. E10. Η ενίσχυση του εισοδήματος των κατοίκων με αιχμή την πολυαπασχόληση.	
4. Ενίσχυση της μετάβασης προς την οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων σε όλους τους τομείς	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Δ1. Ύπαρξη σημαντικών ενεργειακών πόρων καλύπτοντας τα κύρια αποθέματα εγχώριων στερεών καυσίμων. Η υφιστάμενη ενεργειακή υποδομή στον τομέα της εξόρυξης λιγνίτη και παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας παρέχει φθηνή ενέργεια στο σύστημα. Δ2. Διασυννοριακός κόμβος των ενεργειακών δικτύων. Δ3. Εγκατεστημένη τεχνογνωσία από την ΔΕΗ ΑΕ και μελετητικές – κατασκευαστικές επιχειρήσεις. Δ4. Εγκατεστημένη γνώση στα ανώτατα εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα της περιοχής καθώς και στα επιστημονικά επιμελητήρια σε ζητήματα εξοικονόμησης ενέργειας και προστασίας του περιβάλλοντος. Ύπαρξη εξειδικευμένων τμημάτων στο Πανεπιστήμιο, στο ΤΕΙ, ενεργή παρουσία του ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ και του Κέντρου Περιβάλλοντος. Δ5. Υφιστάμενα δίκτυα τηλεθέρμανσης σε πόλεις που γειτνιάζουν με ΑΗΣ. Δ6. Αυξημένη περιβαλλοντική συνείδηση (Όλοι οι ΑΗΣ της ΔΕΗ ΑΕ διαθέτουν ISO14001 περιβαλλοντικής διαχείρισης, δίκτυα περιβαλλοντικής πληροφορίας, συμμετοχή πόλεων στο Σύμφωνο των Δημάρχων).	A1. Σημαντική επιβάρυνση της ατμόσφαιρας από αέριους ρύπους εξαιτίας της δραστηριότητας της εξόρυξης λιγνίτη και της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. A2. Μονομέρεια του βιομηχανικού / βιοτεχνικού τομέα με έμφαση πρωτίστως στην ενέργεια και συγκεκριμένες δραστηριότητες (γούνα). A3. Μη διαθεσιμότητα φυσικού αερίου και μη διαθέσιμη ύπαρξη ολοκληρωμένου σχεδίου για τη διανομή φυσικού αερίου από τους αγωγούς που θα διέλθουν από την ΠΔΜ.

Ευκαιρίες	Κίνδυνοι (Απειλές)
E1. Ενδυνάμωση του ενεργειακού χαρακτήρα της Περιφέρειας με το σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου Επιχειρησιακού Σχεδίου Περιφερειακού Ενεργειακού Σχεδιασμού και την εγκατάσταση σύγχρονων συστημάτων καύσης για την παραγωγή – συμπαραγωγή ενέργειας (υπάρχοντες ΑΗΣ, κατασκευή 5ης Μονάδας Πτολεμαΐδας και 2ης Μονάδας Μελitis) E2. Ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων γύρω από την ενέργεια με έμφαση στις ΑΠΕ και με τη συνεργασία ΔΕΗ - ερευνητικών και ακαδημαϊκών δομών. E3. Προώθηση της καθαρής παραγωγής ενέργειας και ιδιαίτερα της αξιοποίησης των ΑΠΕ, της έλευσης του φυσικού αερίου (αγωγός TAP) και της χρήσης τεχνολογιών δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα. E4. Προώθηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, στις κατοικίες και στις επιχειρήσεις. E5. Προώθηση δράσεων πράσινης επιχειρηματικότητας σε τοπικό επίπεδο. E6. Έρευνα και προώθηση τεχνολογιών αντιρρύπανσης και εξοικονόμησης ενέργειας. E7. Ανάπτυξη χρηματοοικονομικών εργαλείων εξοικονόμησης ενέργειας (ΧΑΤ) με τη συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων.	K1. Περικοπή των επενδυτικών προγραμμάτων της ΔΕΗ που δυσχεραίνουν την υλοποίηση - ολοκλήρωση δράσεων αναφορικά με την εκπομπή χαμηλών ρύπων. K2. Συνεχής επιβάρυνση της ατμόσφαιρας από αέριους ρύπους εξαιτίας της δραστηριότητας της εξόρυξης λιγνίτη και της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. K3. Επιβάρυνση της υγείας των πολιτών εξαιτίας των υψηλών συγκεντρώσεων αιωρούμενων σωματιδίων εμφανίζοντας χρόνια προβλήματα. K4. Πιθανές ιδιωτικοποιήσεις δραστηριοτήτων στον τομέα της ενέργειας χωρίς επαρκή πρόβλεψη για την απομείωση των ρυπογόνων δραστηριοτήτων που θα υποβαθμίσουν περαιτέρω το περιβάλλον.
5. Προώθηση της προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές, της πρόληψης και της διαχείρισης του κινδύνου	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Δ1. Ύπαρξη πλούσιου φυσικού περιβάλλοντος ικανού για προστασία και στη διατήρηση του κλίματος.	Α1. Ανθρωπογενείς δραστηριότητες με δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον (έδαφος, αέρας και νερά).

	A2. Έλλειψη συνολικού σχεδίου πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.
Ευκαιρίες	Κίνδυνοι (Απειλές)
E1. Σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός συνολικού σχεδίου πρόληψης και αντιμετώπισης των φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων στο πλαίσιο της Στρατηγικής «ΕΥΡΩΠΗ 2020». E2. Κατασκευή έργων αντιπλημμυρικής προστασίας (διευθέτηση ρεμάτων, αντιμετώπιση κατολισθήσεων, διαμορφώσεις περιοχών, κ.α.) E3. Εφαρμογή μέτρων δασοπροστασίας. E4. Μετριασμός των κλιματικών αλλαγών με περιορισμό της αέριας ρύπανσης (αναβάθμιση, επέκταση και βελτιστοποίηση του περιφερειακού δικτύου μέτρησης αέριας ρύπανσης). E5. Ενίσχυση των επενδύσεων (δημόσιων και ιδιωτικών) για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. E6. Δασώσεις – αποκαταστάσεις δασοκομικού δυναμικού	K1. Αύξηση των δυσμενών επιπτώσεων, εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής στο φυσικό περιβάλλον και στο κοινωνικοοικονομικό σύστημα της περιφέρειας (αύξηση θερμοκρασίας, ξηρασία, ακραία καιρικά φαινόμενα, πυρκαγιές, υποβάθμιση της ποιότητας του αέρα, του εδάφους και των νερών). K2. Κίνδυνοι για το δομημένο περιβάλλον, κυρίως, λόγω αύξησης των θερμοκρασιών.
6. Προστασία του Περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Δ1. Φυσικό περιβάλλον πλούσιο σε χλωρίδα και πανίδα και μεγάλο δυναμικό επιφανειακών υδάτων. Δ2. Προστατευόμενες και φυσικού κάλλους περιοχές που έχουν ενταχθεί στο Δίκτυο Natura 2000. Δ3. Αντικατάσταση, επέκταση και κατασκευή νέων δικτύων και λοιπών υποδομών ύδρευσης	A1. Ατμοσφαιρική ρύπανση λόγω της λειτουργίας των ΑΗΣ και των ορυχείων λιγνίτη και της συνέχισης της λειτουργίας τους που υπαγορεύεται από τις ενεργειακές ανάγκες της χώρας αλλά και την εξάρτηση της τοπικής κοινωνίας. A2. Μη λειτουργία και χρηματοδότηση των φορέων διαχείρισης. A3. Μη ολοκλήρωση των ειδικών διαχειριστικών μελετών. A4. Ρύπανση υγροτόπων και υδροφόρου ορίζοντα από γεωργικές

Δ4. Παρεμβάσεις διαχείρισης των αστικών αποβλήτων. Δ5. Χρηματοδότηση επέκτασης των δικτύων στον τομέα των τηλεθερμάνσεων. Δ6. Ολοκλήρωση των υποδομών του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΟΣΔΑ) της ΠΔΜ. Δ7. Χρηματοδότηση σημαντικών παρεμβάσεων, δράσεις βιοκλιματικού σχεδιασμού σε δημόσια κτίρια, όπως επίσης και δράσεις διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών. Δ8. Υλοποίηση δράσεων αστικής / αγροτικής αναγέννησης σχετικά με την αισθητική αναβάθμιση των αστικών – ημιαστικών κέντρων, τις μεταφορικές και κοινωνικές υποδομές, τη διαφύλαξη και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς (έχει συσταθεί και ήδη αξιολογεί ενδιαφέρουσες προτάσεις αστικής ανάπτυξης, το Ταμείο Χαρτοφυλακίου JESSICA). Δ9. Λειτουργία τμημάτων σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος στο ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας.	δραστηριότητες και βιομηχανικά απόβλητα εγκαταστάσεων. A5. Μερικώς ελεγχόμενη διάθεση αδρανών αποβλήτων, και σε ορισμένες περιπτώσεις και επικίνδυνων. A6. Ύπαρξη μη αποκατεστημένων λατομικών περιοχών & εκτεταμένων εκσκαφών σε μεταλλευτικές περιοχές. A7. Έλλειψη προσωπικού & εξοπλισμού των αρμοδίων υπηρεσιών για την παρακολούθηση των έργων / δράσεων με σκοπό την τήρηση των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων. A8. Μη ολοκλήρωση έργων διαχείρισης υδάτινων πόρων. A9. Μη κάλυψη του συνόλου των αναγκών για ύδρευση αποχέτευση του συνόλου των οικισμών.
Ευκαιρίες	Κίνδυνοι (Απειλές)
E1. Ολοκλήρωση σχεδίων διαχείρισης υδάτινων πόρων και λεκανών απορροής υδάτων του διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας. E2. Ανάπτυξη και διαχείριση περιφερειακού συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης με την αξιοποίηση των εφαρμογών των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (συστήματα τηλε-ελέγχου & τηλεχειρισμού, ανάπτυξη αυτοματοποιημένου δικτύου μέτρησης της ποιότητας εδαφών και υδάτων καθώς και ορεινών δασικών συμπλεγμάτων) σε συναρμογή με την προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας (ειδικά στις προστατευόμενες περιοχές) και υλοποίηση των απαραίτητων έργων υποδομών.	K1. Η περαιτέρω επιδείνωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. K2. Η περαιτέρω εξάντληση των υπόγειων υδροφορέων. K3. Η περαιτέρω υποβάθμιση εδαφών και η αλλοίωση του ανάγλυφου στα εδάφη της Περιφέρειας. K4. Η συνέχιση της ανορθολογικής χρήσης λιπασμάτων. K5. Η μη αποτελεσματική αντιμετώπιση της λαθροϋλοτομίας & λαθροθηρίας στις ορεινές περιοχές.

E3. Υποστήριξη παρεμβάσεων αποκατάστασης και αξιοποίησης του περιβάλλοντος χώρου, αστικού και μη, πρώην βιομηχανικών περιοχών (π.χ. ΑΕΒΑΛ, ΜΑΒΕ), παράλληλα με την ενθάρρυνση και υποστήριξη της υλοποίησης των προγραμμάτων μετεγκαταστάσεων οικισμών που πλήττονται από την εξορυκτική δραστηριότητα (JESSICA, Δράσεις Χωρικής Συνοχής).

E4. Χρηματοδότηση της σύνταξης διαχειριστικών μελετών για τις προστατευόμενες περιοχές.

E5. Ελεγχόμενη κατανάλωση νερού στις γεωργικές δραστηριότητες.

E6. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης εφαρμογής του Περιφερειακού Συστήματος Διαχείρισης Απορριμμάτων με παράλληλη υιοθέτηση καινοτόμων τεχνολογιών επεξεργασίας, αξιοποίησης και επανάχρησης (ανακύκλωση) στερεών αποβλήτων.

E7. Χρηματοδότηση και υλοποίηση επενδύσεων στους τομείς της επεξεργασίας λυμάτων και επεξεργασίας / αξιοποίησης κτηνοτροφικών αποβλήτων.

E8. Αντικατάσταση παλαιών μονάδων της ΔΕΗ με νέες / χρήση βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών για την εξόρυξη λιγνίτη από τα ορυχεία - τήρηση περιβαλλοντικών όρων.

E9. Ολοκληρωμένη διαχείριση για τη μείωση της νιτρορύπανσης γεωργικής προέλευσης.

E10. Προώθηση της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας.

E11. Ενισχυμένη τάση προώθησης δράσεων αστικής ανάπτυξης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

7. Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Δ1. Λειτουργία της Εγνατίας Οδού - Εύκολη πρόσβαση στη Δυτική Μακεδονία. Δ2. Λειτουργία αστικών και υπεραστικών ΚΤΕΛ. Δ3. Στρατηγική θέση ως προς τους οδικούς - αναπτυξιακούς άξονες και τα διευρωπαϊκά δίκτυα (Εγνατία Οδός). Δ4. Ιδιαίτερη γεωπολιτική θέση στα Νοτιοδυτικά Βαλκάνια.	A1. Η ελλιπής οδική διασύνδεση με την Κεντρική και τη Νότια Ελλάδα. A2. Η παύση της σιδηροδρομικής διασύνδεσης με την υπόλοιπη Ελλάδα. A3. Η ελλιπής αεροπορική διασύνδεση με την υπόλοιπη Ελλάδα. A4. Η μέτριας ποιότητας οδική σύνδεση των ορεινών οικισμών. A5. Η έλλειψη διακομιστικών κέντρων και εμπορευματικών σταθμών για συνδυασμένες μεταφορές.
Ευκαιρίες	Κίνδυνοι (Απειλές)
E1. Κατασκευή του κάθετου άξονα Νίκη – Φλώρινα –Πτολεμαΐδα –Κοζάνη – Λάρισα και της Ιονίου Οδού. E2. Κατασκευή νέων συνδέσεων βελτίωσης της οδικής προσπελασιμότητας κυρίως σε περιοχές ιδιαίτερου οικονομικού ενδιαφέροντος (τουριστικές περιοχές, περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, κ.α.) και δράσεων ποιοτικής αναβάθμισης του ενδοπεριφερειακού οδικού δικτύου. E3. Επανεξέταση του ρόλου των δυο αεροδρομίων στο πλαίσιο της συνολικής οργάνωσης των αερομεταφορών σε εθνικό επίπεδο, υπό το πρίσμα των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της περιοχής σε κρίσιμους τομείς (τουρισμός, πόλοι ανάπτυξης) και των αναδιατάξεων που έχει προκαλέσει η κατασκευή της Εγνατίας Οδού σε σχέση με τις χρονοαποστάσεις από και προς το αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης. E4. Η επέκταση και αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου της Περιφέρειας για την ανάπτυξη κύρια συνδυασμένων ή πολύτροπων μεταφορών και τη βελτίωση της προσπελασιμότητάς της, σύμφωνα και με	K1. Περιορισμένοι χρηματοδοτικοί πόροι για υλοποίηση επενδύσεων σε υποδομές μεταφορών στη νέα προγραμματική περίοδο με εστίαση σε διευρωπαϊκά δίκτυα, πολύτροπες μεταφορές. K2. Αδυναμία ανάπτυξης συστημάτων μεταφορών φιλικών προς το περιβάλλον.

τον ευρύτερο εθνικό σχεδιασμό.	
8.Πρώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Δ1. Εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό στους τομείς της ενέργειας και της γουνοποιίας. Δ2. Υλοποίηση ολοκληρωμένων δράσεων ενίσχυσης της απασχόλησης (ΤΟΠΣΑ, ΤΟΠΕΚΟ). Δ3. Ισχυρή εξειδίκευση στον ενεργειακό τομέα καθώς επίσης και σε άλλους τομείς (διαχείριση απορριμμάτων, τηλεθέρμανση, γουνοποιία κ.α.). Δ4. Δημιουργία νέων επιχειρήσεων εκτροφής γουνοφόρων ζώων. Δ5. Κίνητρα χρηματοδότησης νέων επιχειρήσεων και ενίσχυσης των θέσεων εργασίας από το ΕΣΠΑ.	A1. Το χαμηλότερο ποσοστό απασχόλησης στη χώρα και δείκτες ανεργίας εξαιρετικά υψηλοί με συνεχώς αυξητικές τάσεις. A2. Το υψηλότερο ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας, ανεργίας των γυναικών και των νέων στη χώρα. A3. Εμφάνιση τοπικών θυλάκων ανεργίας λόγω της αποβιομηχάνισης είτε λόγω των νέων ρυθμίσεων της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής που οδηγούν τους αγρότες σε εγκατάλειψη της παραγωγής και οδηγούν σε σημαντικές ενδοπεριφερειακές ανισότητες και σε συνέχιση φαινομένων αστικοποίησης. A4. Χαμηλή ιδιωτική επιχειρηματική δραστηριότητα με αποτέλεσμα την αδυναμία απορρόφησης του υπάρχοντος ανθρώπινου δυναμικού. A5. Απουσία περιφερειακού μηχανισμού αγοράς εργασίας. A6. Χαμηλή διασύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή. A7. Χαμηλή εκπαίδευση και εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού με εξαίρεση στους τομείς της ενέργειας και της γούνας. A8. Χαμηλή γεωγραφική κινητικότητα του εργατικού δυναμικού. A9. Μακροχρόνια συρρίκνωση του πρωτογενούς τομέα. A10. Έλλειψη επιχειρηματικής κουλτούρας (υπερχρέωση επιχειρήσεων, χαμηλά ποσοστά δημιουργίας νέων επιχειρήσεων). A11. Ολιγοκλαδική διάσταση της οικονομικής δραστηριότητας και απασχόλησης. A12. Αποθάρρυνση προσέλκυσης ξένων επενδύσεων λόγω γραφειοκρατίας A13. Χαμηλή χρηματοδότηση από το ΕΚΤ λόγω της ένταξης της ΠΔΜ στο Στόχο

Ευκαιρίες	Κίνδυνοι (Απειλές)
E1. Λειτουργία Περιφερειακού Ινστιτούτου Επιμόρφωσης στελεχών της περιφερειακής διοίκησης και της αυτοδιοίκησης. E2. Εφαρμογή πολιτικών για στήριξη της επαγγελματικής κατάρτισης και της ενίσχυσης της απασχόλησης. E3. Προώθηση ίσων ευκαιριών στην απασχόληση. E4. Ανάπτυξη βιώσιμων δραστηριοτήτων στον πρωτογενή και τριτογενή τομέα. E5. Δημιουργία διαπεριφερειακών δικτύων ανάπτυξης του τουρισμού. E6. Αναβάθμιση και αξιοποίηση του αποθέματος του εργατικού δυναμικού, που μέσω της βελτίωσης των γνώσεων και δεξιοτήτων του, μπορεί να συμβάλει στην επιτάχυνση της οικονομικής ανόδου και τον εκσυγχρονισμό των παραγωγικών διαδικασιών. E7. Ανάπτυξη και αξιοποίηση των ΤΠΕ που μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην υιοθέτηση των ευέλικτων μορφών εργασίας, καθώς και στη λειτουργία και αξιοποίηση των συστημάτων για τη σύζευξη της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας E8. Πιστοποίηση των επαγγελματικών προσόντων και των δεξιοτήτων των εργαζομένων. E9. Ολοκληρωμένη προσέγγιση της ανάπτυξης και της απασχόλησης στο τοπικό επίπεδο με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης περιοχής. E10. Προώθηση προγραμμάτων εκπαίδευσης - κατάρτισης με έμφαση στις νέες τεχνολογίες και τις νέες δεξιότητες. E11. Δημιουργία κοινωνικών δομών και δομών υποστήριξης, ώστε το περιβάλλον που θα δημιουργηθεί να δημιουργεί διεξόδους στην	K1. Συνέχιση του δυσμενούς οικονομικού κλίματος με αποτέλεσμα την μείωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της απασχόλησης. K2. Περαιτέρω άνοδος του δείκτη ανεργίας λόγω περαιτέρω απωλειών θέσεων εργασίας στο δημόσιο τομέα, στον ιδιωτικό τομέα, στις ΔΕΚΟ και στις τράπεζες. K3. Μετανάστευση του υψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου ανθρώπινου δυναμικού στο εσωτερικό και εξωτερικό.

απασχόληση στις ομάδες που αποτελούν το σκληρό πυρήνα της ανεργίας (γυναίκες, ειδικές ομάδες κ.ά.) E12. Αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσης και των δημιουργούμενων υποδομών για την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων – Ανάγκη για διεύρυνση της μάθησης και για εντατική δια βίου μάθηση σε νέους τομείς εκτός της ενέργειας, γούνας, αγροτικού τομέα E13. Αξιοποίηση της εμπειρίας του γηραιότερου πληθυσμού με ειδικές δεξιότητες (γουνεργάτες, καλλιεργητές κρόκου κλπ.) που είναι ανενεργός (ενεργός γήρανση) για την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων και Mentoring νέων επιχειρήσεων και επιχειρηματιών	
9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Δ1. Παροχή υπηρεσιών φροντίδας παιδιών και φροντίδας «εξαρτημένων προσώπων» (Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» - Ε.Π. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013). Δ2. Ενίσχυση των υποδομών πρόνοιας στη Δυτική Μακεδονία μέσω του ΕΣΠΑ. Δ3. Βελτίωση δομών στήριξης ΑΜΕΑ. Δ4. Ανάπτυξη δράσεων κοινωνικής φροντίδας ευάλωτων ομάδων κυρίως στα αστικά κέντρα. Δ5. Μη ύπαρξη σημαντικών θυλάκων ρομά και άλλων ειδικών ομάδων στο χωρικό επίπεδο	A1. Η ελλιπής παροχή ολοκληρωμένων νοσοκομειακών υπηρεσιών περιφερειακού χαρακτήρα. A2. Η ανεπαρκής παρακολούθηση της δημόσιας υγείας και του ελέγχου των επιπτώσεων από την εξορυκτική δραστηριότητα. A3. Οι σημαντικές ελλείψεις σε ανθρώπινο δυναμικό και υλικοτεχνικό εξοπλισμό. A4. Ο περιορισμός των χρηματοδοτικών διαθεσίμων. A5. Η διαμόρφωση διαρκώς εντεινόμενων συνθηκών κοινωνικού αποκλεισμού σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες (π.χ. άνεργοι). A6. Το χαμηλό σχετικά επίπεδο κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών στις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές. A7. Η υψηλή, συνολική και μακροχρόνια ανεργία. A8. Τα προβλήματα στη χρηματοδότηση της λειτουργίας των προνοιακών

	υποδομών και δομών. A9. Η απουσία αποτελεσματικού περιφερειακού συστήματος υγειονομικής περίθαλψης και πρόνοιας
Ευκαιρίες	Κίνδυνοι (Απειλές)
E1. Η θεσμοθέτηση και προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων. E2. Η ανάπτυξη, λειτουργία και δικτύωση υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης ειδικών ομάδων. E3. Η προώθηση της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών σε διασυνοριακό επίπεδο, καθώς και η προώθηση της κοινωνικής ένταξης σε διασυνοριακό επίπεδο. E4. Η ενίσχυση των δομών και υπηρεσιών των αστικών κέντρων και των περιοχών της υπαίθρου, αναφορικά με τις βασικές κοινωνικές υπηρεσίες και εξυπηρετήσεις υγείας και πρόνοιας. E5. Η βελτιστοποίηση των συνθηκών δημόσιας υγείας και ενίσχυση της παρακολούθησης και του ελέγχου της επιβάρυνσης που προκαλεί η εξορυκτική δραστηριότητα της ΔΕΗ. E6. Η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας σε περιφερειακό επίπεδο με αντιμετώπιση των σημαντικών ελλείψεων σε ανθρώπινο δυναμικό και της δυσλειτουργίας κρίσιμων νοσοκομειακών κλινικών, παράλληλα με την αξιοποίηση των ΤΠΕ (μηχανογράφηση, δημιουργία βάσεων δεδομένων, ηλεκτρονική υποστήριξη, σύσταση κεντρικού ηλεκτρονικού δικτύου για απευθείας σύνδεση όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών υγείας).	K1. Διατήρηση του υψηλού ποσοστού ανεργίας λόγω της οικονομικής κρίσης και έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης για μεγαλύτερο αριθμό οικογενειών της περιφέρειας. K2. Η συνέχιση της λειτουργίας αναποτελεσματικών δομών και δικτύων κοινωνικής φροντίδας. K3. Χαμηλή ανταπόκριση σε σχέση με τις δράσεις κοινωνικής προσφοράς και εθελοντισμού. K4. Η επιβάρυνση της δημόσιας υγείας του πληθυσμού από περιβαλλοντικούς παράγοντες. K5. Δυσλειτουργία των υφιστάμενων υποδομών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας λόγω ελλείψεων σε προσωπικό και μέσα. K6. Η επιβάρυνση του συστήματος δημόσιας υγείας λόγω της οικονομικής κρίσης και της στροφής των πολιτών όλο και περισσότερο προς το δημόσιο σύστημα υγείας. K7. Η μη ολοκλήρωση του Προγράμματος ψυχικής υγείας. K8. Η μη μετάβαση από τις δομές κλειστής φροντίδας στις δομές ανοικτής φροντίδας.

10.Επένδυση στην εκπαίδευση, στις δεξιότητες και στη δια βίου μάθηση	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Δ1. Επάρκεια υποδομών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Δ2. Λειτουργία του Πανεπιστημίου και του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας.	A1. Καθυστέρηση στην ολοκλήρωση των υποδομών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. A2. Ελλιπής χρηματοδότηση της λειτουργίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων όλων των βαθμίδων. A3. Απουσία περιφερειακού συστήματος διαπίστωσης αναγκών δια βίου μάθησης του ενεργού πληθυσμού.
Ευκαιρίες	Κίνδυνοι (Απειλές)
E1. Η ολοκλήρωση των υποδομών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και η επαρκής χρηματοδότηση της λειτουργίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων όλων των βαθμίδων. E2. Οι διαπιστωμένες ανάγκες για την Περιφέρεια και η δημιουργία περιφερειακού μηχανισμού για τις δράσεις της δια βίου μάθησης E3. Η διασύνδεση της εκπαίδευσης & δια βίου μάθησης με τον παραγωγικό ιστό της περιφέρειας. E4. Διασύνδεση της ανάπτυξης και αξιοποίησης των ΤΠΕ με την εκπαιδευτική και μαθησιακή διαδικασία. E5. Ανάπτυξη διαπεριφερειακών και διακρατικών συνεργασιών με εκπαιδευτικά αντικείμενα. E6. Ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων γύρω από την ενέργεια με έμφαση στις ΑΠΕ και με τη συνεργασία ΔΕΗ - ερευνητικών και ακαδημαϊκών δομών.	K1. Εγκατάλειψη του σχολείου. K2. Έλλειψη γνώσεων, δεξιοτήτων και εξειδίκευσης ανωτέρου επιπέδου εντός του δυναμικού της περιφέρειας.

11.Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής Δημόσιας Διοίκησης	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Δ1. Βελτιωμένη λειτουργία της περιφερειακής αυτοδιοίκησης. Δ2. Θεσμική ενίσχυση του προγραμματισμού και των εργαλείων στρατηγικού και επιχειρησιακού σχεδιασμού της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης	A1. Μη ορθολογική κατανομή του στελεχιακού δυναμικού των υπηρεσιών. A2. Μη επαρκής αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων διαφόρων τομέων (επιχειρηματικότητα, ενέργεια, περιβάλλον κ.λπ.) σε περιφερειακό επίπεδο. A3. Έλλειψη πληροφοριακών συστημάτων διασυνδεδεμένων μεταξύ τους, εύχρηστων για το προσωπικό & χρήσιμων για πολίτες και επιχειρήσεις. A4. Δυσκολίες ανταπόκρισης των φορέων στις απαιτήσεις υλοποίησης των προγραμμάτων. A5. Ο μη καθορισμός προτεραιοτήτων και αξιολόγησης προτάσεων. A6. Η έλλειψη χώρων αρχειοθέτησης. A7. Η μη εφαρμογή του σχετικού νομοθετικού πλαισίου περί ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (Ν. 3979/2011). A8. Η μη αξιοποίηση του συνόλου των κτιριακών εγκαταστάσεων της ΠΔΜ. A9. Δυσχέρειες στη χρηματοδότηση μελετών ωρίμανσης συγχρηματοδοτούμενων έργων. A10.Περικοπές στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων. A11. Μη ολοκλήρωση της διοικητικής μεταρρύθμισης στο πλαίσιο του Καλλικράτη. A12. Μη αξιοποίηση των πόρων του ΕΠ "Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013" για την αναδιοργάνωση των ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού. A13. Οι μειώσεις προσωπικού.
Ευκαιρίες	Κίνδυνοι (Απειλές)
Ε1. Εφαρμογή πολιτικών ενίσχυσης της διακρατικής / διαπεριφερειακής	Κ1. Κίνδυνος περιορισμένης επίτευξης των στόχων της διοικητικής

συνεργασίας (υγεία, ενέργεια, πολιτισμός, εμπόριο, υπηρεσίες κ.λπ.).

E2. Ολοκλήρωση των διαδικασιών προώθησης της διοικητικής μεταρρύθμισης «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» στην τοπική αυτοδιοίκηση και αξιοποίηση του ΕΠ "Διοικητική Μεταρρύθμιση 2014-2020".

E3. Η απλούστευση και ο ανασχεδιασμός των οργανωτικών και λειτουργικών διαδικασιών και η ελαχιστοποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών

E4. Η σύνδεση των αρμοδιοτήτων με τις θέσεις εργασίας.

E5. Η εισαγωγή νέων σύγχρονων μεθόδων διοίκησης και αυτο-αξιολόγησης.

E6. Η αξιοποίηση των υφιστάμενων εγχειριδίων διαδικασιών στο πλαίσιο της Διαχειριστικής Επάρκειας.

E7. Η συνέργεια του προγραμματικού σχεδιασμού της Περιφέρειας με τον αντίστοιχο προγραμματισμό των Δήμων.

E8. Η δημιουργία ολοκληρωμένου προγραμματισμού κατάρτισης και επιμόρφωσης στελεχών.

E9. Η ορθολογική και ισόρροπη κατανομή του προσωπικού με βάση τα προσόντα, τις γνώσεις και τις δεξιότητες.

E10. Η σύνδεση της αξιολόγησης του προσωπικού με την επίτευξη αντικειμενικών και μετρήσιμων στόχων.

E11. Η αξιοποίηση των υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων και η εφαρμογή της ηλεκτρονικής υπογραφής.

E12. Η αξιοποίηση των ΤΠΕ για την υποστήριξη του προσωπικού και την εξυπηρέτηση του πολίτη.

E13. Η αναβάθμιση του υπάρχοντος υλικοτεχνικού εξοπλισμού.

E14. Η ολοκληρωμένη λειτουργία διπλογραφικού συστήματος σε όλους τους ΟΤΑ της περιφέρειας.

μεταρρύθμισης εξαιτίας της δραστηκής μείωσης των χρηματοδοτήσεων προς την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση

K2. Μισθολογική υποβάθμιση του στελεχιακού δυναμικού και κατάργηση θέσεων εργασίας

K3. Η αποσπασματική και οριζόντια κατάργηση θέσεων εργασίας στους ΟΤΑ Α και Β βαθμού και στις επιχειρήσεις και δομές της περιφέρειας.

K4. Η συνέχιση της επικάλυψης αρμοδιοτήτων μεταξύ διαφόρων επιπέδων της αυτοδιοίκησης και δημόσιας διοίκησης.

K5. Η συνέχιση της μη μεταφοράς ουσιαστικών αρμοδιοτήτων στο Περιφερειακό επίπεδο από την Κεντρική Διοίκηση.

K6. Η μη κάλυψη των αναγκών των υπηρεσιών της Περιφέρειας με προσωπικό, σε σχέση και με τον περιορισμό των προσλήψεων.

K7. Η συνέχιση της μη εξασφάλισης επαρκών κονδυλίων για την ωρίμανση των έργων του ΠΕΠ και των Τομεακών Προγραμμάτων.

12. Προώθηση της Αγροτικής Ανάπτυξης και ενίσχυση της συμβολής της στην περιφερειακή οικονομία ⁵⁰	
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
Δ1. Ικανοποιητικό μέγεθος αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Δ2. Ύπαρξη σημαντικού αριθμού προϊόντων ΠΟΠ – ΠΓΕ. Δ3. Μοναδικότητα στην εκτροφή γουνοφόρων ζώων. Δ4. Διαφαινόμενη ανάπτυξη της μελισσοκομίας ως συμπληρωματικής αλλά, κατά περίπτωση, και κύριας πηγής εισοδήματος. Δ5. Τάση διαμόρφωσης παραγωγικής βάσης προσανατολισμένης στα ποιοτικά – βιολειτουργικά προϊόντα. Δ6. Αυξητική τάση στην καλλιέργεια αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών. Δ7. Σημαντική παραγωγή οσπριοειδών καθώς και προϊόντων με θετικό εμπορικό ισοζύγιο (κρασιά, φρούτα). Δ8. Ύπαρξη εκτεταμένων βοσκοτόπων για την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας. Δ9. Ύπαρξη σημαντικών δασικών συμπλεγμάτων. Δ10. Πλούσιο επιφανειακό υδάτινο δυναμικό. Δ11. Ύπαρξη των προγραμμάτων Leader και ΟΠΑΑΧ. Δ12. Σχέδιο για το «Καλάθι Αγροτικών προϊόντων».	A1. Υψηλή εξάρτηση φυτικής παραγωγής από επιδοτούμενες καλλιέργειες. A2. Μη επαρκής ανάπτυξη της κτηνοτροφικής δραστηριότητας. A3. Μη επαρκής αριθμός μονάδων μεταποίησης – τυποποίησης - εμπορίας αγροτικών προϊόντων. A4. Περιορισμένος βαθμός αντικατάστασης γεωργών (νέοι γεωργοί) και δυσμενής ηλικιακή διάρθρωση. A5. Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο του αγροτικού πληθυσμού. A6. Υψηλό κόστος παραγωγής αγροτικών προϊόντων. A7. Εξαιρετικά χαμηλός βαθμός διείσδυσης – χρήσης, νέων τεχνολογιών. A8. Ελλιπής συνεταιριστική δράση. A9. Μη επαρκής αξιοποίηση του δασικού πλούτου για παραγωγικές δραστηριότητες. A10. Μη χρηματοδότηση του Καλαθιού Αγροτικών Προϊόντων από το ΠΑΑ και μη πρόβλεψη για τη χρηματοδότηση του από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020.
Ευκαιρίες	Κίνδυνοι (Απειλές)
E1. Διαμόρφωση ευνοϊκού θεσμικού πλαισίου (νέα Κ.Α.Π.) για την παραγωγή – βιολογικών – ποιοτικών προϊόντων με αποδέσμευση από τις επιδοτήσεις και αλλαγή καλλιεργητικού προτύπου	K1. Σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερη έξοδο από το επάγγελμα του γεωργού K2. Μη χρηματοδότηση του Καλαθιού Αγροτικών Προϊόντων

⁵⁰ Κατά την πρώτη περίοδο σχεδιασμού του ΠΕΠ, κατ' εφαρμογή της πρώτης εγκυκλίου, κρίθηκε αναγκαία η εισαγωγή ενός επιπλέον Θεματικού Στόχου, λόγω της ιδιαιτερότητας και της σημασίας του Πρωτογενούς τομέα για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

E2. Ανάπτυξη Συνεργατικών Σχηματισμών (clusters) (Τεχνολογικών / Επιχειρηματικών)
E3. Τάση επιστροφής ενεργού πληθυσμού στην ύπαιθρο και απασχόλησης στον αγροτικό τομέα λόγω της οικονομικής κρίσης
E4. Δημιουργία δομής πιστοποίησης αγροτικών προϊόντων σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Λειτουργία μηχανισμού για έρευνα αγοράς, παρατηρητήριο τιμών και ζήτησης αγροτικών προϊόντων. Παραχώρηση εκτάσεων για την ανάπτυξη αγροτικών οικονομικών δραστηριοτήτων
E5. Χαμηλή αυτάρκεια της εγχώριας αγοράς σε δημητριακά και θετικές προοπτικές ζήτησης σε διεθνές επίπεδο
E6. Βιώσιμη αξιοποίηση του πλούσιου φυσικού αποθέματος
E7. Ανάπτυξη νέων προϊόντων (πολυδύναμες καλλιέργειες, ενεργειακά φυτά, σαλιγκάρια κ.λπ.)
E8. Δημιουργία εργαστηρίων εδαφολογικών αναλύσεων και αναλύσεων των αγροτικών προϊόντων και Ινστιτούτων για τα προϊόντα της Περιφέρειας (π.χ. Αμπέλου και οίνου, αρωματικά φυτά, γουνοφόρα).
E9. Κατάρτιση μητρώου παραγωγών και αντίστοιχων προϊόντων και προβολή τους σε τοπικά ΜΜΕ. Δημιουργία στεγασμένης αγοράς τοπικών προϊόντων. Αγροδιατροφική σύμπραξη-στήριξη βραχέων αλυσίδων εφοδιασμού.

K3. Περίπλοκο θεσμικό πλαίσιο για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων
K4. Αυξημένο κόστος παραγωγής λόγω της ανόδου της τιμής του πετρελαίου και του υψηλού κόστους χρήματος
K5. Είσοδος στις διεθνείς αγορές χωρών χαμηλού κόστους
K6. Διεθνείς αγορές τροφίμων εξαιρετικά ευαίσθητες σε διατροφικές κρίσεις που επηρεάζουν τη ζήτηση των εγχώρια παραγόμενων ελληνικών προϊόντων.

2.2.2 Αξιολόγηση οργάνωσης και λειτουργίας των Υπηρεσιών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Δυνατότητες και αδυναμίες.

Η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης της εσωτερικής λειτουργίας της Περιφέρειας ως οργανισμού βασίστηκε κυρίως στις απόψεις των στελεχών, όπως αυτές διατυπώθηκαν μέσω συμπλήρωσης ειδικής ηλεκτρονικής φόρμας ερωτηματολογίου που απεστάλη σε όλα τα στελέχη του φορέα, με σκοπό τη συλλογή κυρίως ποιοτικών δεδομένων, για θέματα που αφορούν τόσο στην οργανωτική και λειτουργική του ανάπτυξη, όσο και στις προτεραιότητες περιφερειακής ανάπτυξης.

Η παρακάτω συνδυαστική ανάλυση των προβλημάτων και περιορισμών που εντοπίστηκαν και των αντίστοιχων δυνατοτήτων και ευκαιριών ακολουθεί τη δομή του Τμήματος Α του ερωτηματολογίου, με σκοπό την ανάδειξη των *κρίσιμων παραγόντων εσωτερικής ανάπτυξης* της Περιφέρειας, μέσω αξιολόγησης του «εσωτερικού περιβάλλοντος» των Υπηρεσιών στις εξής θεματικές ενότητες:

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ

1. Καταλληλότητα – Επάρκεια

2. Αξιοποίηση Ανθρώπινου Δυναμικού

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

3. Πολιτική επιμόρφωσης

4. Εκπαιδευτικές ανάγκες

ΥΠΟΔΟΜΕΣ & ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

5. Κτιριακές εγκαταστάσεις

6. Ανάγκες σε Η/Μ εξοπλισμό

7. Συντήρηση υποδομών και εξοπλισμού

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

8. Λειτουργία υφιστάμενων συστημάτων πληροφορικής

9. Ανάγκες σε εξοπλισμό πληροφορικής και εξοπλισμό γραφείου

10. Χρήση & Αξιοποίηση των ΤΠΕ

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

11. Οργανωτική δομή Υπηρεσιών

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ – ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

12. Υποστήριξη της λειτουργίας των Υπηρεσιών

13. Εσωτερική συνεργασία (με άλλες Υπηρεσίες της Περιφέρειας)

14. Εξωτερικές συνεργασίες (με τις υπηρεσίες εκτός Περιφέρειας)

15. Προγραμματισμός, παρακολούθηση και αξιολόγηση του έργου των Υπηρεσιών

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

16. Αποτελεσματικότητα παρεχόμενων υπηρεσιών

17. Μέτρα βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ

1. Καταλληλότητα – Επάρκεια

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αναδείχτηκε είναι η *μη σαφής διατύπωση των αρμοδιοτήτων*, όπως αυτές προσδιορίζονται στο Π.Δ. 146/2010 αλλά και στο Ν. 3852/2010. Τα προβλήματα στελέχωσης συνδέονται κυρίως με την *μη επαρκή συσχέτιση των αρμοδιοτήτων με τις θέσεις εργασίας, την αναντιστοιχία των απαιτούμενων ειδικοτήτων με το υφιστάμενο προσωπικό* (έλλειψη συγκεκριμένων ειδικοτήτων προσωπικού) και το συνεχώς διογκούμενο πρόβλημα της *υποστελέχωσης* των Υπηρεσιών. Η κατάλληλη εκμετάλλευση των ευκαιριών κινητικότητας προσωπικού θα μπορούσε να επιλύσει, ως ένα βαθμό, τα ανωτέρω ζητήματα.

Δεν έχει προηγηθεί *ανάλυση των θέσεων εργασίας*, με αποτέλεσμα να υπάρχει ασάφεια ως προς τις απαιτούμενες γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες για κάθε θέση. Η ανάλυση των θέσεων εργασίας περιορίζεται σε μία γενικευμένη καταγραφή των αρμοδιοτήτων σε επίπεδο οργανωτικής μονάδας.

Δεν έχουν συνταχθεί *περιγραφές θέσεων εργασίας* (το περιεχόμενο κάθε θέσης - δραστηριότητες και καθήκοντα), ούτε *προδιαγραφές των θέσεων* (το είδος του εργαζομένου που απαιτεί κάθε εργασία).

2. Αξιοποίηση Ανθρώπινου Δυναμικού

Τα σημαντικότερα προβλήματα σχετίζονται με την *μη ορθολογική και ισόρροπη κατανομή του ανθρώπινου δυναμικού* με βάση τα προσόντα, τις γνώσεις και τις δεξιότητες, ειδικότερα σε θέσεις ευθύνης, την *μη επαρκή αξιοποίηση των προσόντων του*, δεδομένης της ύπαρξης ικανού αριθμού εξειδικευμένων στελεχών, και τη *συντήρηση ή/και αύξηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών* εις βάρος της αξιοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων του.

Δεν υπάρχει οργανωτική μονάδα *Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού* με αρμοδιότητα εφαρμογής όλων των λειτουργιών ανάπτυξης και αξιοποίησης των στελεχών του φορέα (προγραμματισμός προσλήψεων - πρόβλεψη και σχεδιασμός θέσεων εργασίας, εκπαίδευση και ανάπτυξη εργαζομένων, διαχείριση και αξιολόγηση απόδοσης, σύνδεση με αμοιβές). Η αξιοποίηση των προσόντων των στελεχών περιορίζεται από τις «στενές» γραφειοκρατικές αρμοδιότητες στο πλαίσιο του οργανογράμματος αλλά και την έλλειψη κινήτρων και εναπόκειται ουσιαστικά στην ατομική τους πρωτοβουλία.

Η *συγκρότηση ομάδων εργασίας* (διατμηματικών, διεπιστημονικών κ.λπ.) για την υλοποίηση επιμέρους δράσεων της Περιφέρειας, ως ευέλικτοι οριζόντιοι μηχανισμοί συντονισμού και συνεργασίας που εκτείνονται πέρα από τα τυπικά ιεραρχικά όρια, πέραν του ότι θα ικανοποιούσε την ανάγκη πολυδιάστατης αντιμετώπισης των θεμάτων, θα

λειτουργούσε και ως κίνητρο και μέσο ανάπτυξης και αξιοποίησης του «κεφαλαίου της γνώσης» που υπάρχει ήδη, σε μεγάλο βαθμό, στην Περιφέρεια.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

3. Πολιτική επιμόρφωσης

Δεν αξιοποιείται επαρκώς η δυναμική του ΙΝΕΠ/ΕΚΔΔΑ. Τα *επιμορφωτικά σεμινάρια* που διοργανώνει ο ενιαίος αυτός φορέας εκπαίδευσης του συνόλου των δημοσίων υπαλλήλων είναι *ανεπαρκή*, από άποψη διάρκειας, θεματολογίας, συχνότητας διεξαγωγής, και εστιάζουν κυρίως στα ανώτερα στελέχη. Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι ότι σχεδιάζονται για το σύνολο των φορέων του δημοσίου, με αποτέλεσμα, εκ προοιμίου, να είναι γενικού περιεχομένου και όχι εστιασμένα στις ιδιαίτερες απαιτήσεις του φορέα.

Το πρόβλημα επιτείνεται από το γεγονός ότι *δεν υπάρχει ένα οργανωμένο σύστημα προγραμματισμού κατάρτισης και επιμόρφωσης των στελεχών*, μέσω *ανίχνευσης των εκπαιδευτικών τους αναγκών* και εντοπισμού των κενών στις δεξιότητες-ικανότητες. Η όποια προσπάθεια επιμόρφωσης του προσωπικού εναπόκειται στην ατομική προσπάθεια και πρωτοβουλία.

Η παρατηρούμενη *αναντιστοιχία απαιτούμενων – υφιστάμενων δεξιοτήτων* υπαγορεύει την *ανάγκη διαρκούς εξειδικευμένης επιμόρφωσης*, μέσω σχεδιασμού και διεξαγωγής *εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων* που ανταποκρίνονται στις αρμοδιότητες και στους στόχους του οργανισμού, αλλά και στους ατομικούς στόχους προσωπικής ανάπτυξης των υπαλλήλων. Πρωτίστως δε υπάρχει η ανάγκη εκπαίδευσης σε μία κοινή φιλοσοφία εξυπηρέτησης του πολίτη της ΠΔΜ.

4. Εκπαιδευτικές ανάγκες

Πέρα από την ανάγκη εξειδίκευσης των θεμάτων εκπαίδευσης, υπάρχει ανάγκη ενιαίας αντιμετώπισης των θεμάτων σε επίπεδο Περιφέρειας (ανάγκη ενιαίων δράσεων εκπαίδευσης ανά τομέα αρμοδιοτήτων).

Προέκυψε μία εκτεταμένη σειρά επιμορφωτικών αναγκών, οι οποίες στρέφονται γύρω από (3) βασικούς άξονες:

- ✚ Θέματα αρμοδιοτήτων των επιμέρους Δ/νσεων (κυρίως επί του νομοθετικού πλαισίου)
- ✚ Θέματα γενικότερης λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης (με έμφαση στην Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση και τη χρήση ΤΠΕ)
- ✚ Θέματα προγραμματισμού και υλοποίησης ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων.

Η συνεχιζόμενη κατάρτιση θα πρέπει ιδεατά να αναχθεί σε υποχρεωτική παράμετρο της εργασίας των υπαλλήλων.

Δεδομένου ότι ζητούμενο δεν είναι η στείρα εξειδίκευση, αλλά η ενίσχυση των πολλαπλών δεξιοτήτων, της ευελιξίας και της δυναμικής των στελεχών, χρειάζεται επιμόρφωση του συνόλου σε θέματα στρατηγικής και επιχειρησιακής οργάνωσης, ανάδειξης του αναπτυξιακού ρόλου των ΟΤΑ, καθώς και αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού και των χρηματοδοτικών και ψηφιακών εργαλείων, υπό την παραδοχή ότι όλοι μπορούν, ο καθένας από τη δική του θέση, να συνεισφέρουν στην αναπτυξιακή πορεία της Περιφέρειας (ανθρωποκεντρική διοίκηση-συμμετοχικό μοντέλο).

Επίσης, προκειμένου να βελτιωθεί η παραγωγικότητα και η ποιότητα των παραγόμενων υπηρεσιών, θα πρέπει οι υπάλληλοι να εξοικειωθούν με θέματα σχετικά με την Ποιότητα και τα Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας, καθώς και με θέματα Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης στους ΟΤΑ, όπως ανάπτυξη δεξιοτήτων σχεδιασμού καινοτόμων υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, διασύνδεση των εφαρμογών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης με τον προγραμματισμό και τη λήψη αποφάσεων.

ΥΠΟΔΟΜΕΣ & ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

5. Κτιριακές εγκαταστάσεις

Οι κτιριακές εγκαταστάσεις κρίνονται σε ικανοποιητικό βαθμό επαρκείς, κατάλληλες και λειτουργικές. Υπάρχει, ωστόσο, μεγάλος βαθμός διαφοροποίησης ανάλογα με το κτίριο αναφοράς, ενώ αναφέρονται προβλήματα ελλειπών θέρμανσης – ψύξης.

Ως προς την επάρκεια των χώρων, υπάρχει ορατό πρόβλημα με την έλλειψη αποθηκευτικών χώρων - χώρων αρχειοθέτησης, το οποίο δεν αντιμετωπίζεται ουσιαστικά παρά μόνο με την ψηφιοποίηση του αρχείου (αντικατάσταση των ογκωδέστατων φυσικών αρχείων με ηλεκτρονικά). Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα βέλτιστης αξιοποίησης του συνόλου των κτιριακών εγκαταστάσεων της ΠΔΜ.

6. Ανάγκες σε Η/Μ εξοπλισμό

Το κυρίαρχο πρόβλημα εντοπίζεται στις ελλείψεις σε υπηρεσιακά αυτοκίνητα και οδηγούς και στο ζήτημα διάθεσης αυτοκινήτων για τη μεταφορά υπαλλήλων που ασκούν ελεγκτικό έργο, πολλές φορές σε δύσβατα μέρη (επιβλέψεις, μελέτες, αυτοψίες). Επισημάνθηκαν σημειακές ελλείψεις σε υλικοτεχνικό εξοπλισμό (όπως ηχόμετρα, κρουσίμετρα, ταχύμετρα, GPS, σταθμήμετρα).

7. Συντήρηση υποδομών και εξοπλισμού

Καταγράφηκε πληθώρα προβλημάτων αναφορικά με τη συντήρηση των κτιρίων και του υλικοτεχνικού εξοπλισμού (προβλήματα στη συντήρηση των εσωτερικών χώρων, των αυτοκινήτων, ανάγκη απομάκρυνσης του άχρηστου εξοπλισμού που στοιβάζεται ακόμη και σε διαδρόμους, παλαιότητα και απαξίωση του εξοπλισμού, κ.λπ.), τα οποία

επιδεινώνονται από την έλλειψη ενός τρόπου διαχρονικής αντιμετώπισής τους. Η ανάθεση των απαραίτητων εργασιών σε εξωτερικούς συνεργάτες συχνά αντιμετωπίζει δύσκαμπτες διαδικασίες και, κυρίως, τη γενικότερη οικονομική δυσχέρεια.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

8. Λειτουργία υφιστάμενων συστημάτων πληροφορικής

Το βασικό πρόβλημα που δρα ανασταλτικά στην εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών είναι η *υπολειτουργία των Η/Υ*, λόγω παλαιότητας και απαξίωσης των χαρακτηριστικών τους. Σημειώθηκαν, επιπλέον, προβλήματα που προκύπτουν από την *ανεπάρκεια των δικτύων* και την *ασύμφορη λειτουργία συσκευών* λόγω υψηλής αξίας των αναλωσίμων.

Ο *εκσυγχρονισμός των συστημάτων πληροφορικής* είναι απαραίτητος, ενόψει ιδίως της προώθησης των διαδικασιών ανοιχτής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην οποία έχει επενδύσει η Περιφέρεια.

9. Ανάγκες σε εξοπλισμό πληροφορικής και εξοπλισμό γραφείου

Προέκυψαν η *ανάγκη εισαγωγής και χρήσης νέων λογισμικών προγραμμάτων και πακέτων* (GIS, προγράμματα επεξεργασίας φωτογραφιών, σχεδιαστικά προγράμματα, προγράμματα μηχανικών) και *σημειακές ελλείψεις σε εξοπλισμό ΤΠΕ* (εκτυπωτές και scanner υψηλών προδιαγραφών, plotter, φωτοτυπικά, φαξ, οθόνες, UPS, συσκευές backup, ηλεκτρονική ζυγαριά μεγάλων οχημάτων, τηλεφωνικές συσκευές και άρση φραγής υπεραστικών κλήσεων για επικοινωνία με τα Υπουργεία).

10. Χρήση & Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Παρά το γεγονός της εισαγωγής των ΤΠΕ στο σύνολο σχεδόν των υπηρεσιών, παρατηρείται *αδυναμία πλήρους αξιοποίησης των δυνατοτήτων* που παρέχουν από το σύνολο του προσωπικού. Προβλήματα συνεχίζουν να συνιστούν η *μη επαρκής ενσωμάτωση των σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών* στην εσωτερική λειτουργία της ΠΔΜ και η *ύπαρξη γραφειοκρατικών διαδικασιών που επιδέχονται ανασχεδιασμού και απλοποίησης*, προς βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των επιμέρους λειτουργιών. Κρίσιμο ζήτημα αποτελεί η εφαρμογή των προβλεπόμενων από το Ν. 3979/2011 περί *ηλεκτρονικής διακυβέρνησης*.

Όλες οι λειτουργίες θα μπορούσαν να υποστηριχθούν, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, από συστήματα ΤΠΕ διασυνδεδεμένα μεταξύ τους, προκειμένου να επιτευχθεί, από διοικητικής άποψης, ο βέλτιστος βαθμός *συντονισμού, ευελιξίας και απρόσκοπτης ανταλλαγής πληροφοριών* (όπως ηλεκτρονική υποβολή αιτημάτων και διεκπεραίωση των υποθέσεων του πολίτη, ηλεκτρονική παρακολούθηση εξοπλισμού, ψηφιακή αρχειοθέτηση, ψηφιοποίηση χαρτών, μελετών, παρακολούθηση πορείας έργων και Επιχειρησιακού Προγράμματος). Ήδη λειτουργίες υποστηρίζονται από πληροφοριακά

συστήματα σε επίπεδο Υπουργείου (π.χ. διαχείριση αιτημάτων στον Αναπτυξιακό Ν. 3908/11) αλλά και σε επίπεδο Δ/νσης (ανάπτυξη εφαρμογών εσωτερικά για τις επιμέρους ανάγκες των υπηρεσιών).

Προκειμένου τα στελέχη του φορέα να είναι σε θέση να αξιοποιήσουν περαιτέρω τις δυνατότητες των ΤΠΕ και να εκμεταλλευτούν τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την υλοποίηση της προγραμματικής σύμβασης για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, απαιτείται η *λειτουργία συστήματος οργανωμένης και στοχευμένης επιμόρφωσής τους*. Προέκυψε μία εκτεταμένη σειρά επιμορφωτικών αναγκών που σχετίζονται με τη χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ, όπως ανάρτηση διαδικασιών στο wiki, χρήση ειδικών λογισμικών (ARCGIS, AUTOCAD), δημιουργία βάσεων δεδομένων, λήψη αποφάσεων με τη χρήση δεδομένων, λειτουργία ΟΠΣΝΑ, εφαρμογή ηλεκτρονικών δημοπρασιών και ηλεκτρονικών πληρωμών επιχορηγήσεων δημοσίου. Εντούτοις, η προκύπτουσα ανάγκη και διάθεση των στελεχών για επιμόρφωση σε θέματα ΤΠΕ προσκρούει στην μέχρι στιγμής *ανεπαρκή μέριμνα για συνεχή καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων*.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

11. Οργανωτική δομή Υπηρεσιών

Τα σημαντικότερα οργανωτικά προβλήματα αφορούν *επικαλύψεις αρμοδιοτήτων* μεταξύ οργανικών μονάδων της έδρας, των ΠΕ αλλά και άλλων φορέων, *ασάφεια των αρμοδιοτήτων* των υπηρεσιών, την *έλλειψη αντικειμένου σε κάποιες από τις συσταθείσες υπηρεσίες*, την *ανάγκη μείωσης του αριθμού και ενίσχυσης των αρμοδιοτήτων των Τμημάτων*. Ταυτόχρονα, η *μη ανάδειξη του επιτελικού ρόλου των Δ/σεων της έδρας* καθώς και των *Γενικών Δ/σεων* συντηρεί τη γραφειοκρατία και επιβαρύνει το χρόνο διεκπεραίωσης των διαδικασιών.

Σημειώνεται ότι ξεκίνησε σε προπαρασκευαστικό στάδιο, υπό τον Εκτελεστικό Γραμματέα της Περιφέρειας, η διαδικασία εκπόνησης νέου *Οργανισμού Εσωτερικής Οργάνωσης και Λειτουργίας*. Αναμένεται αναδιανομή υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Κεντρικής Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, με ανάλογη μεταφορά και του στελεχιακού δυναμικού. Ο νέος Οργανισμός της Περιφέρειας είναι ιδιαίτερα σύνθετη διοικητική και πολιτική διαδικασία, δεδομένου ότι πρέπει να συμπεριλάβει αφενός το νέο σχεδιασμό της δομής του κράτους – αυτοδιοίκησης και αφετέρου τα συμπεράσματα της «*Επιστημονικής και οργανωτικής υποστήριξης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στην Ανοιχτή Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση*», όπως αυτά αναμένονται να προκύψουν εντός του τρέχοντος έτους⁵¹.

Στο πλαίσιο *τροποποίησης του Οργανισμού*, κρίνεται απαραίτητο να επιλυθούν

⁵¹ Δεδομένων των δύο παραπάνω διαδικασιών, δε θα γίνει περαιτέρω ανάλυση στο τρέχον στρατηγικό σχέδιο.

ζητήματα όπως ο σχεδιασμός των αναγκών θέσεων εργασίας, η σαφής περιγραφή των αρμοδιοτήτων/καθηκόντων και προσόντων για κάθε θέση εργασίας, και ιδίως για τις θέσεις ευθύνης, ως οδηγός για τη βέλτιστη αξιοποίηση και ορθολογική κατανομή του ανθρώπινου δυναμικού. Ο ανασχεδιασμός της οργανωτικής δομής και η αναδιάρθρωση των μονάδων θα πρέπει να γίνει προς την κατεύθυνση οργανωτικής ευελιξίας και με γνώμονα τις πραγματικές ανάγκες και την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη, διασφαλίζοντας:

- ✚ την **σαφή οριοθέτηση** και την **αποφυγή της επικάλυψης των αρμοδιοτήτων** των υπηρεσιών με σκοπό τον περιορισμό των δυσλειτουργιών, της σύγχυσης και της αναποτελεσματικότητας.
- ✚ την **αποφυγή του κατακερματισμού των λειτουργιών** και της **διάχυσης της ευθύνης**, της πολυδιάσπασης των υπηρεσιών σε πολλές μικρού μεγέθους ενότητες και της διασποράς ομοειδών αντικειμένων σε διαφορετικές μονάδες.
- ✚ τη δυνατότητα **συντονισμού** και παρακολούθησης των αποκεντρωμένων αρμοδιοτήτων και υπηρεσιών.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ – ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

12. Υποστήριξη της λειτουργίας των Υπηρεσιών

Αναδείχτηκε σειρά λειτουργικών δυσλειτουργιών, όπως η ανάγκη μίας περισσότερο ευέλικτης ενιαίας διαδικασίας προμηθειών, πληρέστερης μηχανοργάνωσης, υποστήριξης του ελεγκτικού έργου των υπηρεσιών μέσω της διάθεσης αυτοκινήτων και οδηγών αλλά και υποστήριξης των υπηρεσιών σε θέματα προγραμματισμού και χρηματοδοτήσεων.

Το πρωταρχικό, ωστόσο, πρόβλημα που αναδείχτηκε είναι η έλλειψη νομικής υποστήριξης, σε μόνιμη βάση. Η νομική υποστήριξη της Περιφέρειας και η απαραίτητη νομική καθοδήγηση των οργάνων και υπηρεσιών αυτής με γνωμοδοτήσεις και συμβουλές πρέπει να παρέχεται από μία καλά οργανωμένη και επαρκώς στελεχωμένη οργανική μονάδα, όπως η Νομική Υπηρεσία που ήδη προβλέπεται στον Οργανισμό της ΠΔΜ (άρθρο 29 ΠΔ 146/2010). Απαραίτητη κρίνεται η προβλεπόμενη λειτουργία Γραφείου της Νομικής Υπηρεσίας σε κάθε ΠΕ.

13. Εσωτερική συνεργασία (με άλλες Υπηρεσίες της Περιφέρειας)

Τα οργανωτικά προβλήματα εντείνονται από την αδυναμία συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών και απόψεων μεταξύ των υπηρεσιών, καθώς και από την διαφορετική «κουλτούρα» που συνεχίζει να υφίσταται στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των Περιφερειακών Ενοτήτων (πρώην Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων). Το πρόβλημα της έλλειψης εσωτερικής συνεργασίας συνδέεται άμεσα με την ανεπαρκή αξιοποίηση των ΤΠΕ, ενώ δυσχεραίνεται από τη μη σαφή καταγραφή και συχνή

αλληλοεπικάλυψη και σύγχυση των αρμοδιοτήτων μεταξύ συναρμόδιων υπηρεσιών, που συχνά οδηγούν σε διάχυση της ευθύνης.

Η συνεργασία και η απρόσκοπτη διάχυση πληροφοριών μεταξύ όλων των οργανικών μονάδων της Περιφέρειας είναι προϋπόθεση για το *συντονισμό των δράσεων*, την ενημέρωση λόγω συνεχούς αναπροσαρμογής της νομοθεσίας, τη βελτίωση του συνολικού παραγόμενου έργου και, τελικώς, την επίτευξη των στρατηγικών της στόχων. Η απαραίτητη συνεργασία θα πρέπει να αποτυπώνεται στον Οργανισμό Εσωτερικής Οργάνωσης και Λειτουργίας, όπως και η *ανάγκη συγκρότησης διατμηματικών ομάδων εργασίας* για την αποτελεσματικότερη υλοποίηση ειδικών έργων-δράσεων, σε μόνιμη βάση, προς πολυδιάστατη αντιμετώπιση συγκεκριμένων θεμάτων.

Κρίσιμη παράμετρος των ανωτέρω είναι η ύπαρξη χάσματος και η έλλειψη διαύλου επικοινωνιακής επικοινωνίας μεταξύ διοίκησης και εργαζομένων. Απαιτείται η υιοθέτηση ενός *εσωτερικού συστήματος διοίκησης του ανθρώπινου δυναμικού*, το οποίο σήμερα εξαντλείται στις κείμενες νομοθετικές διατάξεις και ρυθμίσεις. Είναι αναγκαία η στροφή από την στατική «διαχειριστική» αντίληψη του γραφειοκρατικού μοντέλου «Διοίκησης Προσωπικού» στην επιχειρηματική αντίληψη και φιλοσοφία της «*Διοίκησης Ανθρώπινων Πόρων*» που βασίζεται στην αναγνώριση της στρατηγικής σημασίας του ανθρώπινου παράγοντα, στην κατανόηση των αναγκών και της συμπεριφοράς του, στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων του και στην παροχή ευκαιριών για ανάπτυξη, συμμετοχή και αμφίδρομη επικοινωνία.

14. Εξωτερικές συνεργασίες (με τις υπηρεσίες εκτός Περιφέρειας)

Τα προβλήματα επικοινωνίας και συνεργασίας δεν εντοπίζονται μόνο στο εσωτερικό περιβάλλον, αλλά επεκτείνονται σε όλα τα επίπεδα των εξωτερικών συνεργασιών. Καταγράφονται *δυσκολίες επικοινωνίας με τα συναρμόδια Υπουργεία*, προβλήματα λόγω *επικάλυψης αρμοδιοτήτων με τους Δήμους*, καθώς και η *ανάγκη προτυποποίησης και «ηλεκτρονικοποίησης» διαδικασιών*, προς βελτίωση της σχέσης με τον πολίτη.

Θα έπρεπε να λειτουργεί ένα δίκτυο συνεργασίας – ανταλλαγής πληροφοριών με τις Κεντρικές Υπηρεσίες, αλλά και διαπεριφερειακής - διαβαθμικής συνεργασίας, με άλλες Περιφέρειες και Δήμους, προς επίτευξη συνεργειών και κοινή αντιμετώπιση προβληματικών ζητημάτων. Ειδικότερα, η δικτύωση με τον πρώτο βαθμό αυτοδιοίκησης επί συγκεκριμένων θεμάτων, όπως ο αναπτυξιακός προγραμματισμός, αλλά και στο πλαίσιο άλλων αρμοδιοτήτων που συμβαδίζουν και πολλές φορές επικαλύπτονται από αυτές της Περιφέρειας, θα συνέβαλε στην επίτευξη του μέγιστου δυνατού συντονισμού και πολλαπλασιαστικών αναπτυξιακών αποτελεσμάτων για την περιοχή.

15. Προγραμματισμός, παρακολούθηση και αξιολόγηση του έργου των Υπηρεσιών

Δεν υφίσταται θεσμοθετημένο σύστημα παρακολούθησης, αξιολόγησης, ανατροφοδότησης και βελτίωσης της απόδοσης. Η όποια προσπάθεια κατά τα προηγούμενα έτη δεν έτυχε ουσιαστικής εφαρμογής, με αποτέλεσμα να μην έχουν καθοριστεί ποσοτικοποιημένοι στόχοι απόδοσης, ως βάση της διοικητικής λειτουργίας.

Το Σύστημα Διοικητικών Αναφορών περιορίζεται στην υποχρέωση σύνταξης και υποβολής οικονομικών στοιχείων και αναφορών προόδου έργων και η διοικητική λειτουργία συνεχίζει να στηρίζεται στην εμπειρική διεκπεραίωση των επιμέρους αντικειμένων ή στην υποχρεωτική παρακολούθηση της υλοποίησης έργων. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να υπάρξει αντικειμενική αξιολόγηση της απόδοσης και σύνδεσή της με το σύστημα αμοιβών και παροχών.

Η επί δεκαετίας συστηματική προσπάθεια εισαγωγής και ανάπτυξης *Συστήματος Στρατηγικής Διοίκησης* και *Διοίκησης μέσω Στόχων* στο σύνολο της ελληνικής δημόσιας διοίκησης (έκδοση σειράς εγκυκλίων περί στοχοθεσίας και μέτρησης αποτελεσματικότητας - αποδοτικότητας, συνεχής επιμόρφωση υπαλλήλων μέσω σχετικών επιμορφωτικών προγραμμάτων του ΕΚΔΔΑ), αν και με μικρή ή αποσπασματική στις περισσότερες περιπτώσεις ανταπόκριση, έχει οδηγήσει στην ωρίμανση της συναντίληψης των στελεχών ως προς την *αναγκαιότητα εφαρμογής ενός Συστήματος Μέτρησης Απόδοσης* που θα διασφαλίζει την αποτελεσματική δράση των υπηρεσιών και την αντικειμενική αξιολόγησή της. Πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί ότι, με τις διατάξεις του Ν.3852/2010 (άρθ. 268 παρ.15), εξαιρέθηκαν οι Περιφέρειες από την εφαρμογή του Συστήματος Διοίκησης με Στόχους (Ν. 3230/2004).

Παρά τα προβλήματα στη διοικητική λειτουργία, λόγω μη επάνδρωσης επιτελικών θέσεων αλλά και μη σαφούς οριοθέτησης των αρμοδιοτήτων, καταγράφηκε η αποσπασματική και μεμονωμένη αντιμετώπιση της λειτουργίας του προγραμματισμού των δράσεων των υπηρεσιών και η *ανάγκη ύπαρξης ενός ενιαίου μη γραφειοκρατικού τρόπου αξιολόγησης της απόδοσης*.

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

16.Αποτελεσματικότητα παρεχόμενων υπηρεσιών

Η διεκπεραίωση των διαδικασιών ολοκληρώνεται πολλές φορές με καθυστέρηση, κυρίως λόγω της υποστελέχωσης των υπηρεσιών, της έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού, της ανεπαρκούς μηχανοργάνωσης, του πολύπλοκου και συνεχώς μεταβαλλόμενου νομοθετικού πλαισίου και της σύγχυσης των αρμοδιοτήτων.

Για να επιτελέσει κάθε υπηρεσία το έργο της, θα πρέπει να έχει στη διάθεσή της τα απαραίτητα μέσα, όπως συστήματα και πρωτίστως προσωπικό και μάλιστα εξειδικευμένο.

17. Μέτρα βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας

Ο βαθμός αποτελεσματικότητας⁵² (ωφέλειες) και αποδοτικότητας⁵³ (κόστος/εκροές) των υπηρεσιών μπορεί να βελτιωθεί κυρίως με τα εξής μέτρα, σύμφωνα με την ιεράρχησή τους από τα στελέχη:

1. Απλούστευση διαδικασιών
2. Καλύτερη επικοινωνία, συνεργασία με την κεντρική διοίκηση και με λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς
3. Εκπαίδευση του προσωπικού
4. Δικτύωση και χρήση νέων τεχνολογιών πληροφορικής
5. Πολιτική αξιολόγησης και επιβράβευσης του προσωπικού για τη συμβολή του στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών
6. Καθιέρωση συστήματος διοίκησης με στόχους, μέτρηση της αποδοτικότητας και αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών με τη χρήση δεικτών επίδοσης

Πλέον των ανωτέρω μέτρων, επισημάνθηκε η σημασία της κατάλληλης στελέχωσης, ιδίως των επιτελικών θέσεων ευθύνης, και η ανάγκη ορθολογικής αξιολόγησης των προϊσταμένων, οι οποίοι, έχοντας την πιο ολοκληρωμένη εικόνα του οράματος και των προτεραιοτήτων του οργανισμού, επηρεάζουν την οργανωσιακή κουλτούρα και τη συνολική παρακίνηση περισσότερο από οποιαδήποτε πολιτική της Διοίκησης.

Γενικότερα, στον τομέα της δημόσιας διοίκησης, επισημαίνεται ότι η σημαντική αλλαγή του διοικητικού χάρτη της χώρας δε συνοδεύτηκε από ένα σαφές και σύγχρονο κανονιστικό πλαίσιο. Παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει, παραμένει ζητούμενο η δημιουργία μιας δημόσιας διοίκησης χωρίς γραφειοκρατικά εμπόδια, που θα προωθεί και θα συμβάλλει στην ανάπτυξη της ανταγωνιστικής επιχειρηματικότητας με δράσεις μεγαλύτερης αποκέντρωσης των αρμοδιοτήτων, απλοποίησης των διαδικασιών, ανάπτυξης περιφερειακού συστήματος παρακολούθησης και στατιστικής επεξεργασίας των αναπτυξιακών παρεμβάσεων, ορθολογικής διαχείρισης και αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας, βελτίωσης των δεξιοτήτων των εργαζομένων, σχεδιασμού και εφαρμογής συστημάτων ποιότητας με βάση τις αρχές διοίκησης ολικής ποιότητας, για την παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου και ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στην καθημερινή λειτουργία⁵⁴.

⁵² Αποτελεσματικότητα είναι ο βαθμός στον οποίο η εκροή συμβάλλει στην επίτευξη των τελικών στόχων.

⁵³ Αποδοτικότητα είναι η σχέση μεταξύ της εκροής μιας δραστηριότητας ή ενός οργανισμού με τις συσχετιζόμενες εισροές.

⁵⁴ ΕΑΠ ΠΔΜ 2012-2016

Συγκεκριμένα, τα κύρια δομικά ελλείμματα που χαρακτηρίζουν την ελληνική δημόσια διοίκηση στο σύνολό της, όπως αναδείχτηκαν με δραματικό τρόπο από την εν εξελίξει κρίση είναι⁵⁵:

- i) Η Αδυναμία σχεδιασμού και εφαρμογής δημόσιων πολιτικών** και η συνακόλουθη έλλειψη συνεκτικών στρατηγικών, που οδηγεί σε αποσπασματικές παρεμβάσεις, επικαλύψεις και αλληλοαναιρούμενες ενέργειες, διατηρώντας ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από έντονο κατακερματισμό και διασπορά σε όλες τις παραμέτρους (αρμοδιότητες, δομές, υποδομές, ανθρώπινο δυναμικό, κ.ο.κ.).
- ii) Η Έλλειψη συντονισμού** για την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και η απουσία δικτύων στη δημόσια διοίκηση.
- iii) Η Ανεπαρκής αξιοποίηση και ανορθολογική κατανομή του ανθρώπινου δυναμικού**, τόσο ως προς τον αριθμό των υπαλλήλων όσο και ως προς τις δεξιότητές τους, που οδηγεί στο φαινόμενο της ανισοβαρούς επάνδρωσης δημόσιων υπηρεσιών και στην απώλεια πολύτιμων ανθρώπινων πόρων.
- iv) Το Προβληματικό ρυθμιστικό πλαίσιο** (πολυνομία, κακονομία και πολυπλοκότητα των κανονιστικών κειμένων και ρυθμίσεων), που δημιουργεί προβλήματα κατανόησης, συμμόρφωσης και ασφάλειας δικαίου τόσο στις επιχειρήσεις και τους πολίτες, όσο και στην ίδια τη δημόσια διοίκηση.
- v) Η Υστέρηση σε ζητήματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης**, παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών στους πολίτες και οι ζωτικές ελλείψεις στη συλλογή, επεξεργασία και διαχείριση δεδομένων.
- vi) Η Απουσία σύγχρονων μεθόδων, τεχνικών και εργαλείων διοίκησης** και η ελλιπής και ακατάλληλη συλλογή και ταξινόμηση των δεδομένων, που δυσκολεύει περαιτέρω την ανάπτυξη πολιτικών βάσει τεκμηρίωσης, περιορίζει τη δυνατότητα εντοπισμού και επίλυσης προβλημάτων και αντανakλά τόσο την ένδεια δεδομένων που τηρούνται από τη διοίκηση όσο και την κουλτούρα του νομικισμού.

Η ύπαρξη των ανωτέρω προβλημάτων επιβεβαιώθηκε και στην περίπτωση της ΠΔΜ, η οποία καλείται, όπως και το σύνολο της δημόσιας διοίκησης, να ανταπεξέλθει σε ολοένα και αυξανόμενες προκλήσεις, τόσο σε όρους αποτελεσματικότητας όσο και σε όρους αποδοτικότητας, αξιοποιώντας στο έπακρο διαρκώς μειούμενους οικονομικούς -και όχι μόνον- πόρους (*“to do more with less”*), στο επίκεντρο μάλιστα ενός ιδιαίτερα ρευστού και αβέβαιου περιβάλλοντος⁵⁶.

Τα παραπάνω ζητήματα αναμένεται να αντιμετωπιστούν, σε μεγάλο βαθμό, μέσω της

⁵⁵ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, *ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 2014 – 2016*, σελ. 3-4.

⁵⁶ ΥΔΜΗΔ, *ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 2014 – 2016*, σελ. 6.

πρόσφατης σύναψης Προγραμματικής Σύμβασης για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση «Επιστημονική και οργανωτική υποστήριξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στην Ανοιχτή Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση»⁵⁷.

Μεταξύ άλλων προβλέπεται να υλοποιηθεί:

- Η καταγραφή των υπαρχόντων πληροφοριακών/επικοινωνιακών συστημάτων, του υλικού, του λογισμικού, των δικτύων, των εν γένει υποδομών, των δεξιοτήτων ΤΠΕ του ανθρώπινου δυναμικού της ΠΔΜ, καθώς επίσης και το πλαίσιο βέλτιστης αξιοποίησής τους για την κατάρτιση και εφαρμογή του στρατηγικού και επιχειρησιακού σχεδιασμού.
- Εκπόνηση Επιχειρησιακού Σχεδίου εφαρμογής του Στρατηγικού Σχεδιασμού για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση.
- Διαμόρφωση των απαιτούμενων κανονιστικών πράξεων/αποφάσεων για επιλεγμένες δράσεις της Περιφέρειας, που απαιτούνται για την υλοποίηση του Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδίου.
- Συσχέτιση των στρατηγικών αξόνων με συγκεκριμένες παρεμβάσεις για την ΠΔΜ που λαμβάνουν υπόψη:
 - ✓ την «Ψηφιακή Agenda 2020» και την προσαρμογή της ως προς τους δεκατρείς (13) βασικούς στόχους επίδοσης και τους επιμέρους στόχους όπως αυτοί προτείνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή
 - ✓ τα προγραμματικά κείμενα των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων για το ΣΕΣ που σχετίζονται με την «Ψηφιακή Ελλάδα 2021» και την «Μεταρρύθμιση του Δημοσίου Τομέα»
- Σχέδιο διαλειτουργικότητας υφιστάμενων συστημάτων για την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη/επιχειρήσεων και την απλούστευση διαδικασιών.
- Τεχνικές προδιαγραφές τριών (3) εφαρμογών για εσωτερική και δημόσια χρήση που βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα εσωτερικών και δημόσιων Υπηρεσιών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.
- Δημιουργία και λειτουργία πρότυπης ηλεκτρονικής υπηρεσίας οργάνωσης και διαχείρισης εισερχόμενης ροής πληροφορίας από πολίτες/επιχειρήσεις στα πλαίσια της διαλειτουργικότητας.

⁵⁷ Προγραμματική Σύμβαση με την με αριθμό απόφαση 315/2014 του Περιφερειακού Συμβουλίου της Δυτικής Μακεδονίας μεταξύ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών (ΕΠΙΣΕΥ) και της Αναπτυξιακής Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. – ΑΝΚΟ.

- Πλατφόρμα σχεδιασμού δράσεων πληθοπορισμού για τη συλλογή προτάσεων, ιδεών, λύσεων που υποβάλλονται από φορείς και ενεργούς πολίτες για τις Υπηρεσίες Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.
- Εφαρμογή δημόσιας διαβούλευσης & Τεχνικές προδιαγραφές εφαρμογών ανοιχτής διακυβέρνησης για πολίτες/επιχειρήσεις.
- Αποτύπωση Τεχνικών Δελτίων έτοιμων προς υποβολή για το ΣΕΣ των προηγούμενων Παραδοτέων σε μορφή ολοκληρωμένων και βιώσιμων πληροφορικών συστημάτων, σύμφωνα με τις λειτουργικές απαιτήσεις των αρμοδίων υπηρεσιών της Περιφέρειας.

Συνοπτικά, η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης της εσωτερικής οργάνωσης και λειτουργίας των Υπηρεσιών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας απεικονίζεται στον ακόλουθο **Πίνακα 48**.

Πίνακας 48. Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης της οργάνωσης και λειτουργίας των Υπηρεσιών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Θεματική ενότητα	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ	Προβλήματα/Ανάγκες/Περιορισμοί	Δυνατότητες/Ευκαιρίες
	1. <u>Καταλληλότητα - Επάρκεια:</u> ✓ Μη σαφής διατύπωση των αρμοδιοτήτων (Ν. 3852/2010, ΠΔ 146/2010) ✓ Μη επαρκής συσχέτιση των αρμοδιοτήτων με τις θέσεις εργασίας ✓ Υποστελέχωση των Υπηρεσιών, σε σχέση και με τον περιορισμό των προσλήψεων ✓ Αναντιστοιχία απαιτούμενων ειδικοτήτων – υφιστάμενου προσωπικού (έλλειψη συγκεκριμένων ειδικοτήτων προσωπικού)	✓ Ανάλυση των θέσεων εργασίας, προκειμένου να αποσαφηνιστούν οι απαιτούμενες γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες για κάθε θέση ✓ Σύνταξη περιγραφών θέσεων εργασίας (περιεχόμενο κάθε θέσης - δραστηριότητες και καθήκοντα) και προδιαγραφών των θέσεων (είδος εργαζομένου που απαιτεί κάθε εργασία) ✓ Δυνατότητα εκμετάλλευσης των ευκαιριών κινητικότητας προσωπικού
	2. <u>Αξιοποίηση Ανθρώπινου Δυναμικού:</u> ✓ Μη ορθολογική και ισόρροπη κατανομή του προσωπικού με βάση τα προσόντα, τις γνώσεις και τις δεξιότητες, ειδικότερα σε θέσεις ευθύνης. ✓ Μη επαρκής αξιοποίηση των προσόντων του ανθρώπινου δυναμικού, δεδομένης της ύπαρξης ικανού και εξειδικευμένου προσωπικού	✓ Λειτουργία οργανωτικής μονάδας Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού με αρμοδιότητα εφαρμογής όλων των δραστηριοτήτων ανάπτυξης και αξιοποίησης των στελεχών του φορέα (Προγραμματισμός προσλήψεων-Πρόβλεψη & Σχεδιασμός θέσεων εργασίας, Εκπαίδευση & Ανάπτυξη εργαζομένων, Διαχείριση & αξιολόγηση απόδοσης, σύνδεση με αμοιβές) ✓ Συγκρότηση ομάδων εργασίας (διατμηματικών, διεπιστημονικών κ.λπ.)

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ	✓ Συντήρηση ή/και αύξηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών εις βάρος της αξιοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων του προσωπικού ✓ Έλλειψη κινήτρων ικανοποίησης των εργαζομένων στο δημόσιο τομέα (π.χ. νέο μισθολόγιο, καθυστέρηση εφαρμογής συστήματος επιλογής προϊσταμένων οργανικών μονάδων)	για την υλοποίηση επιμέρους δράσεων της Περιφέρειας, ως ευέλικτοι οριζόντιοι μηχανισμοί συντονισμού και συνεργασίας που εκτείνονται πέρα από τα τυπικά ιεραρχικά όρια
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	3. Πολιτική επιμόρφωσης: ✓ Μη επαρκή επιμορφωτικά προγράμματα (μικρής διάρκειας και συχνότητας διεξαγωγής, ειδικά στη Δυτική Μακεδονία, περιορισμένης, γενικόλογης και επαναλαμβανόμενης θεματολογίας, περιορισμένης εστίασης στα ανώτερα στελέχη) ✓ Έλλειψη ολοκληρωμένου προγραμματισμού κατάρτισης και επιμόρφωσης στελεχών ✓ Αναντιστοιχία απαιτούμενων – υφιστάμενων δεξιοτήτων (ανάγκη διαρκούς εξειδικευμένης επιμόρφωσης σε θέματα των επιμέρους αρμοδιοτήτων) ✓ Ανάγκη εκπαίδευσης σε μία κοινή φιλοσοφία εξυπηρέτησης του πολίτη της ΠΔΜ	✓ Αξιοποίηση της δυναμικής του ΙΝΕΠ/ΕΚΔΔΑ ✓ Λειτουργία οργανωμένου συστήματος ανίχνευσης εκπαιδευτικών αναγκών και εντοπισμού των κενών στις δεξιότητες-ικανότητες του προσωπικού ✓ Σχεδιασμός και διεξαγωγή εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που ανταποκρίνονται στις αρμοδιότητες και στους στόχους του οργανισμού, αλλά και στους ατομικούς στόχους προσωπικής ανάπτυξης των υπαλλήλων
	4. Εκπαιδευτικές ανάγκες: ✓ Ανάγκη εξειδίκευσης των θεμάτων εκπαίδευσης σε επίπεδο Περιφέρειας. ✓ Ανάγκη ενιαίας αντιμετώπισης των θεμάτων σε επίπεδο Περιφέρειας (ανάγκη ενιαίων δράσεων εκπαίδευσης ανά τομέα αρμοδιοτήτων). ✓ Υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων γύρω από (3) βασικούς άξονες: ✚ Θέματα αρμοδιοτήτων των επιμέρους Δ/νσεων (κυρίως επί του νομοθετικού πλαισίου) ✚ Θέματα γενικότερης λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης (με έμφαση στην Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση και τη χρήση ΤΠΕ) ✚ Θέματα προγραμματισμού και υλοποίησης ευρωπαϊκών και	✓ Αναγωγή της συνεχιζόμενης κατάρτισης σε υποχρεωτική παράμετρο της εργασίας των υπαλλήλων. ✓ Ενίσχυση των πολλαπλών δεξιοτήτων, της ευελιξίας και της δυναμικής των στελεχών, μέσω επιμόρφωσης του συνόλου σε θέματα στρατηγικής και επιχειρησιακής οργάνωσης, ανάδειξης του αναπτυξιακού ρόλου των ΟΤΑ, καθώς και αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού και των χρηματοδοτικών και ψηφιακών εργαλείων, υπό την παραδοχή ότι όλοι μπορούν, ο καθένας από τη δική του θέση, να συνεισφέρουν στην αναπτυξιακή πορεία της Περιφέρειας (ανθρωποκεντρική διοίκηση-συμμετοχικό μοντέλο). ✓ Επιμόρφωση σε θέματα σχετικά με την Ποιότητα και τα Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας, καθώς και με θέματα Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

	εθνικών προγραμμάτων	στους ΟΤΑ , προκειμένου να βελτιωθεί η παραγωγικότητα και η ποιότητα των παραγόμενων υπηρεσιών
ΥΠΟΔΟΜΕΣ & ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	5. <u>Κτιριακές εγκαταστάσεις:</u> ✓ Έλλειψη αποθηκευτικών χώρων - χώρων αρχειοθέτησης. ✓ Ελλιπής θέρμανση - ψύξη	✓ Ψηφιοποίηση του αρχείου, προκειμένου να αντιμετωπιστεί ουσιαστικά το πρόβλημα μη επάρκειας των χώρων αρχειοθέτησης ✓ Δυνατότητα βέλτιστης αξιοποίησης του συνόλου των κτιριακών εγκαταστάσεων της ΠΔΜ
	6. <u>Ανάγκες σε Η/Μ εξοπλισμό:</u> ✓ Ελλείψεις σε υπηρεσιακά αυτοκίνητα και οδηγούς ✓ Πρόβλημα διάθεσης αυτοκινήτων για τη μεταφορά υπαλλήλων που ασκούν ελεγκτικό έργο, πολλές φορές σε δύσβατα μέρη (επιβλέψεις, μελέτες, αυτοψίες). ✓ Σημειακές ελλείψεις σε υλικοτεχνικό εξοπλισμό (όπως ηχόμετρα, κρουσίμετρα, ταχύμετρα, GPS, σταθμήμετρα)	
	7. <u>Συντήρηση υποδομών και εξοπλισμού:</u> ✓ Προβλήματα στη συντήρηση των υποδομών (τα γραφεία δεν έχουν βαφτεί εδώ και τουλάχιστον μία 10ετία, υδραυλικά προβλήματα, συντήρηση κουφωμάτων, μη επαρκής καθαριότητα) ✓ Προβλήματα στη συντήρηση των αυτοκινήτων ✓ Ανάγκη απομάκρυνσης του άχρηστου εξοπλισμού γραφείου που στοιβάζεται ακόμη και σε διαδρόμους ✓ Παλαιότητα και απαξίωση του εξοπλισμού ✓ Έλλειψη ενός τρόπου διαχρονικής συντήρησης του εξοπλισμού ✓ Έλλειψη αντίστοιχου προσωπικού, ακόμη και για τη φύλαξη των χώρων ✓ Έλλειψη συστήματος ενεργητικής και προληπτικής πυρασφάλειας	✓ Εξεύρεση τρόπου διαχρονικής αντιμετώπισης των προβλημάτων που σχετίζονται με τη συντήρηση των κτιρίων και του υλικοτεχνικού εξοπλισμού ✓ Αντιμετώπιση των δύσκαπτων διαδικασιών ανάθεσης των απαραίτητων εργασιών σε εξωτερικούς συνεργάτες
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	8. <u>Λειτουργία υφιστάμενων συστημάτων πληροφορικής:</u> ✓ Υπολειτουργία Η/Υ, λόγω παλαιότητας και απαξίωσης των χαρακτηριστικών τους ✓ Ανεπαρκή δίκτυα ✓ Συχνή διακοπή λειτουργίας	✓ Εκσυγχρονισμός των συστημάτων πληροφορικής, ενόψει ιδίως της προώθησης των διαδικασιών ανοιχτής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην οποία έχει επενδύσει η Περιφέρεια

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	εφαρμογών ΟΠΣΝΑ ✓ Ασύμφορη λειτουργία συσκευών λόγω υψηλής αξίας αναλωσίμων	
	9. <u>Ανάγκες σε εξοπλισμό πληροφορικής και εξοπλισμό γραφείου:</u> ✓ Ανάγκη προμήθειας διαφόρων προγραμμάτων (GIS, προγράμματα επεξεργασίας φωτογραφιών, σχεδιαστικά προγράμματα, προγράμματα μηχανικών) ✓ Σημειακές ελλείψεις σε εξοπλισμό ΤΠΕ (εκτυπωτές και scanner υψηλών προδιαγραφών, plotter, φωτοτυπικά, φαξ, οθόνες, UPS, συσκευές backup, ηλεκτρονική ζυγαριά μεγάλων οχημάτων, τηλεφωνικές συσκευές και άρση φραγής υπεραστικών κλήσεων για επικοινωνία με τα Υπουργεία)	
	10. <u>Χρήση & Αξιοποίηση των ΤΠΕ:</u> ✓ Αδυναμία αξιοποίησης των ΤΠΕ από το σύνολο του προσωπικού ✓ Ελλιπής εκπαίδευση του προσωπικού σε θέματα τεχνολογίας και ανεπαρκής μέριμνα για συνεχή καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων ✓ Υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που σχετίζονται με τη χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ (ενδεικτικά, ανάρτηση διαδικασιών στο wiki, χρήση ειδικών λογισμικών (ARCGIS, AUTOCAD), δημιουργία βάσεων δεδομένων, λήψη αποφάσεων με τη χρήση δεδομένων, λειτουργία ΟΠΣΝΑ, εφαρμογή ηλεκτρονικών δημοπρασιών και ηλεκτρονικών πληρωμών επιχορηγήσεων δημοσίου) ✓ Περιορισμένη χρήση του cloud για το σύνολο των υπηρεσιών της Περιφέρειας ✓ Έλλειψη πολιτοκεντρικής και δεδομοκεντρικής κουλτούρας στην οργάνωση και λειτουργία της Περιφέρειας ✓ Έλλειψη ενιαίας γλώσσας για τις αρμοδιότητες και τις διαδικασίες ✓ Έλλειψη λειτουργικών ηλεκτρονικών υπηρεσιών,	✓ Υποστήριξη των λειτουργιών από συστήματα ΤΠΕ διασυνδεδεμένα μεταξύ τους, προκειμένου να επιτευχθεί, από διοικητικής άποψης, ο βέλτιστος βαθμός συντονισμού, ευελιξίας και απρόσκοπτης ανταλλαγής πληροφοριών (π.χ. ηλεκτρονική υποβολή αιτημάτων και διεκπεραίωση των υποθέσεων του πολίτη, ηλεκτρονική παρακολούθηση του εξοπλισμού, ψηφιακή αρχειοθέτηση, ψηφιοποίηση χαρτών, μελετών, παρακολούθηση πορείας έργων και Επιχειρησιακού Προγράμματος) ✓ Αξιοποίηση υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων και εφαρμογών που έχουν αναπτυχθεί εσωτερικά για τις επιμέρους ανάγκες των υπηρεσιών ✓ Λειτουργία συστήματος οργανωμένης και στοχευμένης επιμόρφωσης των στελεχών, προκειμένου να είναι σε θέση να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες των ΤΠΕ και να εκμεταλλευτούν τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την υλοποίηση της προγραμματικής σύμβασης για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση ✓ Εφαρμογή του σχετικού νομοθετικού πλαισίου περί ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (Ν.3979/2011) ✓ Εφαρμογή της ηλεκτρονικής υπογραφής

	δημοσίων συνόλων δεδομένων/πληροφοριών	
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	11. Οργανωτική δομή Υπηρεσιών: ✓ Επικαλύψεις αρμοδιοτήτων μεταξύ οργανικών μονάδων της έδρας, των ΠΕ αλλά και άλλων φορέων ✓ Ανάγκη αποσαφήνισης των αρμοδιοτήτων των υπηρεσιών ✓ Έλλειψη αντικειμένου σε κάποιες από τις συσταθείσες υπηρεσίες ✓ Ανάγκη μείωσης του αριθμού και ενίσχυσης των αρμοδιοτήτων των Τμημάτων ✓ Ανάγκη αποσαφήνισης του επιτελικού ρόλου των Δ/νσεων της έδρας και των Γενικών Δ/νσεων	✓ Τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Οργάνωσης και Λειτουργίας, προς την κατεύθυνση οργανωτικής ευελιξίας, αποσαφήνισης των αρμοδιοτήτων και αποφυγής της πολυδιάσπασης των αντικειμένων, αξιοποιώντας τα παραδοτέα του έργου για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση ✓ Ανασχεδιασμός της οργανωτικής δομής και αναδιάρθρωση των μονάδων με γνώμονα τις πραγματικές ανάγκες και την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη και τη διασφάλιση: ✚ σαφούς οριοθέτησης και αποφυγής της επικάλυψης αρμοδιοτήτων των υπηρεσιών με σκοπό τον περιορισμό των δυσλειτουργιών, της σύγχυσης και της αναποτελεσματικότητας ✚ αποφυγής του κατακερματισμού των λειτουργιών και της διάχυσης της ευθύνης, της πολυδιάσπασης των υπηρεσιών σε πολλές μικρού μεγέθους ενότητες και της διασποράς ομοειδών αντικειμένων σε διαφορετικές μονάδες. ✚ δυνατότητας συντονισμού και παρακολούθησης των αποκεντρωμένων αρμοδιοτήτων και υπηρεσιών ✓ Σαφής περιγραφή των θέσεων εργασίας και των απαιτούμενων προσόντων για τις θέσεις ευθύνης, ως οδηγός για τη βέλτιστη αξιοποίηση και ορθολογική κατανομή του ανθρώπινου δυναμικού ✓ Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και παροχή εξουσιοδότησης υπογραφής σε όργανα διοίκησης και επιμέρους οργανικές μονάδες, για την εξασφάλιση της εύρυθμης και αποδοτικής λειτουργίας των υπηρεσιών, μέσω απλούστευσης των διαδικασιών και σύντομης διεκπεραίωσης των υπηρεσιακών θεμάτων

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	12. Υποστήριξη της λειτουργίας των Υπηρεσιών: ✓ Ανάγκη νομικής υποστήριξης, σε μόνιμη βάση ✓ Ανάγκη μίας περισσότερο ευέλικτης ενιαίας διαδικασίας προμηθειών ✓ Μη επαρκής μηχανοργάνωση ✓ Ανάγκη υποστήριξης του ελεγκτικού έργου των υπηρεσιών, μέσω της διάθεσης αυτοκινήτων και οδηγών ✓ Ανάγκη υποστήριξης σε θέματα προγραμματισμού και χρηματοδοτήσεων	✓ Οργάνωση, επαρκής στελέχωση και λειτουργία της Νομικής Υπηρεσίας που ήδη προβλέπεται στον Οργανισμό της ΠΔΜ (άρθρο 29 ΠΔ 146/2010), προς αντιμετώπιση του πρωταρχικού προβλήματος της έλλειψης νομικής υποστήριξης της Περιφέρειας και της απαραίτητης νομικής καθοδήγησης των οργάνων και υπηρεσιών αυτής με γνωμοδοτήσεις και συμβουλές ✓ Λειτουργία Γραφείου της Νομικής Υπηρεσίας σε κάθε ΠΕ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Οργανισμό
	13. Εσωτερική συνεργασία (με άλλες Υπηρεσίες της Περιφέρειας): ✓ Αδυναμία συντονισμού και επικοινωνίας μεταξύ των υπηρεσιών, γεγονός που δυσχεραίνεται από τη μη σαφή καταγραφή και συχνή αλληλοεπικάλυψη των αρμοδιοτήτων και την ανεπαρκή αξιοποίηση των ΤΠΕ ✓ Ανάγκη καλύτερης συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών και απόψεων μεταξύ των υπηρεσιών, προς βελτίωση του συνολικού παραγόμενου έργου αλλά και ενημέρωση λόγω της συνεχούς αναπροσαρμογής της νομοθεσίας ✓ Προβλήματα επικάλυψης και σύγχυσης αρμοδιοτήτων μεταξύ συναρμόδιων υπηρεσιών, που συχνά οδηγούν σε διάχυση της ευθύνης ✓ Χάσμα μεταξύ διοίκησης και εργαζομένων – έλλειψη διαύλου επικοινωνιακής επικοινωνίας	✓ Προώθηση της συνεργασίας και της απρόσκοπτης διάχυσης πληροφοριών μεταξύ όλων των οργανικών μονάδων της Περιφέρειας ως προϋπόθεση για το συντονισμό των δράσεων και την επίτευξη των στρατηγικών της στόχων ✓ Αποτύπωση της απαραίτητης συνεργασίας στον Οργανισμό Εσωτερικής Οργάνωσης και Λειτουργίας, όπως και της ανάγκης συγκρότησης διατμηματικών ομάδων εργασίας για την αποτελεσματικότερη υλοποίηση ειδικών έργων-δράσεων, σε μόνιμη βάση, μέσω πολυδιάστατης αντιμετώπισης συγκεκριμένων θεμάτων ✓ Στροφή από την στατική «διαχειριστική» αντίληψη του γραφειοκρατικού μοντέλου «Διοίκησης Προσωπικού» στην επιχειρηματική αντίληψη και φιλοσοφία της «Διοίκησης Ανθρώπινων Πόρων» που βασίζεται στην αναγνώριση της στρατηγικής σημασίας του ανθρώπινου παράγοντα, στην κατανόηση των αναγκών και της συμπεριφοράς του, στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων του και στην παροχή ευκαιριών για ανάπτυξη, συμμετοχή και αμφίδρομη επικοινωνία
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	14. Εξωτερικές συνεργασίες (με τις υπηρεσίες εκτός Περιφέρειας): ✓ Προβλήματα επικοινωνίας και συνεργασίας με τα συναρμόδια Υπουργεία ✓ Προβλήματα επικαλύψεων αρμοδιοτήτων με Δήμους ✓ Ανάγκη προτυποποίησης και «ηλεκτρονικοποίησης» διαδικασιών	✓ Λειτουργία ενός δικτύου συνεργασίας - ανταλλαγής πληροφοριών με τις Κεντρικές Υπηρεσίες, αλλά και διαπεριφερειακής - διαβαθμικής συνεργασίας, με άλλες Περιφέρειες και Δήμους, προς επίτευξη συνεργειών και κοινή αντιμετώπιση προβληματικών ζητημάτων ✓ Δικτύωση με τον πρώτο βαθμό Αυτοδιοίκησης επί συγκεκριμένων θεμάτων, όπως ο αναπτυξιακός

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ		προγραμματισμός, αλλά και επί άλλων θεμάτων, καθώς οι περισσότερες αρμοδιότητες συμβαδίζουν και πολλές φορές επικαλύπτονται, προς επίτευξη του μέγιστου δυνατού συντονισμού και πολλαπλασιαστικών αναπτυξιακών αποτελεσμάτων για την περιοχή ✓ Δημιουργία κοινής βάσης του Επιχειρησιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας και των Δήμων της εδαφικής της επικράτειας (κοινή διάθρωση σε επίπεδο Αξόνων Προτεραιότητας – Μέτρων και Στόχων, με διαφορετικές βέβαια Δράσεις), ώστε να καταστεί δυνατός ο αθροιστικός απολογισμός της επίτευξης των αναπτυξιακών στόχων της περιοχής
	15. Προγραμματισμός, παρακολούθηση και αξιολόγηση του έργου των Υπηρεσιών: ✓ Αποσπασματική και μεμονωμένη αντιμετώπιση της λειτουργίας του προγραμματισμού των δράσεων των υπηρεσιών ✓ Ανάγκη ύπαρξης ενός μη γραφειοκρατικού τρόπου αξιολόγησης της απόδοσης ✓ Προβλήματα στη διοικητική λειτουργία λόγω μη επάνδρωσης επιτελικών θέσεων, αλλά και μη σαφούς οριοθέτησης των αρμοδιοτήτων ✓ Οι διατάξεις του Ν.3852/2010 (άρθ. 268 παρ.15), με τις οποίες εξαιρέθηκαν οι Περιφέρειες από την εφαρμογή του Συστήματος Διοίκησης με Στόχους (Ν. 3230/2004)	✓ Ανάπτυξη και θεσμοθέτηση συστήματος παρακολούθησης, αξιολόγησης, ανατροφοδότησης και βελτίωσης της απόδοσης, μέσω καθορισμού ποσοτικοποιημένων στόχων απόδοσης, ως βάση της διοικητικής λειτουργίας
ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	16. Αποτελεσματικότητα παρεχόμενων υπηρεσιών: ✓ Διεκπεραίωση διαδικασιών πολλές φορές με καθυστέρηση, λόγω: ✚ υποστελέχωσης των υπηρεσιών ✚ έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού ✚ έλλειψη μηχανοργάνωσης ✚ πολύπλοκου και συνεχώς μεταβαλλόμενου νομοθετικού πλαισίου ✚ σύγχυσης αρμοδιοτήτων	

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	17. Μέτρα βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας: ✓ Περιορισμένη εισροή πόρων αναφορικά με τις λειτουργικές και επενδυτικές δαπάνες, λόγω της γενικότερης οικονομικής κρίσης ✓ Ανάγκη λήψης συγκεκριμένων μέτρων για τη βελτίωση του βαθμού αποτελεσματικότητας (ωφέλειες) και αποδοτικότητας (κόστος/εκροές) των υπηρεσιών, όπως ιεραρχήθηκαν από τα στελέχη: 1. Απλούστευση διαδικασιών 2. Καλύτερη επικοινωνία, συνεργασία με την κεντρική διοίκηση και με λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς 3. Εκπαίδευση του προσωπικού 4. Δικτύωση και χρήση νέων τεχνολογιών πληροφορικής 5. Πολιτική αξιολόγησης και επιβράβευσης του προσωπικού για τη συμβολή του στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών 6. Καθιέρωση συστήματος διοίκησης με στόχους, μέτρηση της αποδοτικότητας και αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών με τη χρήση δεικτών επίδοσης	✓ Δυνατότητες περαιτέρω βελτίωσης της αποδοτικότητας - αποτελεσματικότητας, μέσω: ✚ Ψηφιοποίησης εντύπων ✚ Διάχυσης της πληροφόρησης και ενημέρωσης του προσωπικού ✚ Βελτίωσης της συνεργασίας μεταξύ των τμημάτων ✚ Συγκρότησης ομάδων εργασίας/ποιότητας ✚ Ενεργοποίησης του ρόλου του εσωτερικού ελέγχου στον Οργανισμό ✚ Σύγκρισης της λειτουργίας («benchmarking») των Διευθύνσεων/Τμημάτων με αντίστοιχες άλλων Περιφερειών με σκοπό την εκμάθηση από «βέλτιστες πρακτικές» και τη μεταφορά εμπειρίας ✚ Αξιοποίησης των υφιστάμενων εγχειριδίων διαδικασιών στο πλαίσιο της Διαχειριστικής Επάρκειας ✚ Συστηματικότερης διεκδίκησης και υλοποίησης συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ✚ Καθορισμού προτεραιοτήτων και αξιολόγησης προτάσεων ✚ Εκπόνησης του παρόντος Επιχειρησιακού Προγράμματος ✓ Αναγνώριση της κρισιμότητας του ζητήματος κατάλληλης στελέχωσης, ιδίως των επιτελικών θέσεων ευθύνης, και της ανάγκη ορθολογικής αξιολόγησης των προϊσταμένων, οι οποίοι, έχοντας την πιο ολοκληρωμένη εικόνα του οράματος και των προτεραιοτήτων του οργανισμού, επηρεάζουν την οργανωσιακή κουλτούρα και τη συνολική παρακίνηση περισσότερο από οποιαδήποτε πολιτική της Διοίκησης
---	--	--

Πηγή: ΔΙΑΠ - Συλλογή Πληροφορίας, *ιδία επεξεργασία*

2.2.3 Κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης που προηγήθηκε ανέδειξε τα στρατηγικής σημασίας *Κρίσιμα Ζητήματα Ανάπτυξης* που είναι σκόπιμο να αντιμετωπιστούν από την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατά την περίοδο 2015-2019, αξιοποιώντας τις σχετικές Δυνατότητες και Ευκαιρίες. Αυτά διακρίνονται σε *ζητήματα περιφερειακής ανάπτυξης* και σε *ζητήματα εσωτερικής ανάπτυξης* και ομαδοποιούνται,

για λόγους συμβατότητας με την οργάνωση των αρμοδιοτήτων των Περιφερειών αλλά και τη διάρθρωση του ΕΠ της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου, στους ακόλουθους βασικούς τομείς (4 Άξονες):

- *Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής*
- *Κοινωνική Μέριμνα, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός*
- *Τοπική Οικονομία και Απασχόληση*
- *Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας και Οικονομικής Κατάστασης της Περιφέρειας.*

2.2.3.1. Κρίσιμα ζητήματα στον τομέα «Περιβάλλον και ποιότητα ζωής»

Τα κρίσιμα ζητήματα που είναι σκόπιμο να αντιμετωπιστούν από την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατά την περίοδο 2015-2019 στον τομέα «Περιβάλλον και ποιότητα ζωής» είναι τα εξής:

- ✓ Αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσης της Περιφέρειας, μέσω αναβάθμισης της θέσης της στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών και περαιτέρω βελτίωσης της συνδεσιμότητάς της με τον Ευρωπαϊκό χώρο με ένα αναπτυγμένο πολυτροπικό σύστημα μεταφορών.
- ✓ Βελτίωση της προσβασιμότητας/προσπελασιμότητας μέσω του ενδοπεριφερειακού /τοπικού οδικού δικτύου.
- ✓ Αναβάθμιση και συμπλήρωση των βασικών τεχνικών και ιδίως των ενεργειακών υποδομών και κοινωφελών δικτύων.
- ✓ Ορθολογική διαχείριση των αξιόλογων ποσοτικά και ποιοτικά ενεργειακών αποθεμάτων της περιοχής, με στρατηγικές φιλικές προς το περιβάλλον και απόλυτο σεβασμό προς την ανθρώπινη υγεία και ζωή, την ιδιωτική και δημόσια περιουσία και το δικαίωμα στην εργασία.
- ✓ Υποστήριξη δράσεων για την ομαλή μετάβαση στη μεταλιγνιτική περίοδο με όρους βιώσιμης ανάπτυξης, μέσω προώθησης νέων οικονομικών δραστηριοτήτων (πράσινη οικονομία με έμφαση στην αξιοποίηση των ΑΠΕ, αγροτική οικονομία υψηλής παραγωγικότητας και ποιότητας, αξιοποίηση των ΤΠΕ σε όλες τις οικονομικές δραστηριότητες, αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων από τη διέλευση του αγωγού φυσικού αερίου TAP από τη Δυτική Μακεδονία, κλπ.).
- ✓ Ολοκλήρωση προγραμμάτων μετεγκατάστασης οικισμών και οικιστικής οργάνωσης με την κατασκευή σύγχρονων με ειδικό θεματικό περιεχόμενο.
- ✓ Προστασία και στοχευμένη ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτισμικής κληρονομιάς και σύνδεσή τους με την τουριστική ανάπτυξη, προωθώντας εναλλακτικές μορφές τουρισμού (αγροτουρισμός, πολιτιστικός,

θρησκευτικός, βιομηχανικός, γαστρονομικός, φυσιολατρικός, ιαματικός κλπ.).

2.2.3.2. Κρίσιμα ζητήματα στον τομέα «Κοινωνική μέριμνα, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός»

Τα κρίσιμα ζητήματα που είναι σκόπιμο να αντιμετωπιστούν από την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατά την περίοδο 2015-2019 στον τομέα «Κοινωνική μέριμνα, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός» είναι τα εξής:

- ✓ Ενίσχυση των δομών και υπηρεσιών των αστικών κέντρων και των περιοχών της υπαίθρου, αναφορικά με τις βασικές κοινωνικές υπηρεσίες και εξυπηρετήσεις υγείας, πρόνοιας, παιδείας και αθλητισμού, με γνώμονα την ισότιμη πρόσβαση όλων των κατοίκων της ΠΔΜ.
- ✓ Αύξηση της απασχόλησης και καταπολέμηση της φτώχειας, μέσω της υλοποίησης πολιτικών για ένταξη στην αγορά εργασίας ανέργων, ιδιαίτερα όσων ανήκουν σε ειδικές ομάδες πληθυσμού.
- ✓ Μετάβαση από το μοντέλο του μαζικού, μονοθεματικού τουρισμού σε έναν ποιοτικό, διαφοροποιημένο και πολυθεματικό, σύμφωνα με τις φυσικές, πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες της περιοχής.
- ✓ Ενίσχυση της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς, μέσω της υλοποίησης έργων, πλατφορμών και δικτύων συνεργασίας τόσο στον τομέα του πολιτισμού όσο και διατομεακά.
- ✓ Βελτιστοποίηση των συνθηκών δημόσιας υγείας και ενίσχυση της παρακολούθησης και του ελέγχου της επιβάρυνσης που προκαλεί η εξορυκτική δραστηριότητα της ΔΕΗ.
- ✓ Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας σε περιφερειακό επίπεδο με αντιμετώπιση των σημαντικών ελλείψεων σε ανθρώπινο δυναμικό και της δυσλειτουργίας κρίσιμων νοσοκομειακών κλινικών, παράλληλα με την αξιοποίηση των ΤΠΕ (μηχανογράφηση, δημιουργία βάσεων δεδομένων, ηλεκτρονική υποστήριξη, σύσταση κεντρικού ηλεκτρονικού δικτύου για απευθείας σύνδεση όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών υγείας).
- ✓ Αξιοποίηση υφιστάμενων δομών που βρίσκονται σε αδράνεια (ΚΑΦΚΑ Αμυνταίου), αποσκοπώντας στη βελτίωση/αποκατάσταση της υγείας των πολιτών και στην ανάπτυξη «Ιατρικού Τουρισμού».

2.2.3.3. Κρίσιμα ζητήματα στον τομέα «Τοπική Οικονομία και Απασχόληση»

Τα κρίσιμα ζητήματα που είναι σκόπιμο να αντιμετωπιστούν από την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατά την περίοδο 2014-2019 στον τομέα «Τοπική Οικονομία και

Απασχόληση» είναι τα εξής:

- ✓ Διατήρηση του ενεργειακού χαρακτήρα της Περιφέρειας με κυρίαρχο το ρόλο του λιγνίτη και εμπλουτισμό του μίγματος παραγωγής ενέργειας με επενδύσεις περιβαλλοντικά φιλικές.
- ✓ Πολυτομεακή ενίσχυση της απασχόλησης, μέσω ολοκληρωμένων παρεμβάσεων εφαρμογής ενεργητικών πολιτικών και πολιτικών ενδυνάμωσης των ικανοτήτων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες του κοινωνικο-οικονομικού συστήματος της ΠΔΜ.
- ✓ Υιοθέτηση της έρευνας και της καινοτομίας (ΕΤΑΚ) καθώς και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μέσω συνεργασίας επιστημονικής και επιχειρηματικής κοινότητας (ειδικότερα των ΜΜΕ) στους τομείς-κλάδους προτεραιότητας που αναδεικνύει η στρατηγική RIS3 στην ΠΔΜ.
- ✓ Ενίσχυση των υποδομών και των δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας, ενδυνάμωση συνεργασιών και δικτυώσεων και προώθηση των συνεργατικών σχηματισμών.
- ✓ Βέλτιστη αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων, ευρωπαϊκής ή εθνικής προέλευσης, με γνώμονα την ισόρροπη συμμετοχή και ανάπτυξη των τεσσάρων Περιφερειακών Ενοτήτων και τις στρατηγικές και επιχειρησιακές προτεραιότητες της που διασφαλίζουν προστιθέμενη αξία για την περιοχή και τους κατοίκους της.
- ✓ Αξιοποίηση της κομβικής γεωστρατηγικής θέσης της ΠΔΜ στη νέα πολιτική, οικονομική και κοινωνική «γεωγραφία» του βαλκανικού χώρου, μέσω ολοκληρωμένων παρεμβάσεων προς την κατεύθυνση διαμόρφωσης μιας σύγχρονης και ευέλικτης στρατηγικής διασυνοριακής και διαπεριφερειακής εδαφικής συνεργασίας.

2.2.3.4. Κρίσιμα ζητήματα στον τομέα «Βελτίωση διοικητικής ικανότητας και οικονομικής κατάστασης Περιφέρειας»

Τα κρίσιμα ζητήματα που είναι σκόπιμο να αντιμετωπιστούν από την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατά την περίοδο 2015-2019 στον τομέα «Βελτίωση διοικητικής ικανότητας και οικονομικής κατάστασης Περιφέρειας» είναι τα εξής:

- ✓ Βελτίωση της εσωτερικής οργάνωσης, λειτουργίας και αποδοτικότητας της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, με απλοποίηση διαδικασιών και εφαρμογή συστημάτων ποιότητας.
- ✓ Αναβάθμιση και αξιοποίηση εφαρμογών ΤΠΕ, με στόχο τη βέλτιστη εξυπηρέτηση των τελικών αποδεκτών των υπηρεσιών της Περιφέρειας (πολιτών/επιχειρήσεων,

φορέων).

- ✓ Αναβάθμιση του περιβάλλοντος εργασίας (υποδομών, εξοπλισμού, πληροφοριακών συστημάτων), προς διευκόλυνση της εκτέλεσης των αρμοδιοτήτων και βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- ✓ Αναβάθμιση των δεξιοτήτων και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, με στόχο τη βελτιστοποίηση της παραγωγικότητας και της αποδοτικότητάς του.
- ✓ Ενδυνάμωση συνεργασιών σε τοπικό, διαπεριφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο για επίτευξη συνεργιών και ανταλλαγή εμπειριών-καλών πρακτικών.
- ✓ Βέλτιστη αξιοποίηση των χρηματοδοτικών μέσων.
- ✓ Συστηματική διεκδίκηση αντισταθμιστικών και ανταποδοτικών πόρων από την παραχώρηση προς αξιοποίηση πλουτοπαραγωγικών πόρων.

2.2.4 Ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα Περιφερειακών Ενοτήτων

Σε αυτήν την ενότητα εντοπίζονται τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα των επιμέρους Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και πραγματοποιείται μία *συγκριτική αξιολόγηση των βασικών χαρακτηριστικών της κάθε Περιφερειακής Ενότητας*, σε σχέση με τους βασικούς τομείς των κρίσιμων ζητημάτων ανάπτυξης.

Όσον αφορά στην πρώτη Περιφερειακή Ενότητα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, την **Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών (ΠΕ1)**, τα ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα συνοψίζονται στα εξής:

1. Η γεωγραφική θέση της περιοχής - διασχίζεται από τον κεντρικό άξονα της Εγνατίας Οδού, βρίσκεται πλησίον των κάθετων αξόνων της Περιφέρειας και γειτνιάζει με δύο διαφορετικές περιφέρειες της χώρας που διαθέτουν λιμάνια.
2. Το παρθένο φυσικό περιβάλλον που διαθέτει (ορεινούς όγκους ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς - Πίνδος, Δρυμός Βάλια Κάλντα κ.α -, σημαντικό υδάτινο πλούτο, πυκνή δασοκάλυψη, συχνές εναλλαγές βλάστησης, γεωλογικούς σχηματισμούς), σε συνδυασμό με το έντονο ανάγλυφο και τη θέση της περιοχής στο μέσο της οροσειράς της Πίνδου. Τα συστατικά αυτά, σε συνδυασμό με τη μοναδικότητα της πολιτιστικής κληρονομιάς, συνιστούν πλούσιους και ανεκμετάλλευστους τουριστικούς πόλους έλξης που, κατά γενική ομολογία, αφενός δεν έχουν μέχρι σήμερα προβληθεί ικανοποιητικά σε όρους προσέλκυσης τουριστών, αφετέρου μπορούν και πρέπει να αξιοποιηθούν περισσότερο για την τόνωση της τοπικής οικονομίας.
3. Η λειτουργία του χιονοδρομικού κέντρου στη Βασιλίτσα, σε συνδυασμό με την προβολή της φυσικής ομορφιάς της περιφερειακής ενότητας, δημιούργησαν

την τελευταία δεκαετία ένα ρεύμα επισκεπτών που προσανατολίζονται στον οικοτουρισμό και τα χειμερινά σπορ. Η ύπαρξη του χιονοδρομικού κέντρου «Βασιλίτσα» με φυσικές πίστες συνιστά μία μοναδική εστία χειμερινού τουρισμού, ικανή να τονώσει περαιτέρω το χαρακτήρα της περιοχής κυρίως στον τομέα του χειμερινού τουρισμού.

4. Οι ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού.
5. Οι ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη της Βιολογικής Γεωργίας και Κτηνοτροφίας.
6. Ο παραδοσιακός αγροτικός χώρος περιέχει σημαντικό δυναμικό και εγγυάται την παραγωγή ποιοτικών τοπικών - παραδοσιακών προϊόντων και τη στήριξη των τοπικών κλάδων της μεταποίησης. Η εξωστρέφεια της Περιφερειακής Ενότητας στηρίζεται εξ' ολοκλήρου στα παραδοσιακά προϊόντα και στη μεταποίησή τους.

Τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της δεύτερης Περιφερειακής Ενότητας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, της **Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς (ΠΕ2)**, συνοψίζονται στα εξής:

1. Είναι η φυσική πύλη της χώρας μας προς την Αλβανία.
2. Η περιοχή διακρίνεται για τη σπάνια φυσική ομορφιά, ως αποτέλεσμα του συνδυασμού υδάτινου και ορεινού όγκου και τη μοναδική πολιτιστική της κληρονομιά (ύπαρξη παραδοσιακών πετρόχτιστων χωριών). Ο συνδυασμός των παραπάνω χαρακτηριστικών, τα οποία δεν έχουν μέχρι σήμερα προβληθεί ικανοποιητικά, καθιστά την Περιφερειακή Ενότητα της Καστοριάς έναν πολλά υποσχόμενο τουριστικό πόλο έλξης.
3. Η ύπαρξη χιονοδρομικού κέντρου στην κορυφή του Βιτσιού μπορεί σταδιακά να εξελιχθεί σε μία δυναμική εστία χειμερινού τουρισμού, με σημαντικά οφέλη για την οικονομία της περιοχής.
4. Το εξαγωγικό προϊόν της Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς χαρακτηρίζεται από μεγάλη διασπορά προορισμών, με το δεδομένο ότι αποστέλλεται κατ' έτος σε 13 - 14 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ευρύτερη περιοχή της Καστοριάς έχει καθιερωθεί εδώ και δεκαετίες ως "*brand name*" στο χώρο της γούνας.
5. Η λειτουργία τα τελευταία χρόνια του ΒΙ.ΠΑ Καστοριάς δημιουργεί προσδοκίες για δυναμική ανάπτυξης οργανωμένης βιομηχανικής δραστηριότητας με κοινή εκμετάλλευση υποδομών, δημιουργία συνεργιών μεταξύ των φιλοξενούμενων

επιχειρήσεων και τελικά παραγωγή ανταγωνιστικών προϊόντων.

6. Οι ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού.
7. Οι ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη της Βιολογικής Γεωργίας και Κτηνοτροφίας.
8. Η δυναμική συμμετοχή της περιοχής στις συνολικές εξαγωγές αγαθών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

Όσον αφορά στην τρίτη Περιφερειακή Ενότητα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, την **Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης (ΠΕ3)**, τα ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα συνοψίζονται στα εξής:

1. Χαρακτηρίζεται από το πληρέστερο δίκτυο μεταφορικών υποδομών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. Διασχίζεται πλέον από τον οδικό άξονα της Εγνατίας και βρίσκεται πολύ κοντά στον οδικό άξονα ΠΑΘΕ, και τους κάθετους άξονες της Περιφέρειας, ενώ διαθέτει αεροδρόμιο και σιδηροδρομικό σταθμό.
2. Η περιοχή διακρίνεται για τη φυσική ομορφιά μεγάλης οικολογικής σημασίας και μοναδικής βιοποικιλότητας (Βούρινος - NATURA 2000), πυκνά πευκοδάση, ποτάμια και μικρά χωριά (δυτικό τμήμα - επαρχία Βοΐου), τεχνητή λίμνη (νοτιοανατολικά, Πολύφυτος) και τη μοναδική πολιτιστική κληρονομιά των αρχοντικών στον άξονα Σιάτιστα - Εράτυρα - Σισάνι. Ο συνδυασμός των παραπάνω χαρακτηριστικών, τα οποία δεν έχουν μέχρι σήμερα προβληθεί ικανοποιητικά, καθιστά την Περιφερειακή Ενότητα της Κοζάνης ως πολλά υποσχόμενο τουριστικό πόλο έλξης.
3. Στην περιοχή υπάρχουν σημαντικά αποθέματα φυσικού πλούτου (λιγνίτη, μαρμάρου, νικελίου, χρωμίου, λευκόλιθου, αμιάντου) - αυτονομία πρώτης ύλης για τη λειτουργία των παραγωγικών μονάδων της ΔΕΗ.
4. Είναι το μεγαλύτερο ενεργειακό κέντρο της χώρας και χαρακτηρίζεται από σημαντικές δυνατότητες σύνδεσης με τα διευρωπαϊκά ενεργειακά δίκτυα.
5. Συνιστά πρωταγωνιστικό πόλο ανάπτυξης του δευτερογενούς τομέα της Περιφέρειας, ως αποτέλεσμα των μεγάλων μονάδων εξόρυξης και παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και του μεταποιητικού ιστού στο κλάδο της γούνας.
6. Διαθέτει ή διαμορφώνει σταδιακά ένα αξιόλογο πλέγμα επιχειρηματικών υποδομών.
7. Το εξαγωγικό προϊόν της περιοχής χαρακτηρίζεται από μεγάλη διασπορά

προορισμών, με το δεδομένο ότι αποστέλλεται κατ' έτος σε 12 - 14 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η περιοχή έχει καθιερωθεί, μετά την Καστοριά, ως "*brand name*" στο χώρο της γούνας.

8. Η παρουσία της κεντρικής υποδομής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στηρίζουν την αναπτυξιακή προσπάθεια της περιοχής.
9. Διαθέτει ένα αναπτυσσόμενο πλέγμα φορέων εφαρμογής της έρευνας, της διάδοσης νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας, πληροφόρησης σε ζητήματα εγχωρίων και κοινοτικών ενισχύσεων, ικανό να συμβάλλει σταδιακά στην υποστήριξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.
10. Χαρακτηρίζεται από ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός κ.λπ.).

Τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της τελευταίας Περιφερειακής Ενότητας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, της **Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας (ΠΕ4)**, συνοψίζονται στα εξής:

1. Φυσική πύλη προς την Αλβανία και κυρίως την ΠΓΔΜ (FYROM).
2. Πόλος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης του τομέα.
3. Η ύπαρξη σημαντικών κοιτασμάτων λιγνίτη (αυτονομία πρώτης ύλης για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας) και τα δημόσια και ιδιωτικά ορυχεία.
4. Η περιοχή διακρίνεται για την παρθένα φυσική ομορφιά, ως αποτέλεσμα του συνδυασμού του πλούσιου υδάτινου και ορεινού όγκου (έξι λίμνες, Εθνικός Δρυμός) και της ύπαρξης σημαντικών πολιτιστικών στοιχείων (Βυζαντινών μνημείων, ιστορικού κέντρου, παραδοσιακών οικισμών, πινακοθήκης, αξιόλογης μουσικής δραστηριότητας). Τα παραπάνω χαρακτηριστικά, τα οποία μέχρι σήμερα δεν έχουν προβληθεί ικανοποιητικά, καθιστούν την Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας σημαντικό τουριστικό πόλο έλξης της Περιφέρειας.
5. Η ύπαρξη χιονοδρομικού κέντρου.
6. Οι ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού.
7. Η ύπαρξη Βιομηχανικής Περιοχής στα όρια του Δήμου Φλώρινας, καθώς και

μεμονωμένων υποδομών αποθήκευσης και διανομής.

8. Η μακρόχρονη παρουσία τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην περιοχή που στηρίζουν την αναπτυξιακή προσπάθεια της περιοχής.
9. Η Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας διαθέτει, λόγω του ανάγλυφου και της ύπαρξης αρκετών εκτάσεων, έναν ανεπτυγμένο πρωτογενή τομέα, με ιδιαίτερη έμφαση στην κτηνοτροφία. Η γεωργία είναι περισσότερο ανεπτυγμένη στο βορειοδυτικό τμήμα της περιοχής (Πρέσπες), με την παραγωγή της παραδοσιακής καλλιέργειας του φασολιού (ΠΟΠ). Στην υπόλοιπη περιοχή υπάρχουν καλλιέργειες αμπελιών, σιτηρών, πιπεριάς, πατάτας, καλαμποκιού και ζωοτροφών. Το υφιστάμενο δυναμικό και οι συνθήκες είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές για την ανάπτυξη της Βιολογικής Κτηνοτροφίας και Γεωργίας.

Στον **Πίνακα 49** γίνεται μία *ποιοτική συγκριτική αξιολόγηση* των βασικών κοινωνικο-οικονομικών χαρακτηριστικών των Περιφερειακών Ενοτήτων της ΠΔΜ.

Πίνακας 49. Συγκριτική Ανάλυση βασικών κοινωνικο-οικονομικών χαρακτηριστικών των Περιφερειακών Ενοτήτων της ΠΔΜ

ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ			
	Π.Ε. ΓΡΕΒΕΝΩΝ	Π.Ε. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	Π.Ε. ΚΟΖΑΝΗΣ	Π.Ε. ΦΛΩΡΙΝΑΣ
Πληθυσμιακά	Υψηλό ποσοστό μείωσης πληθυσμού κατά την τελευταία δεκαετία	Χαμηλό ποσοστό μείωσης πληθυσμού κατά την τελευταία δεκαετία	Χαμηλό ποσοστό μείωσης πληθυσμού κατά την τελευταία δεκαετία	Χαμηλό ποσοστό μείωσης πληθυσμού κατά την τελευταία δεκαετία
	Χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού	Μέση πυκνότητα πληθυσμού	Υψηλή πυκνότητα πληθυσμού	Χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού
	Υψηλός δείκτης γήρανσης	Μέσος δείκτης γήρανσης	Μέσος δείκτης γήρανσης	Μέσος δείκτης γήρανσης
Οικονομικά	Χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ	Χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ	Μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ	Μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ
	Υψηλή συμμετοχή των Υπηρεσιών στο ΑΕΠ, χαμηλή συμμετοχή του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα	Υψηλή συμμετοχή των Υπηρεσιών στο ΑΕΠ, χαμηλή συμμετοχή του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα	Υψηλή συμμετοχή της Εξόρυξης και της παραγωγής Ενέργειας στο ΑΕΠ, πολύ χαμηλή συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα	Υψηλή συμμετοχή της Εξόρυξης και της παραγωγής Ενέργειας στο ΑΕΠ, ικανοποιητική συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα και των Υπηρεσιών
	Μη ύπαρξη Βιομηχανικών υποδομών	Μη ύπαρξη Βιομηχανικών υποδομών	Υπό κατασκευή Βιομηχανική Περιοχή και 2 Βιοτεχνικά Πάρκα	Ύπαρξη Βιομηχανικής περιοχής

Προσπελασιμότητα	Διέλευση Εγνατίας Οδού	Διασύνδεση με Εγνατία Οδό μέσω Καθέτου Άξονα	Διέλευση Εγνατίας Οδού και 2 Καθέτων Άξόνων	Διασύνδεση με Εγνατία Οδό μέσω Καθέτου Άξονα
	Μη ύπαρξη Αεροδρομίου	Λειτουργία Αεροδρομίου	Λειτουργία Αεροδρομίου	Μη ύπαρξη Αεροδρομίου
Λοιπά Χαρακτηριστικά	Λειτουργία Χιονοδρομικού κέντρου μεγάλης εμβέλειας	Λειτουργία Χιονοδρομικού κέντρου μικρής εμβέλειας	Μη ύπαρξη Χιονοδρομικού κέντρου	Λειτουργία Χιονοδρομικού κέντρου μεγάλης εμβέλειας
	Λειτουργία Τμημάτων ΤΕΙ	Λειτουργία Τμημάτων ΤΕΙ	Λειτουργία Τμημάτων ΑΕΙ και ΤΕΙ	Λειτουργία Τμημάτων ΑΕΙ και ΤΕΙ

3. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

3.1 Εισαγωγή

Βασικός άξονας διαμόρφωσης της στρατηγικής της ΠΔΜ, γύρω από τον οποίο θα στρέφονται όλα τα έργα και οι δράσεις της νέας προγραμματικής περιόδου, είναι η *ευημερία όλων των πολιτών και κοινωνικών ομάδων της Δυτικής Μακεδονίας*, η οποία επιτυγχάνεται μέσα από την *ικανοποίηση των αναγκών όλων των αποδεκτών των υπηρεσιών της Περιφέρειας, εσωτερικών και εξωτερικών*, με βάση τις αρχές της *χρηστής διακυβέρνησης* και της *κοινωνικής δικαιοσύνης*.

Η έννοια της *χρηστής διακυβέρνησης*, η οποία δίνει έμφαση στην *κοινωνία των πολιτών*, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη λειτουργία και το ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι υπεύθυνοι για την επίτευξη πολλαπλών στόχων εκ μέρους διαφόρων τοπικών ομάδων και υπόκεινται σε μεγαλύτερη πίεση για βελτίωση των αποτελεσμάτων απόδοσης, διαφάνεια και λογοδοσία. Ειδικά σήμερα, η δυσχέρεια χρηματοδότησης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης συνεπάγεται την αυξημένη υπευθυνότητα και λογοδοσία της αιρετής διοίκησης, η οποία επωμίζεται τη λήψη αποφάσεων καθοριστικής σημασίας για τις ζωές του τοπικού πληθυσμού⁵⁸. Οι πολίτες απαιτούν πλέον να γνωρίζουν ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται στο όνομά τους είναι υψηλής ποιότητας, με βάση αποδεικτικά στοιχεία, ανοιχτής πρόσβασης⁵⁹, και διαδικασίες διευρυμένης συμμετοχικότητας.

Παράλληλα, η ανάγκη αναχαίτισης της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης και επακόλουθης ύφεσης σε όλα τα επίπεδα, αλλά και σταδιακής επίτευξης σταθερής, ποιοτικής και διατηρήσιμης ανάκαμψης επιβάλλει τη συνέργεια και συμπληρωματικότητα των ενεργειών και αναπτυξιακών προτεραιοτήτων, όχι μόνον σε εθνικό, αλλά και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων του μέλλοντος ταυτόχρονα σε πολλαπλούς τομείς (προβλήματα οικονομικά, κοινωνικά, υποδομών, ποιότητας ζωής, κλπ), μέσω των ανειλημμένων θεσμικών και οργανωτικών μεταρρυθμίσεων και της στρατηγικής επικέντρωσης της αναπτυξιακής προσπάθειας σε επιλεγμένους στόχους και αντίστοιχους τομείς και δράσεις, οδήγησαν την Ελλάδα να υιοθετήσει – με διαφορετική ένταση – *το σύνολο των έντεκα (11) Θεματικών Στόχων που*

⁵⁸ Λακκίτα Αθ., *Η εφαρμογή της Balanced Scorecard στην ελληνική Δημόσια Διοίκηση: Μια μελέτη περίπτωσης* (Διπλωματική. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, 2015), σελ. 4-5.

⁵⁹ Local Government Association (LGA) (2014). *Rethinking governance - practical steps for councils considering changes to their governance arrangements*. London: LGA.

προβλέπονται από τους κανονισμούς της ΕΕ για τα προγράμματα της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου⁶⁰.

Υπό το πρίσμα αυτό, η στρατηγική που αποτυπώνεται στο παρόν ΕΠ βρίσκεται σε πλήρη συμφωνία με τις στρατηγικές που έχουν τεθεί για την εφαρμογή των Εθνικών και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, στο πλαίσιο των οποίων οι υπηρεσίες της Περιφέρειας θα αναζητήσουν τη χρηματοδότηση των έργων/δράσεων. Η εστίαση σε δράσεις με τη μέγιστη πολλαπλασιαστική επίδραση στην περιφερειακή και, κατ' επέκταση, εθνική οικονομία επιβάλλεται τόσο από τη μείωση των εθνικών πόρων όσο και των πόρων των νέων συγχρηματοδοτούμενων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, που αποτελούν τις βασικές πηγές χρηματοδότησης των δράσεων που θα υλοποιηθούν μέσα από το παρόν Πρόγραμμα. Με βάση την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης που ανέδειξε τα αναπτυξιακά πλεονεκτήματα και τις ευκαιρίες στην περιοχή ευθύνης της Περιφέρειας, το Πρόγραμμα αυτό συμβάλλει, συμπληρωματικά και πολλαπλασιαστικά με τα υπόλοιπα Εθνικά και Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, στην άμβλυνση των επιπτώσεων της οικονομικής και κοινωνικής ύφεσης και στην ανάκαμψη της οικονομίας.

Ως εκ τούτου, ο στρατηγικός σχεδιασμός του υπό κατάρτιση ΕΠ συνάδει με το γενικότερο αναπτυξιακό πλαίσιο που έχει τεθεί για την παρούσα προγραμματική περίοδο από τις Εθνικές Στρατηγικές και τα συγχρηματοδοτούμενα Εθνικά Προγράμματα και κυρίως με:

- Το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2014-2020 (ΕΣΠΑ 2014-2020), βασική επιδίωξη του οποίου είναι η εξασφάλιση των προϋποθέσεων για μια ευημερία που θα στηρίζεται στην *ανταγωνιστικότητα*, την *καινοτομία* και την *εξωστρέφεια των επιχειρήσεων* της χώρας και βασική στρατηγική του επιλογή η αντιμετώπιση του οξύτατου προβλήματος της ανεργίας και η άμβλυνση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης⁶¹.
- Το εγκεκριμένο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020 (ΠΕΠ ΔΜ 2014-2020), οι (4) βασικοί στόχοι του οποίου είναι η *βελτίωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας σε ανταγωνιστικό επίπεδο*, η *υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα* και η *προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή*, η *προώθηση των βιώσιμων μεταφορών* και η *διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής*⁶².

⁶⁰ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ-ΕΣΠΑ, *Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020* (επίσημη υποβολή ΕΕ 17-04-2014), σελ. 54.

⁶¹ ΣΕΣ Ελλάδας 2014-2020 (επίσημη υποβολή ΕΕ 17-04-2014), σελ. 50-51

⁶² Εγκεκριμένο ΕΠ-ΠΔΜ 2014-2020 (έγκριση ΕΕ 18-12-2014), Συνοπτική Παρουσίαση, σελ. 5

- Το Σχέδιο Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης - RIS3 ΠΔΜ 2014-2020, το οποίο διαπνέεται από το όραμα για μια: «*Ρεαλιστική Έξυπνη Εξειδίκευση Επενδυτικών Προτεραιοτήτων ως βασικό αναπτυξιακό στοιχείο για τη δημιουργία μιας διατηρήσιμης ανταγωνιστικής περιφερειακής οικονομίας, με βιώσιμες θέσεις εργασίας και κοινωνική συνοχή*»⁶³.
- Το Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (Ε.Α.Π.) 2012-2016 για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης και Φλώρινας) στο πλαίσιο του Τέλους Ανάπτυξης, με κεντρικό στόχο την «*ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της απασχόλησης βασισμένης στη γνώση, βελτιώνοντας τις συνθήκες διαβίωσης στην περιοχή εφαρμογής*».
- Το αναθεωρημένο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Δυτικής Μακεδονίας, στο οποίο διατυπώνονται οι προοπτικές της Περιφέρειας και οι χωρικές στρατηγικές επιδιώξεις της περιφερειακής ανάπτυξης για τη δημιουργία συνθηκών ανάκαμψης σε τέσσερις (4) άξονες (γενικές προοπτικές περιφερειακής ανάπτυξης και χωρικές στρατηγικές-ενέργειες, αναπτυξιακή διάσταση των φυσικών πόρων και χωρικές επιδιώξεις, κλιματική αλλαγή ως παράγοντας θεώρησης των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων, κρίσιμες υποδομές υποστήριξης της περιφερειακής ανάπτυξης και της προστασίας των φυσικών πόρων)⁶⁴.
- Το Σχέδιο Διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας, το οποίο αποσκοπεί στην ολοκληρωμένη διαχείριση των νερών του Υδατικού Διαμερίσματος GR09 και περιλαμβάνει συγκεκριμένο Πρόγραμμα Μέτρων⁶⁵.
- Τα εξής τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα 2014-2020:
 - Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ), στρατηγικός στόχος του οποίου είναι «*η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, της μετάβασης στην ποιοτική*

⁶³ Σχέδιο Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης ΠΔΜ 2014-2020 (έκδοση 22/07/2015), σελ. 90.

⁶⁴ ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α., Απρίλιος 2015, σελ. 6-7. Το Σχέδιο Υ.Α. αναθεωρεί το αντίστοιχο Πλαίσιο που είχε εγκριθεί με το ΦΕΚ 1472/Β'/9.10.2003 και παράλληλα εναρμονίζεται με τα ισχύοντα πλαίσια υπερκείμενου σχεδιασμού (Γενικό Πλαίσιο και Ειδικά ΠΧΣΑΑ), καθώς ενσωματώνει, εξειδικεύει και συμπληρώνει τις κατευθύνσεις-προτεραιότητές τους, ενώ όπου απαιτείται περιλαμβάνει και προτάσεις τροποποίησής τους, σε περίπτωση μελλοντικής τους αναθεώρησης. Επίσης, λαμβάνει υπόψη τις νεότερες του θεσμοθετημένου ΠΠΧΣΑΑ εθνικές πολιτικές (αναπτυξιακή πολιτική εθνικού και περιφερειακού επιπέδου, τομεακές πολιτικές, νεότερες θεσμικές ρυθμίσεις) και Ευρωπαϊκές πολιτικές, οι οποίες επηρεάζουν την χωρική ανάπτυξη της Περιφέρειας.

⁶⁵ ΥΠΕΚΑ, ΕΓΥ, Σχέδιο Διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (GR09) (ΦΕΚ 181 /Β' /31-1-2014).

επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας».

■ Ε.Π. «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», με στόχους:

- στον τομέα των μεταφορών, την προώθηση της ολοκλήρωσης βασικών υποδομών (οδικών, σιδηροδρομικών, λιμένων, αεροδρομίων), την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος Μεταφορών, τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας και την ανάπτυξη βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς)
- στον τομέα του περιβάλλοντος, την προστασία και αξιοποίηση του περιβάλλοντος, τη διευκόλυνση της προσέλκυσης επενδύσεων και την παροχή ευκαιριών άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

■ Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση - Διά βίου Μάθηση», με στόχους τη στήριξη της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την προώθηση της ενεργητικής ένταξης στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, την ισχυροποίηση της σύνδεσης της εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης με την αγορά εργασίας.

■ Ε.Π. «Μεταρρύθμιση του Δημοσίου Τομέα», με στόχο να καταστεί η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα συνεκτική, καλά συντονισμένη, ευέλικτη, εξωστρεφής και προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα, αποκαθιστώντας τη σχέση εμπιστοσύνης του κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, παρέχοντας υπηρεσίες επικεντρωμένες στον πολίτη και συνεχώς αναβαθμιζόμενες.

■ Ε.Π. «Αγροτική Ανάπτυξη», με στόχους την ανάπτυξη και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου, τη μετάβαση σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγρο-διατροφικό σύστημα και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών περιοχών.

- Το Σχέδιο Κατευθύνσεων Εθνικής Στρατηγικής 2014-2020 στον τομέα του Τουρισμού, το οποίο διαρθρώνεται σε (4) άξονες (επιχειρηματικότητα, άνθρωποι πόροι, καινοτομία, εξειδίκευση)⁶⁶.
- Την Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση 2014-2016, η οποία δομείται σε (4) πυλώνες ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας (αναδιοργάνωση

⁶⁶ Υπουργείο Τουρισμού, Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού & Εφαρμογής του Υπουργείου Τουρισμού, «Σχέδιο Κατευθύνσεων Εθνικής Στρατηγικής 2014-2020 στον τομέα του Τουρισμού», ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ, Νοέμβριος 2013, σελ. 20.

διοικητικών δομών, βέλτιστη αξιοποίηση Ανθρώπινου Δυναμικού, εξορθολογισμό βασικών διοικητικών λειτουργιών και ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας)⁶⁷.

Ειδικότερα, το νέο ΠΕΠ 2014-2020 συνιστά το βασικό αναπτυξιακό εργαλείο και περιλαμβάνει τις κύριες πηγές χρηματοδότησης των δράσεων/έργων που θα ενταχθούν στο παρόν ΕΠ. Η δομή του ακολουθεί τη δομή του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2014-2020, με οδηγό τους ακόλουθους (11) Θεματικούς Στόχους της Στρατηγικής για την «Ευρώπη 2020»:

A/A	ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
1	Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας
2	Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών
3	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (για το ΕΤΘΑ)
4	Ενίσχυση της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων σε όλους τους τομείς
5	Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης του κινδύνου
6	Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων
7	Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών
8	Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων
9	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας
10	Επένδυση στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και στη δια βίου μάθηση
11	Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης

Περαιτέρω, ο σχεδιασμός του παρόντος ΕΠ λαμβάνει ιδιαίτερα υπόψη το πλαίσιο του Περιφερειακού Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Δυτικής Μακεδονίας⁶⁸, ως το βασικό εργαλείο για την ολοκληρωμένη χωρική οργάνωση και αειφορική ανάπτυξη της Περιφέρειας, που προωθεί ισόρροπα την κοινωνική και οικονομική της συνοχή, την ανταγωνιστικότητά της και την προστασία του φυσικού και

⁶⁷ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, *Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση 2014-2016*, σελ. 8.

⁶⁸ Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) του άρθρου 8 παρ. 1 του Ν. 2742/7-10-99 (ΦΕΚ 207 Α) «Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» αντικαταστάθηκαν από τα **Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια (Π.Χ.Π.)** του άρθρου 6 του Ν.4269/14 (ΦΕΚ 142 Α/28-06-2014) «Χωροταξική και πολεοδομική μεταρρύθμιση - Βιώσιμη ανάπτυξη».

πολιτιστικού της περιβάλλοντος, με γνώμονα τα ιδιαίτερα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά και τη φυσιογνωμία της. Με σκοπό τη διαμόρφωση ενός πλαισίου ρύθμισης και εξισορρόπησης των αποφάσεων και των πολιτικών που επηρεάζουν το χώρο της Δυτικής Μακεδονίας και την ανακατεύθυνση της δημόσιας παρέμβασης, με τη μορφή ενισχύσεων, επενδύσεων και ρυθμίσεων, στο γενικό στόχο της ανθεκτικότητας, της προσαρμοστικότητας και εν τέλει της βιώσιμης ανάπτυξης της Περιφέρειας⁶⁹, το ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας προσδιορίζει τις βασικές προτεραιότητες και στρατηγικές επιλογές για την ολοκληρωμένη και αειφόρο ανάπτυξη του χώρου στο επίπεδο της περιφέρειας, εντός του ευρύτερου διεθνούς, ευρωπαϊκού και εθνικού χώρου.

Η βαρύνουσα σημασία των Περιφερειακών Χωροταξικών Πλαισίων (Π.Χ.Π.) έγκειται στο γεγονός ότι, όπως ορίζεται στην παρ. 3 του άρθρου 6 του Ν. 4269/14⁷⁰, στο αναπτυξιακό πρόγραμμα κάθε Περιφέρειας περιλαμβάνονται *κατά προτεραιότητα* τα έργα και οι δράσεις που προωθούν την εφαρμογή των Π.Χ.Π. σύμφωνα και με το πρόγραμμα ενεργειών και προτεραιοτήτων τους. Σύμφωνα δε με την παρ. 5(α) της ανωτέρω διάταξης, ο βαθμός ενσωμάτωσης των κατευθύνσεων των Π.Χ.Π. στα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού παρακολουθείται και αξιολογείται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, μέσω των εκθέσεων παρακολούθησης που συντάσσει τουλάχιστον ανά πενταετία.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του ανωτέρω άρθρου, τα Π.Χ.Π. αποτελούν σύνολα κειμένων ή και διαγραμμάτων, με τα οποία παρέχονται οι κατευθύνσεις του στρατηγικού χωροταξικού σχεδιασμού σε περιφερειακό επίπεδο για:

- την ανάδειξη και αξιοποίηση των *ιδιαίτερων αναπτυξιακών χαρακτηριστικών* κάθε Περιφέρειας του πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα, όπως ιδίως της γεωργίας, του τουρισμού, του ορυκτού πλούτου,
- τη χωρική διάρθρωση των βασικών παραγωγικών τομέων και κλάδων, *ιδίως αυτών που επηρεάζουν σημαντικά τη φυσιογνωμία της Περιφέρειας*,
- τη χωρική διάρθρωση των περιφερειακών δικτύων μεταφορών και της λοιπής τεχνικής υποδομής *περιφερειακού ενδιαφέροντος*,
- τη χωρική οργάνωση του περιφερειακού οικιστικού δικτύου,
- την οικιστική ανάπτυξη, εσωτερική οργάνωση και ανασυγκρότηση του αστικού χώρου,
- την ανάδειξη, προβολή και προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και του οικιστικού και αρχιτεκτονικού περιβάλλοντος κάθε Περιφέρειας,

⁶⁹ ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, *Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α.*, Απρίλιος 2015, σελ. 3.

⁷⁰ Βλ. και υποσ. 68

- ➔ τον προσδιορισμό ενεργών παρεμβάσεων και προγραμμάτων χωροταξικού και αστικού χαρακτήρα, όπως ιδίως οι *Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων* και τα *Σχέδια Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων*.

Στο Σχέδιο της Απόφασης για το νέο ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας⁷¹, η θέση της Περιφέρειας στον διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο αναγνωρίζεται με βάση την *Προσβασιμότητα* (Εγνατία Οδός, Σιδηροδρομικό Δίκτυο), την *Ενέργεια* (ενεργειακά δίκτυα, αγωγός ΤΑΡ), την *Οικονομία* (ηλεκτροπαραγωγή - μεγαλύτερο ενεργειακό κέντρο των Βαλκανίων), την *Εδαφική Συνοχή* (πύλη της Ε.Ε. προς τα Δυτικά Βαλκάνια) και το *Περιβάλλον* (διακρατικό Εθνικό Πάρκο – φυσικοί και αναπτυξιακοί πόροι μιας ευρύτερης διασυνοριακής ζώνης). Σ' αυτό το πλαίσιο, καθορίζονται **Κύριες Στρατηγικές Κατευθύνσεις και Πολιτικές**, οι οποίες ακολουθώς προσδιορίζονται και στον εθνικό χώρο.

Ως κύριες στρατηγικές κατευθύνσεις για τη θέση και το ρόλο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στο Διεθνή και Ευρωπαϊκό χώρο ορίζονται οι ακόλουθες⁷²:

- Αξιοποίηση της γωνιαίας θέσης και ενδυνάμωση του ρόλου της ΠΔΜ ως «**Περιφέρεια-Πύλη εισόδου της Χώρας**» σε μια ευρύτερα αναπτυγμένη διασυνοριακή ζώνη.
- Αναβάθμιση της θέσης της ΠΔΜ στα **Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών** και περαιτέρω **βελτίωση της συνδεσιμότητάς** της με τον ευρωπαϊκό χώρο με ένα αναπτυγμένο πολυτροπικό σύστημα μεταφορών.
- Αναβάθμιση της θέσης της ΠΔΜ στα **Διευρωπαϊκά Ενεργειακά Δίκτυα** και συμβολή στην ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας του ευρωπαϊκού χώρου μέσω της διαφοροποίησης των πηγών προμήθειας.
- Συμβολή στην ανάπτυξη, δικτύωση, συνεργασία και χωρική ολοκλήρωση ενός **ισόρροπου και πολυκεντρικού διασυνοριακού χώρου**.
- Βελτίωση της θέσης της ΠΔΜ **διεθνώς** με την ανάπτυξη μιας δυνατής **εξωστρεφούς τοπικής οικονομίας** και την ενίσχυση των ανθεκτικότερων κλάδων της.
- Ενίσχυση του **διεθνούς ρόλου** της ΠΔΜ ως **ενεργειακού κέντρου** με την **ορθολογική αξιοποίηση των αποθεμάτων λιγνίτη** και την αύξηση των ανανεώσιμων και εν γένει καινοτόμων πηγών ενέργειας⁷³.

⁷¹ Η Β' Φάση - ΣΤΑΔΙΟ Β1 της σχετικής Μελέτης τέθηκε σε διαβούλευση και εγκρίθηκε από το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Μακεδονίας (Απόφαση 221/15 της 2^{ης}-10-2015, ΑΔΑ: 6ΓΟΑ7ΛΨ-3ΑΞ) με τα σχόλια-παρατηρήσεις-προτάσεις που διατυπώθηκαν. Απεστάλη προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας μαζί με συνημμένο Παράρτημα με τις προτάσεις που κατατέθηκαν κατά τη διαβούλευση από φορείς, υπηρεσίες και πολίτες και αναμένεται η ενσωμάτωση αυτών στο κείμενο, προκειμένου να γίνει διαβούλευση επί του επικαιροποιημένου Σχεδίου Υ.Α. πριν την οριστικοποίησή της.

⁷² Βλ. Ενότητα Β.1.2.β. - ΣΧΕΔΙΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ της Μελέτης Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Άρθρο 3 εδ. 1. «Η θέση και ο ρόλος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο», Απρίλιος 2015, σελ. 28-29.

- Συμβολή στην **προστασία του περιβάλλοντος** και στην αντιμετώπιση της **κλιματικής αλλαγής** σε διασυνοριακή και παγκόσμια κλίμακα.

Στο πλαίσιο του εν λόγω Σχεδίου Υ.Α., ως *ειδικότερες πολιτικές* για την προώθηση και υλοποίηση των παραπάνω κατευθύνσεων προτείνονται οι ακόλουθες:

- Άμεση ολοκλήρωση των διεθνικών οδικών αξόνων της ΠΔΜ και μεσοπρόθεσμα δραστική αναβάθμιση της συνδεσιμότητάς της με το διασυνοριακό χώρο μέσω ενός σύγχρονου σιδηροδρομικού δικτύου και συγκεκριμένα:
 - ➔ Ολοκλήρωση των Καθέτων αξόνων Σιάτιστα-Κρυσταλλοπηγή και Κοζάνη-Φλώρινα-Νίκη⁷⁴.
 - ➔ Αναβάθμιση της σιδηροδρομικής σύνδεσης της Κοζάνης και της Φλώρινας με τον κεντρικό σταθμό της Θεσσαλονίκης.
 - ➔ Υλοποίηση της σιδηροδρομικής σύνδεσης Κρυσταλλοπηγή – Φλώρινα – Θεσσαλονίκη.
 - ➔ Αναβάθμιση του σιδηροδρομικού άξονα της Ιόνιας Οδού μέχρι την Κοζάνη.
 - ➔ Διερεύνηση της σκοπιμότητας λειτουργίας της σιδηροδρομικής σύνδεσης Φλώρινα-Μοναστήρι.
- Υλοποίηση του σχεδιαζόμενου έργου του Διαδριατικού Αγωγού μεταφοράς φυσικού αερίου (Trans Adriatic Pipeline -TAP) ή οποιουδήποτε άλλου αγωγού φυσικού αερίου σχεδιαστεί να διέλθει από την Περιφέρεια.
- Αναβάθμιση του ρόλου των πόλεων της ΠΔΜ οι οποίες, παρά το μικρό τους μέγεθος, μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο σε διασυνοριακό επίπεδο με σκοπό την προώθηση πολυκεντρικής και ισόρροπης χωρικής ανάπτυξης στο διασυνοριακό χώρο.
- Ενίσχυση της Κοζάνης και εν γένει του πολυπολικού άξονα Κοζάνη-Πτολεμαΐδα-Αμύνταιο-Φλώρινα ως ενεργειακού κέντρου πολλαπλών πηγών ενέργειας της ΝΑ Ευρώπης και ως πόλου παροχής συναφών υπηρεσιών έρευνας και τεχνογνωσίας.
- Ενίσχυση της Φλώρινας και της Καστοριάς ως «πόλεις-πύλες» εισόδου στην Περιφέρεια και τη Χώρα από την ΠΓΔΜ (Φλώρινα) και την Αλβανία (Καστοριά).
- Ανάδειξη της θέσης της Κοζάνης και των λοιπών πόλεων της ΠΔΜ σε ένα διασυνοριακό πολυκεντρικό σύστημα μικρών πόλεων που δικτυώνεται γύρω από το

⁷³ Όπως προτείνεται να αναδιατυπωθεί, σύμφωνα με την αριθμ. Απόφαση 221/15 Π.Σ. (βλ. υποσ. 71), προκειμένου να τονιστεί η συνέχιση της λιγνιτικής παραγωγής με ορθολογική αξιοποίηση των αποθεμάτων λιγνίτη αλλά και η μετάβαση της περιοχής στη λεγόμενη μεταλιγνιτική περίοδο, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τη μείωση της συμμετοχής του ορυκτού στην εθνική ηλεκτροπαραγωγή όσο και τα διαθέσιμα αποθέματα για τουλάχιστον 15 ακόμη χρόνια.

⁷⁴ Επισημαίνεται ότι, στο Έγγραφο Εξειδίκευσης της Εφαρμογής του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020, 1^ο Σχέδιο -Ιούνιος 2015- (βλ. σελ. 81), έχει συμπεριληφθεί στην Επενδυτική Προτεραιότητα 7.1 (7α) «Στήριξη ενός πολυτροπικού ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου μεταφορών μέσω επενδύσεων στο δίκτυο ΔΕΔ-Μ» η νέα Δράση 07.1.1.01: «Έργα ολοκλήρωσης καθέτων αξόνων Εγνατίας οδού (Νίκη Φλώρινας -Κοζάνη -όρια Ν. Λάρισας)».

τρίγωνο Κοζάνη–Κορυτσά–Μπίτολα και μπορεί να περιλαμβάνει όλες τις πόλεις της Δυτικής Μακεδονίας, καθώς και άλλες πόλεις της διασυνοριακής ζώνης, όπως είναι η Οχρίδα και το Πόγραδετς.

- ➔ Διεύρυνση της εμβέλειας του περιφερειακού τουριστικού προϊόντος σε διασυνοριακό και ευρύτερα Ευρωπαϊκό επίπεδο.
- ➔ Προώθηση δράσεων για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος και ειδικότερα επιλεγμένων ειδικών μορφών τουρισμού, την προβολή της πλούσιας φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, την ανάδειξη των σημαντικών πόλων τουριστικού ενδιαφέροντος (όπως τα Χιονοδρομικά Κέντρα, τα ορειβατικά Ευρωπαϊκά μονοπάτια κ.ά.) και την προσέλκυση επισκεπτών από νέες τουριστικές αγορές.
- ➔ Υποστήριξη δικτύων τουρισμού, της κοινή δράσης επιχειρήσεων και φορέων του τουρισμού και λοιπών συμπληρωματικών δραστηριοτήτων για τη διαμόρφωση και διακίνηση στην τουριστική αγορά νέων ολοκληρωμένων προτάσεων-πακέτων, όπως η δημιουργία τουριστικών διαδρομών με χωρική/θεματική εστίαση.
- ➔ Ενίσχυση της διασυνοριακής εμβέλειας και της δυναμικής υποδομών και υπηρεσιών περιφερειακής κλίμακας (τριτοβάθμια εκπαίδευση και έρευνα, υποδομές υγείας).
- ➔ Προώθηση ολοκληρωμένων σχεδίων χωρικής ανάπτυξης, συνεργασίας και ολοκλήρωσης στο διασυνοριακό χώρο με προτεραιότητα στους τομείς μεταφορών, ενέργειας, τουρισμού, περιβάλλοντος και κλιματικής αλλαγής.

Ο ρόλος της Περιφέρειας στον εθνικό χώρο⁷⁵ καθορίζεται από τον *παραγωγικό χαρακτήρα* της και την *εξειδίκευσή* της (το μεγαλύτερο και περισσότερο εξειδικευμένο κέντρο ηλεκτρικής παραγωγής της Χώρας, διέλευση ΤΑΡ, γουνοποιία, αγροτική παραγωγή, δυναμική τουριστικών τόπων), καθώς και από τους *διαθέσιμους φυσικούς πόρους* (ορυκτά, νερά, δάση και οικοσυστήματα), οι οποίοι ενισχύουν καθοριστικά την αυτονομία της Χώρας σε ενέργεια, διασφαλίζουν την ομαλή λειτουργία δραστηριοτήτων διαπεριφερειακά, συμβάλουν στην ενίσχυση εκμεταλλεύσεων με μεγάλη εξωστρέφεια, ενώ επίσης προσδιορίζουν τον οικολογικό πλούτο του ελληνικού χώρου. Εξαιρετικά σημαντικό για το ρόλο της Περιφέρειας θεωρείται το *υδατικό δυναμικό* της που συμβάλλει καθοριστικά στον ενεργειακό εφοδιασμό της Χώρας και στην υποστήριξη παραγωγικών και αστικών δραστηριοτήτων σε διαπεριφερειακό επίπεδο. Δεδομένου ότι αποτελεί το 65% περίπου των επιφανειακών υδάτων της Χώρας, διαθέτει και διατηρεί το χαρακτήρα του «*στρατηγικού μεγέθους*», λόγω της διασύνδεσής του με την παραγωγή ενέργειας, με την ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα διαπεριφερειακά και με τον εφοδιασμό της Θεσσαλονίκης.

⁷⁵ ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, *Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α.*, Απρίλιος 2015, σελ. 29-30.

Δεδομένου, ωστόσο, ότι η μεγαλύτερη μεταβολή που επήλθε στη θέση της ΠΔΜ στον εθνικό χώρο ήταν η δραστική αύξηση της προσβασιμότητάς της, ως αποτέλεσμα της ολοκλήρωσης και λειτουργίας της Εγνατίας Οδού και της κατασκευής και λειτουργίας των συνοδευτικών Καθέτων Αξόνων, η θέση της Περιφέρειας στον εθνικό χώρο⁷⁶ αναμένεται να αναβαθμιστεί περαιτέρω με την αύξηση της προσβασιμότητας και της συνδεσιμότητάς της σε διαπεριφερειακό επίπεδο και εν προκειμένω με τη Θεσσαλία και τη Νότια Ελλάδα, μέσω της κατασκευής των σχεδιαζόμενων Καθέτων οδικών Αξόνων Ε65 και Κοζάνη-Λάρισα. Αναγνωρίζεται ότι ο Κάθετος Άξονας Κοζάνη-Φλώρινα-Νίκη και ο Κάθετος Άξονας Κοζάνη-Λάρισα αποτελούν μεταφορική υποδομή με ιδιαίτερη αναπτυξιακή σημασία για το σύνολο της Χώρας. Ειδικότερα, ο Κάθετος Άξονας Κοζάνη-Λάρισα που σχεδιάζεται να αναβαθμιστεί αποτελεί χερσαίο άξονα ανάπτυξης εθνικής εμβέλειας⁷⁷.

Ειδικότερα, ως κύριες στρατηγικές κατευθύνσεις για τη θέση και το ρόλο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον εθνικό χώρο ορίζονται οι ακόλουθες⁷⁸:

- **Αναστροφή της πληθυσμιακής συρρίκνωσης** και αναβάθμιση της θέσης της ως προς την πληθυσμιακή της κατάταξη με τη συγκράτηση και την προσέλκυση πληθυσμού.
- Αύξηση των **λειτουργικών διασυνδέσεων με τις γειτονικές Περιφέρειες** Κεντρικής Μακεδονίας και Ηπείρου και βελτίωση των συνθηκών συνδεσιμότητας και διασύνδεσης με την Περιφέρεια Θεσσαλίας.
- Διατήρηση και περαιτέρω αναβάθμιση του ρόλου της ως **του σημαντικότερου ενεργειακού κέντρου** με συμβολή στην ενεργειακή αυτονομία της Χώρας και με **διασύνδεση με τον Εθνικό Ενεργειακό Σχεδιασμό**, καθώς και **μετάβαση της περιφερειακής οικονομίας στη μεταλινιτική περίοδο στα πλαίσια της γενικότερης παραγωγικής ανασυγκρότησης της Χώρας**⁷⁹.
- Αναβάθμιση του **εξαγωγικού χαρακτήρα** όλων των κλάδων της περιφερειακής οικονομίας.

⁷⁶ ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, *Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α.*, Απρίλιος 2015, σελ. 29, 54, 57.

⁷⁷ Ο οδικός άξονας Κοζάνη-Λάρισα αποτελεί συνέχεια του άξονα Νίκη-Φλώρινα-Κοζάνη και εντάσσεται στα διευρωπαϊκά οδικά δίκτυα, καθώς με την αναθεώρηση των ΔΕΔ το 2013 ο κάθετος άξονας Κοζάνη-Φλώρινα-Νίκη ονοματίστηκε ΔΕΔ, κλάδος του ΔΕΔ Χ από τη Λάρισα έως τη Νίκη (βλ. αριθμ. Απόφαση 221/15 Π.Σ. και υποσ. 68, 71).

⁷⁸ Βλ. Ενότητα Β.1.2.β. - ΣΧΕΔΙΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ της *Μελέτης Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1*, Άρθρο 3 εδ. 1. «*Η θέση και ο ρόλος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο*», Απρίλιος 2015, σελ. 28-29.

⁷⁹ Όπως προτείνεται να αναδιατυπωθεί, σύμφωνα με την αριθμ. Απόφαση 221/15 Π.Σ. (βλ. υποσ. 68), προκειμένου να τονιστεί η **ανάγκη ανάπτυξης Εθνικού Σχεδίου για τον Ενεργειακό Τομέα**, το οποίο θα στηρίζει το λιγνίτη ως εθνική πηγή ενέργειας, συμπεριλαμβάνοντας και ένα σαφές επενδυτικό πλαίσιο για τις υποδομές ηλεκτροπαραγωγής («Πτολεμαΐδα V», «Μελίτη II», διερεύνηση σκοπιμότητας «Αγ. Δημήτριος IV»), καθώς και πιθανές επενδυτικές πρωτοβουλίες της αυτοδιοίκησης.

Ως ειδικότερες πολιτικές για την προώθηση και υλοποίηση των παραπάνω κατευθύνσεων προτείνονται οι ακόλουθες:

- ➔ Υλοποίηση των σχεδιαζόμενων Καθέτων Αξόνων Ε65 και Κοζάνη-Λάρισα
- ➔ Ενίσχυση του ρόλου των αστικών κέντρων στον εθνικό χώρο και ειδικότερα:
 - ➔ Ενίσχυση της Κοζάνης ως ενεργειακού κέντρου της Χώρας (στα πλαίσια του πολυπολικού ενεργειακού άξονα Κοζάνη-Πτολεμαΐδα-Αμύνταιο-Φλώρινα) και κέντρου Περιφέρειας ώστε να αναλάβει ρόλο δευτερεύοντα εθνικού πόλου όπως προτείνεται από το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και ως πολυτροπικού κόμβου εθνικής σημασίας (σύνδεση με τον ευρύτερο εθνικό χώρο με τρία ενισχυμένα μέσα μεταφοράς, αυτοκινητόδρομο, σιδηρόδρομο και αεροδρόμιο).
 - ➔ Αναβάθμιση της Καστοριάς σε λοιπό εθνικό πόλο της Χώρας με εξειδίκευση σε ένα ιδιαίτερα δυναμικό εξαγωγικό κλάδο της οικονομίας (γυνοποιία).
 - ➔ Ενδυνάμωση του ρόλου όλων των υπολοίπων αστικών κέντρων σε διαπεριφερειακό επίπεδο.
- ➔ Προώθηση ολοκληρωμένων σχεδίων χωρικής ανάπτυξης, συνεργασίας και ολοκλήρωσης στο διαπεριφερειακό χώρο με προτεραιότητα στους τομείς μεταφορών, ενέργειας, τουρισμού, περιβάλλοντος και κλιματικής αλλαγής.

Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο του Στρατηγικού Πλαισίου Επενδύσεων Μεταφορών (ΣΠΕΜ), το οποίο καθορίζει τη στρατηγική ανάπτυξης των Μεταφορών της Χώρας για την Περίοδο 2014-2025 και καλύπτει όλα τα μέσα και τους τύπους μεταφορών (οδικές, σιδηροδρομικές, θαλάσσιες, εναέριες, επιβατικές και εμπορευματικές μεταφορές) και όλες τις Περιφέρειες της Χώρας⁸⁰, τα κυριότερα οδικά έργα που προτάθηκαν από την ΠΔΜ κατά τη διαβούλευση με τις Περιφέρειες είναι η «Ολοκλήρωση των κάθετων αξόνων της Εγνατίας Οδού που διέρχονται από την Περιφέρεια (Σιάτιστα – Ιεροπηγή – Κρυσταλλοπηγή και Νίκη – Κοζάνη-Λάρισα)», με την τεκμηρίωση ότι η ολοκλήρωση των κάθετων αξόνων ικανοποιεί την ευρωπαϊκή πολιτική για ολοκλήρωση των ΔΕΔ-Μ, η «Σήραγγα Κλεισούρας», η «Σύνδεση του αυτοκινητοδρόμου Ε65 με την Εγνατία Οδό» και το «Οδικό τμήμα Φλώρινα – Πισοδέρι – Αντάρτικο – διασταύρωση Κρυσταλλοπηγής – Χάνι Μπινίκι» (δυτικός τουριστικός άξονας), δεδομένου ότι αποτελούν έργα που συνδέουν διευρωπαϊκά οδικά δίκτυα και συνεισφέρουν στην κατεύθυνση σύνδεσης δευτερευόντων κόμβων με τα ΔΕΔ-Μ, η «Διασταύρωση Πρεσπών – Άγιος Γερμανός» και

⁸⁰ Το ΣΠΕΜ εντάσσεται στο πλαίσιο εκπλήρωσης της τεθείσας θεματικής αιρεσιμότητας μεταφορών (7.1 έως 7.3) για ύπαρξη ενός συνολικού σχεδίου/ων ή πλαισίου/ων για τις επενδύσεις μεταφορών, το οποίο υποστηρίζει την ανάπτυξη υποδομών και βελτιώνει τις συνδέσεις με το αναλυτικό και βασικό δίκτυο ΔΕΔ-Μ, ενώ περιλαμβάνει μια σειρά ρεαλιστικών και ώριμων έργων για τα οποία προβλέπεται στήριξη από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής.

το «Οδικό τμήμα Γρεβενά – όρια νομού Τρικάλων», τα οποία αποσκοπούν στην αναβάθμιση της προσβασιμότητας τουριστικών περιοχών (Πρέσπες και χιονοδρομικό κέντρο Βασιλίτσας αντίστοιχα). Επιπλέον, προτάθηκαν τα εξής δύο σιδηροδρομικά έργα σύνδεσης της Κοζάνης με Θεσσαλονίκη και Αθήνα, η «Επαναλειτουργία της σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκη-Κοζάνη για μεταφορά εμπορευμάτων και επιβατών μέσω ηλεκτρικού σιδηροδρομικού δικτύου» και η «Χάραξη σιδηροδρομικής γραμμής υψηλών ταχυτήτων που θα ακολουθήσει την παλαιά χάραξη για Καλαμπάκα και θα συνδέεται με την κεντρική σιδηροδρομική γραμμή Θεσσαλονίκη-Αθήνα», με σκοπό την αναβάθμιση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος της περιοχής, την προετοιμασία των συνθηκών δημιουργίας διαμετακομιστικών κέντρων που θα συμβάλλουν στην τόνωση της τοπικής οικονομίας και τη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας των διατιθέμενων πόρων⁸¹.

Επιπροσθέτως, για τη διαμόρφωση της στρατηγικής ελήφθησαν υπόψη:

- Οι ρυθμίσεις της αριθμ. 35829/22-9-2014 (ΦΕΚ/Β' /2642/6-10-2014) ΥΑ⁸², στην οποία παρατίθενται ενδεικτικοί γενικοί στρατηγικοί στόχοι και καθορίζονται οι Άξονες Προτεραιότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος.
- Οι κατευθύνσεις και πολιτικές προτεραιότητες της νέας ηγεσίας της ΠΔΜ.
- Οι κατευθύνσεις του στρατηγικού σχεδιασμού για την ανοικτή ηλεκτρονική διακυβέρνηση για την πενταετία 2015-2019 στο πλαίσιο υλοποίησης του Έργου «Επιστημονική και οργανωτική υποστήριξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στην Ανοικτή Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση»⁸³, με όραμα έως το τέλος του 2019 η ΠΔΜ να είναι μια περιφέρεια διαφανής και αποτελεσματική, με θεσμούς και υπηρεσίες που ενδυναμώνουν τους εργαζόμενους σε αυτήν, τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, καθώς θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις φιλοδοξίες τους⁸⁴.

Με βάση το παραπάνω πλαίσιο προγραμματικών κειμένων, θεματικών στόχων και στρατηγικών επιδιώξεων, στο υπό εκπόνηση Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα γίνεται προσπάθεια να εντοπισθούν τα όποια κρίσιμα ζητήματα θεσμικής αρχιτεκτονικής

⁸¹ Υπουργείο Υποδομών Μεταφορών & Δικτύων, Γενική Γραμματεία ΥΠΥΜΕΔΙ, Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Μεταφορών, «Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών 2014-2025» (ΣΠΕΜ), Νοέμβριος 2014, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Διαβούλευση ΣΠΕΜ – Αποτελέσματα Διαβούλευσης με Περιφέρειες, σελ. 6, 116-117.

⁸² ΑΔΑ: 7ΕΥ9Ν-ΓΦ7 «Περιεχόμενο, δομή, τρόπος υποβολής, όργανα σύνταξης, ελέγχου και αξιολόγησης, διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) β' βαθμού για την περίοδο 2014-2019»

⁸³ Προγραμματική Σύμβαση με την με αριθμό απόφαση 315/2014 του Περιφερειακού Συμβουλίου της Δυτικής Μακεδονίας μεταξύ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών (ΕΠΙΣΕΥ) και της Αναπτυξιακής Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. – ΑΝΚΟ.

⁸⁴ Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών (ΕΠΙΣΕΥ), Στρατηγικό Σχέδιο Ανοικτής Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης 2015-2019, στο πλαίσιο του Έργου «Επιστημονική και οργανωτική υποστήριξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στην Ανοικτή Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση», Έκδοση 1.0, 27/3/2015, σελ. 15.

και εσωτερικής διάρθρωσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ως αυτοδιοικητικής δομής και, βεβαίως, να κωδικοποιηθούν οι στρατηγικές της νέας Αιρετής Περιφερειακής Αρχής, αντιστοιχίζοντας εθνικές αναπτυξιακές προκλήσεις με περιφερειακές πολιτικές και αξιοποιώντας το σύνολο των διαθέσιμων ή δυνητικά διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων.

3.2 Η Στρατηγική της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Η στρατηγική της ΠΔΜ αποτυπώνει, μέσω ενός συνεκτικού συνόλου Αξόνων, Μέτρων και Στόχων, τον τρόπο με τον οποίο πρόκειται να εκπληρώσει την αποστολή της και να επιτύχει το όραμά της. Η διατύπωση της στρατηγικής της προσδιορίζεται από την *Αποστολή*, το *Όραμα* και τις *Αξίες* της, αλλά και από τα *κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης - περιφερειακής και εσωτερικής-*, όπως έχουν προσδιοριστεί και ιεραρχηθεί μετά τη διεξαγωγή ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης και τη χρήση του πλαισίου SWOT.

Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής, τα στοιχεία που προέκυψαν αξιολογήθηκαν και συνδυάστηκαν μεταξύ τους και, με γνώμονα τις προτεραιότητες της ΠΔΜ, επισημάνθηκαν οι κυριότεροι Στρατηγικοί Προβληματισμοί και προσδιορίστηκαν οι βασικοί Άξονες Στρατηγικών Επιλογών, όπως αναλυτικά εκτίθενται κατωτέρω.

3.2.1 Δήλωση Αποστολής

Η αποστολή της ΠΔΜ αναφέρεται στο σκοπό λειτουργίας της και ουσιαστικά περιγράφει το ρόλο της ως φορέα και ως Οργανισμού. Η δήλωση της αποστολής αποτελεί ουσιαστικά μια γραπτή αποτύπωση του τρόπου υλοποίησης του οράματος ενός οργανισμού, ως μια διακήρυξη της φιλοσοφίας και των αξιών του, προσδιορίζοντας τον τελικό λόγο ύπαρξής του. Αποσαφηνίζει το κύριο έργο που πρέπει να εκτελεστεί, το οποίο και μεταφέρεται με τον τρόπο αυτό στο σύνολο των ενδιαφερόμενων μερών, ιδίως δε στους υπαλλήλους⁸⁵. Ο Ν. 3852/2010 («Πρόγραμμα Καλλικράτης») αποδίδει στην Περιφέρεια το χαρακτήρα ισχυρού αυτοδιοικητικού θεσμού, μεταβιβάζοντάς της πλήθος αναπτυξιακών αρμοδιοτήτων και ευθυνών, ικανού να διαμορφώσει πολιτική σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο⁸⁶.

Με την επιχειρούμενη με τον ανωτέρω Νόμο ανασυγκρότηση του δεύτερου βαθμού αυτοδιοίκησης σε λιγότερες και ισχυρότερες μονάδες, ενόψει της αναθεωρημένης

⁸⁵ Λακκίτα Αθ., *Η εφαρμογή της Balanced Scorecard στην ελληνική Δημόσια Διοίκηση: Μια μελέτη περίπτωσης* (Διπλωματική. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, 2015), σελ. 49-50.

⁸⁶ ΕΕΤΑΑ, *Οδηγός κατάρτισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Ο.Τ.Α. β' βαθμού*, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2011, σελ. 71.

διάταξης 102 παρ.1 του Συντάγματος, που ορίζει, ότι μπορεί να ανατίθεται στους Ο.Τ.Α. η άσκηση αρμοδιοτήτων, οι οποίες συνιστούν αποστολή του Κράτους, και εντεύθεν τη δημιουργία ενός σύγχρονου συστήματος διακυβέρνησης, τη συγκρότηση συστήματος εσωτερικής αποκέντρωσης, τη δημοσιονομική χειραφέτηση και την υιοθέτηση σύγχρονων και ποιοτικών μεθόδων διοικητικής δράσης, η Περιφέρεια, ως δεύτερος βαθμός αυτοδιοίκησης, μπορεί να αναλάβει και να εκπληρώσει, ανεμπόδιστα, την ιδιαίτερη αποστολή της⁸⁷.

Από την επισκόπηση των αρμοδιοτήτων των Περιφερειών, όπως αυτές έχουν καταγραφεί στο κεφάλαιο Ε, άρθρο 186 και στην Αιτιολογική Έκθεση του ως άνω νόμου, συνάγεται ότι Αποστολή τους είναι «ο σχεδιασμός, ο προγραμματισμός και η υλοποίηση πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών». Η ως άνω γενική διατύπωση εξειδικεύεται, ώστε να εκφράζει το λόγο ύπαρξης και τη συνεισφορά ειδικά της ΠΔΜ, με την ακόλουθη Δήλωση Αποστολής:

Αποστολή της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας είναι η άσκηση και διαμόρφωση κάθετων αναπτυξιακών πολιτικών με γνώμονα τις ανάγκες και τη βελτίωση του επιπέδου ζωής των πολιτών της, για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής ευθύνης της, μέσω αξιοποίησης των τοπικών και περιφερειακών συγκριτικών πλεονεκτημάτων.

3.2.2 Αναπτυξιακό Όραμα

Το όραμα της ΠΔΜ αποτελεί μια συνοπτική διατύπωση της δυνατής και επιθυμητής μελλοντικής της κατάστασης, η οποία θα πρέπει να είναι κατανοητή και να προσφέρει σε όλους τους ενδιαφερόμενους σαφή εικόνα για το ποια ακριβώς κατεύθυνση σκοπεύει να ακολουθήσει η ηγεσία της. Η δήλωση οράματος προσδιορίζει το πραγματοποιήσιμο όνειρο που συνθέτει το σύνολο των ιδανικών και πεποιθήσεων του οργανισμού σχετικά με το σκοπό και τις αξίες του. Καθορίζει τη μελλοντική κατεύθυνση στην οποία επιθυμεί να κινηθεί, λαμβάνοντας υπόψη την υφιστάμενη κατάσταση, και συνιστά θεμελιώδη παράγοντα συνεχούς ενεργοποίησης του συνόλου του. Το όραμα διαγράφει τον γενικό επιχειρησιακό προσανατολισμό, μεταφράζοντας την αποστολή σε επιδιωκόμενα

⁸⁷ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ για την «Οργάνωση της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ», Αρμοδιότητες Περιφερειών, Νοέμβριος 2010, σελ. 25.

αποτελέσματα με πραγματικό νόημα και καθοδηγώντας την κατανομή του χρόνου, της ενέργειας και των πόρων⁸⁸.

Το αναπτυξιακό όραμα της ΠΔΜ για την προηγούμενη προγραμματική περίοδο ήταν: «Βιώσιμη Ανάπτυξη με Κοινωνική Συνοχή και τον Πολίτη στο Προσκήνιο». Το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας με ορίζοντα την επόμενη πενταετία διευρύνεται και οριοθετείται, με βάση τα νέα δεδομένα, από την αναγκαιότητα για μια:

Ισχυρή Περιφέρεια με ανθρωποκεντρικό προσανατολισμό και έμφαση στην Κοινωνική Ευημερία και Συνοχή, μέσω μίας ανταγωνιστικής, ποιοτικής και εξωστρεφούς Βιώσιμης Ανάπτυξης που στηρίζεται στην ανάδειξη των τοπικών ιδιαιτεροτήτων και τον εκσυγχρονισμό της Διοίκησης, προσδίδοντάς της την ταυτότητα ενός σύγχρονου μεταφορικού, ενεργειακού και επιχειρηματικού κέντρου.

Με βάση τα ανωτέρω, σημεία αιχμής του οράματος της ΠΔΜ είναι:

- ⇒ Η επιδίωξη της διοικητικής και οικονομικής της αυτοτέλειας
- ⇒ Η ευημερία όλων των πολιτών και κοινωνικών ομάδων της Δυτικής Μακεδονίας
- ⇒ Η προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης για μία σύγχρονη και αποτελεσματική Διοίκηση
- ⇒ Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας για τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης
- ⇒ Η ενδυνάμωση της θέσης της Περιφέρειας σε γεωπολιτικό και οικονομικό επίπεδο

Το Όραμα αυτό ευθυγραμμίζεται πλήρως με το αναπτυξιακό όραμα που έχει διατυπωθεί στο πλαίσιο του ΠΕΠ 2014-2020⁸⁹, για τη δημιουργία μιας «διατηρήσιμης, ανταγωνιστικής, περιφερειακής οικονομίας με βιώσιμες θέσεις εργασίας, κοινωνική συνοχή και ποιοτικό περιβάλλον», αλλά και με το νέο αναπτυξιακό όραμα που διέπει την Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική στο πλαίσιο του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020⁹⁰ και αποβλέπει «στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρέφηση, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης».

⁸⁸ Λακκίτα Αθ., Η εφαρμογή της *Balanced Scorecard* στην ελληνική Δημόσια Διοίκηση: Μια μελέτη περίπτωσης (Διπλωματική. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, 2015), σελ. 49.

⁸⁹ Εγκεκριμένο ΕΠ-ΠΔΜ 2014-2020 (έγκριση ΕΕ 18-12-2014), σελ. 3

⁹⁰ ΣΕΣ Ελλάδας 2014-2020 (επίσημη υποβολή ΕΕ 17-04-2014), σελ. 51

3.2.3 Κατευθυντήριες αξίες και πολιτικές επιλογές

Οι *κατευθυντήριες αρχές* αντιπροσωπεύουν τη φιλοσοφία και τις αξίες που απαρτίζουν την κουλτούρα της ΠΔΜ, την καθοδηγούν κατά την εκπλήρωση της αποστολής και την επίτευξη του οράματός της και διέπουν τον τρόπο λειτουργίας και διοίκησης σε όλες τις εκφάνσεις τους.

Οι έξι βασικότερες κατευθυντήριες αρχές-αξίες που κρίνεται ότι θα προωθήσουν δυναμικά την υλοποίηση του οράματός της είναι οι εξής:

- Ισότιμη μεταχείριση και ανταπόκριση στις ανάγκες των πολιτών
- Σεβασμός των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης
- Αποδοτική συνεργασία του ανθρώπινου δυναμικού για την ανάπτυξη κοινών στόχων και αξιών και την ισόρροπη ανάπτυξη των Περιφερειακών Ενοτήτων
- Διαφάνεια και χρηστή διαχείριση
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για την αξιοποίηση και ανάδειξη των περιφερειακών πόρων και συγκριτικών πλεονεκτημάτων
- Ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας σε τοπικό, διαπεριφερειακό και διακρατικό επίπεδο

Στο πλαίσιο διαμόρφωσης της στρατηγικής λαμβάνονται υπ' όψη τα κρίσιμα ζητήματα περιφερειακής ανάπτυξης τα οποία ενσωματώνουν τις *κατευθυντήριες πολιτικές επιλογές* της Περιφερειακής Αρχής. Οι κύριες πολιτικές επιλογές της ηγεσίας που διαπνέουν το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας είναι:

- Η Δημόσια Διοίκηση σύγχρονη και ανθρωποκεντρική
- Η Γεωργία και η Κτηνοτροφία ως μοχλός ανάπτυξης
- Οι ολοκληρωμένες Υποδομές ως ισχυρά θεμέλια
- Η Επιχειρηματικότητα που συναντά την καινοτομία
- Η Απασχόληση ως το μεγάλο στοίχημα για τα επόμενα χρόνια
- Η Περιφέρεια ως Ενεργειακή καρδιά της χώρας που χτυπά αδέσμευτα
- Το Περιβάλλον ως κληρονομιά των παιδιών μας
- Η Υγεία ως αγαθό όλων των πολιτών
- Η Κοινωνική μέριμνα ως δείκτης του πολιτισμού
- Η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση που σχεδιάζει το μέλλον
- Ο Τουρισμός που ανακαλύπτει τις ιδιαιτερότητες του τόπου μας
- Ο Πολιτισμός ως κληρονομιά που εξελίσσεται και ο Αθλητισμός ως τρόπος ζωής
- Ο Τοπικός Πόρος που διοχετεύεται στις κατάλληλες δράσεις

Σημαντικοί μοχλοί για την περαιτέρω ανάπτυξη της Δυτικής Μακεδονίας είναι η *φθηνή ενέργεια*, η *αγροτική εξειδίκευση*, η *βιομηχανική ανασυγκρότηση* και οι *επενδύσεις σε υποδομές*.

Βασική προϋπόθεση για την υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού αποτελούν αφενός η ευρύτερη δυνατή *πολιτική και κοινωνική συναίνεση*, αφετέρου η *αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων*, υλικών και άυλων, και των *χρηματοδοτικών εργαλείων*. Ωστόσο, η απορροφητικότητα από μόνη της δεν αποτελεί δείκτη ανάπτυξης. Στόχος για την Περιφέρεια είναι η αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων πόρων, που θα πρέπει να κατευθύνονται σε τομείς που διαθέτουν συγκριτικό πλεονέκτημα και εξυπηρετούν τη στρατηγική της. Απώτερος στόχος είναι η αντιμετώπιση της πρωτοφανούς ανεργίας που πλήττει ιδιαίτερα τη Δυτική Μακεδονία.

Ως *παράγοντες κλειδιά για την επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος* αναγνωρίζονται:

- *Το ανθρώπινο δυναμικό*
- *Το κοινωνικό απόθεμα*
- *Το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον και το ενεργειακό κεφάλαιο*
- *Οι παραγωγικές δραστηριότητες*

Η ανάπτυξη για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας είναι *ποιοτικό μέγεθος* και όχι ποσοτικό. Στο επίκεντρο του αναπτυξιακού οράματος της Περιφέρειας βρίσκονται το *ανθρώπινο δυναμικό* και το *κοινωνικό απόθεμα*, ως παράγοντες από τους οποίους ξεκινά και στους οποίους καταλήγει κάθε αναπτυξιακή πολιτική. Η στρατηγική που αφορά στο ανθρώπινο δυναμικό εστιάζει σε άξονες όπως η απασχόληση και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, η διά βίου μάθηση και η συνεχής αναβάθμιση των ατομικών και συλλογικών δεξιοτήτων ως σημαντικού παράγοντα για την αποδοτική συνεργασία των ανθρώπων και την ανάπτυξη κοινών στόχων και αξιών. Το κοινωνικό απόθεμα αναφέρεται στους κοινωνικούς κώδικες και στις αξίες που αναπτύσσονται στην κοινωνία και διευκολύνουν τη συλλογική δραστηριότητα, με απώτερο στόχο τη μεγιστοποίηση του κοινωνικού οφέλους με **επίκεντρο τον άνθρωπο**.

Συνακολούθως, η στρατηγική της Περιφέρειας για την επίτευξη του οράματος απαιτεί ένα συνεκτικό *πλαίσιο πολιτικών* το οποίο θα εξειδικεύεται μέσα από ένα μίγμα Αξόνων, Μέτρων και Στόχων με αντικείμενο:

- Την ανάδειξη της Δυτικής Μακεδονίας σε μια Περιφέρεια με αποτελεσματική και συνεργατική χρήση των χρηματοδοτικών εργαλείων, αναβαθμίζοντας το κοινωνικό, φυσικό, πολιτιστικό, ενεργειακό και παραγωγικό της κεφάλαιο, δημιουργώντας επιπρόσθετα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.

- Τη βελτίωση της εσωτερικής οργάνωσης και την αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας των υπηρεσιών της Περιφέρειας, μέσω της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, με στόχο την περαιτέρω απλούστευση των διαδικασιών και την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες/επιχειρήσεις.
- Τη στήριξη με κάθε τρόπο του ανθρώπινου δυναμικού, ώστε να παραμείνει στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, παράγοντας προστιθέμενη αξία με πολλαπλασιαστικά οφέλη και λειτουργώντας ως βασικός πυλώνας ανάπτυξης του ευρύτερου γεωγραφικού χώρου.

3.3 Οι Άξονες και οι Στόχοι του Στρατηγικού Σχεδίου

Η διατύπωση της στρατηγικής της Περιφέρειας γίνεται μέσω του καθορισμού Αξόνων, Μέτρων και Στόχων που συγκροτούν ένα «ιεραρχικό διάγραμμα» (το «δένδρο των προτεραιοτήτων»), στο οποίο γίνεται σταδιακή εξειδίκευση της αποστολής, του οράματος και της στρατηγικής⁹¹. Η ως άνω διάρθρωση αποτελεί την *αρχιτεκτονική του ΕΠ* και την προγραμματική δομή της Περιφέρειας, που αντανακλά τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της περιφερειακής πολιτικής. Κατ' αυτόν τον τρόπο, επιχειρείται να διαμορφωθεί ένα ενιαίο και συνεκτικό πρόγραμμα, που βασίζεται σε ιεραρχημένες προτεραιότητες με βάση την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης και τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης.

Οι Άξονες του Στρατηγικού Σχεδιασμού είναι προκαθορισμένοι και σε συμφωνία με την οργάνωση των αρμοδιοτήτων των Περιφερειών σε θεματικές ενότητες (Ν. 3852/2010)⁹². Σύμφωνα με την αριθμ. 35829/22-9-2014 (ΦΕΚ/Β'/2642/6-10-2014) Υπουργική Απόφαση, οι Άξονες Προτεραιότητας των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων καθορίζονται όπως φαίνεται στον **Πίνακα 50** που ακολουθεί.

Πίνακας 50. Αναπτυξιακοί Άξονες του ΕΠ ΠΔΜ 2015-2019

A/A	Άξονας
1	Περιβάλλον και ποιότητα ζωής
2	Κοινωνική μέριμνα, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός
3	Τοπική οικονομία και απασχόληση
4	Βελτίωση διοικητικής ικανότητας και της οικονομικής κατάστασης της Περιφέρειας

Παράλληλα, όπως προαναφέρθηκε, η εκπόνηση και υλοποίηση του παρόντος ΕΠ συμβαδίζει με τη στρατηγική προσέγγιση των δράσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων που

⁹¹ ΕΕΤΑΑ, 2011, *Οδηγός κατάρτισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Ο.Τ.Α. β' βαθμού*, σελ.74.

⁹² Στο ίδιο, σελ. 14.

προκρίνεται μέσα από τη δεκαετή αναπτυξιακή στρατηγική «Ευρώπη 2020». Η κοινοτική αυτή στρατηγική προβλέπει (11) *Θεματικούς Στόχους* στους οποίους θα πρέπει να επικεντρώνεται το σύνολο των δράσεων σε περιφερειακό επίπεδο που θα τύχουν συγχρηματοδότησης από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία.

Για το λόγο αυτό, και δεδομένου ότι οι (4) Άξονες Προτεραιότητας έχουν οριστεί κεντρικά με βάση τις κοινές αρμοδιότητες που αποδόθηκαν στις Περιφέρειες και εκ προοιμίου είναι γενικοί χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τη διαφοροποίηση των Περιφερειών βάσει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, η διάρθρωση του παρόντος ΕΠ, που περιλαμβάνει την περαιτέρω εξειδίκευση των Αξόνων σε Μέτρα, Στόχους και Δράσεις, επιλέχτηκε να βασιστεί στους (11) παραπάνω Θεματικούς Στόχους, προκειμένου να αποτυπωθούν διεξοδικά και με συντονισμένο και στοχευμένο τρόπο οι ιδιαίτερες προτεραιότητες και ανάγκες της Δυτικής Μακεδονίας. Η αποτύπωση αυτή θα ολοκληρωθεί κατά την κατάρτιση της δεύτερης φάσης του Πενταετούς Επιχειρησιακού Σχεδίου (Επιχειρησιακός Προγραμματισμός).

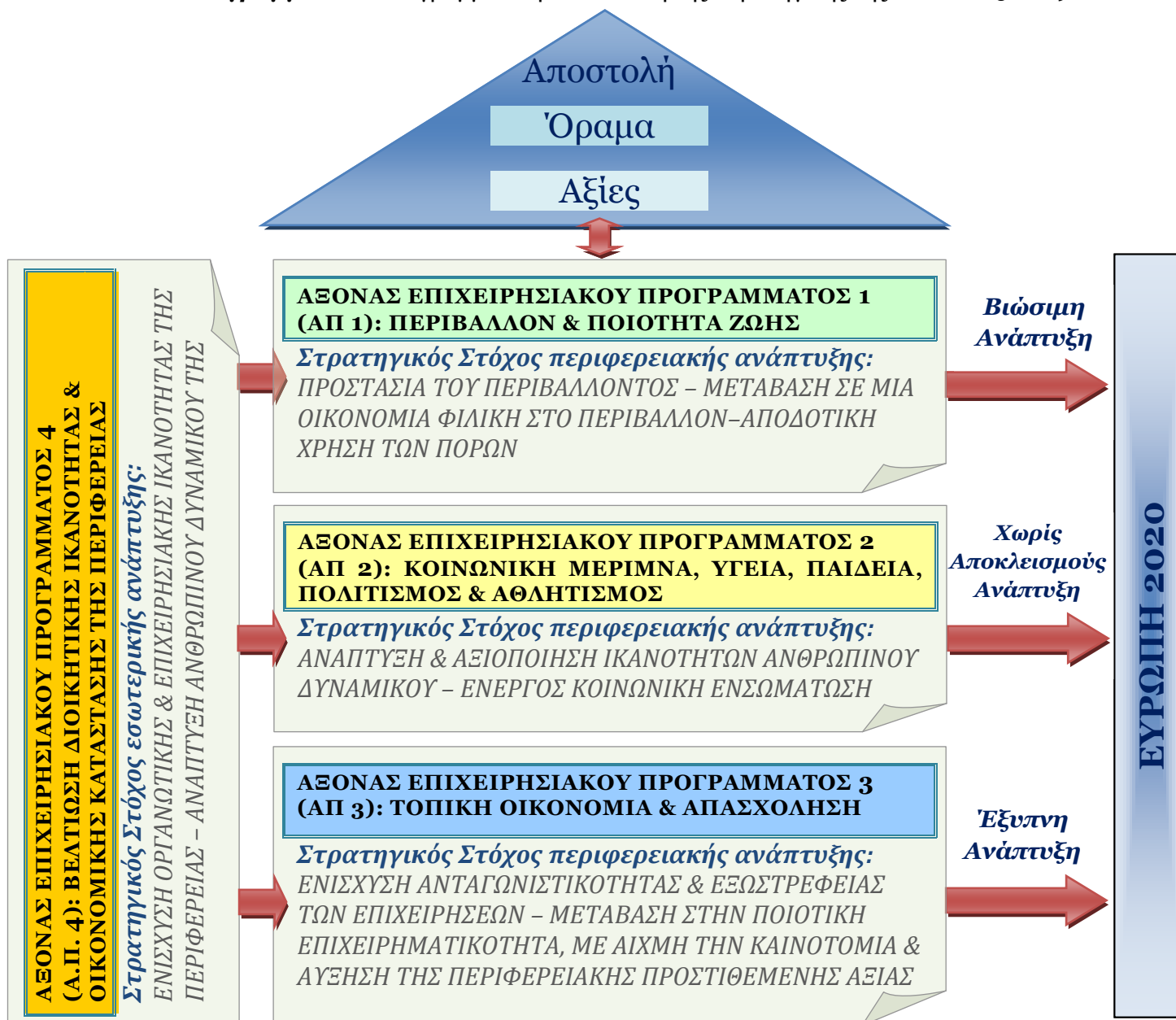
Το πλαίσιο της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ, που θα ληφθεί ως οδηγός και του υπό εκπόνηση ΕΠ, έχει ως άξονα τις εξής *τρεις αλληλοενισχυόμενες προτεραιότητες*, οι οποίες έχουν ενσωματωθεί σε Εθνικές Στρατηγικές και σε όλα τα συγχρηματοδοτούμενα Εθνικά Προγράμματα (περιφερειακά και τομεακά) της προγραμματικής περιόδου 2014-2020:

- **Έξυπνη Ανάπτυξη (Smart growth)**, με γνώμονα την Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα και βασική επιδίωξη την ώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της ΕΕ μέσω επενδύσεων στην Έρευνα και την Καινοτομία.
- **Χωρίς Αποκλεισμούς Ανάπτυξη (Inclusive growth)**, με γνώμονα το Ανθρώπινο Δυναμικό στους τομείς Υγεία – Κοινωνική Ενσωμάτωση – Απασχόληση, Εκπαίδευση & Δεξιότητες και βασική επιδίωξη την Κοινωνική Ανάπτυξη, την καταπολέμηση της φτώχειας και την κοινωνικοοικονομική ενσωμάτωση και συνοχή.
- **Βιώσιμη Ανάπτυξη (Sustainable growth)**, με γνώμονα την Προστασία του Περιβάλλοντος και την Φιλική στο Περιβάλλον Οικονομία και βασική επιδίωξη την προώθηση μιας πιο αποδοτικής στη χρήση πόρων, πιο «πράσινης» και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, για την εκπλήρωση της αποστολής και την επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος της ΠΔΜ, επιλέχθηκαν στο πλαίσιο της στρατηγικής της οι ακόλουθοι τέσσερις **(4) Στρατηγικοί Στόχοι, περιφερειακής και εσωτερικής ανάπτυξης**, σε αντιστοιχία με τους (4) Άξονες Προτεραιότητας που έχουν τεθεί, αλλά και με τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες – κατευθύνσεις που συνιστούν τους Άξονες της

Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής⁹³ και τις τρεις αλληλοενισχυόμενες προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», όπως αποτυπώνεται στο **Διάγραμμα 20**.

Διάγραμμα 20. Διαγραμματική απεικόνιση της Στρατηγικής της ΠΔΜ 2015-2019

⁹³ ΣΕΣ Ελλάδα 2014-2020 (επίσημη υποβολή ΕΕ 17-04-2014), σελ. 67.

Στο ανωτέρω Διάγραμμα, για κάθε Άξονα Προτεραιότητας καθορίστηκε ένας Στρατηγικός Στόχος, με σκοπό να συμπεριλάβει και να συνοψίσει τις βασικές επιδιώξεις της Περιφέρειας, όσον αφορά το συγκεκριμένο Άξονα. Με βάση την υιοθετούμενη αρχιτεκτονική της Στρατηγικής της ΠΔΜ 2015-2019, ο Στόχος εσωτερικής ανάπτυξης του 4ου Άξονα αποτελεί προϋπόθεση, αλλά και καθοριστικό παράγοντα για την επίτευξη των Στόχων περιφερειακής ανάπτυξης και την αποτελεσματική και αποδοτική υλοποίηση του συνολικού Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Σε εθνικό επίπεδο, έχει αναγνωριστεί η καταλυτική βαρύτητα που έχει η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της Δημόσιας Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ως «υποβοηθητικός παράγων», στην πορεία εξόδου της χώρας από την κρίση, με αποτέλεσμα το σύνολο των παρεμβάσεων που αφορούν τη θεσμική επάρκεια της Δημόσιας Διοίκησης να αποτελούν πρώτη προτεραιότητα και προϋπόθεση επιτυχίας του νέου αναπτυξιακού υποδείγματος της χώρας⁹⁴.

Η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και η αποδοτικότητα των εργαζομένων, μέσω βελτίωσης των δεξιοτήτων και της παραγωγικότητάς τους, δίνει απάντηση στο ζήτημα ενίσχυσης της οργανωτικής και επιχειρησιακής ικανότητας της ΠΔΜ, της ικανότητας δηλαδή να αλλάζει και να βελτιώνεται, ικανοποιώντας τις τρέχουσες απαιτήσεις της νομοθεσίας και των πολιτών. Η συνεχής προσπάθεια για βελτίωση της λειτουργίας και των διαδικασιών, στο πλαίσιο των θεσμικών και δημοσιονομικών περιορισμών και με γνώμονα την ικανοποίηση των αποδεκτών των υπηρεσιών, συμβάλλει στην ελαχιστοποίηση των καθυστερήσεων και των λαθών, μέσω συντονισμού και συνεργασίας των τμημάτων, αλλά και της αιρετής διοίκησης. Η λειτουργική αποτελεσματικότητα αποτελεί προϋπόθεση για τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης της ΠΔΜ ως οργανισμού και την οικονομική της ανάπτυξη. Με τη σειρά του, ο βαθμός αποτελεσματικής διαχείρισης των χρηματοοικονομικών πόρων προκαθορίζει το μέτρο στο οποίο επιτυγχάνεται ο συνολικός στόχος της ΠΔΜ, για τοπική ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται μέσω αξιοποίησης του κοινωνικού, φυσικού, πολιτιστικού, ενεργειακού και παραγωγικού της κεφαλαίου και πρακτικά συμπίπτει με την αποστολή της και την αρμοδιότητα να ρυθμίζει και να διαχειρίζεται σημαντικό μέρος των δημοσίων υποθέσεων με δική της ευθύνη και προς το συμφέρον του τοπικού πληθυσμού⁹⁵. Κατ' αυτόν τον τρόπο, συμβάλλει άμεσα στη δημιουργία μιας βιώσιμης, χωρίς αποκλεισμούς και έξυπνης ανάπτυξης σε περιφερειακό επίπεδο, συνεισφέροντας στο εθνικό και κοινοτικό όραμα.

⁹⁴ ΣΕΣ Ελλάδας 2014-2020 (επίσημη υποβολή ΕΕ 17-04-2014), σελ. 62, 67.

⁹⁵ Λακκίτα Αθ., *Η εφαρμογή της Balanced Scorecard στην ελληνική Δημόσια Διοίκηση: Μια μελέτη περίπτωσης* (Διπλωματική. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, 2015), σελ. 123-124.

Το βασικό περιεχόμενο και οι προτεραιότητες που τίθενται στο πλαίσιο των τεσσάρων Αξόνων Προτεραιότητας αναλύεται κατωτέρω:

**ΑΞΟΝΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 1
(ΑΠ 1): ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ**

Η Αιρετή Περιφερειακή Αρχή αντιλαμβάνεται και θεωρεί το Περιβάλλον όχι ως ιδιοκτησία, αλλά ως κληρονομιά που θα αφήσει στις επόμενες γενιές. Μια κληρονομιά που πρέπει να προστατέψει, καλλιεργώντας περιβαλλοντική συνείδηση, εφαρμόζοντας πολιτικές ορθολογικής χρήσης του υδάτινου και δασικού πλούτου, υλοποιώντας σύγχρονες πρακτικές διαχείρισης των απορριμμάτων και εφαρμόζοντας στο ακέραιο την περιβαλλοντική νομοθεσία. Παράλληλα, προασπίζει με κάθε τρόπο τον κοινωνικό χαρακτήρα των φυσικών πλουτοπαραγωγικών πηγών σε περιφερειακό επίπεδο και, πρωτίστως, αυτών που διαμορφώνουν και στηρίζουν τον *Ενεργειακό Χαρακτήρα* της Δυτικής Μακεδονίας. Επιπλέον, αντιλαμβάνεται τον Πολιτισμό όχι ως πολυτέλεια, αλλά ως στάση ζωής και συλλογικό αφήγημα.

Στο πλαίσιο του **1ου Άξονα**, ο Στρατηγικός Στόχος περιφερειακής ανάπτυξης που τίθεται είναι η *προστασία του περιβάλλοντος και η μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον με αποδοτική χρήση των πόρων και χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα*, παράλληλα με την προστασία του φυσικού, πολιτιστικού και δομημένου περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων. Οι δράσεις που θα ενταχθούν στον Άξονα αυτό θα έχουν ως γνώμονα την προστασία της δημόσιας υγείας και της ζωής των πολιτών, με βασικές προτεραιότητες την ανάπτυξη της «πράσινης» επιχειρηματικότητας, μέσω προώθησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της εξοικονόμησης ενέργειας – ενεργειακής αποδοτικότητας, και την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας στο πεδίο προστασίας και αξιοποίησης του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Η **περιβαλλοντική διάσταση** αποτελεί κρίσιμο παράγοντα του συνόλου των πολιτικών. Η ιδιαίτερη γεωμορφολογική κλιμάκωση της Δυτικής Μακεδονίας, με κυρίαρχα τα υδάτινα και δασικά οικοσυστήματα εθνικής εμβέλειας και σημασίας, αναδεικνύουν την περιβαλλοντική προστασία σε βασική παράμετρο θεώρησης και αξιολόγησης των αναπτυξιακών επιλογών. Λόγω της σπουδαιότητας των περιβαλλοντικών διαθεσίμων της Δυτικής Μακεδονίας, απαιτείται σχεδιασμός δράσεων σύμφωνα με την Εθνική Πολιτική για τη Βιοποικιλότητα⁹⁶, με έμφαση τη διατήρηση και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους.

⁹⁶ ΥΠΕΚΑ, Εθνική Πολιτική για τη Βιοποικιλότητα, Ιανουάριος 2014.

Λόγω της γεωπολιτικής θέσης της Περιφέρειας, η προστασία του περιβάλλοντος και των κατοίκων που διαβιούν σ' αυτή, αποκτά πέραν της διαπεριφερειακής και διακρατική διάσταση και απαιτεί συνεργασίες με τις γειτονικές χώρες Αλβανία και πΓΔΜ. Αναλαμβάνοντας ενεργό και ηγετικό ρόλο προς αυτή την κατεύθυνση, η Περιφέρεια έχει ήδη υπογράψει μνημόνιο συνεργασίας για θέματα Πολιτικής Προστασίας με την Περιφέρεια Κορυτσάς στην Αλβανία και δρομολογεί αντίστοιχη συνεργασία με όμορες Περιφέρειες της πΓΔΜ.

Το Πολυθεματικό Εκπαιδευτικό Πάρκο Πολιτικής Προστασίας που θα δημιουργηθεί στις εγκαταστάσεις της ΑΕΒΑΛ, αξιοποιώντας αποδοτικά υφιστάμενες υποδομές, έχει στόχο να αποτελέσει Κέντρο Αριστείας, καθώς η εκπαίδευση σ' αυτό θα καλύψει την αδήριτη ανάγκη για απόκτηση σύγχρονων γνώσεων και απαραίτητων δεξιοτήτων, τόσο από τους επαγγελματίες (προσωπικό των δυνάμεων πολιτικής προστασίας) και εθελοντές όσο και από τους πολίτες. Ταυτόχρονα, Η Σχολή Πυροσβεστών και το Εθνικό Κέντρο Πολιτικής Προστασίας θα συμβάλλουν στη διαφοροποίηση της απασχόλησης στην περιοχή και στην ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ εκπαιδευόμενων κλιμακίων, προερχόμενων τόσο από την Ελλάδα όσο και από άλλες χώρες, προσδίδοντας στο εγχείρημα πανευρωπαϊκή διάσταση και προοπτική.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω αλλά και το γεγονός ότι η διαχείριση των απορριμμάτων αποτελεί στη Δυτική Μακεδονία καλή πρακτική και πρότυπο σε εθνικό επίπεδο, ανάγεται σε μείζον ζήτημα για την ΠΔΜ η αξιολόγηση της εφαρμογής του αναθεωρημένου Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) ως προς το θέμα της χωροθέτησης και λειτουργίας εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων και ειδικότερα μη αξιοποιήσιμων επικίνδυνων αποβλήτων (Ε.Α.)⁹⁷. Ο χώρος των ορυχείων δεν μπορεί να είναι αποδέκτης Ε.Α., πέραν αυτών της περιφέρειας.

Παράλληλα, είναι μείζονος σημασίας η *διατήρηση του ενεργειακού κεφαλαίου* και της δυναμικότητας του κύριου «εξαγωγικού» τομέα της Περιφέρειας που είναι η παραγωγή ηλεκτρισμού και η εξόρυξη λιγνίτη, με πολιτικές εκσυγχρονισμού, απόλυτα συμβατές με την περιβαλλοντική προστασία, ώστε να διασφαλιστεί η *ενεργειακή* αυτονομία. Οποιαδήποτε προοπτική εξόδου από την κρίση δεν μπορεί παρά να περιλαμβάνει ως βασικό συστατικό μέρος τον κλάδο της παραγωγής ενέργειας. Βασικό στοιχείο του ενεργειακού κεφαλαίου είναι η παραγωγή θερμικής ενέργειας για την υποστήριξη των τηλεθερμάνσεων οικισμών του ενεργειακού άξονα. Ζητούμενο η ενίσχυση των τηλεθερμάνσεων, η διασυνδεσιμότητα τους εφόσον είναι οικονομικά και τεχνικά δυνατόν, η χρήση τους για θερμοκηπιακές καλλιέργειες και γενικότερα για εξωαστική

⁹⁷ Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, *Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ)*, Ιούνιος 2015, σελ. 99.

χρήση της τηλεθέρμανσης και η υποστήριξη των παραπάνω με την δημιουργία συμπαραγωγικής μονάδας με χρήση εναλλακτικών καυσίμων.

Ωστόσο, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη μεσοπρόθεσμα οι αναμενόμενες προκλήσεις λόγω επιβολής πολιτικών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής αλλά και των αυξημένων τοπικών περιβαλλοντικών προβλημάτων. Ταυτόχρονα, η ενδεχόμενη περαιτέρω απελευθέρωση και μερική ιδιωτικοποίηση της παραγωγής δύναται να ασκήσει πιέσεις στην τοπική απασχόληση, οι οποίες αναμένεται να αντισταθμιστούν, σε μεγάλο βαθμό, με δεδομένη τη μεγάλη εξειδίκευση του τοπικού εργατικού δυναμικού στον κλάδο της ενέργειας. Η προοπτική επενδύσεων στις ΑΠΕ με στόχο την εκμετάλλευσή τους στο υπάρχον δίκτυο θα πρέπει να εξεταστεί σε συνάρτηση και με τη δυνατότητα παραγωγής τμημάτων του εξοπλισμού των ΑΠΕ τοπικά και τη συνακόλουθη προώθηση σχετικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, μέσω δημιουργίας συνεργατικών σχηματισμών (cluster), με σκοπό την ανάπτυξη τεχνογνωσίας και εξειδίκευσης. Από χωρική άποψη, επιβάλλεται να αξιοποιηθούν περιοχές στις οποίες οριστικοποιήθηκε η εκμετάλλευση ορυκτών πρώτων υλών, καθώς και περιοχές που δεν ενδείκνυνται για άλλες χρήσεις⁹⁸.

Όσον αφορά στις δραστηριότητες εξόρυξης και αξιοποίησης του λιγνίτη, οι οποίες, πέραν της προφανούς αισθητικής έκπτωσης του χώρου, συνοδεύονται από μια μεγάλης κλίμακας πίεση στο ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον, απαιτούν μια ολοκληρωμένη πολιτική προσέγγισης και σημαντικό πεδίο υλοποίησης δράσεων που θα αξιοποιούν αποτελεσματικά τους πόρους της Περιφέρειας.

Γενικότερα, η εξορυκτική βιομηχανία έχει σημαντικές προοπτικές και δίνει δυνατότητες τόνωσης της περιφερειακής οικονομίας, νέων εξειδικεύσεων και παραγωγής «πράσινων» πρώτων υλών για νέα προϊόντα της διεθνούς αγοράς. Από χωρική άποψη, είναι αναγκαίο να προσδιοριστεί ένα πλαίσιο εξασφάλισης της προσβασιμότητας στους ορυκτούς πόρους και συμβατότητας με το φυσικό περιβάλλον και με άλλες οικονομικές δραστηριότητες⁹⁹.

Με βάση τα παραπάνω, η Περιφέρεια επιδιώκει:

- ⇒ Την άμεση αποκατάσταση των αδικιών που συνδέονται με τη διόρθωση του πλασματικού ΑΕΠ που παρουσιάζει η Περιφέρεια λόγω του κύκλου εργασιών της ΔΕΗ στη περιοχή, με αποτέλεσμα η Δυτική Μακεδονία να χάνει τεράστια ποσά κοινοτικών κονδυλίων.
- ⇒ Την επαναπόδοση και αποκατάσταση των εδαφών.

⁹⁸ ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, *Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α.*, Απρίλιος 2015, *Γενικές προοπτικές περιφερειακής ανάπτυξης και χωρικές στρατηγικές-ενέργειες*, σελ. 7.

⁹⁹ Στο ίδιο, σελ. 7.

- ⇒ Την πραγματική αντιμετώπιση της ανεργίας με την ενθάρρυνση της βιομηχανικής δραστηριότητας.
- ⇒ Τη στήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας από τη ΔΕΗ που θα συμβάλλει στη διαμόρφωση σχέσεων εμπιστοσύνης και στην ενίσχυση της απασχόλησης. Στο πλαίσιο αυτό ετοιμάστηκε το Τοπικό Σύμφωνο Στήριξης της Επιχειρηματικότητας.
- ⇒ Τη θέσπιση ανταποδοτικών οφελών προς την τοπική κοινωνία, ειδικότερα την εφαρμογή ειδικού τιμολογίου ρεύματος στους πολίτες και τις επιχειρήσεις της Δυτικής Μακεδονίας, με μείωση του κόστους ρεύματος κατά 30% για τα νοικοκυριά και κατά 50% για τις επιχειρήσεις, για αποκατάσταση της μακροχρόνιας αδικίας και προσέλκυση επενδύσεων.
- ⇒ Την αύξηση του Τέλους Ανάπτυξης (Τέλος Λιγνίτη) από το 0,5% στο 1,2%
- ⇒ Τη θεσμοθέτηση Τέλους Ύδατος (Ειδικού Τέλους ΑΠΕ), λόγω της δημιουργίας και λειτουργίας των μεγάλων ΥΗΣ στην περιοχή, σε ποσοστό 3% επί της προ ΦΠΑ τιμής πώλησης της ηλεκτρικής ενέργειας από τα υδροηλεκτρικά
- ⇒ Την επιβολή τέλους εξόρυξης λιγνίτη με βάση τον μεταλλευτικό κώδικα και δικαιούχους την Τοπική Αυτοδιοίκηση Α' και Β' Βαθμού.
- ⇒ Η δημιουργία Ειδικού Ταμείου Περιβαλλοντικής Αποκατάστασης, με την τοποθέτηση ποσοστού επί του Κύκλου Εργασιών της ΔΕΗ για την υλοποίηση υποχρεώσεων της που απορρέουν από την εκμετάλλευση των ορυχείων και την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, θα εξασφαλίσει την αποκατάσταση του περιβάλλοντος σε εφαρμογή των διεθνώς προβλεπόμενων καθώς και των ισχυόντων Περιβαλλοντικών Όρων και δεν θα κληρονομήσουμε προβλήματα και υποχρεώσεις που αφορούν στο χρήστη.
- ⇒ Τον εκσυγχρονισμό των μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, την άμεση κατασκευή της Πτολεμαΐδας 5 και λειτουργία του σταθμού Μελίτη II.
- ⇒ Τη διατήρηση του λιγνίτη ως εθνικού καυσίμου με ορθολογική διαχείριση και τήρηση αυστηρών περιβαλλοντικών όρων, με παράλληλο σχεδιασμό της μεταλιγνιτικής περιόδου, στον οποίο θα περιλαμβάνονται η αξιοποίηση των ΑΠΕ και οι αναπτυξιακές δυνατότητες της διέλευσης του αγωγού φυσικού αερίου TAP.
- ⇒ Συνολικό Επιχειρησιακό Σχέδιο στο τομέα της ενέργειας για την ΠΔΜ (Οδικός Χάρτης λιγνιτικής δραστηριότητας στη Δυτική Μακεδονία), το οποίο θα προβλέπει τον τρόπο και τα χρονοδιαγράμματα εκμετάλλευσης του ορυκτού πλούτου και της λειτουργίας των μονάδων, τον τρόπο και τα χρονοδιαγράμματα επίλυσης των προβλημάτων που ήδη υπάρχουν από τις δραστηριότητες παραγωγής ενέργειας και εξόρυξης (μετεγκαταστάσεις, απαλλοτριώσεις), με αντίστοιχες νομοθετικές πρωτοβουλίες για την ικανοποίηση των αυτών αιτημάτων, όπου χρειάζεται.

Ως προς το **πολιτιστικό απόθεμα**, η Περιφέρεια οφείλει να επενδύσει σε ένα νέο μοντέλο περιφερειακής πολιτιστικής πολιτικής που, πέραν την ανάδειξης και αξιοποίησης του αρχαιολογικού πλούτου της (αρχαία, βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία), οφείλει να συμπεριλάβει και τους υπόλοιπους τομείς, οι οποίοι είτε μένουν αναξιοποίητοι είτε αναπτύσσονται ελάχιστα. Τέτοιοι τομείς είναι η βιομηχανική κληρονομιά, η σύγχρονη πολιτιστική έκφραση (ζωγραφική, φωτογραφία, θέατρο, μουσική), η ανάδειξη της τοπικής ιδιαιτερότητας μέσα από την αναβίωση τοπικών εθίμων και του άυλου και υλικού πολιτισμού, η προβολή του φυσικού αποθέματος (νερά, γεωλογικά φαινόμενα και παλαιοντολογικά ευρήματα) και των φεστιβάλ που διοργανώνονται τοπικά ως τμήμα της νέας πολιτικής οικονομίας των συνεργασιών στην αστική και τοπική διακυβέρνηση.

ΑΞΟΝΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 2
(ΑΠ 2): ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ, ΥΓΕΙΑ, ΠΑΙΔΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Η κλιμάκωση της οικονομικής κρίσης έχει θέσει σε ασύμμετρη πίεση τόσο τις δομές όσο και τις υποδομές των Υπηρεσιών Υγείας, Εκπαίδευσης, Κοινωνικής Μέριμνας και του Πολιτισμού. Η Αιρετή Περιφερειακή Αρχή πιστεύει ακράδαντα ότι η στήριξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες, ο σεβασμός και η αξιοπρέπεια των ηλικιωμένων και αναξιοπαθούντων αλλά και η ομαλή ένταξη των μεταναστών στον κοινωνικό ιστό δεν αποτελούν απλά υποχρεώσεις μιας ευνομούμενης Πολιτείας, αλλά διαπραγματέυτους δείκτες πολιτισμού. Θεωρεί την Εκπαίδευση και την κατάρτιση ως κυρίαρχους πυλώνες ανάπτυξης, συνδέοντάς τες με την αγορά εργασίας. Στηρίζει και προσβλέπει στο ρόλο της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ως καταλύτη ανάπτυξης καινοτομικής και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας, χωρίς να παραβλέπει το ρόλο του Πανεπιστημίου και του ΤΕΙ στην πνευματική αναβάθμιση των πολιτών της Δυτικής Μακεδονίας.

Στο πλαίσιο του **2ου Άξονα**, ο Στρατηγικός Στόχος περιφερειακής ανάπτυξης που τίθεται είναι η *ανάπτυξη και αξιοποίηση των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού* και η *ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση*, μέσω αντιμετώπισης των διαρθρωτικών προβλημάτων της αγοράς εργασίας, βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και προώθησης της κοινωνικής ένταξης με στόχο την αποτροπή της περιθωριοποίησης του ανθρώπινου κεφαλαίου λόγω της κρίσης.

Οι δράσεις που θα ενταχθούν στον Άξονα αυτό καλούνται να αντιμετωπίσουν τις πλέον αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης και της ύφεσης -την ανεργία και τη φτώχεια-, θέτοντας τα θεμέλια για μια *βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη*

που δημιουργεί *απασχόληση* και *κοινωνική συνοχή*. Λόγω της έντασης των προβλημάτων, θα αναζητηθούν οι μέγιστες συνέργιες των πολιτικών απασχόλησης για τη δημιουργία πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων, μέσω συνδυασμού μέτρων και παρεμβάσεων που επιδιώκουν μια καλύτερη ισορροπία ανάμεσα στα αντικυκλικά και στα διαρθρωτικά μέτρα στο πλαίσιο της επανεκκίνησης της περιφερειακής και, κατ' επέκταση, εθνικής οικονομίας¹⁰⁰.

Ειδικότερα, στον τομέα της Υγείας, το όραμα για την περίοδο 2014-2020 είναι η *«βελτίωση της υγείας και των συνθηκών διαβίωσης των πολιτών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και η μείωση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας, εξασφαλίζοντας παράλληλα τη βιωσιμότητα του Εθνικού Συστήματος Υγείας για τις επόμενες γενεές»*. Για την εκπλήρωση του ανωτέρω οράματος, κρίνεται αναγκαία η Περιφερειακή οργάνωση του συστήματος υγείας. Προς την κατεύθυνση αυτή, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διεκδικεί την αναδιάρθρωση του υφιστάμενου εθνικού μοντέλου παροχής υπηρεσιών υγείας και λήψη αντίστοιχης πολιτικής απόφασης του Υπουργείου Υγείας προς την κατεύθυνση δημιουργίας ενός ολοκληρωμένου συστήματος περιφερειακής διοίκησης, με γνώμονα την αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων σε περιφερειακό επίπεδο και σκοπό τον εξορθολογισμό της σχέσης κόστους – αποτελέσματος, μέσω βελτίωσης της κατανομής των ανθρώπινων και οικονομικών πόρων μεταξύ των υπηρεσιών και νοσοκομείων των οικείων Περιφερειών. Ταυτόχρονα, έχει εκπονηθεί από την Αντιπεριφέρεια Υγείας πρόταση για τον *«Υγειονομικό Χάρτη»* της Περιφέρειας, η οποία αναμένεται να υλοποιηθεί πιλοτικά, προκειμένου να εφαρμοστεί στο σύνολο της χώρας. Η πρόταση αυτή αποτελεί ένα πρωτοποριακό εγχείρημα για την αναδιάρθρωση και τον υγειονομικό ανασχεδιασμό της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας φροντίδας υγείας και του ΕΚΑΒ. Παράλληλα, τονίζει την έλλειψη και προτείνει τη λειτουργία ενός σύγχρονου Τριτοβάθμιου Νοσοκομείου.

Έπειτα από διαβούλευση με όλους του Αρμόδιους Φορείς και σύμφωνα και με τον Στρατηγικό Σχεδιασμό του Υπουργείου Υγείας και της 3ης Υ.Πε., ο Στρατηγικός Σχεδιασμός για την Υγεία και την Κοινωνική Μέριμνα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας βασίζεται στις αρχές της *ισότητας, αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας* και *«ανταποκρισιμότητας»* και συνοψίζεται σε τέσσερις κύριους άξονες¹⁰¹:

¹⁰⁰ ΣΕΣ Ελλάδας 2014-2020 (επίσημη υποβολή ΕΕ 17-04-2014), σελ. 57.

¹⁰¹ Στρατηγικό Σχέδιο 3ης ΥΠΕ για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, Ιούνιος 2015

- ⇒ *Βελτίωση του επιπέδου υγείας, μέσω προγραμμάτων πρόληψης και προαγωγής της υγείας, αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών υγείας, θέσπισης και υλοποίησης στόχων δημόσιας υγείας, μείωσης της θνησιμότητας από συγκεκριμένες αιτίες θανάτων, βελτίωσης της υγείας ειδικών πληθυσμών.*
- ⇒ *Λειτουργική απόδοση, μέσω ισότιμης πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας/προγράμματα πρόληψης, ικανοποίησης των αναγκών του πολίτη, αποδοτικότητας του συστήματος υγείας.*
- ⇒ *Οικονομική απόδοση, μέσω ορθολογικής κατανομής των οικονομικών πόρων, μείωσης των αποκλίσεων προϋπολογισμού και εξορθολογισμό των πολιτικών προμηθειών, διαχείρισης υλικού, συγκράτησης κόστους.*
- ⇒ *Ανάπτυξη, μέσω δημιουργίας - εκσυγχρονισμού των Μονάδων και Υπηρεσιών Υγείας, με αναβάθμιση του κτιριακού και ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού καθώς και των συστημάτων πληροφορικής και εφαρμογής συστημάτων ποιότητας και διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού.*

Για την ανασύσταση της Α/Βάθμιας και Β/Βάθμιας Υγείας και της ευημερίας των πολιτών στη Δυτική Μακεδονία, έχουν τεθεί τέσσερις (3) Πυλώνες και δεκατέσσερις (14) Στρατηγικοί Στόχοι:

ΠΥΛΩΝΑΣ 1: ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΥΓΕΙΑΣ
Στρατηγικός στόχος 1.1: Διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας του συστήματος υγείας
Στρατηγικός στόχος 1.2: Βελτίωση της Αποτελεσματικότητας και Αποδοτικότητας του Συστήματος Υγείας και αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών
Στρατηγικός στόχος 1.3: Ψηφιακός Εκσυγχρονισμός του Συστήματος Υγείας, Προώθηση της πληροφορικής τεχνολογίας και των e-υπηρεσιών υγείας
Στρατηγικός στόχος 1.4: Αναβάθμιση των ανθρώπινων πόρων του Τομέα Υγείας
Στρατηγικός στόχος 1.5: Βελτίωση της Περιβαλλοντικής Επίδοσης του Τομέα Υγείας
Στρατηγικός στόχος 1.6: Βελτίωση της Εξωστρέφειας του Συστήματος Υγείας
ΠΥΛΩΝΑΣ 2: ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ / ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ
Στρατηγικός στόχος 2.1: Ενίσχυση της Απασχόλησης και Αύξηση-Πρόληψη
Στρατηγικός στόχος 2.2: Βελτίωση της Άμυνας των Πολιτών έναντι Παραγόντων Κινδύνου για τη Δημόσια Υγεία
Στρατηγικός στόχος 2.3: Προώθηση της Ψυχικής Υγείας
Στρατηγικός στόχος 2.4: Αξιοποίηση Προϊόντων Έρευνας του Συστήματος Υγείας για την αντιμετώπιση παραγόντων κινδύνου και τη θεραπεία νοσημάτων
ΠΥΛΩΝΑΣ 3: ΜΕΙΩΣΗ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΥΓΕΙΑΣ – ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΙΤΕΣ & ΥΨΗΛΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ/ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ
Στρατηγικός στόχος 3.1: Επενδύσεις σε Υποδομές Υγείας και άλλες Κοινωνικές Υποδομές που συμβάλλουν στην άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων στον τομέα υγείας

Στρατηγικός στόχος 3.2: Αξιοποίηση Καινοτόμων Τεχνολογιών για τη Διασφάλιση της Πρόσβασης σε Υπηρεσίες Υγείας

Στρατηγικός στόχος 3.3: Ανάπτυξη νέων τρόπων παροχής υπηρεσιών

Στρατηγικός στόχος 3.4: Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κοινωνικοοικονομικής κρίσης στην υγεία των Ευπαθών Κοινωνικών Ομάδων

Στο πλαίσιο της άμεσης εθνικής προτεραιότητας σχεδιασμού και εφαρμογής ολοκληρωμένων και βιώσιμων τοπικών στρατηγικών αντιμετώπισης της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού, έχει εκπονηθεί η *Περιφερειακή Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης στη Δυτική Μακεδονία* (ΠεΣΚΕ ΠΔΜ)¹⁰², με βάση το σχετικό πλέγμα επιλογών της κεντρικής διοίκησης που αποτυπώνεται στις αρχές της *Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης*¹⁰³, όπως οριοθετήθηκε από την «*Πράσινη Βίβλο για την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης*»¹⁰⁴ και τις κατευθυντήριες αρχές της ΕΕ στο πλαίσιο των κοινωνικών στόχων της Στρατηγικής ΕΕ 2020 και των σχετικών Εμβληματικών Πρωτοβουλιών της¹⁰⁵. Η ΠεΣΚΕ ΠΔΜ συνιστά το πλαίσιο εφαρμογής τοπικών κοινωνικών πολιτικών, ήτοι, της υποστήριξης των ευπαθών ομάδων μέσω στοχευμένων κοινωνικών και προνοιακών υπηρεσιών και παροχών, της λειτουργίας των αναγκαίων Δομών και Προγραμμάτων, της διασφάλισης των αναγκαίων κοινωνικών και εκπαιδευτικών υποδομών και, βεβαίως, της συγκρότησης περιφερειακού μηχανισμού για τον συντονισμό των επιμέρους Κοινωνικών Φορέων, την παρακολούθηση της εφαρμογής, την αξιολόγηση και την επικαιροποίηση της Στρατηγικής, τη βελτίωση των ικανοτήτων των Φορέων και των επιστημονικών στελεχών τους κ.ο.κ.

Το όραμα της ΠεΣΚΕ ΠΔΜ είναι «η *διαφύλαξη και ενίσχυση του κοινωνικού ιστού της Περιφέρειας με εφαρμογή βιώσιμων και αναπτυξιακών πολιτικών και μέτρων ενεργητικού χαρακτήρα, μέσα από μία ισχυρή εταιρική σχέση φορέων και πολιτών για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των*

¹⁰² Σύμφωνα με τη θεματική αιρεσιμότητα 9 (άρθρο 19 και Παράρτημα XI του Γενικού Κανονισμού 1303/2013) για την ύπαρξη και εφαρμογή εθνικού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για τη μείωση της φτώχειας, με στόχο την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση, καθώς επίσης και την αναγκαιότητα εξειδίκευσης της περιφερειακής στρατηγικής για την κοινωνική ένταξη με προθεσμία ολοκλήρωσης μέχρι 31/05/2015 (ενότητα 9 του ΕΠ-ΠΔΜ 2014-2020).

¹⁰³ Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, *Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ένταξη*, Αθήνα, Δεκέμβριος 2014.

¹⁰⁴ Μελέτη «*Η Πράσινη Βίβλος για την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης*», για την ανάπτυξη μίας ολοκληρωμένης πολιτικής πρόληψης και καταπολέμησης του εργασιακού και κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων του πληθυσμού που διαβιούν στην Ελλάδα, Αθήνα, Ιούλιος 2013.

¹⁰⁵ Βλ. ιδίως τις Ανακοινώσεις της Επιτροπής «*Ευρωπαϊκό Πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού - Ένα Ευρωπαϊκό Πλαίσιο για κοινωνική και εδαφική συνοχή*», COM(2010) 758/16.12.2010 και «*Στοχεύοντας στις κοινωνικές επενδύσεις για την ανάπτυξη και τη συνοχή - συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (2014-2020)*», COM(2013) 83/20.2.2013.

κατοίκων που αντιμετωπίζουν αυξημένα προβλήματα διαβίωσης και κοινωνικής ένταξης». Για την επίτευξή του διαμορφώθηκε ένα συνεκτικό πλέγμα πέντε Στρατηγικών Στόχων(Σ.Σ.):

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ (ΠΕΣΚΕ ΠΔΜ)
Σ.Σ. 1: Καταπολέμηση της Φτώχειας και της Ακραίας Φτώχειας
Σ.Σ. 2: Πρόληψη και Καταπολέμηση του Κοινωνικού Αποκλεισμού – Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης των Ευπαθών Ομάδων, ιδίως των Παιδιών
Σ.Σ. 3: Προώθηση της Ενεργητικής Ένταξης των Ευπαθών Ομάδων στην Αγορά Εργασίας και στην Επιχειρηματικότητα
Σ.Σ. 4: Αναβάθμιση – Επέκταση Κοινωνικών και Εκπαιδευτικών Υποδομών και Υποδομών Υγείας που προάγουν και διευκολύνουν την Κοινωνική Ενσωμάτωση των Ευπαθών Ομάδων και στηρίζουν τις πολιτικές αντιμετώπισης της Φτώχειας στην ΠΔΜ,
Σ.Σ. 5: Συντονισμός, Εφαρμογή, Παρακολούθηση και Αξιολόγηση της Περιφερειακής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης στην ΠΔΜ.

Παράλληλα, αναγνωρίζεται ο δυναμικός ρόλος της πλούσιας, πολυποίκιλης και εξελισσόμενης **Πολιτιστικής κληρονομιάς** (υλικής και άυλης) της Δυτικής Μακεδονίας, καθώς και του **Αθλητισμού**, στην προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης της τοπικής κοινωνίας αλλά και στη βελτίωση της καθημερινής ζωής των πολιτών της. Προς την κατεύθυνση αυτή, επιδιώκονται δράσεις ολοκληρωμένης προώθησης του πολιτισμού και του αθλητισμού, ώστε τα δύο αυτά αγαθά να καταστούν ανοικτά και προσβάσιμα σε όλη την κοινωνία και μέρος της καθημερινής ζωής, όπως η στήριξη των πολιτιστικών και αθλητικών συλλόγων και χώρων, η ανάδειξη, διατήρηση και συντήρηση των μνημείων, η δημιουργία αθλητικών υποδομών και καινοτόμων εγκαταστάσεων και η προώθηση και προβολή του αθλητικού ιδεώδους σε όλες τις κοινωνικές ομάδες και ηλικίες.

ΑΞΟΝΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 3 (ΑΠ 3): ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ & ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Η ανάσχεση και η αποκλιμάκωση της ανεργίας αποτελούν το μεγάλο στοίχημα για την Αιρετή Περιφερειακή Αρχή. Η στήριξη των παραγωγικών δομών, η ολοκλήρωση των υποδομών που θα ενισχύσουν την εξωστρέφεια των επιχειρήσεων, η ενθάρρυνση της καινοτομικής επιχειρηματικότητας και η συντονισμένη προσέλκυση επενδύσεων μεγάλης κλίμακας αποτελούν το βασικό μίγμα πολιτικών της επόμενης πενταετίας. Η βέλτιστη αξιοποίηση του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης 2014-2020, η υιοθέτηση και εμπέδωση πρακτικών Έξυπνης Εξειδίκευσης και η

διασύνδεση της Έρευνας με την Επιχειρηματικότητα αποτελούν τα σημαντικότερα εργαλεία υλοποίησης των πολιτικών.

Στο πλαίσιο του **3ου Άξονα**, ο Στρατηγικός Στόχος περιφερειακής ανάπτυξης που τίθεται είναι η *ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων* (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), η *μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και την αύξηση της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας*. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, απαιτούνται δράσεις για τη δημιουργία περιβάλλοντος φιλικού προς τις επιχειρήσεις που προσελκύει επενδύσεις, την ανάπτυξη συμπεριφορών επιχειρηματικής συνεργασίας και δικτυώσεων, την ενίσχυση της Έρευνας και Καινοτομίας μέσω της στρατηγικής της «Έξυπνης Εξειδίκευσης», την αναβάθμιση των ανθρώπινων πόρων, την αξιοποίηση της νέας επιστημονικής και τεχνολογικής γνώσης και τη δημιουργία ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων σε κλάδους της τοπικής οικονομίας με υψηλή προστιθέμενη αξία.

Απαιτείται η στήριξη και η επαναξιολόγηση των οργανωμένων δομών επιχειρηματικότητας (ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ, ΒΙΠΑ) για τη λειτουργική τους ολοκλήρωση και την παροχή των αναγκών εξυπηρετήσεων στους επιχειρηματίες. Αντιμετωπίζεται θετικά και με προοπτική η δημιουργία του Διεθνούς Εμπορευματικού Κέντρου στη Δυτική Μακεδονία.

Το **νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα** υπαγορεύει τη στροφή σε παραγωγικούς ανταγωνιστικούς και εν δυνάμει εξωστρεφείς κλάδους, όπως ο τουρισμός και ο πολιτισμός, οι ΤΠΕ, η ενέργεια, η γεωργία και κτηνοτροφία, η μεταποίηση και οι υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις, οι οποίοι και θα λάβουν σημαντικό μερίδιο στην κατανομή πόρων και επενδύσεων στο πλαίσιο της **Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης**. Οι **τομείς προτεραιότητας** που περιλαμβάνονται στο σχέδιο RIS3 της ΠΔΜ, οι οποίοι επιλέχθηκαν μετά από αποτίμηση όλων των ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων, ώστε να πληρούν τα απαραίτητα χαρακτηριστικά που έχουν τεθεί (σημαντικά ποσοστά συμμετοχής στο περιφερειακό ΑΕΠ αλλά και στο βαθμό διασύνδεσής τους με άλλους τομείς, όπως και στην απασχόληση), είναι ιδιαίτερα κρίσιμοι για τη Δυτική Μακεδονία, λόγω των διαρθρωτικών αδυναμιών της περιφερειακής οικονομίας και, κυρίως, του υψηλότατου ποσοστού ανεργίας. Οι τομείς αυτοί, ανά κλάδο και με αναφορά στη χωρική τους διάσταση, είναι¹⁰⁶:

¹⁰⁶ Σχέδιο Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης ΠΔΜ 2014-2020 (έκδοση 22/07/2015), σελ. 98.

- Ο **κλάδος Ενέργειας/ΑΠΕ-Τηλεθέρμανσης**, με επαναπροσδιορισμό του ορισμού «*Καινοτομία στην Ενέργεια*» για την περίοδο 2014-2020 (κυρίως στις Π.Ε. Κοζάνης και Φλώρινας).
- Ο **κλάδος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Απορριμμάτων** (σε όλες τις Π.Ε.)
- Οι παραδοσιακοί **κλάδοι Αγροτικής Ανάπτυξης και Μεταποίησης**:
 - ➔ μεταποίηση – τυποποίηση χαρακτηριστικών αγροτικών προϊόντων (σε όλες τις Π.Ε.)
 - ➔ Εκτροφή γουνοφόρων ζώων - δερμάτινα προϊόντα (στις Π.Ε. Καστοριάς & Κοζάνης)
 - ➔ τρόφιμα, ποτά, μεταλλικές κατασκευές (σε όλες τις Π.Ε.)
- Ο **κλάδος του Τουρισμού** (σε όλες τις Π.Ε.)

Ειδικότερα, ο *αγροδιατροφικός τομέας* αναμένεται να συμβάλλει στην ανάσχεση της αποδιάρθρωσης του παραγωγικού δυναμικού της Περιφέρειας, μέσω αύξησης της τοπικής παραγωγής σε ποιοτικά και ανταγωνιστικά αγρο-διατροφικά προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας, συμβάλλοντας παράλληλα στη δημιουργία θετικού εμπορικού ισοζυγίου αλλά και διατροφικής επάρκειας και ασφάλειας και προάγοντας την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η ορθολογική χρήση των πόρων (νερού, ενέργειας, χημικών, πρώτων υλών) και η εφαρμογή σύγχρονων επιστημονικών μεθόδων και τεχνικών θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη ενός αειφορικού συστήματος διαχείρισης που θα συντελέσει στη βελτίωση της ποιότητας των αγροτικών προϊόντων, στην αύξηση της απόδοσης της παραγωγής και στην προστασία του εδάφους, των υπογείων υδάτων και γενικότερα του περιβάλλοντος.

Η προοπτική ανάδειξης ορισμένων τοπικών προϊόντων σε προϊόντα υψηλής ποιότητας με τοπική τυποποίηση καταγράφεται ως μία από τις σημαντικότερες υπό ανάπτυξη δραστηριότητες και μία από τις σημαντικότερες προοπτικές, η οποία θα προωθηθεί μέσω αντίστοιχων προγραμμάτων (εκσυγχρονισμός, διαφοροποίηση, καινοτομία, πρόσβαση σε νέες αγορές, ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, πιστοποίηση με τα επίσημα σήματα καθώς και με το *Σήμα Ποιότητας Δυτικής Μακεδονίας «We Make»*), δικτυώσεων και συνεργασιών. Τοπικά προϊόντα όπως η φέτα, ο κρόκος, τα φασόλια, τα ροδάκινα, τα μήλα, οι πιπεριές, το κρασί κλπ. αποτελούν χαρακτηριστικά προϊόντα, η υπεραξία των οποίων θα πρέπει να μένει στην περιοχή και να την καρπούνται οι παραγωγοί μέσα από τη συσκευασία και την τυποποίηση. Οι κλάδοι των αρωματικών, κτηνοτροφικών και ενεργειακών φυτών, των οσπρίων, των οπωροφόρων δένδρων, των ποτών και εν γένει των βιολογικών προϊόντων, αλλά και η κτηνοτροφία, η οποία έχει πάρα πολλές δυνατότητες στην περιοχή και αναζωογονήθηκε σε ένα βαθμό τα τελευταία χρόνια,

με δυναμικότερους κλάδους τα αιγοπρόβατα και τα βοοειδή, μπορούν να αποτελέσουν ενδιαφέρουσες προοπτικές ανάπτυξης της περιφερειακής οικονομίας συνολικά καθώς και της τοπικής οικονομίας επιμέρους περιοχών¹⁰⁷.

Η ενίσχυση της εξωστρέφειας των ελληνικών προϊόντων και η στήριξη των ΜΜΕ του αγροδιατροφικού τομέα έχουν καθοριστικό ρόλο κατά τη νέα προγραμματική περίοδο, δεδομένου ότι οι τελευταίες αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής περιφέρειας¹⁰⁸. Σε περιφερειακό επίπεδο, πρέπει να υιοθετηθεί ένα ιδιαίτερο παραγωγικό και αναπτυξιακό μοντέλο, με βάση τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιφέρειας και ειδικότερα με βάση τα προϊόντα που παράγει και με τα οποία έχει ταυτισθεί, με παράλληλη δημιουργία των απαραίτητων για την αναπτυξιακή διαδικασία θεσμών, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου «*Καλάθι Προϊόντων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας*»¹⁰⁹.

Η στρατηγική «τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (CLLD)» θα αφορά το σύνολο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και ως μία άκρως συμμετοχική διαδικασία (από τη βάση προς τα επάνω), από το σχεδιασμό μέχρι την υλοποίηση και ολοκλήρωση των έργων και ενεργειών, θα αποτελέσει μέσο επίτευξης των στόχων για έναν «ζωντανό και σε κίνηση» αγροτικό χώρο, με νέους ανθρώπους και με ισχυρή διασύνδεση των τομέων παραγωγής, μέσω των δικτύσεων και των οργανώσεων με τη μορφή Ομάδων Παραγωγών. Ταυτόχρονα, τα Τοπικά Σύμφωνα Ποιότητας (ΤΣΠ) και η διασύνδεση τομέων και επαγγελματιών, θα συμβάλλουν στην ενίσχυση και στην ποιότητα της παραγωγής και θα δημιουργήσουν κουλτούρα συνεργασίας ως μονόδρομο στην αντιμετώπιση των συνεπειών της οικονομικής κρίσης και του έντονου ανταγωνισμού. Επιπροσθέτως, η εκπαίδευση και η κατάρτιση των ανθρώπων της υπαίθρου σε θέματα επιχειρηματικότητας, προστασίας του περιβάλλοντος και ποιότητας θα συμβάλλει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου.

Παράλληλα, ο κατεξοχήν παραγωγικός και εξαγωγικός κλάδος της γουνοποιίας, αν και έδειξε σημάδια κρίσης, παραμένει ο δεύτερος σε δυναμικότητα κλάδος του δευτερογενούς τομέα στον οποίο εξειδικεύεται η Περιφέρεια. Η διεύρυνση του κλάδου στην παραγωγή πρώτων υλών με την εκτροφή γουνοφόρων ζώων

¹⁰⁷ ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, *Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α.*, Απρίλιος 2015, *Γενικές προοπτικές περιφερειακής ανάπτυξης και χωρικές στρατηγικές-ενέργειες*, σελ. 7.

¹⁰⁸ ΣΕΕ Ελλάδας 2014-2020 (επίσημη υποβολή ΕΕ 17-04-2014), σελ. 55.

¹⁰⁹ ΑΝΚΟ Α.Ε., *Επιχειρησιακό Σχέδιο «Καλάθι Προϊόντων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας»*, Μάρτιος 2012, σελ. 189.

καταγράφεται ως μία από τις περισσότερο αναπτυσσόμενες δραστηριότητες, η οποία και πρέπει να υποστηριχτεί μέσω της χωροθέτησης των περιοχών ανάπτυξης του κλάδου της εκτροφής. Πρέπει, ωστόσο, να ληφθούν υπόψη ορισμένα δομικά προβλήματα, όπως η γήρανση του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, καθώς επί πολλά έτη η νεότερη γενιά δεν εντάσσονταν στον κλάδο, κατευθυνόμενη στον τομέα των υπηρεσιών¹¹⁰.

Επιπροσθέτως, ο *τουρισμός* αναμένεται να συμβάλλει πολλαπλασιαστικά στην προσπάθεια αναγέννησης της οικονομίας σε περιφερειακό επίπεδο, με ισχυρές διατομεακές συνέργειες (ειδικότερα δε με έμφαση σε καινοτομικές παρεμβάσεις στα συμπλέγματα «τουρισμού-πολιτισμού, τουρισμού-αγροδιατροφής και τουρισμού-περιβάλλοντος»), οριζόντια κινητοποίηση όλων των παραγωγικών δυνάμεων και κλάδων (ξενοδοχεία, εστίαση, μεταφορές, λιανεμπόριο) και πολλαπλασιαστικές επιδόσεις ιδιαίτερα στην απασχόληση. Βασικό στόχο των δράσεων στον τομέα αυτό θα αποτελέσει η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, μέσω εμπλουτισμού και αναβάθμισης του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος, με αξιοποίηση του πλούσιου φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, του ιδιαίτερου αγροδιατροφικού προϊόντος (γαστρονομία) και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Σε συνδυασμό με το φυσικό περιβάλλον και την πολιτιστική κληρονομιά, εντοπίζονται περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης διαφοροποιημένων εναλλακτικών ήπιων μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός, γαστρονομικός, φυσιολατρικός, αθλητικός, χειμερινός, πολιτιστικός, αρχαιολογικός, θρησκευτικός, βιομηχανικός, ιαματικός, ιατρικός τουρισμός κλπ.). Από χωρική άποψη, απαραίτητη κρίνεται η υποστήριξη δικτύων τουρισμού και, παράλληλα, η διαμόρφωση ενός πλαισίου ανάδειξης και αξιοποίησης του κτιριακού τουριστικού αποθέματος¹¹¹.

Πρωταρχικός στόχος της Περιφέρειας είναι η δημιουργία και προσφορά ενός διακριτού, ελκυστικού και «αυθεντικού» προϊόντος, το οποίο θα συνδέεται με την ταυτότητα της περιοχής και θα ενσωματώνει την εικόνα της, διασφαλίζοντας ποιότητα στην εμπειρία της αναψυχής. Απώτερος στόχος είναι η αύξηση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας, η ενίσχυση της εξωστρέφειας και η άμβλυνση

¹¹⁰ ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, *Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α.*, Απρίλιος 2015, *Γενικές προοπτικές περιφερειακής ανάπτυξης και χωρικές στρατηγικές-ενέργειες*, σελ. 8.

¹¹¹ ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, *Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α.*, Απρίλιος 2015, *Γενικές προοπτικές περιφερειακής ανάπτυξης και χωρικές στρατηγικές-ενέργειες*, σελ. 8.

των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων υπό τον όρο πάντοτε της αειφορικής διαχείρισης¹¹².

Κρίσιμοι παράγοντες βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού κλάδου που θα προωθηθούν είναι επίσης η ανάπτυξη ποιοτικών και προσβάσιμων υποδομών, η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας με αξιοποίηση ΤΠΕ, η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, η αναβάθμιση των γνώσεων και ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και η αναζήτηση νέων αγορών. Οι δράσεις θα πρέπει να είναι συνεκτικές και ολοκληρωμένες και να συμβάλλουν στο όραμα και την Εθνική Στρατηγική του τουρισμού για την περίοδο 2014-2020¹¹³, με στόχο τόσο την ανάδειξη του τοπικού φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος σε ένα σύνολο εμπειριών όσο και τη διασφάλιση ενός ενιαίου επιπέδου ελάχιστων ποιοτικών χαρακτηριστικών.

Γενικά, ο *πολιτισμός*, μέσω της ανάδειξης και αξιοποίησης της πλούσιας και πολυποίκιλης πολιτιστικής κληρονομιάς, η δημιουργική βιομηχανία και ο κλάδος των ΤΠΕ συγκεντρώνουν τα συγκριτικά «άϋλα» πλεονεκτήματα σε εθνικό επίπεδο και θα μπορούσαν να προωθηθούν σε περιφερειακό επίπεδο, με την κατάλληλη εξειδίκευση, για την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Το στρατηγικό πλαίσιο ανάπτυξης του **παραγωγικού περιβάλλοντος**, με δεδομένα τα πολύ υψηλά ποσοστά ανεργίας σε περιφερειακό επίπεδο αλλά και τη στενή «κλαδική διασπορά» του παραγωγικού μίγματος, θα πρέπει να απαντά στην επιτακτική ανάγκη δημιουργίας δομών στήριξης των τοπικών επιχειρήσεων, ιδιαίτερα της επιχειρηματικότητας των νέων ανθρώπων, με όρους ανταγωνιστικότητας, εξωστρέφειας και επιχειρηματικής καινοτομίας. Βάση για την ανάπτυξη της καινοτομίας και τη δημιουργία συγκέντρωσης καινοτόμων επιχειρηματικών μονάδων δύναται να αποτελέσει η συνεργασία και διασύνδεση των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Περιφέρειας με τις τοπικές επιχειρήσεις και τους φορείς, με σκοπό την ανάπτυξη καινοτόμων δραστηριοτήτων και τη δημιουργία καινοτόμων κλάδων που χτίζουν σε δεξιότητες και εξειδικεύσεις από παλιότερους κλάδους, διαμορφώνοντας έτσι την παράδοση της περιοχής σε πλεονέκτημα ανάπτυξης καινοτομίας¹¹⁴. Η *εξωστρέφεια* της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και η ανάδειξή της ως *γεωγραφικού πόλου* στην ευρύτερη περιοχή των νοτιοδυτικών βαλκανίων είναι κύριος στόχος της Περιφέρειας, με ανάληψη δράσεων τόσο σε τεχνοκρατικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο, ενισχύοντας τη συνεργασία μεταξύ

¹¹² Σχέδιο Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης ΠΔΜ 2014-2020 (έκδοση 22/07/2015), σελ. 109.

¹¹³ Υπουργείο Τουρισμού, Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού & Εφαρμογής του Υπουργείου Τουρισμού, «Σχέδιο Κατευθύνσεων Εθνικής Στρατηγικής 2014-2020 στον τομέα του Τουρισμού», ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ, Νοέμβριος 2013.

¹¹⁴ ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α., Απρίλιος 2015, Γενικές προοπτικές περιφερειακής ανάπτυξης και χωρικές στρατηγικές-ενέργειες, σελ. 8.

των αυτοδιοικητικών θεσμών, θέτοντας ταυτόχρονα τις προτεραιότητες σε επίπεδο διασυνοριακών χρηματοδοτικών προγραμμάτων και αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες προς αυτήν την κατεύθυνση. Τα προγράμματα πρέπει να εστιάζουν τόσο στη δυνατότητα ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας σε συγκεκριμένους επιχειρηματικούς τομείς όσο και στην υλοποίηση κοινών διασυνοριακών υποδομών διευκόλυνσης της επιχειρηματικότητας.

**ΑΞΟΝΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 4
(Α.Π. 4): ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ**

Η Αιρετή Περιφερειακή Αρχή πιστεύει σε μια Διακυβέρνηση με ξεκάθαρα ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα. Προωθεί μια αποτελεσματική Δημόσια Διοίκηση σε επίπεδο Περιφέρειας, με στόχο τη μείωση της γραφειοκρατίας και του χρόνου διεκπεραίωσης των καθημερινών συναλλαγών των πολιτών/επιχειρήσεων με τις υπηρεσιακές δομές. Υιοθετεί σύγχρονα τεχνολογικά μέσα και προωθεί την *ανοικτή ηλεκτρονική διακυβέρνηση* ως ενιαία πλατφόρμα επικοινωνίας, στην κατεύθυνση της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας. Ανατρέπει χρόνια στερεότυπα και αγκυλώσεις, δημιουργώντας ένα ανθρωποκεντρικό πλαίσιο δημόσιας διοίκησης.

Όπως προαναφέρθηκε, η επίτευξη του Στρατηγικού Στόχου *εσωτερικής ανάπτυξης* του Άξονα αυτού αποτελεί το θεμέλιο λίθο για την επίτευξη των Στρατηγικών Στόχων *περιφερειακής ανάπτυξης* των τριών υπολοίπων Αξόνων. Στο πλαίσιο του **4ου Άξονα**, ο Στρατηγικός Στόχος συντίθεται από δύο άξονες παρέμβασης:

- Την **ενίσχυση της οργανωτικής και επιχειρησιακής ικανότητας της Περιφέρειας**, μέσω του *εκσυγχρονισμού* της, σύμφωνα με τις αρχές της *αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας, διαφάνειας* και *λογοδοσίας* και της *βελτίωσης του συντονισμού* του κράτους, με στόχο τη βέλτιστη εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων χωρίς αποκλεισμούς.
- Την **ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας**, μέσω βελτίωσης του συστήματος διοίκησης του προσωπικού, της ορθολογικής κατανομής των ανθρώπινων πόρων, της ενίσχυσης του ρόλου και της διοίκησης των υψηλόβαθμων στελεχών καθώς και της παροχής αναβαθμισμένων υπηρεσιών κατάρτισης/εκπαίδευσης, με στόχο την ατομική ανάπτυξη των υπαλλήλων και τη βελτίωση της ικανότητας ανταπόκρισής τους στις ανάγκες των διαρθρωτικών και θεσμικών αλλαγών των προωθούμενων μεταρρυθμίσεων.

Οι ανωτέρω στρατηγικοί άξονες παρέμβασης θα επιτευχθούν, κυρίως, με την

προώθηση της **ανοικτής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης**, η οποία αποτελεί το σημαντικότερο εργαλείο για την υλοποίηση ριζικών μεταρρυθμίσεων που μπορούν να αλλάξουν θεμελιακά τη λειτουργία της ΠΔΜ καθώς και την εικόνα της ως οργανισμού στα μάτια των εργαζομένων της αλλά και στις αντιλήψεις όσων διαμένουν, επιχειρούν, την επισκέπτονται ή με οποιονδήποτε τρόπο συναλλάσσονται μαζί της. Με τη σύναψη της Προγραμματικής Σύμβασης για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση *«Επιστημονική και οργανωτική υποστήριξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στην Ανοιχτή Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση»*¹¹⁵, εξαγγέλθηκε η πολιτική βούληση και δέσμευση που υπάρχει από πλευράς ΠΔΜ για προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης ως *«ενιαίας πλατφόρμας επαφής των πολιτών, αλλά και ελέγχου του έργου της πολιτείας»*. Η Σύμβαση αυτή σηματοδοτεί το πρώτο βήμα ενός πρωτοπόρου εγχειρήματος που, μέσω *«αξιοποίησης των διαθέσιμων υλικών πόρων και ανθρώπινου δυναμικού»*, έχει στόχο τη *συμμετοχικότητα*, τη *συναπόφαση*, την *προτυποίηση* και *πιστοποίηση*, την *καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών*, αλλά και την *«αξιολόγηση των στελεχών της δημόσιας διοίκησης μέσα από τα εργαλεία της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης»*. Είναι σημαντικό ότι η όλη προσπάθεια στηρίζεται στην κινητοποίηση των ίδιων των δυνάμεων της Περιφέρειας, ως αναγκαία προϋπόθεση του εγχειρήματος¹¹⁶.

Λαμβάνοντας υπόψη το διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό πλαίσιο ανοικτής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, κεντρική στρατηγική επιδίωξη της ΠΔΜ για την πενταετία 2015-2019 είναι η αύξηση της διαφάνειας και της συμμετοχής των πολιτών στις κοινές υποθέσεις του δημόσιου βίου καθώς και η αποδοτική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων, πληροφοριακών συστημάτων και εξοπλισμού. Πέρα από τη διαφάνεια σε όλα τα επίπεδα και τη διαρκή συμμετοχή των πολιτών και επιχειρήσεων στο τοπικό γίγνεσθαι, εξέχουσα στρατηγική σημασία έχουν οι στόχοι της πρόσβασης σε ευρυζωνικά δίκτυα, της ανάπτυξης υποδομών υπολογιστικού νέφους, της δημιουργίας ψηφιακών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, όπως επίσης και της συνεχούς και συστηματικής βελτίωσης των δεξιοτήτων του στελεχιακού δυναμικού της Περιφέρειας αλλά και των πολιτών και επιχειρήσεων στη χρήση και αξιοποίηση ΤΠΕ¹¹⁷.

¹¹⁵ Βλ. και υποσ. 50, Προγραμματική Σύμβαση μεταξύ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών (ΕΠΙΣΕΥ) και Αναπτυξιακής Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. – ΑΝΚΟ (αριθ. 315/2014 απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Μακεδονίας).

¹¹⁶ Γραφείο Τύπου ΠΔΜ, 2014, *«Έγινε το πρώτο βήμα στην ψηφιακή εποχή για τη Δυτική Μακεδονία»*[Δελτίο Τύπου] Πέμπτη 18 Δεκεμβρίου 2014, Διαθέσιμο στο: <<http://www.pdm.gov.gr>>

¹¹⁷ Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών (ΕΠΙΣΕΥ), *Στρατηγικό Σχέδιο Ανοικτής Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης 2015-2019*, στο πλαίσιο του Έργου *«Επιστημονική*

Συγκεκριμένα, αναλαμβάνονται οι εξής δράσεις:

- ⊙ Εφαρμογή **ανοικτής ηλεκτρονικής διαβούλευσης**, μέσω προσαρμοσμένης πλατφόρμας, με στόχο τη συστηματική συμμετοχή των πολιτών και κάθε είδους ενδιαφερόμενων στις διαδικασίες διαμόρφωσης πολιτικής.
- ⊙ Καθιέρωση **ηλεκτρονικής επικοινωνίας και διακίνησης εγγράφων**, με στόχο την διεύρυνση της χρήσης του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), το δραστικό περιορισμό των εκτυπώσεων και την επιτάχυνση της εσωτερικής και εξωτερικής συνεργασίας.
- ⊙ Δημιουργία **ηλεκτρονικών υπηρεσιών**, με στόχο την παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς πολίτες, επιχειρήσεις και άλλους φορείς.
- ⊙ Δράση για **μια περιφέρεια προσιτή στον πολίτη και τον επιχειρηματία**, με στόχο την ανάρτηση οργανογραμμάτων και στοιχείων επικοινωνίας των στελεχών, τη συστηματοποίηση της ανάρτησης δημοσίων ανοικτών δεδομένων, τη ζωντανή διαδικτυακή κάλυψη των συνεδριάσεων των οργάνων καθώς και την παρουσία και επικοινωνία της Περιφέρειας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- ⊙ Δράση για την **καινοτομία από όλους προς όλους**, με στόχο την ανάπτυξη και λειτουργία πλατφόρμας πληθοπορισμού (crowdsourcing), όπου πολίτες, φορείς και κάθε ενδιαφερόμενος θα καταθέτουν ιδέες και προτάσεις για τη βελτίωση των υπηρεσιών.
- ⊙ Καθιέρωση **ανοικτού συμμετοχικού προϋπολογισμού**, με στόχο να είναι οι πολίτες σε θέση να κατανοήσουν με διαφανή τρόπο τις διαδικασίες συγκρότησης και τα δεδομένα εκτέλεσης του προϋπολογισμού, ώστε να έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν κι οι ίδιοι με προτάσεις στις σχετικές διαδικασίες.
- ⊙ Υλοποίηση ψηφιακής πλατφόρμας **e-συμπαραστάτη**, με στόχο την πλήρη ηλεκτρονική υποστήριξη των αρμοδιοτήτων του περιφερειακού συμπαραστάτη του πολίτη και της επιχείρησης, έτσι ώστε να ενισχυθεί η θετική επίδραση της διαμεσολαβητικής του δραστηριότητας, τόσο στη λειτουργία της Περιφέρειας όσο και στην ποιότητα της σχέσης της με πολίτες και επιχειρήσεις.
- ⊙ Υιοθέτηση/χρήση **έξυπνων υποδομών**, με στόχο τη μεταφορά τεχνογνωσίας ιδιωτικού νέφους, έτσι ώστε να επιτευχθεί βέλτιστη αξιοποίηση των υποδομών, μείωση κόστους και οικονομίες κλίμακας.

Απώτερος στόχος είναι μια ευρεία, ποιοτική και αναπτυξιακά βιώσιμη διασύνδεση μεταξύ της ίδιας της Περιφέρειας, των πολιτών αλλά και κάθε είδους εμπλεκομένων στις δραστηριότητές της. Μαζί με τη βελτίωση και εμβάθυνση της

τοπικής δημοκρατίας επιδιώκεται η ανάδειξη τεχνολογικών καινοτομιών που συνεισφέρουν θετικά στη διοικητική ικανότητα και στην οικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας, υποστηρίζοντας την επίτευξη των στόχων περιφερειακής ανάπτυξης. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η ΠΔΜ συνεισφέρει ουσιαστικά στην επίτευξη του εθνικού αναπτυξιακού οράματος, καθώς μια αποτελεσματική και αποδοτική δημόσια διοίκηση, βασισμένη στις νέες ΤΠΕ, θα στηρίξει σε σημαντικό βαθμό τη μετάβαση της ελληνικής οικονομίας προς το νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα.

3.4 Διάρθρωση Επιχειρησιακού Προγράμματος

Όπως αναλύθηκε στις προηγούμενες ενότητες, τα προτεινόμενα Μέτρα επιλέχθηκε να ακολουθήσουν την κωδικοποίηση που εφαρμόζεται οριζόντια σε επίπεδο ΕΣΠΑ, διευκολύνοντας τη συσχέτισή τους με τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά προγράμματα, εξασφαλίζοντας την επιλεξιμότητα των προτάσεων που θα υποβληθούν για έγκριση σε αυτά και συντονίζοντας ταυτόχρονα τις παρεμβάσεις προς επίτευξη πολλαπλασιαστικού αναπτυξιακού αποτελέσματος¹¹⁸.

Η αντιστοίχιση των (4) Αξόνων Προτεραιότητας με τους Θεματικούς Στόχους της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» αποτυπώνεται στους ακόλουθους **Πίνακες 51 και 52**.

Πίνακας 51. Θεματικοί Στόχοι (ΘΣ) της Στρατηγικής Ε2020 ανά Άξονα Προτεραιότητας του ΕΠ

ΑΞΟΝΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 1 (ΑΠ 1): ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ
ΘΣ4 Ενίσχυση της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς ΘΣ5 Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης του κινδύνου ΘΣ6 Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων ΘΣ7 Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών
ΑΞΟΝΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 2 (ΑΠ 2): ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ, ΥΓΕΙΑ, ΠΑΙΔΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΘΣ2 Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των ΤΠΕ ΘΣ6 Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

¹¹⁸ Σύμφωνα και με τον Οδηγό κατάρτισης ΕΠ Ο.Τ.Α. β' βαθμού (ΕΕΤΑΑ, 2011, σελ. 74) «Τα μέτρα δύναται να αντιστοιχούνται, στο βαθμό όπου είναι εφικτό, και με θεματικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ»

ΘΣ9 Προώθηση της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε μορφής διακρίσεων

ΘΣ10 Επένδυση στην εκπαίδευση, κατάρτιση και επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση

**ΑΞΟΝΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 3
(ΑΠ 3): ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ & ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ**

ΘΣ1 Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας

ΘΣ2 Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των ΤΠΕ

ΘΣ3 Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (για το ΕΤΘΑ)

ΘΣ6 Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

ΘΣ7 Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών

ΘΣ8 Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

ΘΣ9 Προώθηση της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε μορφής διακρίσεων

ΘΣ10 Επένδυση στην εκπαίδευση, κατάρτιση και επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση

**ΑΞΟΝΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 4
(Α.Π. 4): ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ**

ΘΣ2 Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των ΤΠΕ

ΘΣ11 Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης

Πίνακας 52. Συσχέτιση των (4) Αξόνων Προτεραιότητας του ΕΠ και των (11) Θεματικών Στόχων της Στρατηγικής Ε2020

Κωδικός Άξονα	ΑΞΟΝΑΣ ΕΠ	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	
1	Περιβάλλον και ποιότητα ζωής	4	Ενίσχυση της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων σε όλους τους τομείς
		5	Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης του κινδύνου
		6	Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων
		7	Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών
2	Κοινωνική μέριμνα, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός	2	Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών
		6	Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων
		9	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας

		10	Επένδυση στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και στη διά βίου μάθηση
3	Τοπική οικονομία και απασχόληση	1	Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας
		2	Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών
		3	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (για το ΕΤΘΑ)
		6	Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων
		7	Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών
		8	Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων
		9	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας
		10	Επένδυση στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και στη διά βίου μάθηση
4	Βελτίωση διοικητικής ικανότητας και της οικονομικής κατάστασης της Περιφέρειας	2	Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών
		11	Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης

Σημειώνεται ότι τα Μέτρα και η περαιτέρω εξειδίκευσή τους θα βασιστούν στους (11) παραπάνω Θεματικούς Στόχους, όπως ορίζονται από τα προγραμματικά κείμενα για την «Ευρώπη 2020». Μία **ενδεικτική διάρθρωση της βασικής δομής του Πενταετούς ΕΠ ΠΔΜ 2015-2019** δίνεται στον **Πίνακα 53**. Η εξειδίκευση των Μέτρων σε Στόχους και Δράσεις θα οριστικοποιηθεί στη φάση υλοποίησης του δεύτερου Μέρους του σχεδιασμού του Πενταετούς Επιχειρησιακού Σχεδίου (Επιχειρησιακός Προγραμματισμός), μετά και την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς (αιρετά όργανα, υπηρεσιακά στελέχη, ΠΤΑ, τοπικοί περιφερειακοί φορείς και ομάδες πολιτών).

Πίνακας 53. Βασική Δομή Επιχειρησιακού Προγράμματος ΠΔΜ 2015-2019

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΜΕΤΡΑ	ΣΤΟΧΟΙ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠ ΠΔΜ 2015- 2019 (*)			
			1	2	3	4
01 - Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας	1.1 (1a) - Ενίσχυση υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) και ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της Ε&Κ και προώθηση κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος	01.1.1 - Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας			✓	
		01.1.2 (3.1) - Αναβάθμιση ή/και ανάπτυξη υποδομών έρευνας και καινοτομίας για τη βελτίωση της καινοτομικής ικανότητας της χώρας για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας			✓	
	1.2 (1b) - Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξη δεσμών και συνεργιών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	01.2.1 - Αύξηση της συμμετοχής των επιχειρήσεων σε προγράμματα έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας			✓	
		01.2.2 (1.1) - Αύξηση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και συνεργασιών για την ανάπτυξη καινοτόμου επιχειρηματικότητας σύμφωνα με την εθνική στρατηγική έρευνας και καινοτομίας για έξυπνη εξειδίκευση (στρατηγική RIS3)			✓	
02 - Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών	2.1 (2a) - Επέκταση της ανάπτυξης των ευρυζωνικών υπηρεσιών και των δικτύων υψηλών ταχυτήτων και στήριξη της υιοθέτησης των αναδυόμενων τεχνολογιών και δικτύων στον χώρο της ψηφιακής οικονομίας	02.1.1 (3.2)- Επέκταση υποδομών ευρυζωνικών υπηρεσιών και δικτύων υψηλών ταχυτήτων			✓	
	2.2 (2b) - Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ και ηλεκτρονικού εμπορίου και ενίσχυση της ζήτησης για ΤΠΕ	02.2.1 (1.2) - Αύξηση της προσφοράς ψηφιακών υπηρεσιών, εφαρμογών και ολοκληρωμένων λύσεων ΤΠΕ για τις επιχειρήσεις			✓	
	2.3 (2c) - Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας	02.3.1 - Βελτίωση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις		✓	✓	✓
		02.3.2 (2c.1) - Αύξηση των φορέων του δημοσίου τομέα όπου εντείνεται η χρήση αποτελεσματικών μεθόδων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης				✓
03 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (για το ΕΤΘΑ)	3.1 (3a) - Προώθηση της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω φυτωρίων επιχειρήσεων	03.1.1 - Βελτίωση της επιχειρηματικότητας με έμφαση στην καινοτομία και στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας			✓	

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2015-2019
ΜΕΡΟΣ Α: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΜΕΤΡΑ	ΣΤΟΧΟΙ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠ ΠΔΜ 2015- 2019 (*)			
			1	2	3	4
03 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (για το ΕΤΘΑ)		03.1.2 (1.3) - Αποτελεσματικότερη αξιοποίηση νέων ιδεών και ανάπτυξη επιχειρηματικότητας, με εστίαση σε διεθνώς εμπορεύσιμα - εξαγώγιμα αγαθά και υπηρεσίες, κατά προτεραιότητα στους στρατηγικούς τομείς της χώρας			✓	
	3.2 (3b) - Ανάπτυξη και εφαρμογή νέων επιχειρηματικών μοντέλων για ΜΜΕ, ιδίως σε σχέση με τη διεθνοποίηση	03.2.1 (1.4) - Αύξηση του μεγέθους της επιχειρηματικής δραστηριότητας και ανάπτυξη σύγχρονων επιχειρηματικών μοντέλων συνεργασίας, κατά προτεραιότητα στους εννέα (9) τομείς προτεραιότητας			✓	
	3.3 (3c) - Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών	03.3.1 (1.5) - Αναβάθμιση του επιπέδου επιχειρηματικής οργάνωσης και λειτουργίας των ΜΜΕ, κατά προτεραιότητα στους εννέα (9) στρατηγικούς τομείς της χώρας			✓	
	3.4 (3d) - Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας	03.4.1 (1.6) - Αύξηση εξαγωγών ελληνικών επιχειρήσεων, κατά προτεραιότητα στους εννέα (9) στρατηγικούς τομείς της χώρας			✓	
		03.4.2 - Ενίσχυση του εξωστρεφούς προσανατολισμού των επιχειρήσεων			✓	
04 - Ενίσχυση της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων σε όλους τους τομείς	4.1 (4a) - Προαγωγή της παραγωγής και της διανομής ενέργειας που προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	04.1.1 (1.7) - Αύξηση διείσδυσης των νέων μορφών ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας			✓	
	4.2 (4b) - Προαγωγή της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις επιχειρήσεις	04.2.1 (3.3) - Εξοικονόμηση ενέργειας και αύξηση ενεργειακής απόδοσης με ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος και της λειτουργίας των επιχειρήσεων			✓	
	4.3 (4c) - Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης	04.3.1 (13) - Εξοικονόμηση ενέργειας στον Δημόσιο και ευρύτερο Δημόσιο Τομέα	✓			✓
		04.3.2 (3.4) - Εξοικονόμηση ενέργειας και αύξηση ενεργειακής απόδοσης με ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος στις δημόσιες υποδομές και στο τομέα της στέγασης			✓	
		04.3.3 - Αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και χρήσης ΑΠΕ με έμφαση στις υποδομές του δημόσιου τομέα	✓			
	4.4 (4e) - Προώθηση στρατηγικών για χαμηλές εκπομπές άνθρακα για όλους τους τύπους περιοχών, ιδίως τις αστικές, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της βιώσιμης αστικής κινητικότητας, των καθαρών αστικών μεταφορών και των σχετικών μέτρων άμβλυνσης και προσαρμογής	04.4.1 (14) - Προώθηση της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και Αναζωογόνησης (εμβληματικού /επιδεικτικού χαρακτήρα)	✓	✓	✓	

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΜΕΤΡΑ	ΣΤΟΧΟΙ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠ ΠΔΜ 2015- 2019 (*)			
			1	2	3	4
04 - Ενίσχυση της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων σε όλους τους τομείς		04.4.2 (15) - Διεύρυνση της εφαρμογής επενδύσεων επεξεργασίας (κομποστοποίησης) Βιοαποβλήτων	✓	✓		
	4.5 (4f)- Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και υιοθέτηση αυτών των τεχνολογιών	04.5.1 - Ανάπτυξη τεχνολογικών εφαρμογών δέσμευσης και αξιοποίησης του διοξειδίου του άνθρακα των ατμοηλεκτρικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας	✓			
	4.6 (4g) - Προώθηση της χρήσης συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού με υψηλή απόδοση βάσει της ζήτησης για χρήσιμη θερμότητα	04.6.1 (16) - Διεύρυνση της χρήσης της τηλεθέρμανσης	✓			
05 - Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης του κινδύνου	5.1 (5a) - Στήριξη επενδύσεων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένων των βασιζόμενων στο οικοσύστημα προσεγγίσεων	05.1.1 (17) - Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας στις κλιματικές αλλαγές ως προς τους κινδύνους πλημμυρικών φαινομένων	✓		✓	
	5.2 (5b) - Προώθηση των επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων, εξασφάλιση της ανθεκτικότητας στις καταστροφές και ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης των καταστροφών	05.2.1 (18) - Πρόληψη, διαχείριση και αποκατάσταση καταστροφών από φυσικές ή απρόβλεπτες αιτίες (π.χ. δασικές πυρκαγιές, πλημμύρες, διάβρωση εδάφους/ακτών, σεισμών κλπ)	✓		✓	
		05.2.2 - Βελτίωση της πρόληψης, αντιμετώπισης και διαχείρισης των κινδύνων με έμφαση στους φυσικούς κινδύνους	✓			
06 - Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων	6.1 (6a) - Επενδύσεις στον τομέα των αποβλήτων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του κεκτημένου της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος και για την αντιμετώπιση των αναγκών που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις	06.1.1 (22) - Μείωση, επαναχρησιμοποίηση, κομποστοποίηση, χωριστή συλλογή και ανακύκλωση αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης ιλύος από Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων	✓			
		06.1.2 (23) - Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων, με βάση τους επικαιροποιημένους ΠΕΣΔΑ	✓			
		06.1.3 (24) - Διαχείριση Επικίνδυνων Αποβλήτων και Περιβαλλοντικές Αποκαταστάσεις Ρυπασμένων Χώρων	✓			
	6.2 (6b) - Επενδύσεις στον τομέα των υδάτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις	06.2.1 (25) - Συμπλήρωση και σταδιακή Ολοκλήρωση Υποδομών συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων κατά κατηγορία Οικισμών με βάση τις κατευθύνσεις της Οδηγίας για την επεξεργασία αστικών λυμάτων (91/271/ΕΟΚ)	✓			
		06.2.2 (26) - Εφαρμογή Οδηγιών και Πιλοτικές Παρεμβάσεις που σχετίζονται με ικανοποίηση των απαιτήσεων του κεκτημένου της Ένωσης στους Υδάτινους Πόρους	✓			

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΜΕΤΡΑ	ΣΤΟΧΟΙ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠ ΠΑΜ 2015- 2019 (*)			
			1	2	3	4
06 - Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων		06.2.3 (27) - Στοχευμένη εφαρμογή και παρακολούθηση της υλοποίησης των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής της Χώρας σύμφωνα με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ	✓			✓
		06.2.4 - Βελτίωση της διαχείρισης των αστικών λυμάτων και της προστασίας των υδάτινων αποδεκτών της Περιφέρειας με έμφαση στους οικισμούς Γ' προτεραιότητας	✓			
		06.2.5 - Βελτίωση της διαχείρισης των υδατικών πόρων σύμφωνα με το σχέδιο διαχείρισης λεκανών απορροής της Περιφέρειας	✓			
	6.3 (6c) - Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς	06.3.1 (3.5) - Ανάπτυξη ή /και προώθηση οικονομικής δραστηριότητας που βασίζεται στο φυσικό κεφάλαιο και στην πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδος με επίκεντρο το τομέα του Τουρισμού			✓	
		06.3.2 - Ενίσχυση της προστασίας και ανάδειξης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και σύνδεση με την τουριστική ανάπτυξη	✓	✓	✓	
	6.4 (6d) - Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και του εδάφους και προώθηση των υπηρεσιών οικοσυστήματος, μεταξύ άλλων μέσω του δικτύου Natura 2000, και των πράσινων υποδομών	06.4.1 - Βελτίωση της διαχείρισης, προστασίας και ανάδειξης των προστατευόμενων περιοχών της Περιφέρειας	✓			
	6.5 (6e) - Ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, την ανάπτυξη των πόλεων, την αναζωογόνηση και την απολύμανση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου	06.5.1 (28) - Ολοκληρωμένες πολεοδομικές/αστικές παρεμβάσεις εμβληματικού χαρακτήρα για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη και την προώθηση της ευρύτερης αστικής αναζωογόνησης	✓		✓	
		06.5.2 - Βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος με έμφαση στις περιοχές ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης	✓			
	6.6 (6f) - Προώθηση καινοτόμων τεχνολογιών για τη βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος και της αποδοτικότερης χρήσης των πόρων στον τομέα των αποβλήτων, των υδάτων, και σε σχέση με το έδαφος, ή για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης	06.6.1 (1.8) - Μείωση της παραγωγής αποβλήτων και της περιβαλλοντικής ρύπανσης από τη λειτουργία των επιχειρήσεων			✓	
	6.7 (6g) - Στήριξη της βιομηχανικής μετάβασης προς μια οικονομία με αποδοτική χρήση των πόρων, προώθηση της πράσινης ανάπτυξης, της οικολογικής καινοτομίας και της διαχείρισης περιβαλλοντικών επιδόσεων στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα	06.7.1 (3.6) - Βελτίωση της δυνατότητας ανάκτησης βιομηχανικών αποβλήτων και απορριμμάτων και αύξηση της επαναξιοποίησής τους	✓		✓	

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΜΕΤΡΑ	ΣΤΟΧΟΙ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠ ΠΑΜ 2015-2019 (*)			
			1	2	3	4
07 - Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών	6.8 Ενίσχυση σημαντικών πολιτιστικών θεσμών και θεσμοθετημένων πολιτιστικών δραστηριοτήτων – Στήριξη της πνευματικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας	06.8.1 (Ενίσχυση μη επιλέξιμων στα υπόλοιπα προγράμματα ΠΕΠ, ΕΑΑ κλπ)	✓	✓		
	7.1 (7a) - Στήριξη πολυτροπικού Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Μεταφορών επενδύοντας στο δίκτυο του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ- Μ)	07.1.1 (7a.1) - Προώθηση της ολοκλήρωσης του βασικού (core) σιδηροδρομικού ΔΕΔ- Μ της χώρας ως βασικού, αξιόπιστου, σύγχρονου και διαλειτουργικού δικτύου του εθνικού συστήματος μεταφορών	✓	✓	✓	
		07.1.2 (7a.2) - Κατά προτεραιότητα υλοποίηση σημαντικών τμημάτων του αναλυτικού οδικού ΔΕΔ- Μ και προώθηση της ολοκλήρωσης του βασικού (core) οδικού ΔΕΔ- Μ	✓	✓	✓	
		07.1.3 (7a.3) - Βελτίωση των επιπέδων οδικής ασφάλειας του αναλυτικού ΔΟΔ για αντίστοιχη μείωση των τροχαίων ατυχημάτων	✓	✓	✓	
		07.1.4 - Βελτίωση των μεταφορικών υποδομών που συνδέουν την Περιφέρεια με το ΔΕΔ-Μ	✓		✓	
	7.2 (7b) - Ενίσχυση περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές ΔΕΔ- Μ περιλαμβανομένων των διατροπικών κόμβων	07.2.1 (7b.1) - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας δυσπρόσιτων /νησιωτικών περιοχών για την αντιμετώπιση κοινωνικών /αναπτυξιακών προβλημάτων	✓	✓	✓	
		07.2.2 - Βελτίωση της ποιότητας των ενδοπεριφερειακών μετακινήσεων μέσω της σύνδεσης αστικών κέντρων και περιοχών ιδιαίτερου ενδιαφέροντος με τους κάθετους άξονες και την Εγνατία οδό	✓		✓	
	7.3 (7c) - Ανάπτυξη συστημάτων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον περιλαμβανομένων των συστημάτων χαμηλού θορύβου) με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών πλωτών οδών και των θαλάσσιων μεταφορών, των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των υποδομών αερολιμένων, με σκοπό την προαγωγή της βιώσιμης περιφερειακής/τοπικής κινητικότητας	07.3.1 (7c.1) - Προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών (επιβατών και εμπορευμάτων), των συνδέσεων με σημαντικά λιμάνια, και του εκσυγχρονισμού του συστήματος εμπορευματικών μεταφορών	✓	✓	✓	
	7.4 (7d) - Ανάπτυξη συνεκτικού και διαλειτουργικού συστήματος σιδηροδρομικών μεταφορών υψηλής ποιότητας	07.4.1 (7d.1) - Εξασφάλιση της λειτουργικής ομοιογένειας του βασικού σιδηροδρομικού ΔΕΔ- Μ και εξοικονόμηση ενέργειας σε σημαντικούς κλάδους του.	✓	✓	✓	
	7.5 (7e) - Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και της ασφάλειας του εφοδιασμού μέσω της ανάπτυξης έξυπνων συστημάτων διανομής, αποθήκευσης και μεταφοράς ενέργειας και μέσω της ενσωμάτωσης σε αυτά της διανεμόμενης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές	07.5.1 (3.8) - Αύξηση της εφαρμογής έξυπνων συστημάτων για την αποτελεσματικότερη διαχείρισης της διανομής ενέργειας	✓		✓	

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2015-2019
ΜΕΡΟΣ Α: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΜΕΤΡΑ	ΣΤΟΧΟΙ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠ ΠΔΜ 2015- 2019 (*)			
			1	2	3	4
08 - Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων	8.1 (8i) - Πρόσβαση στην απασχόληση για αναζητούντες θέση εργασίας και οικονομικά μη ενεργά άτομα, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων που έχουν αποκοπεί επί μακρόν από την αγορά εργασίας, μέσω επίσης τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων	08.1.1 (i) - Ενίσχυση της πρόσβασης στην απασχόληση των ατόμων που πλήττονται περισσότερο από τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης και ιδίως των μακροχρόνια ανέργων και των ανέργων που ανήκουν σε νοικοκυριά ανέργων			✓	
		08.1.2 (ii) - Αύξηση του αριθμού των ανέργων που συμμετέχουν σε πιστοποιημένα προγράμματα κατάρτισης, ιδίως σε τομείς αιχμής			✓	
	8.2 (8ii) - Βιώσιμη ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας (ΕΚΤ), ιδιαίτερα εκείνων που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων των νέων που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού και των νέων από περιθωριοποιημένες κοινότητες, μεταξύ άλλων μέσω της εφαρμογής της «εγγύησης για τη νεολαία» ("Youth Guarantee") (+ χρηματοδότηση ΥΕΙ)	08.2.1 (i) - Αύξηση της απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης και βελτίωση των δεξιοτήτων των νέων έως 29 ετών			✓	
	8.3 (8iii) - Προώθηση της αυτοαπασχόλησης, της επιχειρηματικότητας και της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων	08.3.1 - Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας			✓	
		08.3.2 (2.1) - Αύξηση απασχόλησης μέσω ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και της αυτοαπασχόλησης			✓	
	8.4 (8iv) - Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, την εξέλιξη της επαγγελματικής σταδιοδρομίας, την συμφιλίωση της επαγγελματικής και της ιδιωτικής ζωής και την προώθηση της ίσης αμοιβής για ίση εργασία	08.4.1 (i) - Ενίσχυση της απασχολησιμότητας και επαγγελματικής ανέλιξης των γυναικών			✓	
		08.4.2 (ii) - Προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και την εξέλιξη της επαγγελματικής σταδιοδρομίας			✓	
	8.5 (8v) - Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές	08.5.1 (2.2) - Προσαρμογή των επιχειρήσεων και των εργαζομένων τους στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις, ειδικότερα των επιχειρήσεων που διαθέτουν τα ζητούμενα χαρακτηριστικά του νέου αναπτυξιακού υποδείγματος της χώρας		✓	✓	
	8.6 (8vii) Εκσυγχρονισμός των θεσμικών φορέων της αγοράς εργασίας, όπως είναι οι δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες απασχόλησης, με καλύτερη αντιστοίχιση των δεξιοτήτων προς	08.6.1 (i) - Ενδυνάμωση της επιχειρησιακής ικανότητας φορέων της αγοράς εργασίας, κοινωνικών εταίρων και φορέων της κοινωνίας των πολιτών			✓	

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2015-2019
ΜΕΡΟΣ Α: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΜΕΤΡΑ	ΣΤΟΧΟΙ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠ ΠΔΜ 2015- 2019 (*)			
			1	2	3	4
	τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω δράσεων για τη βελτίωση της διακρατικής κινητικότητας των εργαζομένων μέσω προγραμμάτων κινητικότητας και καλύτερης συνεργασίας μεταξύ των θεσμικών φορέων και των σχετικών ενδιαφερομένων μερών					
09 - Προώθηση της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε μορφής διακρίσεων	9.1 (9i) - Ενεργός ένταξη, με σκοπό, μεταξύ άλλων, της προώθησης της ισότητας των ευκαιριών, και της ενεργού συμμετοχής και της βελτίωσης της απασχολησιμότητας (ΕΚΤ)	09.1.1 - Ενίσχυση της πρόσβασης στην απασχόληση για μειονεκτούντα άτομα που βρίσκονται εκτός αγοράς εργασίας		✓	✓	
	9.2 (9iii) - Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση της ισότητας των ευκαιριών (ΕΚΤ)	09.2.1 - Καταπολέμηση των άμεσων, έμμεσων και πολλαπλών διακρίσεων και εμποδίων λόγω αναπηρίας ή ψυχικής ασθένειας		✓	✓	
	9.3 (9iv) - Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων της υγιεινομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος (ΕΚΤ)	09.3.1 - Βελτίωση προσβασιμότητας και συμμετοχή μειονεκτούντων ατόμων στα αγαθά της υγείας και της πρόνοιας		✓		
	9.4 (9v) - Προαγωγή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ένταξης σε κοινωνικές επιχειρήσεις καθώς και προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και της οικονομίας της αλληλεγγύης προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση	09.4.1 - Αύξηση της απασχόλησης ευάλωτων ομάδων μέσω προώθησης της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων (i - Ενίσχυση της σύστασης και λειτουργίας βιώσιμων κοινωνικών επιχειρήσεων)		✓	✓	
	9.5 (9a) - Επενδύσεις στις υποδομές υγείας και τις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μειώνοντας τις ανισότητες όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, προωθώντας την κοινωνική ένταξη μέσω βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού χαρακτήρα και υπηρεσίες αναψυχής και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα της κοινότητας (ΕΤΠΑ)	09.5.1 - Βελτίωση - ολοκλήρωση υποδομών Α'θμιας και Β'θμιας υγείας και πρόνοιας		✓		
10 - Επένδυση στην εκπαίδευση, κατάρτιση και επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση	10.1 (10i) - Μείωση και αποτροπή της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και την προαγωγή της ισότιμης πρόσβασης σε καλής ποιότητας προσχολική, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων δυνατοτήτων τυπικής, άτυπης και μη τυπικής μάθησης για την επανένταξη στην εκπαίδευση και κατάρτιση	10.1.1 (1) - Μείωση και αποτροπή της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και προαγωγή της ισότιμης πρόσβασης σε καλής ποιότητας προσχολική, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων δυνατοτήτων τυπικής, άτυπης, μη τυπικής μάθησης για την επανένταξη στην εκπαίδευση και κατάρτιση		✓	✓	
		10.1.2 (2) - Ενίσχυση των δομών και της ποιότητας της α'βάθμιας και β'βάθμιας εκπαίδευσης – Αύξηση των σχολικών μονάδων που λειτουργούν		✓	✓	

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2015-2019
ΜΕΡΟΣ Α: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΜΕΤΡΑ	ΣΤΟΧΟΙ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠ ΠΑΜ 2015- 2019 (*)			
			1	2	3	4
10 - Επένδυση στην εκπαίδευση, κατάρτιση και επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση		στο πλαίσιο του Νέου Σχολείου				
		10.1.3 (3) - Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός των γνώσεων και των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών		✓	✓	
		10.1.4 (4) - Αύξηση της συμμετοχής των παιδιών 4-6 στην προσχολική εκπαίδευση		✓	✓	
	10.2 (10ii) - Βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της πρόσβασης στην τριτοβάθμια και ισοδύναμη με αυτήν εκπαίδευση, με σκοπό τη βελτίωση των επιπέδων φοίτησης και επιτυχίας, ειδικά για μειονεκτούντα άτομα	10.2.1 (1) - Αύξηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων για την έγκαιρη ολοκλήρωση των σπουδών και την ισότιμη συμμετοχή των ΑΜΕΑ και ατόμων από ΕΚΟ και χαμηλές εισοδηματικές τάξεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση		✓	✓	
		10.2.2 (2) - Ενδυνάμωση του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού		✓	✓	
		10.2.3 (3) - Αύξηση των συνεργασιών των Ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τον επιχειρηματικό κόσμο		✓	✓	
	10.3 (10iii) - Βελτίωση της ίσης πρόσβασης στη διά βίου μάθηση για όλες τις ηλικιακές ομάδες σε τυπική, άτυπη και μη τυπική μορφή, την αναβάθμιση των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού και την προώθηση ευέλικτων δυνατοτήτων μάθησης, μεταξύ άλλων μέσω του επαγγελματικού προσανατολισμού και της αναγνώρισης των αποκτώμενων ικανοτήτων	10.3.1 (1) - Αύξηση της ποιότητας και της ελκυστικότητας της διά βίου μάθησης και της συμμετοχής σε αυτήν του πληθυσμού (16-66+ ετών), με πιστοποίηση προσόντων και διασύνδεση τυπικής, μη τυπικής και άτυπης μάθησης		✓	✓	
		10.4.1 (2.3) - Ενίσχυση συμμετοχής των επιχειρήσεων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και στους μηχανισμούς πρόβλεψης σε δεξιότητες		✓	✓	
	10.4 (10iv) - Βελτίωση της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, διευκόλυνση της μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία και βελτίωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και της ποιότητάς τους, μεταξύ άλλων μέσω μηχανισμών πρόβλεψης των αναγκών σε δεξιότητες, την προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών και την καθιέρωση και ανάπτυξη συστημάτων μάθησης με βάση την εργασία, συμπεριλαμβανομένων διττών συστημάτων μάθησης και μαθητείας	10.4.2 (1) - Αναβάθμιση των προγραμμάτων σπουδών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης – Αύξηση των μαθητών / σπουδαστών / αποφοίτων που συμμετέχουν σε προγράμματα μαθητείας		✓	✓	
		10.5.1 - Δημιουργία σύγχρονων υποδομών Γ'θμιας Εκπαίδευσης και βελτίωση - ολοκλήρωση υποδομών Α'θμιας και Β'θμιας εκπαίδευσης		✓	✓	
	10.5 (10a) - Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση					

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΜΕΤΡΑ	ΣΤΟΧΟΙ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠ ΠΔΜ 2015- 2019 (*)			
			1	2	3	4
11 - Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης	11.1 (11i) - Επένδυση στη θεσμική ικανότητα και στην αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και των δημοσίων υπηρεσιών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με στόχο τις μεταρρυθμίσεις, την καλύτερη κανονιστική ρύθμιση και την ορθή διακυβέρνηση	11.1.1 (2.4) - Αναβάθμιση της ικανότητας της δημόσιας διοίκησης να υποστηρίξει την επιχειρηματικότητα			✓	✓
		11.1.2 (11i.1) - Ενίσχυση των φορέων και συστημάτων της Δημόσιας Διοίκησης για την υποστήριξη του επιτελικού της χαρακτήρα				✓
		11.1.3 (11i.2) - Προώθηση της λειτουργικής αναδιοργάνωσης των Φορέων του Δημοσίου Τομέα				✓
		11.1.4 (11i.3) - Αύξηση των φορέων του δημοσίου τομέα που εφαρμόζουν συστήματα στοχοθεσίας, αξιολόγησης και εσωτερικού ελέγχου για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας στη δημόσια διοίκηση				✓
		11.1.5 (11i.4) - Αύξηση των φορέων της δημόσιας διοίκησης όπου εφαρμόζονται νέα συστήματα αξιολόγησης και ορθολογικής διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού				✓
		11.1.6 (11i.5) - Αύξηση του αριθμού στελεχών / υπαλλήλων της δημόσιας διοίκησης με πιστοποιημένες διοικητικές ικανότητες				✓

Ο παραπάνω Πίνακας θα συμπληρωθεί κατά τη Β' φάση (Επιχειρησιακός Σχεδιασμός) με μέτρα/στόχους α) του **Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος (Ε.Α.Π.) 2012-2016 για την ΠΔΜ (ΠΕ Κοζάνης & Φλώρινας) στο πλαίσιο του Τέλους Ανάπτυξης** που αυτή τη στιγμή δε μπορούν να ενταχθούν σε συγκεκριμένο Θεματικό Στόχο (π.χ. Βελτίωση και συμπλήρωση των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών, Μελέτες και υπηρεσίες για την ωρίμανση του αναπτυξιακού σχεδιασμού, Στήριξη μετεγκαταστάσεων οικισμών, Υποστήριξη της περιοχής για τη μετάβαση στη μεταλινιτική περίοδο) και β) του **Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης**.

(*): (Α.Π. 1): ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

(Α.Π. 2): ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ, ΥΓΕΙΑ, ΠΑΙΔΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

(Α.Π. 3): ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ & ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

(Α.Π. 4): ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ & ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

3.5 Πηγές χρηματοδότησης

Η Περιφέρεια θα αξιοποιήσει στο έπακρο όλες τις δυνατές πηγές χρηματοδότησης, ανάλογα με τη φύση και το αντικείμενο των δράσεων.

Βασικές πηγές χρηματοδότησης θα αποτελέσουν:

- ⇒ ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας
- ⇒ ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ)
- ⇒ ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλοντος & Αειφόρου Ανάπτυξης
- ⇒ ΕΠ Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευσης & Δια Βίου Μάθησης
- ⇒ ΕΠ Μεταρρύθμισης Δημόσιου Τομέα
- ⇒ ΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης
- ⇒ INTERREG
- ⇒ CREATIVE EUROPE
- ⇒ Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (Ε.Α.Π.) 2012-2016
- ⇒ ΚΑΠ
- ⇒ Λοιπές πηγές χρηματοδότησης (π.χ. ΣΑΝΑ (022/8 Καστοριάς & 026/8 Κοζάνης), ΕΠΑΔΥΜ, ΠΙΝΔΟΣ κλπ)

Επίσης, θα αναζητηθεί η δυνατότητα χρήσης λοιπών χρηματοδοτικών εργαλείων (π.χ. Μόχλευση, Δάνειο από ELENA) και τεχνικών (π.χ. ΣΔΙΤ).

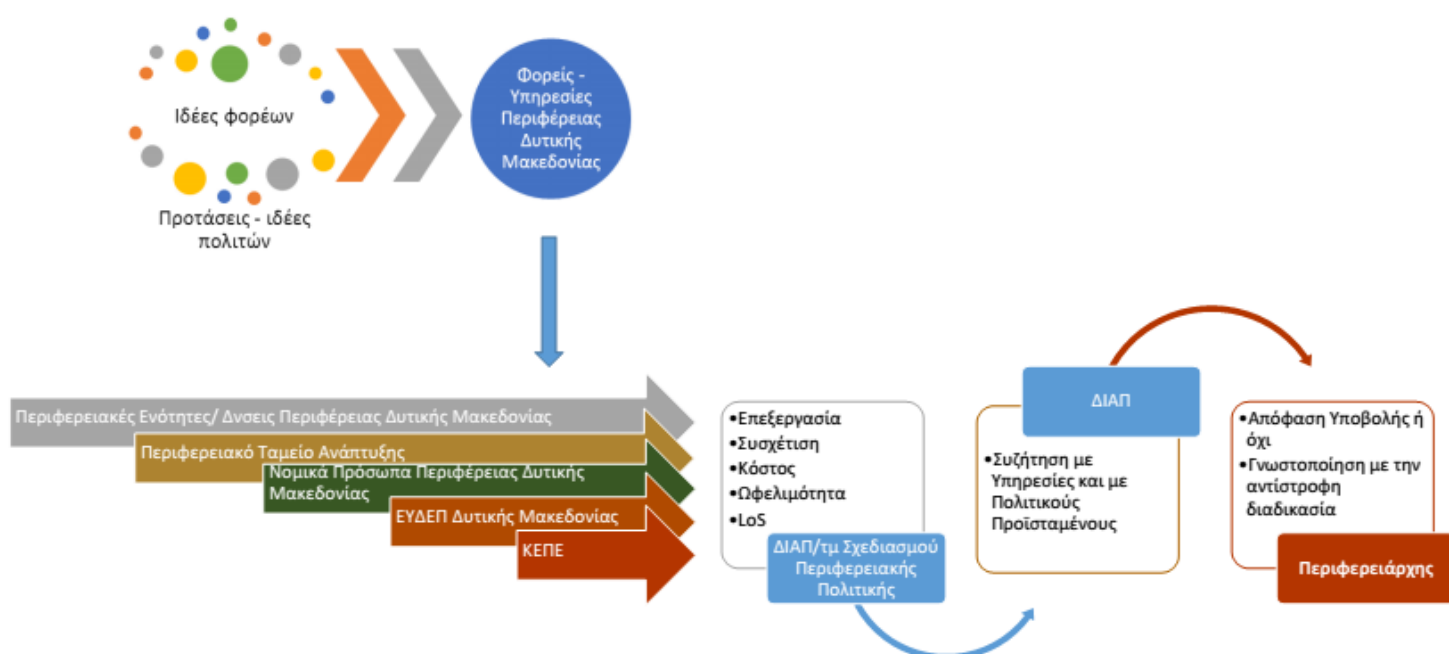
Συνοψίζοντας, η **αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων, ευρωπαϊκής ή εθνικής προέλευσης**, αποτελεί για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας **στρατηγική προτεραιότητα**. Στην κατεύθυνση αυτή, ο **βέλτιστος δυνατός συντονισμός των προσκλήσεων χρηματοδότησης**, τόσο κατά τη φάση υποβολής των ανταγωνιστικών προτάσεων όσο και κατά τη φάση υλοποίησης των έργων, αναδεικνύεται σε **κρίσιμη παράμετρο επιτυχίας**.

Η συμμετοχή της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας σε έργα ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος και δια-περιφερειακών συνεργασιών θα γίνεται με γνώμονα τις πραγματικές και ουσιαστικές απαιτήσεις της Περιφέρειας και την **ισόρροπη συμμετοχή**

και απόδοση -σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο- των τεσσάρων Περιφερειακών Ενοτήτων, στη βάση της αρχής της Περιφερειακής συνείδησης που διέπει την Περιφερειακή Αρχή.

Βάσει των αρχών αυτών, η Περιφέρεια ακολουθεί συγκεκριμένη διαδικασία διαχείρισης των ανταγωνιστικών προγραμμάτων χρηματοδότησης, με γνώμονα την υποστήριξη και υλοποίηση των έργων που διασφαλίζουν ξεκάθαρη και ουσιαστική **προστιθέμενη αξία για την περιοχή** και ευθυγραμμίζονται με τις στρατηγικές και επιχειρησιακές προτεραιότητες της Δυτικής Μακεδονίας. Η σχετική διαδικασία παρουσιάζεται στο παρακάτω Διάγραμμα ροής.

Διάγραμμα 21. Διαδικασία συγκέντρωσης, αξιολόγησης και υποβολής προτάσεων για χρηματοδότηση

Πηγή: Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας